

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Μονάδα Διασφάλισης Ποιότητας

Τμήμα
Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας
Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ

Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης 2005-2013

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Α . Δ Ι . Π .
ΑΡΧΗ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ & ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ
ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

HELLENIC REPUBLIC
H . Q . A .
HELLENIC QUALITY ASSURANCE
AND ACCREDITATION AGENCY

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2013

Περιεχόμενα

1. Παρουσίαση του Τμήματος.....	5
1.1 Ιστορία του Τμήματος.....	5
1.2 Δομή του Τμήματος	6
1.3 Διοίκηση του Τμήματος	8
1.4 Στελέχωση του Τμήματος	9
1.5 Αριθμός φοιτητών του Τμήματος.....	10
1.6 Σκοπός και στόχοι του Τμήματος.....	11
2. Η εσωτερική διαδικασία διασφάλισης ποιότητας στο Τμήμα.....	12
2.1 Σύνθεση της ΟΜΕΑ.....	12
2.2 Πηγές και διαδικασίες.....	12
2.3 Θετικά και αρνητικά στοιχεία από τη διαδικασία διασφάλισης ποιότητας	13
2.4 Αξιολόγηση των μαθημάτων από τους φοιτητές	15
2.5 Προτάσεις για τη βελτίωση της διαδικασίας.....	16
2.5 Αποτίμηση της διαδικασίας διασφάλισης ποιότητας εντός του Τμήματος.....	17
3. Προγράμματα Σπουδών.....	18
3.1 Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών (ΠΠΣ).....	18
3.1.1 Ιστορικό διαμόρφωσης νέου ΠΠΣ.....	18
3.1.2 Χαρακτηριστικά του νέου ΠΠΣ.....	20
3.1.3 Εφαρμογή του νέου ΠΠΣ.....	21
3.1.4 Σκοπός και αντικείμενο του νέου ΠΠΣ.....	22
3.1.5 Μαθησιακά αποτελέσματα του Προγράμματος Σπουδών.....	23
3.1.6 Σύνδεση των στόχων του Προγράμματος Σπουδών με την αγορά εργασίας.....	25
3.1.7 Συμβατότητα σε σχέση με το Ευρωπαϊκό και Διεθνές Περιβάλλον	25
3.1.8 Δομή του Προγράμματος Σπουδών	26
3.1.9 Διεθνής διάσταση του ΠΠΣ	30
3.1.10 Προγράμματα απόκτησης δεξιότητας	31
3.1.11 Αγγλόφωνο πρόγραμμα προπτυχιακών σπουδών	31
3.2 Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών (ΠΜΣ)	33
3.2.1 Ιστορικό διαμόρφωσης του ΠΜΣ.....	33
3.2.2 Στόχοι του ΠΜΣ	33
3.2.3 Ειδικεύσεις του ΠΜΣ.....	34
3.2.4 Επιλογή υποψηφίων	34
3.2.5 Λειτουργία του ΠΜΣ.....	35

3.3 Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών.....	37
3.4 Μαθησιακά αποτελέσματα του ΠΜΣ.....	38
3.4.1 Γνώσεις.....	38
3.4.2 Δεξιότητες.....	38
3.4.3 Ικανότητες.....	39
3.4 Αξιολόγηση του ΠΜΣ του Τμήματος.....	39
3.5 Αγγλόφωνο ΠΜΣ (ΜTh) «Orthodox Theology».....	40
3.5.1 Αντικείμενο και ειδικεύσεις του ΜTh.....	40
3.5.2 Στόχοι του ΜTh.....	40
3.5.3 Απονεμόμενοι τίτλοι.....	41
3.5.4 Κατηγορίες πτυχιούχων.....	42
3.5.5 Χρονική διάρκεια και πρόγραμμα μαθημάτων.....	42
4. Εκπαιδευτικό έργο.....	44
4.1 Διδακτικό προσωπικό.....	44
4.2 Εκπαιδευτικές υποδομές.....	44
4.3 Διδακτική μεθοδολογία.....	45
4.4 Κινητικότητα διδακτικού προσωπικού και φοιτητών.....	46
4.5 Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου.....	48
4.6 Εξέλιξη της φοίτησης στο ΠΠΣ.....	48
4.7 Εξέλιξη της φοίτησης στο ΠΜΣ.....	49
5. Ερευνητικό έργο.....	51
5.1. Η έρευνα στο πλαίσιο του Τμήματος.....	51
5.2. Ερευνητικές δομές.....	52
5.3. Ερευνητικά προγράμματα και έργα που εκτελούνται στο Τμήμα.....	55
5.4 Ερευνητικές δραστηριότητες στο εσωτερικό.....	55
5.5 Διεθνής διάσταση του ερευνητικού έργου του Τμήματος.....	61
5.6 Αξιολόγηση του ερευνητικού έργου του Τμήματος.....	70
6. Διοικητικές υπηρεσίες και υποδομές.....	74
7. Σχέσεις με κοινωνικούς, πολιτιστικούς, παραγωγικούς φορείς.....	77
8. Στρατηγική ακαδημαϊκής ανάπτυξης.....	82
9. Συμπεράσματα.....	85
ΠΙΝΑΚΕΣ.....	87
ΕΠΙΤΟΜΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ.....	88
Πίνακας 1.1 Εξέλιξη του προσωπικού του Τμήματος.....	89
Πίνακας 1.2 ΜΕΛΗ ΔΕΠ 2013-2014.....	90
Πίνακας 2. Εξέλιξη του συνόλου των εγγεγραμμένων φοιτητών του Τμήματος σε όλα τα έτη σπουδών.....	97
Πίνακας 3. Εξέλιξη του αριθμού των νέο-εισερχομένων προπτυχιακών φοιτητών του Τμήματος.....	97

Πίνακας 4. Εξέλιξη του αριθμού των θέσεων και των αποφοίτων του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ)	98
Πίνακας 5. Εξέλιξη του αριθμού των θέσεων και των αποφοίτων* του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών	99
Πίνακας 6. Κατανομή βαθμολογίας και μέσος βαθμός πτυχίου των αποφοίτων του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών	100
Πίνακας 7. Εξέλιξη του αριθμού των αποφοίτων του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών και διάρκεια σπουδών.....	101
Πίνακας 8. Επαγγελματική ένταξη των αποφοίτων του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών*	102
Πίνακας 9. Συμμετοχή σε Διαπανεπιστημιακά ή Διατμηματικά Προγράμματα Προπτυχιακών Σπουδών	103
Πίνακας 10. Επαγγελματική ένταξη των αποφοίτων των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών*	104
Πίνακας 11. Συμμετοχή σε Διαπανεπιστημιακά ή Διατμηματικά Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών	105
Πίνακας 12.1 Μαθήματα του Νέου Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών (Ακαδημ. Έτος 2013-2014).....	106
Πίνακας 12.2. Μαθήματα Παλαιού Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών (Ακαδημ. Έτος 2012-2013).....	114
Πίνακας 13 Μαθήματα Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Ακαδημ. Έτος 2012-2013)	126
Πίνακας 14. Κατανομή βαθμολογίας και μέσος βαθμός πτυχίου των αποφοίτων του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΜΔΕ)	135
Πίνακας 15. Αριθμός Επιστημονικών δημοσιεύσεων των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος.....	136
Πίνακας 16. Αναγνώριση του ερευνητικού έργου του Τμήματος*	137
Πίνακας 17. Διεθνής Ερευνητική/Ακαδημαϊκή Παρουσία Τμήματος	138

1. Παρουσίαση του Τμήματος

Το Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας είναι το ένα από τα δύο Τμήματα της Θεολογικής Σχολής, που λειτουργούν ανεξάρτητα, σύμφωνα με τους νόμους 1268/82, 2083/1992 και 3549/2007 και το Προεδρικό Διάταγμα 98/2013.

Το Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας του Α.Π.Θ. αποσκοπεί στην παροχή άρτιας θεωρητικής και πρακτικής εκπαίδευσης των φοιτητών σε βασικά και εξειδικευμένα γνωστικά πεδία της επιστήμης της Ορθοδόξου Θεολογίας και του Πολιτισμού του Χριστιανισμού υπό τις γνωστικές περιοχές α) των βιβλικών σπουδών, των πατερικών σπουδών και της χριστιανικής γραμματείας, β) της λειτουργικής, ως ιστορίας, θεολογίας και πράξης, της Βυζαντινής Μουσικής, των εκκλησιαστικών τεχνών και της Χριστιανικής Αρχαιολογίας, γ) του Κανονικού Δικαίου, των πηγών του και των Σχέσεων Εκκλησίας - Πολιτείας διαχρονικά, της ηθικής και της χριστιανικής παιδαγωγικής, της θεωρίας και της πράξεως του κοινωνικού και ποιμαντικού έργου, δ) της εκκλησιαστικής ιστορίας και των πηγών της, της ιστορίας των Πατριαρχείων και των Αυτοκεφάλων Εκκλησιών και του ιστορικού πλαισίου αναδύσεως της Ορθοδοξίας στην Ανατολή και τη Διασπορά, και των σχέσεων της Ορθοδόξου Εκκλησίας με το εκάστοτε ιστορικό, θρησκευτικό, πολιτιστικό, επιστημονικό και διεθνές περιβάλλον, ε) της μελέτης των δογματικών, και ιδίως των συνοδικών πηγών, της ερμηνείας της ορθοδόξου πίστεως ιστορικοδογματικά και συστηματικά, και στ) της οικουμενικότητας της Ορθοδοξίας σε διάλογο με τη λοιπή χριστιανοσύνη, με τη Φιλοσοφία, τον πολιτισμό, την κοινωνία, τις Φυσικές Επιστήμες, την Τεχνολογία, τη σύγχρονη διάνοηση και το διάλογο με τις άλλες θρησκείες, διαθέτοντας προς τούτο εξειδικευμένο προσωπικό.

Το Τμήμα καταρτίζει στελέχη της Θεολογικής Επιστήμης α) για την καλλιέργεια κατά πρώτον της θεολογικής έρευνας και κατά δεύτερο για την ανάπτυξη της διεπιστημονικής έρευνας της Θεολογίας με τη Φιλολογία, την Αρχαιολογία, τη Φιλοσοφία, τη Νομική, την Ιατρική και τις Φυσικές Επιστήμες, β) για τη στελέχωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και παρεμφερών εκπαιδευτικών φορέων, γ) για τη στελέχωση της Ορθοδόξου Εκκλησίας στην Ελλάδα και στο εξωτερικό με κληρικούς και λαϊκούς υψηλών προσόντων με γνώση του ελληνικού και διεθνούς επιστημονικού περιβάλλοντος, δ) για την εργασία σε κοινωνικούς, πολιτιστικούς, επιχειρηματικούς και διεθνείς φορείς, όπως επίσης στελέχη των εκκλησιαστικών τεχνών και της διαχείρισης του πολιτιστικού αποθέματος της εκκλησιαστικής παράδοσης και πράξης (λόγου και τέχνης).

Οι σπουδές διαρθρώνονται σε 8 εξάμηνα (4 χρόνια) και οδηγούν σ' ένα ενιαίο πτυχίο.

Το Τμήμα παρέχει ακόμη:

1. Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (ΜΔΕ) στις εξής ειδικεύσεις: α) Αγίας Γραφής (i. Παλαιά Διαθήκη, ii. Καινή Διαθήκη) β) Πατερικής Γραμματείας και Αγιολογίας (i. Πατερική Γραμματεία, ii. Αγιολογία) γ) Θρησκευτολογίας, δ) Εκκλησιαστικής Ιστορίας, ε) Δογματικής και Συμβολικής Θεολογίας, στ) Ελληνισμού και Ορθοδοξίας ζ) Λειτουργικής, η) Βυζαντινής και Χριστιανικής Αρχαιολογίας και Τέχνης, θ) Βυζαντινής Μουσικολογίας – Υμνολογίας, ι) Κανονικού Δικαίου, ια) Ποιμαντικής και Ποιμαντικής Ψυχολογίας, ιβ) Παιδαγωγικής – Χριστιανικής Παιδαγωγικής, ιγ) Χριστιανικής Ηθικής και Κοινωνιολογίας του Χριστιανισμού.

2. Διδακτορικό Δίπλωμα (ΔΔ) Θεολογίας, το οποίο είναι ενιαίο και ανεξάρτητο από την ειδίκευση.

Το Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας στεγάζεται στο πανεπιστημιακό campus του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Στεγάζεται εξ ολοκλήρου στο κτήριο της Θεολογικής Σχολής και μοιράζεται τους χώρους του με το Τμήμα Θεολογίας. Επίσης από το καλοκαίρι του 2013 έχει παραχωρηθεί από το Πανεπιστήμιο χώρος στις εγκαταστάσεις του ΑΠΘ στη Βέροια για δραστηριότητες του Θεματικού Δικτύου ΚΕΕΠ του Τμήματος και των δύο Κέντρων του, Αγίου Δημητρίου και Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά και Αποστόλου Παύλου, όπου έχει προγραμματισθεί η μόνιμη διεξαγωγή και του Summer School, «In Orthodox Theology».

1.1 Ιστορία του Τμήματος

Η λειτουργία της Θεολογικής Σχολής προβλεπόταν από την ίδρυση του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, το 1925, αλλά τελικώς η έναρξη έγινε το 1942.

Από το 1964 η Σχολή, τροποποιώντας τον κανονισμό λειτουργίας της, χώρισε τις προπτυχιακές σπουδές σε τρία Τμήματα. Από αυτά το τρίτο, Κοινωνικής Διακονίας, δεν λειτούργησε αποδοτικά, επειδή δεν προσήλθε σ' αυτό ικανοποιητικός αριθμός φοιτητών. Τα άλλα δύο Τμήματα, α) Θεολογίας και β) Ποιμαντικής,

λειτουργήσαν αποδοτικά για μία περίπου εικοσαετία, έχοντας ενιαία διοίκηση, τον κοινό σύλλογο των καθηγητών της Σχολής και κοινά μαθήματα με συνδιδασκαλία. Στο Τμήμα Ποιμαντικής οι φοιτητές παρακολουθούσαν επιπλέον τα μαθήματα της Ποιμαντικής και της Ποιμαντικής Ψυχολογίας, ενώ το μάθημα της Εβραϊκής κάλυπτε μόνο ένα έτος.

Η Θεολογική Σχολή οργάνωσε πρώτη στο ΑΠΘ από το 1962 Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών, το οποίο λειτουργήσε σε τέσσερις κλάδους εξειδίκευσης μέχρι το 1992, και σε μεταβατική μορφή μέχρι το 1994, οπότε ιδρύθηκαν από τα δύο Τμήματα ξεχωριστά Μεταπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών.

Με το νόμο 1268/82 για τα Α.Ε.Ι. το προσωπικό της ενιαίας Θεολογικής Σχολής με δήλωση προτίμησης εντάχθηκε σε ένα από τα δύο Τμήματα, το καθένα από τα οποία απέκτησε δική του Γενική Συνέλευση, τομείς και διοικητική αυτοτέλεια, όπως και ακαδημαϊκή αυτονομία. Με το Π.Δ. 316 (Φ.Ε.Κ. 166/6.10.94) το Τμήμα Ποιμαντικής μετονομάστηκε σε «Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας», χωρίς να αλλάξει το γνωστικό του αντικείμενο. Σύμφωνα με το νόμο 1351/1983, άρθρο 6, παρ. 10, «οι πτυχιούχοι των Τμημάτων Ποιμαντικής των Πανεπιστημίων Αθηνών και Θεσσαλονίκης έχουν δικαίωμα διορισμού στην Εκκλησιαστική, Γενική και Τεχνική-Επαγγελματική Εκπαίδευση». Η διάταξη προήλθε από το γεγονός της ιδρύσεως Τμήματος Ποιμαντικής στη Θεολογική Σχολή Αθηνών το 1982, η οποία εντωμεταξύ για μία εξαετία 1974-1982 είχε λειτουργήσει διάφορα Προγράμματα επιμόρφωσης με διαφορετικούς τίτλους, ενώ ως Σχολή ήταν μονοτμηματική. Αντίθετα, η Θεολογική Σχολή Θεσσαλονίκης παρείχε ισότιμους τίτλους σπουδών και επαγγελματικά δικαιώματα στους αποφοίτους και των δύο Τμημάτων της από ιδρύσεώς τους, το 1964.

Στη Θεολογική Σχολή λειτουργεί Βιβλιοθήκη, η οποία προέκυψε από την ενοποίηση των επιμέρους βιβλιοθηκών των παλιών Σπουδαστηρίων της ενιαίας Σχολής, που ήταν κατεσπαρμένες σ' όλο το κτήριο. Η Βιβλιοθήκη είναι πλούσια και οργανωμένη, και διαθέτει αναγνωστήριο και Τμήμα Παλαιτύπων. Η διοίκησή της ασκείται από την Κοσμητεία της Σχολής κατά τον Οργανισμό της Κεντρικής Βιβλιοθήκης του ΑΠΘ.

Η Θεολογική Σχολή εξέδιδε επιστημονικό περιοδικό με τίτλο «Επιστημονική Επετηρίς Θεολογικής Σχολής-Α.Π.Θ.», το οποίο κατ' αρχήν αποτελούσε έναν ενιαίο τόμο, που περιελάμβανε συνεργασίες μελών Δ.Ε.Π. όλης της Θεολογικής Σχολής. Από το 1990 η Επετηρίδα εκδίδεται σε δύο ανεξάρτητα τεύχη, ένα από κάθε Τμήμα της Σχολής. Την τελευταία διετία καταβάλλεται προσπάθεια μετάβασης στη δημιουργία ηλεκτρονικών περιοδικών σε αντικατάσταση των κλασικών Επετηρίδων.

Επί πλέον, η Θεολογική Σχολή μετέχει στο Κέντρο Βυζαντινών Ερευνών, το οποίο υπάγεται στη Σύγκλητο του Α.Π.Θ. Το Κ.Β.Ε. αποτελείται από πέντε Τμήματα (Μεσαιωνικής Ελληνικής Φιλολογίας, Βυζαντινής Ιστορίας, Βυζαντινής Αρχαιολογίας και Τέχνης, Βυζαντινής Θεολογίας, Βυζαντινού Δικαίου) και διοικείται από πενταμελές διοικητικό συμβούλιο, στο οποίο η Θεολογική Σχολή εκπροσωπείται από ένα μέλος εναλλάξ ανά διετία από κάθε Τμήμα. Για τη διετία 2013-2015 Διευθυντής του Κ.Β.Ε. ορίστηκε ο Αν. Καθηγητής του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας Συμεών Πασχαλίδης.

1.2 Δομή του Τμήματος

Το Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας δομήθηκε σε τέσσερις Τομείς, που υπηρετούν τους στόχους του Τμήματος εξειδικευμένα αλλά και συνολικά ως σπουδή της Ορθόδοξου Θεολογίας και του Πολιτισμού του Χριστιανισμού.

Α. Τομέας Αγίας Γραφής και Πατερικής Γραμματείας. Καλύπτει τη γνωστική περιοχή της έρευνας και διδασκαλίας των θεμάτων που συνδέονται με εισαγωγικά, ιστορικά, θεολογικά και φιλολογικά ζητήματα της Αγίας Γραφής, της Πατερικής Γραμματείας και των συναφών αντικειμένων καθώς και τη γνωστική περιοχή των θεμάτων που αφορούν στη σημασία και σπουδαιότητα αυτών των κειμένων για τη σύγχρονη ζωή της Ορθόδοξης Εκκλησίας και της σύγχρονης διανόησης. Παράλληλα, εξετάζεται η γλώσσα των βιβλικών και εκκλησιαστικών κειμένων, ως μέρος της συνέχειας της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας μέχρι την εξέλιξή της στη Νέα Ελληνική. Ειδικότερα, μελετώνται ζητήματα που εμπίπτουν στα παρακάτω γνωστικά αντικείμενα: α) της Παλαιάς Διαθήκης, β) της Καινής Διαθήκης, με μελέτη της κριτικής του κειμένου της, των εισαγωγικών ζητημάτων που αφορούν στη σύνταξη των βιβλίων της, της ερμηνείας των κειμένων της με βάση τον φιλολογικό και θεολογικό σχολιασμό τους, καθώς και με μελέτη των ερμηνευτικών τρόπων προσέγγισης του καινοδιαθηκικού κειμένου, αρχαίων και νεοτέρων, και με εμβάθυνση στη θεολογία τους. Τα θέματα μελετώνται διεπιστημονικά, αλλά και σε συνάρτηση με όλα τα άλλα γνωστικά αντικείμενα του Τμήματος, αποβλέποντας σε μία ενιαία και ενοποιητική θεολογική γνώση, σύμφωνα με το πνεύμα της Ορθόδοξης Θε-

ολογίας, γ) της Πατρολογίας, σε όλη την έκταση του αντικειμένου στην ευρύτερη μορφή της Χριστιανικής Γραμματείας (από την αποστολική εποχή ως την περίοδο της Τουρκοκρατίας), και της Αγιολογίας ως γνωστικού τομέα της Πατρολογίας, που ασχολείται με το θεολογικο-φιλολογικό πλαίσιο της αναπτύξεως της αγιολογικής γραμματείας και της ειδολογικής εξέλιξής της από την περίοδο των διωγμών ως τη μεταβυζαντινή περίοδο, δ) της Θρησκευολογίας, με τη μελέτη τόσο των εισαγωγικών θεμάτων, όσο και, κυρίως, της ιστορίας των Θρησκειών και του διαλόγου, κυρίως των μεγάλων μονοθεϊστικών Θρησκειών (Χριστιανισμού, Ιουδαϊσμού και Ισλάμ), στην ιστορική εξέλιξη του και το θεολογικό περιεχόμενό του.

Διευθυντής

Αθανάσιος Παπαρνάκης, αναπλ. καθηγητής

Μέλη

Χρήστος Οικονόμου, καθηγητής

Συμεών Πασχαλίδης, αναπλ. καθηγητής

Κυριακούλα Παπαδημητρίου, αναπλ. καθηγήτρια

Απόστολος Κραλίδης, επίκουρος καθηγητής

Άννα Καραμανίδου, επίκουρος καθηγήτρια

Σουλτάνα Λάμπρου, λέκτορας

Θεόδωρος Πιτταράς, λέκτορας

Αικατερίνη Τσαλαμπούνη, λέκτορας

Ευαγγελία Δάφνη, λέκτορας

Β. Τομέας Ιστορίας, Δόγματος, Διορθοδόξων και Διαχριστιανικών Σχέσεων. Καλύπτει α) τη γνωστική περιοχή της σπουδής των ιστορικών πηγών, των ιστορικών σχέσεων μεταξύ των Ορθοδόξων Πατριαρχείων και των τοπικών εκκλησιών, των εκκλησιαστικών εξελίξεων μέχρι σήμερα, όπως επίσης και των θεσμών της Ορθοδόξου Εκκλησίας διαχρονικά, της ερμηνείας των εκκλησιαστικών γεγονότων, ιδίως εκείνων που καθόρισαν την πορεία των λαών της Ευρώπης, αλλά και ερμηνεύουν την Ορθόδοξη Διασπορά ανά τον κόσμο, β) τη γνωστική περιοχή της ερμηνείας των διατυπώσεων της Ορθοδόξου πίστεως, με τη μελέτη των συνοδικών και δογματικού περιεχομένου κειμένων σε μία συνέχεια γραμματείας, εκκλησιαστικής ζωής και μαρτυρίας του εκκλησιαστικού σώματος, διερευνώντας το ιστορικό φιλοσοφικό υπόβαθρο των διατυπώσεων της πίστεως, αλλά και τις αντιθέσεις και παρερμηνείες που οδήγησαν στη διάσπαση της χριστιανοσύνης, για μία ακριβή κατανόηση του σύγχρονου κόσμου προς διακονία του ανθρώπου ως υπαρκτικής οντότητας του σύγχρονου κόσμου. Με τα επιμέρους γνωστικά αντικείμενα: Ερμηνεία των δογματικών και συμβολικών κειμένων, Ιστορία των Δογμάτων, Δογματική της Ορθοδόξου Εκκλησίας, Συμβολική - Διορθόδοξες και Διαχριστιανικές Σχέσεις, Φιλοσοφία και Μελέτη των χριστιανικών αιρέσεων ο υποτομέας του Δόγματος επειχειρεί να διεισδύσει επιπλέον στο διεθνές περιβάλλον και να μελετήσει την οικουμενικότητα της Ορθοδοξίας σε διάλογο με τη λοιπή χριστιανοσύνη, με τον πολιτισμό, την κοινωνία, τις Φυσικές Επιστήμες, την Τεχνολογία και τη σύγχρονη διανόηση, διευκολύνοντας την επικοινωνία των Ορθοδόξων ανά τον κόσμο και διερευνώντας τη δυνατότητα συγκροτήσεως ενός πραγματικού διαλόγου.

Διευθυντής

Βασίλειος Τσίγκος, αναπλ. καθηγητής

Μέλη

Δέσπω Λιάλιου, Αναπληρώτρια Πρύτανη (Αντιπρύτανης Ακαδημαϊκών Υποθέσεων και Προσωπικού),
καθηγήτρια

Μιχαήλ Τρίτος, καθηγητής

Κωνσταντίνος Χρήστου, καθηγητής

Βασίλειος Κουκουσάς, αναπλ. καθηγητής

Ελπιδοφόρος Λαμπρυνιάδης, Μητροπολίτης Προύσης, αναπλ. καθηγητής

Χρήστος Βλαχάβας-Φιλιώτης, πρωτοπρεσβύτερος, επίκουρος καθηγητής

Κωνσταντίνος Μποζίνης, επίκουρος καθηγητής

Βασίλειος Γεωργόπουλος, πρωτοπρεσβύτερος, λέκτορας

Ιωάννης Μπάκας, λέκτορας

Γ. Τομέας Λατρείας, Αρχαιολογίας και Τέχνης. Καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο της ιστορικής, θεολογικής και δεοντολογικής εξέτασης και ερμηνείας της θείας λατρείας και χριστιανικής αρχαιολογίας σ' όλες

τις εκφάνσεις τους, δηλαδή: της λατρείας, του κηρύγματος, της υμνογραφίας, του εορτολογίου, της αγιολογίας, της αγιογραφίας, της αρχιτεκτονικής, της γλυπτικής, της ζωγραφικής, της μικροτεχνίας και της εκκλησιαστικής μουσικής, ως ζωντανών και δομικών στοιχείων της ζώσας εκκλησιαστικής κοινότητας και ως διαχρονικού αποθέματος λόγου, πράξης και πολιτισμού.

Διευθυντής

Κωνσταντίνος Χρήστου, καθηγητής

Μέλη

Νικόδημος Σκρέττας-Πλεξίδης, αρχιμανδρίτης, επίκουρος καθηγητής

Κωνσταντίνος Καραϊσαρίδης, πρωτοπρεσβύτερος, επίκουρος καθηγητής

Σπυρίδων Αντωνίου, πρωτοπρεσβύτερος, επίκουρος καθηγητής

Αγγελική Τριβυζαδάκη, λέκτορας

Τρύφων Τσομπάνης, λέκτορας

Χρυσόστομος Νάσσης, πρωτοπρεσβύτερος, λέκτορας

Δ. Τομέας Δικαίου, Οργανώσεως, Ζωής και Διακονίας της Εκκλησίας. Καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο της διδασκαλίας και έρευνας θεμάτων που αναφέρονται στο δίκαιο και στην οργάνωση, στη ζωή, στη διακονία και στο ποιμαντικό έργο της Εκκλησίας (Κανονικό Δίκαιο και Εκκλησιαστική Νομοθεσία, Ποιμαντική, Ποιμαντική Ψυχολογία, Ψυχολογία, Παιδαγωγικά, Χριστιανική Ηθική και Βιοηθική, Κοινωνιολογία, Ιεραποστολική, Εξομολογητική, με ιδιαίτερο χαρακτηριστικό τη μελέτη των πηγών κατά την παράδοση της Ορθοδόξου Θεολογίας, την ερμηνεία τους κατά της αρχές της Πατερικής Γραμματείας και της λειτουργικής ζωής και των θεσμών της Εκκλησίας σε συνδυασμό με τα παραχθέντα πολιτιστικά, πολιτικά και κοινωνικά αγαθά και αποθέματα της Ορθοδόξου Εκκλησίας ως κοινής πορείας των λαών που έζησαν και ζουν στον ευρύτετο χώρο των Πρεσβυγενών Πατριαρχείων, των Νεότερων Πατριαρχείων, των Αυτοκεφάλων Εκκλησιών και της Διασποράς των Ορθοδόξων ανά τον κόσμο.

Διευθυντής

Αθανάσιος Γκίκας, πρωτοπρεσβύτερος, αναπλ. καθηγητής

Μέλη

Θεόδωρος Γιάγκου, καθηγητής

Ηρακλής Ρεράκης, καθηγητής

Μιλτιάδης Βάντσος, επίκουρος καθηγητής

Κωνσταντίνος Κωτσιόπουλος, επίκουρος καθηγητής

Γεώργιος Γκαβαρδίνης, επίκουρος καθηγητής

Δημήτριος Νικολακάκης, λέκτορας

1.3 Διοίκηση του Τμήματος

Όργανα Διοίκησης του Τμήματος είναι ο **Πρόεδρος**, η **Συνέλευση** και η **Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύμβουλης του Τμήματος**.

Πρόεδρος: Ο καθηγητής Θεόδωρος Γιάγκου

Αναπληρωτής Πρόεδρος: Ο καθηγητής Κωνσταντίνος Χρήστου

Οι Διευθυντές των Τομέων:

Τομέας Αγίας Γραφής και Πατερικής Γραμματείας: αναπλ. καθηγητής Αθανάσιος Παπαρνάκης

Τομέας Ιστορίας, Δόγματος, Διορθόδοξων και Διαχριστιανικών σχέσεων: αναπλ. καθηγητής Βασίλειος Τσίγκος

Τομέας Λατρείας, Αρχαιολογίας και Τέχνης: καθηγητής Κωνσταντίνος Χρήστου

Τομέας Δικαίου, Οργανώσεως και Ζωής της Εκκλησίας: αναπλ. καθηγητής πρωτοπρεσβύτερος Αθανάσιος Γκίκας

Γραμματέας: Ελένη Αντωνοπούλου

Συνέλευση του Τμήματος

Η Συνέλευση του Τμήματος είναι αρμόδια για οποιοδήποτε θέμα αφορά στο Τμήμα, για το οποίο δεν ορίζεται ρητώς αρμοδιότητα άλλου οργάνου του Τμήματος.

Πρόεδρος: Ο καθηγητής Θεόδωρος Γιάγκου

Αναπληρωτής Πρόεδρος: Ο καθηγητής Κωνσταντίνος Χρήστου

Τομέας Αγίας Γραφής και Πατερικής Γραμματείας: αναπλ. καθηγητής Αθανάσιος Παπαρνάκης

Τομέας Ιστορίας, Δόγματος, Διορθόδοξων και Διαχριστιανικών σχέσεων: αναπλ. καθηγητής Βασίλειος

Τσίγκος

Τομέας Λατρείας, Αρχαιολογίας και Τέχνης: καθηγητής Κωνσταντίνος Χρήστου

Τομέας Δικαίου, Οργανώσεως και Ζωής της Εκκλησίας: αναπλ. καθηγητής πρωτοπρεσβύτερος Αθανάσιος Γκίκας

Μέλη: Οι καθηγητές και οι λέκτορες του Τμήματος

Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνθεσης

Αρμοδιότητες της Γενικής Συνέλευσης Ειδικής Σύνθεσης του Τμήματος είναι τα αμιγώς επιστημονικά-ερευνητικά θέματα, όπως είναι ιδίως ο καθορισμός του ενιαίου γνωστικού αντικειμένου ενός Τομέα, η απόφαση για την προκήρυξη θέσης ενός καθηγητού ή λέκτορα, η απόφαση για τη συγκρότηση εκλεκτορικού σώματος για την κρίση ενός καθηγητή ή λέκτορα.

Πρόεδρος: Ο καθηγητής Θεόδωρος Γιάγκου

Αναπληρωτής Πρόεδρος: Ο καθηγητής Κωνσταντίνος Χρήστου

Διευθυντής ΠΜΣ: αναπλ. καθηγητής Συμεών Πασχαλίδης

Τομέας Αγίας Γραφής και Πατερικής Γραμματείας: αναπλ. καθηγητής Αθανάσιος Παπαρνάκης

Τομέας Ιστορίας, Δόγματος, Διορθόδοξων και Διαχριστιανικών σχέσεων: αναπλ. καθηγητής Βασίλειος

Τσίγκος

Τομέας Λατρείας, Αρχαιολογίας και Τέχνης: καθηγητής Κωνσταντίνος Χρήστου

Τομέας Δικαίου, Οργανώσεως και Ζωής της Εκκλησίας: αναπλ. καθηγητής πρωτοπρεσβύτερος Αθανάσιος Γκίκας

Μέλη: Οι καθηγητές και οι λέκτορες του Τμήματος

Στο Τμήμα λειτουργούν επίσης οι εξής επιτροπές:

1. Επιτροπή Κατατακτηρίων Εξετάσεων
2. Συντονιστική Επιτροπή Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών
3. Επιτροπή επιμέλειας Οδηγού Σπουδών
4. Επιτροπή Επιστημονικής Επετηρίδος
5. Επιτροπή Οικονομικών
6. Επιτροπή Διασφάλισης Ποιότητας (ΟΜΕΑ)
7. Επιτροπή Βιοηθικής
8. Επιτροπή Γραπτών διαγωνισμών (για τα κληροδοτήματα)
9. Επιτροπή Περιβάλλοντος
10. Επιτροπή Προγράμματος σπουδών

1.4 Στελέχωση του Τμήματος

Το Τμήμα στελεχώνεται σήμερα από 33 μέλη ΔΕΠ, μετά την συνταξιοδότηση ενός καθηγητού στις 31/8/2013. Από αυτά 6 είναι καθηγητές, 7 αναπληρωτές καθηγητές, 8 επίκουροι και 12 λέκτορες.

Εργάζονται, επίσης, 1 μόνιμη υπάλληλος, 2 μέλη διοικητικού προσωπικού αορίστου χρόνου (ΙΔΑΧ), 3 συμβασιούχοι εργολαβίας και δύο αποσπασμένοι από τη Β/μια Εκπαίδευση για το ακ. έτος 2013-14.

Δεν υπάρχει κανένα μέλος ειδικού τεχνικού προσωπικού (ΕΤΕΠ) ούτε ειδικού διδακτικού προσωπικού (ΕΕΔΙΠ). Μέχρι το 2003 υπήρχε ένα μέλος ΕΤΕΠ, το οποίο παραιτήθηκε κατόπιν διορισμού του με ανοιχτή προκήρυξη σε θέση ΔΕΠ. Υπήρχαν, επίσης, δύο μέλη ΕΕΔΙΠ ΙΙ, τα οποία εντάχθηκαν με εξέλιξη σε θέσεις λεκτόρων. Η οργανική θέση ΕΤΕΠ έχει μείνει κενή και μέχρι στιγμής δεν έχει δοθεί στο Τμήμα¹.

Επί πλέον, στο Τμήμα απασχολούνται με ωριαία αντιμισθία 4 μεταπτυχιακοί φοιτητές, που βοηθούν στο έργο των Τομέων.

1. Αναλυτικά στοιχεία για την εξέλιξη του προσωπικού βλ. Πίνακα 1 και 1.1

1.5 Αριθμός φοιτητών του Τμήματος

Ο συνολικός αριθμός των φοιτητών του Τμήματος ανά επίπεδο σπουδών (προπτυχιακό, μεταπτυχιακό) έχει ως εξής:

	2012-13	2011-12	2010-11	2009-10	2008-09	2007-08	2006-07	2005-06
Προπτυχιακοί	1783	1655	1596	1596	1650	1933	1871	1820
Μεταπτυχιακοί	274	284	268	274	308	280	245	207
Διδακτορικοί	102	117	117	119	129	124	107	92

Ο αριθμός των προπτυχιακών φοιτητών ανανεώνεται κάθε έτος με τον ακόλουθο ρυθμό:

	2012-13	2011-12	2010-11	2009-10	2008-09	2007-08	2006-07	2005-06
Εισαγωγικές εξετάσεις	236	198	237	236	233	231	233	227
Μετεγγραφές (εισρο- ές)	0	0	2	5	0	2	1	4
Διαγραφές	38	46	73	117	438	65	51	47
Κατατακτήριες εξετά- σεις	12	19	19	16	20	17	20	13
Άλλες κατηγορίες	12	10	11	12	12	6	6	7
Σύνολο φοιτητών	260	183	198	155	-169	203	224	225
Σύνολο αλλοδαπών φοιτητών	2	2	2	3	4	12	15	21

Ομοίως ο αριθμός των μεταπτυχιακών φοιτητών ανανεώνεται κάθε έτος ως εξής:

	2012-13	2011-12	2010-11	2009-10	2008-09	2007-08	2006-07	2005-06
Σύνολο αιτήσεων	115	126	102	110	83	97	80	135
Αιτήσεις αποφοίτων Τμήματος	79	102	91	66	79	60	108	108
Αιτήσεις αποφοίτων άλλων Τμημάτων	36	24	19	9	8	8	8	8
Σύνολο προσφερο- μένων θέσεων	64	64	64	64	64	64	64	64
Σύνολο εγγραφέντων	72	76	73	70	70	67	75	83
Σύνολο αποφοιτησά-	55	37	68	70	25	32	28	21

	2012-13	2011-12	2010-11	2009-10	2008-09	2007-08	2006-07	2005-06
ντων								
Σύνολο αλλοδαπών εγγραφέντων	10	9	13	9	8	10	12	19

Ο αριθμός των φοιτητών στο διδακτορικό πρόγραμμα έχει ως εξής:

	2012-13	2011-12	2010-11	2009-10	2008-09	2007-08	2006-07	2005-06
Σύνολο εγγραφέντων	15	28	20	8	20	26	26	23
Σύνολο αποφοιτησάντων	7	7	9	10	6	7	5	7
Μέση διάρκεια σπουδών (εξάμηνα)	10,50	10,50	7,72	5,25	0,00	0,00	0,00	0,07

1.6 Σκοπός και στόχοι του Τμήματος

Ο σκοπός και οι στόχοι του Τμήματος, σύμφωνα με το ΦΕΚ ίδρυσης, είναι η καλλιέργεια και η προαγωγή της επιστήμης της Θεολογίας.

Πιο συγκεκριμένα, το Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας καλλιεργεί και προάγει την έρευνα και την γνώση της επιστήμης της Θεολογίας, με ειδική επιστημονική κατεύθυνση τη μελέτη των πηγών και των επιτευγμάτων της ορθοδόξου χριστιανικής παραδόσεως, καθώς και του θεολογικού, κοινωνικού και ποιμαντικού έργου της Εκκλησίας ανά τον κόσμο. Με την εκπαίδευση που παρέχει, βάσει του αναλυτικού προγράμματος σπουδών, καταρτίζει στελέχη της Εκπαίδευσης, της Εκκλησίας και της Επιστήμης της Θεολογίας ως ανθρωπιστικής επιστήμης και φορέα της μελέτης της πολιτιστικής κληρονομιάς του ευρωπαϊκού γίγνεσθαι.

Επιδίωξη του Τμήματος είναι να καλλιεργήσει, εκτός της Θεολογίας, και την πρακτική και κοινωνική εφαρμογή της θεολογικής γνώσης προς όφελος γενικά του κοινωνικού συνόλου, και ειδικά του πληρώματος της Εκκλησίας. Τούτο σημαίνει ειδικότερα την έκδοση και την ψηφιοποίηση κειμένων και επιστημονικών βοηθημάτων της Αγίας Γραφής, της Πατρολογίας και της Εκκλησιαστικής Ιστορίας, της Δογματικής και του Κανονικού Δικαίου, την ανάδειξη του χριστιανικού αρχαιολογικού πλούτου και της αγιολογικής παράδοσης, την ανάπτυξη σύγχρονων ποιμαντικών, κοινωνιολογικών και παιδαγωγικών δράσεων, την επιστημονική άσκηση της Αγιογραφίας και της Ψαλτικής τέχνης, του εκκλησιαστικού πολιτισμού και του διαχριστιανικού διαλόγου.

Προς τούτο είναι απαραίτητη η λειτουργία Εργαστηρίων και Ερευνητικών Προγραμμάτων, καθώς και ο εξοπλισμός σε ηλεκτρονική και στεγαστική υποδομή, όπως επίσης και η στελέχωση με τεχνικό και εργαστηριακό προσωπικό. Στο Τμήμα έχουν σχεδιασθεί και λειτουργούν:

1. ΚΕΕΠ, Θεματικό Ερευνητικό Δίκτυο Κειμενικής και Ερμηνευτικής Εκκλησιαστικής Παράδοσης (Επιτροπή Ερευνών ΑΠΘ)
2. Κέντρο Αγ. Δημητρίου και Αγ. Γρηγορίου Παλαμά
3. Κέντρο Αποστόλου Παύλου
4. Εργαστήριο Παιδαγωγικής-Χριστιανικής Παιδαγωγικής

Απόκλιση από τους στόχους του Τμήματος, όπως είναι γενικά διατυπωμένοι στο ΦΕΚ της ίδρυσής του, δεν υπάρχει, χρειάζεται όμως περισσότερο συγκεκριμένη και σαφής διατύπωση αυτών των στόχων, ώστε να διακρίνεται η ιδιαίτερη ακαδημαϊκή φυσιογνωμία και λειτουργία του, ενώ θεωρείται αδικαιολόγητος ο αποκλεισμός των πτυχιούχων του, όπως και εκείνων του Τμήματος Θεολογίας, από τους διαγωνισμούς του δημοσίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα για υπαλλήλους ΠΕ.

2. Η εσωτερική διαδικασία διασφάλισης ποιότητας στο Τμήμα

2.1 Σύνθεση της ΟΜΕΑ

Η σύνθεση της ΟΜΕΑ συγκροτήθηκε από μέλη ΔΕΠ όλων των βαθμίδων, για να αξιοποιηθεί η γνώση και η πείρα όλων εντός των υποχρεώσεων που ορίζει ο Νόμος. Τα μέλη της ΟΜΕΑ προτάθηκαν και ορίστηκαν από τη Γ.Σ. του Τμήματος. Συμμετείχαν δύο μέλη ΔΕΠ αντιπροσωπευτικά από κάθε Τομέα του Τμήματος, δηλαδή 2 X 4 Τομείς = 8 μέλη ΔΕΠ, κατά τη σειρά των Τομέων τα εξής:

Τομέας Αγίας Γραφής και Πατερικής Γραμματείας

Κυριακούλα Παπαδημητρίου, αναπληρώτρια καθηγήτρια

Αικατερίνη Τσαλαμπούνη, λέκτορα

Τομέας Ιστορίας, Δόγματος, Διορθόδοξων και Διαχριστιανικών Σχέσεων

Βασίλειος Κουκουσάς, αναπληρωτής καθηγητής

Βασίλειος Τσίγκος, αναπληρωτής καθηγητής

Τομέας Λατρείας, Αρχαιολογίας και Τέχνης

π. Νικόδημος Σκρέττας, επίκουρος καθηγητής

π. Σπυρίδων Αντωνίου, επίκουρος καθηγητής

Τομέας Δικαίου, Οργάνωσης, Ζωής και Διακονίας της Εκκλησίας

π. Αθανάσιος Γκίκας, αναπληρωτής καθηγητής

Ηρακλής Ρεράκης, καθηγητής

Συντονιστής της επιτροπής αξιολόγησης ορίστηκε ο κ. Αθανάσιος Παπαρνάκης, αναπληρωτής καθηγητής. Κατά τη διάρκεια των ετών που μεσολάβησαν η ΟΜΕΑ αναδιαρθρώθηκε μερικώς ορισμένες, ενώ περιστασιακά συνέδραμαν στο έργο της και άλλα μέλη ΔΕΠ. Με τον τρόπο αυτό επιτεύχθηκε η εμπλοκή περισσότερων μελών ΔΕΠ στις διαδικασίες διασφάλισης ποιότητας και η διάχυση της τεχνογνωσίας.

2.2 Πηγές και διαδικασίες

Η ΟΜΕΑ ήρθε σε επαφή και συνεργάστηκε για θέματα της αρμοδιότητάς τους με όλα τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, τα όργανα διοίκησής του, το διοικητικό προσωπικό του Τμήματος, καθώς και την ΜΟΔΙΠ του ΑΠΘ και την ΑΔΙΠ.

Συγκεκριμένα:

- **ΑΔΙΠ:** αντλήθηκαν τα σχετικά έγγραφα και οδηγίες, υπήρξε επικοινωνία για την υποβολή ερωτημάτων και για την αίτηση καθοδήγησης στην σύνταξη της ετήσιας Έκθεσης.
- **ΜΟΔΙΠ:** μέλη της ΟΜΕΑ συμμετείχαν σε ενημερωτικές συναντήσεις, που διοργάνωσε η Πρυτανεία του ΑΠΘ, και είχε συχνή επικοινωνία με την Πρόεδρο (Καθ. Δέσπω Αθ. Λιάλιου, Αντιπρύτανη Ακαδημαϊκών Υποθέσεων και Προσωπικού) και τη γραμματεία της ΜΟΔΙΠ. Επίσης υπήρξε επικοινωνία με τους τεχνικούς πληροφορικής που η ΜΟΔΙΠ όρισε για τη διευκόλυνση των Τμημάτων στη συλλογή των απαιτούμενων για την έκθεση αξιολόγησης στοιχείων.
- **Πρόεδρος Τμήματος:** η ΟΜΕΑ είχε τακτικές συναντήσεις με τον Πρόεδρο του Τμήματος για την καλύτερη παρακολούθηση και το συντονισμό του έργου, για ενημέρωση σε θέματα δραστηριοτήτων και διοργάνωσης του Τμήματος, καθώς και επίλυση προβλημάτων.
- **Διευθυντές Τομέων:** συχνή επικοινωνία υπήρξε με τους διευθυντές των Τομέων σχετικά με την ενημέρωση και κωδικοποίηση των δραστηριοτήτων των μελών των Τομέων
- **Διοικητικό προσωπικό:** συνεχής επικοινωνία για τη διευκρίνιση θεμάτων διοίκησης του Τμήματος και των διαδικασιών που ακολουθούνται, καθώς και την άντληση των στατιστικών στοιχείων που ήταν απαραίτητα για τη σύνταξη της έκθεσης. Στο προσωπικό αυτό συμπεριλαμβάνονται και οι υπάλληλοι της βιβλιοθήκης και της Νησίδας Η/Υ του Τμήματος.
- **Μέλη ΔΕΠ:** η ΟΜΕΑ συνεργάστηκε στενά με όλα τα μέλη ΔΕΠ ενημερώνοντας και δίνοντας διευκρινίσεις για τις απαιτήσεις της συμπλήρωσης των απογραφικών δελτίων, της διανομής και συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων των φοιτητών, της ανάγκης για ανάπτυξη κουλτούρας καταγραφής των δραστηριοτήτων και αξιολόγησής τους, ενώ δέχτηκε σκέψεις και προτάσεις τους για την αρτιότερη οργάνωση της διαδικασίας και της σύνταξης της τελικής έκθεσης. Επίσης

πολλά μέλη ΔΕΠ συνέδραμαν εκτάκτως στο έργο της ΟΜΕΑ κυρίως στο σκέλος της ηλεκτρονικής επεξεργασίας των δεδομένων λόγω του μεγάλου όγκου τους.

Οι πηγές που χρησιμοποίησε η ΟΜΕΑ για την άντληση των απαραίτητων στοιχείων για τη σύνταξη της έκθεσης αξιολόγησης ήταν οι εξής:

- τα απογραφικά δελτία των μελών ΔΕΠ (προσωπικά+μαθημάτων)
- τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης των φοιτητών
- εκθέσεις των Τομέων
- Οδηγός Σπουδών
- πίνακες ποσοτικών δεδομένων λειτουργίας του Τμήματος από τη Γραμματεία
- στατιστικά στοιχεία για το Τμήμα από την ΜΟΔΙΠ
- την ιστοσελίδα του Τμήματος και την πλατφόρμα ασύγχρονης εκπαίδευσης του Blackboard

Η διαδικασία που ακολουθήθηκε για την αξιοποίηση των πληροφοριών και τη σύνταξη της τελικής έκθεσης ήταν η εξής:

- αρχικά ζητήθηκε από τα μέλη ΔΕΠ να διανεμούν στους φοιτητές των μαθημάτων τους τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης και να συμπληρώσουν τα απαραίτητα απογραφικά δελτία και έγινε η συγκέντρωσή τους
- ζητήθηκαν από την Γραμματεία τα αριθμητικά δεδομένα για το διοικητικό και εκπαιδευτικό έργο του Τμήματος από τα μηχανογραφημένα και μη αρχεία της
- η ΟΜΕΑ χωρίστηκε σε ομάδες εργασίας για την επεξεργασία των στοιχείων, που εργάστηκαν σε δύο κυρίως τομείς: στον καταρτισμό των Πινάκων ποσοτικών δεδομένων και στη σύνταξη του βοηθητικού εντύπου «Ανάλυση Κριτηρίων»
- δύο μέλη ΔΕΠ ανέλαβαν τη σύνταξη της Τελικής Έκθεσης, η οποία έτυχε επεξεργασίας τόσο από τη ΟΜΕΑ όσο και από αρχαιότερα μέλη του Τμήματος

Η τελική Έκθεση συζητήθηκε στο εσωτερικό του Τμήματος ως εξής:

- Η συγκέντρωση και επεξεργασία των στοιχείων ήταν θέμα τακτικών συζητήσεων μεταξύ των μελών της ΟΜΕΑ και μελών ΔΕΠ του Τμήματος, όπου ήταν απαραίτητο
- Υπήρξαν τακτικές συναντήσεις εργασίας της ολομέλειας της ΟΜΕΑ με την παρουσία του προέδρου του Τμήματος.
- Επανειλημμένως έγινε ενημέρωση για την εξέλιξη της διαδικασίας και συζήτηση για τα θέματα της αξιολόγησης κατά τις Γενικές Συνελεύσεις του Τμήματος. Επιλύθηκαν απορίες και δόθηκαν διευκρινίσεις σχετικά με την ποιότητα των αιτούμενων στοιχείων και τη σύνταξη των απογραφικών δελτίων.

Το αποτέλεσμα του έργου της ΟΜΕΑ και οι τελικές Εκθέσεις Εσωτερικής Αξιολόγησης κοινοποιήθηκαν σε όλα τα μέλη ΔΕΠ, προκειμένου να εξασφαλισθεί η ακρίβεια και η πληρότητα των απογραφικών στοιχείων και να διαχυθούν τα αποτελέσματα της αξιολόγησης.

2.3 Θετικά και αρνητικά στοιχεία από τη διαδικασία διασφάλισης ποιότητας

Με τη σχετική νομοθεσία για τη διασφάλιση ποιότητας των ΑΕΙ εισήχθησαν δύο νέες δραστηριότητες στην ακαδημαϊκή ζωή των Πανεπιστημίων της χώρας, οι οποίες ήταν σε μεγάλο ποσοστό άγνωστες: 1^ο η λεπτομερής καταγραφή όλων των στοιχείων που αφορούν στις δράσεις κάθε ακαδημαϊκής μονάδας και κάθε μέλους της ξεχωριστά, και 2^ο η μελέτη και αξιολόγησή τους με στόχο την βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών σε όλα τα επίπεδα. Τα νέα αυτά δεδομένα βρήκαν απροετοίμαστα τα ελληνικά Πανεπιστήμια και ανεκπαιδευτο το προσωπικό τους, ή τουλάχιστον μη εξοικειωμένο με έναν «πολιτισμό αξιολόγησης», ενώ πολλά πράγματα έπρεπε να γίνουν μαζί σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Ωστόσο, τα θετικά στοιχεία που προέκυψαν από τη διαδικασία διασφάλισης ποιότητας ήταν τα εξής:

- το όλο έργο έφερε σε άμεση και ουσιαστική συνεργασία όλα τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος και καλλιέργησε τη συλλογική ευθύνη και τη συμμετοχική πράξη για την ποιότητα και τη συνεχή βελτίωση του ακαδημαϊκού έργου που επιτελείται.

- για πρώτη φορά στην ιστορία του Τμήματος συγκεντρώθηκαν ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία για τη λειτουργία του, ώστε να είναι δυνατόν να αποτιμηθεί με μεγαλύτερη ακρίβεια και σαφήνεια το επιστημονικό και εκπαιδευτικό του έργο
- η διαδικασία αυτή συνέβαλε σημαντικά στην αυτογνωσία των δυνατοτήτων του Τμήματος, στη βούληση για ανάδειξη των ιδιαιτεροτήτων της ακαδημαϊκής φυσιογνωμίας του και στην ανάγκη διαμόρφωσης συγκεκριμένης στρατηγικής για την επίτευξη των στόχων του εκπαιδευτικά και ερευνητικά. Αιχμή του δόρατος την περίοδο αυτή αποτέλεσε η αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών του.

Τα αρνητικά στοιχεία της διαδικασίας αξιολόγησης ήταν τα εξής:

Για τα αρνητικά στοιχεία διακρίνουμε τη γενόμενη διαδικασία διασφάλισης ποιότητας στο Τμήμα σε δύο περιόδους.

1η περίοδος: Αφορά στην σύνταξη της πρώτης Έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης (ΕΕΑ), όπου

- Το σημαντικότερο πρόβλημα υπήρξε ο υπερβολικός όγκος δεδομένων που ζητήθηκαν τόσο σε ποσότητα όσο και σε ποιότητα, για τα οποία τόσο οι διοικητικές υπηρεσίες όσο και τα μέλη ΔΕΠ ήταν απροετοίμαστα. Στο σύνολό τους σχεδόν τα στοιχεία που περιλήφθηκαν στην πρώτη έκθεση συγκεντρώθηκαν ένα προς ένα «με το χέρι», καθώς η μηχανογράφηση ήταν ακόμη πολύ περιορισμένη.
- Το έλλειμμα των υποδομών, κυρίως ηλεκτρονικών, για τη συγκέντρωση και επεξεργασία των στοιχείων, ήταν τεράστιο, δεν υπήρχε προηγούμενη εμπειρία, ούτε εξειδικευμένη υποστήριξη σε τέτοιου είδους στατιστικές επεξεργασίες.
- Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να επιβαρυνθεί υπερβολικά το έργο των μελών ΔΕΠ της ΟΜΕΑ καθώς και του προσωπικού της Γραμματείας. Η διαδικασία απαίτησε πολύ χρόνο, πολλά πρόσωπα και πολύ κόπο.
- Μεγάλο επίσης ήταν και το έλλειμμα ενημέρωσης και εκπαίδευσης των μελών ΔΕΠ που θα αναλάμβαναν αυτό το έργο. Η ενημέρωση που υπήρξε ήταν πολύ γενική και δεν ήταν καθόλου επίμονη και συστηματική, ώστε να ενεργοποιήσει τους απαραίτητους παράγοντες για την υλοποίηση του έργου, το οποίο ξεκίνησε ουσιαστικά μέσα σε μία «έρημη χώρα».
- Τα χειρόγραφα απογραφικά δελτία των μελών ΔΕΠ και των μαθημάτων κατανεμήθηκαν στα μέλη της ΟΜΕΑ, ώστε να εξαχθούν και να συγκεντρωθούν ένα προς ένα τα στοιχεία, που ήταν απαραίτητα για τη σύνταξη της Έκθεσης.
- Σε αυτές τις δυσκολίες θα πρέπει να προστεθεί και το γενικότερο κλίμα αμφισβήτησης της διαδικασίας, που ορισμένες φορές πήρε και συγκεκριμένες μορφές με διαλύσεις ενημερωτικών συσκέψεων εκ μέρους των αντιδρώντων (φοιτητών κυρίως) και δεν διευκόλυνε καθόλου την ομαλή διεξαγωγή του.

2η περίοδος: Αφορά στην σύνταξη των δύο επομένων ΕΕΑ, η οποία διευκολύνθηκε περισσότερο από την εν τω μεταξύ ανάπτυξη σχετικών λογισμικών από την ΜΟΔΙΠ του ΑΠΘ, που ήταν προσαρμοσμένα στις ειδικές απαιτήσεις της ΑΔΙΠ και των διαδικασιών πιστοποίησης, καθώς επίσης και από την διεύρυνση της μηχανοργάνωσης των στοιχείων του Τμήματος.

- Η συλλογή των στοιχείων για την ΕΕΑ 2009-11 έγινε κατά το ήμισυ χειρονακτικά και κατά το ήμισυ ηλεκτρονικά, ενώ η επομένη 2011-12 τα στοιχεία αντλήθηκαν μόνον ηλεκτρονικά.
- Κατά τη μεταβατική αυτή περίοδο χρειάστηκε τα μέλη ΔΕΠ να επαναλάβουν τις ίδιες εργασίες (συμπλήρωση δελτίων, ενημέρωση στοιχείων κ.ά.) πολλές φορές με αποτέλεσμα να υπάρξει σημαντική κόπωση και καθυστέρηση στην αντίδραση παρά την καλή πρόθεση όλων, καθώς οι απαιτήσεις της αξιολόγησης κατέστη ένας σημαντικός χρονοβόρος παράγοντας στο ήδη βεβαρυμένο πρόγραμμα του καθενός. Ένδειξη αυτού αποτελεί η δυσκολία που παρατηρήθηκε στη συλλογή των ετήσιων απογραφικών από τα μέλη ΔΕΠ, η οποία πέραν των παραπάνω ουσιαστικά απαιτεί υψηλού βαθμού εξοικείωση με τη

«κουλτούρα» συνεχούς καταγραφής των επιστημονικών δραστηριοτήτων, ατομικών και συλλογικών.

- Δυσκολία προκάλεσαν οι ελάχιστες αλλαγές που πραγματοποιήθηκαν στα πρότυπα σχήματα της ΑΔΙΠ, διότι απαίτησαν επιπλέον χρόνο και κόπο για την προσαρμογή των δεδομένων.
- Αρνητικά για την προώθηση των αποτελεσμάτων και την αντιμετώπιση των προβλημάτων που εντόπισε η αξιολόγηση επέδρασε το γενικότερο κλίμα αβεβαιότητας και σύγχυσης που επικράτησε στη χώρα και ειδικότερα στον χώρο των Πανεπιστημίων υπό την προοπτική της γενικής αναδιάρθρωσης του ακαδημαϊκού χάρτη και των πανεπιστημιακών δομών.

2.4 Αξιολόγηση των μαθημάτων από τους φοιτητές

Από το 2007 εφαρμόστηκε για πρώτη φορά το σύστημα αξιολόγησης του παρεχόμενου εκπαιδευτικού έργου στο Τμήμα από τους φοιτητές. Αρχικά η αξιολόγηση γινόταν χειρόγραφα με χρήση των σχετικών ερωτηματολογίων της ΑΔΙΠ κατά τη διάρκεια του μαθήματος στο τέλος της διδακτικής περιόδου. Τα ερωτηματολόγια συμπληρώνονταν ανωνύμως από τους φοιτητές, συλλέγονταν και αξιοποιούνταν από τον εκάστοτε διδάσκοντα.

Από το 2011 η ΜΟΔΙΠ του ΑΠΘ ψηφιοποίησε τη σχετική διαδικασία με τις ίδιες προδιαγραφές μυστικότητας και το Τμήμα συμμετείχε ευθύς εξαρχής στη νέα μορφή, η οποία επιπλέον προσφέρει τη δυνατότητα στατιστικής επεξεργασίας και ανάγνωσης των απαντήσεων με στόχο τον αυτο-έλεγχο και επαναπροσδιορισμό των επιμέρους μαθημάτων ή όλου του προγράμματος σπουδών. Οι διδάσκοντες έχουν πρόσβαση στα στατιστικά στοιχεία αυτής της αξιολόγησης μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας εξέτασης. Η μετάβαση στο ηλεκτρονικό σύστημα αξιολόγησης, ωστόσο, παρουσίασε το πρόβλημα της μειωμένης συμμετοχής των φοιτητών του Τμήματος σε αυτό, ένα φαινόμενο ανάλογο με αυτό που παρατηρείται και σε άλλες Σχολές του ΑΠΘ. Αυτό οφείλεται ίσως στην αρχική αμηχανία των φοιτητών (κυρίως στα πρώτα έτη) στο νέο σύστημα αξιολόγησης, στην πιθανή δυσπιστία τους για την αποτελεσματικότητα και ασφάλεια των ηλεκτρονικών συστημάτων γενικότερα και στην έλλειψη κάποιες φορές τεχνογνωσίας ή της νοοτροπίας αμεσότερης εμπλοκής στη διαδικασία της μάθησης, η οποία δεν καλλιεργήθηκε επαρκώς στην προηγούμενη φοίτησή τους στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Η εκτίμηση είναι ότι στα επόμενα χρόνια κυρίως μέσα από την ενθάρρυνση των διδασκόντων θα υπάρξει αλλαγή του σκηνικού και αύξηση του βαθμού συμμετοχής. Προς αυτήν την κατεύθυνση θα συμβάλει και η εξωτερική αξιολόγηση του Τμήματος, καθώς βεβαιώνει τη λειτουργία του συστήματος και καθιστά αναγκαία την εμπλοκή και των φοιτητών στις διαδικασίες αξιολόγησης για την επίτευξη του καλύτερου δυνατού αποτελέσματος.

Το δείγμα συμμετοχής είναι ακόμη μικρό, δεν προσφέρεται για επεξεργασία και εξαγωγή συμπερασμάτων και γι' αυτό τον λόγο δεν έτυχε ακόμη της δέουσας ανάλυσης. Ωστόσο ενδεικτικά παρατίθενται κατωτέρω κάποια πρώτα δεδομένα από τη συμμετοχή των προπτυχιακών φοιτητών με την παρατήρηση ότι κινούνται κοντά στον μέσο όρο των Τμημάτων του ΑΠΘ.

Συμμετοχή στην αξιολόγηση:

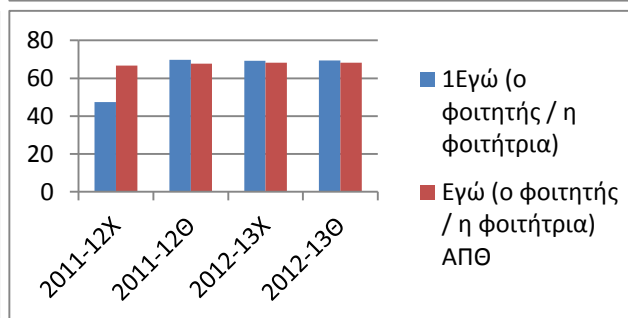
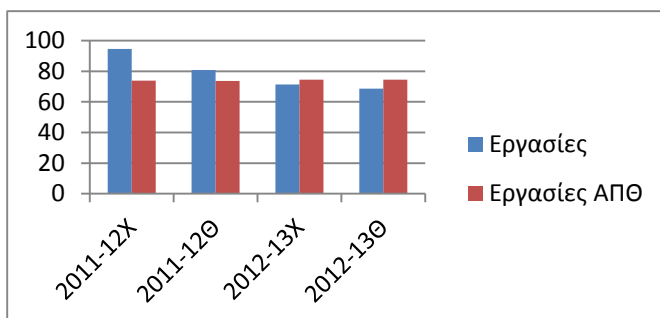
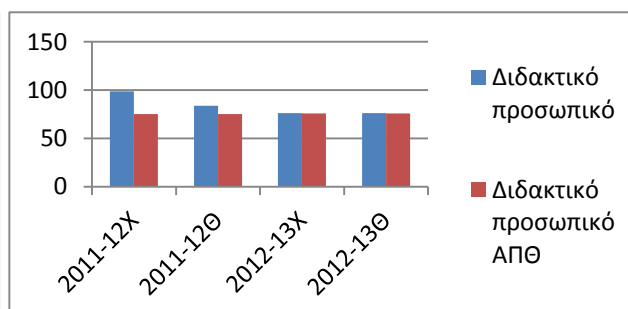
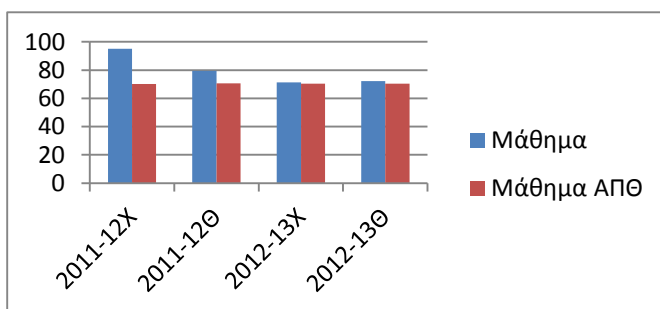
	Φοιτητές στο Εύδοξο	Φοιτητές που συμμετείχαν	Μαθήματα που αξιολογήθηκαν	Ερωτηματολόγια Μαθημάτων	Δείκτης Συμμετοχής	Δείκτης Συμμετοχής ΑΠΘ	Ερωτηματολόγια ανά Φοιτητή	Ερωτηματολόγια ανά Μάθημα
2011-12Χ	648	3	15	46	0%	9	15,3	3,1
2011-12Θ	674	77	69	1022	11%	14	13,3	14,8
2012-13Χ	674	121	78	821	18%	19	6,8	10,5
2012-13Θ	612	88	66	516	14%	14	5,9	7,8

Κατάταξη του Τμήματος στο ΑΠΘ με βάση τον Δείκτη Ποιότητας Μαθήματος:

	φοιτητές που συμμετείχαν	Συνολικός αριθμός φοιτητών	%	Δείκτης ποιότητας μαθήματος	Αριθμός Τμημάτων	Κατάταξη
2011-12Χ	3	1673	0,2	92,9	25	1
2011-12Θ	77	1635	4,7	78,8	34	5
2012-13Χ	121	1698	7,1	72,1	36	12
2012-13Θ	88	1736	5,1	72,2	36	15

Μέσος όρος στο Τμήμα και σύγκριση με τον αντίστοιχο μέσο όρο στο ΑΠΘ:

	Μάθημα	Μάθημα ΑΠΘ	Διδακτικό προσωπικό	Διδακτικό προσωπικό ΑΠΘ	Εργασίες	Εργασίες ΑΠΘ	Εγώ (ο φοιτητής / η φοιτήτρια)	Εγώ (ο φοιτητής / η φοιτήτρια) ΑΠΘ
2011-12Χ	95	70,1	98,6	75,2	94,7	73,8	47,4	66,7
2011-12Θ	79,5	70,7	83,8	75	80,8	73,6	69,7	67,7
2012-13Χ	71,3	70,3	76,2	75,9	71,3	74,5	69,2	68,2
2012-13Θ	72,2	70,3	76,2	75,9	68,6	74,5	69,4	68,2

2.5 Προτάσεις για τη βελτίωση της διαδικασίας

- Θα πρέπει να υπάρξει σημαντική και ουσιαστική τεχνική βοήθεια στον τομέα της στατιστικής επεξεργασίας των δεδομένων από ειδικά καταρτισμένους επιστήμονες για τις ανάγκες της ΑΔΙΠ
- Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη το ήδη βεβαρυσμένο έργο των μελών ΔΕΠ σχετικά με τη διεκπεραίωση της διαδικασίας και τη σύνταξη των Εκθέσεων και να υποστηριχθεί πιο ενεργά από διοικητικό προσωπικό.
- Να υπάρξει επιμόρφωση και εκπαίδευση των προσώπων που θα ασχοληθούν με το θέμα, ώστε η διαδικασία να έχει την μέγιστη δυνατή ανταπόκριση στα προσδοκώμενα αποτελέσματα.

2.5 Αποτίμηση της διαδικασίας διασφάλισης ποιότητας εντός του Τμήματος

Η συμβολή της διαδικασίας διασφάλισης ποιότητας που εφαρμόστηκε στο Τμήμα έως σήμερα αξιολογείται ως υψηλά θετική, διότι:

- ενίσχυσε και προώθησε τις σκέψεις και τις προθέσεις των μελών ΔΕ του Τμήματος για την αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών του
- έθεσε στη διάθεση των μελών του Τμήματος συγκεκριμένα ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία για τα προγράμματα σπουδών και τις αναπτυσσόμενες επιστημονικές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες
- ανέδειξε συγκεκριμένες ελλείψεις της παρεχόμενης εκπαίδευσης και του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών, όπως:
 - δυσλειτουργικότητα, λόγω του υπερβολικά μεγάλου αριθμού μαθημάτων
 - μειωμένη συνοχή στη δομή του προγράμματος λόγω της πολυδιάσπασης των γνωστικών αντικειμένων και των κατά καιρούς ευκαιριακών προσθηκών μαθημάτων
 - σύγχυση και ασάφεια στους εκπαιδευτικούς στόχους
 - τη λειτουργία του ως ανασταλτικού παράγοντα στη συνεπή φοίτηση
 - δυσαρμονία στην αντιστοίχιση των μαθημάτων προς τα γνωστικά αντικείμενα των μελών ΔΕΠ
 - ανεπαρκής διεθνοποίηση των προγραμμάτων σπουδών και εναρμόνισή τους με τα διεθνή πρότυπα
- μετέδωσε τεχνογνωσία και υπέδειξε κατευθύνσεις και διαδικασίες για όλα τα στάδια της αναμόρφωσης των προγραμμάτων σπουδών και των λειτουργιών του Τμήματος

Κατόπιν όλων αυτών κρίνεται επιτυχημένη η γενόμενη αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών όσον αφορά στον αριθμό και το είδος των μαθημάτων που τα απαρτίζουν, τη δομή, τη συνεκτικότητα και τη λειτουργικότητά τους, καθώς και τις προεκτάσεις τους σε πρακτικές εφαρμογές της θεολογικής γνώσης και το άνοιγμα προς τη διεθνή φοιτητική κοινότητα.

Ωστόσο, οι διαδικασίες διασφάλισης ποιότητας δεν μελέτησαν έως τώρα, ούτε ανέλυσαν διεξοδικά τα δομικά στοιχεία της λειτουργίας του Τμήματος. Για τον λόγο αυτό σε δεύτερη φάση η διαδικασία διασφάλισης ποιότητας θα ασχοληθεί:

- μετά από την ανατροφοδότηση, που θα προκύψει από το πρώτο έτος λειτουργίας του προπτυχιακού προγράμματος, θα προχωρήσει στη μελέτη και συστηματική αναδιοργάνωση του διδακτικού έργου εστιάζοντας στις διδακτικές μεθόδους, στην πληρότητα κάλυψης των γνωστικών αντικειμένων από τη διδακτέα ύλη, στα κριτήρια επιλογής των εγχειριδίων, στο εξεταστικό σύστημα κλπ, καθώς και στην αναθεώρηση των προσωπικών διδακτικών στρατηγικών των μελών ΔΕΠ, διαμορφώνοντας γενικές κατευθυντήριες αρχές για την προσαρμογή όλων των παραγόντων της εκπαιδευτικής διαδικασίας.
- με την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης από τους φοιτητές, που θα στοχεύει στην διαμόρφωση προσωπικής και συλλογικής στρατηγικής για τη διεξαγωγή του διδακτικού έργου. Η πρώτη φάση εφαρμογής της αξιολόγησης των μαθημάτων από τους φοιτητές έγινε με γραπτά ερωτηματολόγια, τα οποία μελετήθηκαν ατομικά από τα μέλη ΔΕΠ. Η δεύτερη φάση, κατά την οποία το Τμήμα συμμετέχει στην ηλεκτρονική αξιολόγηση, όπως οργανώθηκε από την ΜΟΔΙΠ του ΑΠΘ, παρέχονται σημαντικές διευκολύνσεις στη στατιστική επεξεργασία των στοιχείων και επομένως στην ευχερέστερη εξαγωγή συμπερασμάτων, αλλά το δείγμα είναι ακόμη μικρό ώστε να είναι δυνατόν να γίνει κάποια αξιόπιστη επεξεργασία τους. Το πρόβλημα θα θεραπευθεί, όταν με την πάροδο του χρόνου και την ανάπτυξη της «κουλτούρας» της αξιολόγησης και στον φοιτητικό πληθυσμό, η συμμετοχή θα είναι αρκούτως ικανή για να υποστεί σοβαρή επεξεργασία.
- Με την διερεύνηση των δυνατοτήτων ενοποίησης των επί μέρους ερευνητικών δράσεων των μελών ΔΕΠ, ώστε να καταστεί δυνατή η διαμόρφωση κοινής και ενιαίας ερευνητικής στρατηγικής στο Τμήμα, ορίζοντας πεδία και στόχους στην διεξαγωγή της έρευνας.

3. Προγράμματα Σπουδών

3.1 Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών (ΠΠΣ)

3.1.1 Ιστορικό διαμόρφωσης νέου ΠΠΣ

Κατά τα ακαδ. έτη 2011-12 και 2012-13 το Τμήμα έχοντας ολοκληρώσει την εσωτερική του αξιολόγηση και αξιοποιώντας τις ρυθμίσεις του Ν. 4009/ 6-9-11 αποδύθηκε σε μία επίμονη προσπάθεια όχι μόνο αναθεώρησης του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών αλλά και αξιοποίησης του ανθρώπινου δυναμικού με στρατηγική στόχευση την ανάδειξη της μελέτης της Ορθόδοξου Θεολογίας στο διεθνές περιβάλλον πανορθόδοξα και διαχριστιανικά.

Κινητήριο έναυσμα, αλλά και επιτακτική ανάγκη για την αναθεώρηση του ΠΠΣ υπήρξε το γεγονός ότι το Τμήμα, μετά από 30 έτη εφαρμογής του παλαιού προγράμματος, αξιολόγησε την παρούσα κατάσταση και διαπίστωσε τα εξής:

- Η σύνθεση του διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού είχε αλλάξει ριζικά και είχε πλήρως ανανεωθεί. Νέοι και ικανοί επιστήμονες ενίσχυσαν τον βασικό κορμό μαθημάτων, σύγχρονα και ενδιαφέροντα γνωστικά αντικείμενα εμπλούτισαν το πρόγραμμα, τα οποία δεν αξιοποιούνταν κατάλληλα με τον παλιό σχεδιασμό του Τμήματος. Επιπλέον, ο αριθμός των μαθημάτων είχε γίνει υπερβολικός και η διαχείρισή του ήταν δυσλειτουργική τόσο για τους φοιτητές όσο και για τους καθηγητές.
- Η σύνθεση του φοιτητικού πληθυσμού του Τμήματος, σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο, διατήρησε τις εύρωστες πληθυσμιακές αναλογίες και τη φυσιολογία των προηγούμενων ετών, αντιστοιχούσε όμως σε ένα κοινό περισσότερο οικείο με τα τεχνολογικά και επικοινωνιακά μέσα, και με δυνατότητες καλύτερης ενημέρωσης. Εξάλλου, ο αριθμός των υποψηφίων για κατατακτήριες εξετάσεις, αλλά και για μεταπτυχιακές και διδακτορικές σπουδές, παρουσιαζόταν αυξημένος, ιδιαίτερα από ορθόδοξους αλλοδαπούς και από ορθόδοξες χώρες του εξωτερικού (Κύπρος, Βαλκάνια, Ρωσία).
- Υπήρξε μία σημαντική διεύρυνση των επιστημονικών συνεργασιών με ιδρύματα και επιστημονικούς φορείς του εξωτερικού, οι οποίες προσέφεραν περισσότερες δυνατότητες ερευνητικών και εκπαιδευτικών δράσεων στο Τμήμα. Επιπλέον, μέσα στο πλαίσιο του νέου ευρωπαϊκού χάρτη διαμορφώθηκαν νέες προοπτικές για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων του Τμήματος.
- Το Α.Π.Θ. είχε αναπτύξει καινούργιες και αποτελεσματικές δυνατότητες ακαδημαϊκής και μαθησιακής οργάνωσης προγραμμάτων μέσω της υπηρεσίας της ΜΟ.ΔΙ.Π. και των ανανεωμένων δομών του (Διά Βίου Μάθηση, Δομή Απασχόλησης και Σταδιοδρομίας, Τμήμα Εκπαιδευτικών και Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Ηλεκτρονικές υπηρεσίες Βιβλιοθήκης).
- Η καινούργια νομοθεσία παρείχε ευκαιρίες πανεπιστημιακής εξωστρέφειας στον ευρύτερο εκπαιδευτικό και κοινωνικό χώρο και ευνοούσε τις συνεργασίες με επιστημονικούς και κοινωνικούς φορείς.
- Το κυριότερο ήταν ότι το Τμήμα είχε χαράξει συνειδητά και υπηρετούσε συντονισμένα, με την προκήρυξη και των κατάλληλων γνωστικών αντικειμένων, μία στρατηγική για τη σπουδή και την έρευνα ειδικά της ορθόδοξης χριστιανικής παράδοσης και του πολιτισμού, και για την ανάδειξη και καλλιέργεια των ορθόδοξων θεολογικών σπουδών οικουμενικά, για τις οποίες γινόταν αποδέκτης ενός έντονου ενδιαφέροντος.

Αφού έλαβε υπόψη τα παραπάνω, το Τμήμα προχώρησε στην υλοποίηση της αναθεώρησης του παλαιού προγράμματος σπουδών. Οι πηγές και οι διαδικασίες που χρησιμοποιήθηκαν για τον σχεδιασμό του νέου προγράμματος ήταν τα ευρήματα της εσωτερικής αξιολόγησης, τα δεδομένα της διεθνούς επιστημονικής κοινότητας, και οι δράσεις της ΜΟ.ΔΙ.Π. του Α.Π.Θ. Σημαντική υπήρξε η πρόθεση του Τμήματος να επικεντρωθεί στη μελέτη της Ορθόδοξης Θεολογίας, της εκκλησιαστικής ζωής και της ελληνόφωνης γραμματείας της, ως χώρου επιστητού που παρήγαγε έργα πολιτισμού, τα οποία μελετώνται ερευνητικά υπό ποικίλες μορφές από τη Φιλολογία, την Αρχαιολογία, τις Βυζαντινές και Μεσαιωνικές σπουδές, από τη Νομική, την Αρχιτεκτονική, ακόμη και από τη Φυσική, τη Χημεία και την Ιατρική. Η Ορθόδοξη Θεολογία οφείλει να παρέχει ένα κοινό τόπο σ' αυτές τις επιστήμες ως γραμματολογική γνώση, όμως η ίδια πρέπει να έχει σαφή

ερευνητικό, εκπαιδευτικό χαρακτήρα και περιεχόμενο, αναπτύσσοντας τη συνεργασία με τις υπόλοιπες ανθρωπιστικές επιστήμες και το διάλογο με τις φυσικές επιστήμες.

Ως επιτροπή προγράμματος σπουδών (ΕΠΣ) λειτούργησε από την αρχή η ομάδα αξιολόγησης του Τμήματος (ΟΜΕΑ). Το έργο της ειδικά για τη διαμόρφωση του νέου ΠΠΣ ενισχύθηκε από τους συναδέλφους Κωνσταντίνο Χρήστου, καθηγητή, Βασίλειο Τσίγκο, αναπλ. καθηγητή, Κωνσταντίνο Μποζίνη και Απόστολο Κραλίδη, επίκ. Καθηγητές, και τη λέκτορα Αγγελική Τριβυζαδάκη.

Η ομάδα αυτή δούλεψε συστηματικά σε πολλαπλές συνεδριάσεις ολομέλειας και επί μέρους ομάδων εργασίας καθ' όλη τη διάρκεια της λειτουργίας της. Πρώτο αποτέλεσμα της εργασίας ήταν να διαμορφωθούν οι βασικοί στόχοι, που καθορίζουν το νέο πρόγραμμα σπουδών, καθώς και ορισμένες πρώτες απόπειρες καταρτισμού του. Οι βασικοί στόχοι ήταν συνοπτικά οι εξής:

- ✓ δραστική μείωση του αριθμού των μαθημάτων
- ✓ πλήρης κάλυψη όλων των βασικών θεολογικών γνωστικών αντικειμένων
- ✓ εμπλουτισμός του προγράμματος με σύγχρονα γνωστικά αντικείμενα
- ✓ βελτίωση της δομής και της συνεκτικότητάς του
- ✓ δυνατότητα μεγαλύτερη ευελιξίας στη διαμόρφωση προσωπικού προγράμματος από τους φοιτητές
- ✓ αξιοποίηση των δυνατοτήτων που δίνει το Παράρτημα Διπλώματος, ιδιαίτερα για τη απόκτηση δεξιοτήτων, όπως η Ψαλτική Τέχνη και η Αγιογραφία
- ✓ διεθνοποίηση του προγράμματος με καταρτισμό αγγλόφωνου προγράμματος, ή εκδοχής
- ✓ βελτίωση του Οδηγού Σπουδών, και γενικότερα την παρουσίαση του εκπαιδευτικού μέρους του προγράμματος σπουδών για καλύτερη ενημέρωση των φοιτητών αλλά και των υποψήφιων φοιτητών εσωτερικού και εξωτερικού.

Το τελευταίο έτος, παράλληλα με την ΟΜ.Ε.Α. και για λόγους καλύτερου συντονισμού, συγκροτήθηκε η Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών (ΕΠΣ.), με λιγότερα μέλη, από τα πιο έμπειρα του Τμήματος στα θέματα της αξιολόγησης. Η επιτροπή αυτή ανέλαβε την τελική επεξεργασία του έργου της προηγούμενης ομάδας και την οριστική διαμόρφωση του νέου προγράμματος. Τα μέλη της Επιτροπής είναι τα εξής:

- Δέσπω Λιάλιου, καθηγήτρια, αναπληρωτής Πρύτανη και Αντιπρύτανης ακαδημαϊκών υποθέσεων του Α.Π.Θ.
- Θεόδωρος Γιάγκου, καθηγητής, συντονιστής της πρώτης ΟΜ.Ε.Α. και πρόεδρος του Τμήματος
- Συμεών Πασχαλίδης, αναπληρωτής καθηγητής και διευθυντής του μεταπτυχιακού προγράμματος
- Αθανάσιος Παπαρνάκης, αναπληρωτής καθηγητής και συντονιστής της ΟΜ.Ε.Α.
- Κυριακούλα Παπαδημητρίου, αναπληρώτρια καθηγήτρια και συντονιστής ECTS του Τμήματος

Η ΟΜΕΑ και η ΕΠΣ ενημερωνόταν σχετικά από τα ενημερωτικά έγγραφα και τα φυλλάδια της ΑΔΙΠ, καθώς και από τις πληροφορίες της ιστοσελίδας της Αρχής, τη μελέτη της νέας νομοθεσίας και των διεθνών πρακτικών. Συμμετείχε στις συναντήσεις εργασίας της ΜΟ.ΔΙ.Π. και παρακολουθούσε τα σχετικά σεμινάρια. Ένα μέλος της ΕΠΣ (η αναπληρώτρια καθηγήτρια Κυριακούλα Παπαδημητρίου) συμμετείχε σε συνάντηση της Α.ΔΙ.Π. στην Αθήνα, εκπροσωπώντας με τον κοσμήτορα της Σχολής Θετικών Επιστημών κ. Σπ. Παυλίδη το Α.Π.Θ. Η εμπειρία και η καθοδήγηση από αυτές τις συναντήσεις κοινοποιούνταν σε όλους. Το έργο και οι προτάσεις της ΕΠΣ αποτέλεσαν επανειλημμένως θέματα ημερήσιας διάταξης της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος, όπως εμφανίζεται στον παρακάτω Πίνακα:

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ ΓΕΝΙΚΩΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΝ	Αριθμ. Συνεδριάσεων Γ.Σ.
1. Συζήτηση για το νέο Πρόγραμμα Σπουδών	447/21-1-2010
2. Συζήτηση για το Πρόγραμμα Σπουδών	463/17-12-2010
3. Συζήτηση σχετικά με την Αναμόρφωση του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών	466/11-2-2011
4. Σχετικά με την Αναμόρφωση του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών	
5. Αναμόρφωση του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών	467/11-3-2011
6. Συζήτηση περί του νέου Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών	469/15-4-2011
7. Το νέο Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών.	

8. Προτάσεις για την αναθεώρηση του Προγράμματος Σπουδών.	471/27-5-2011
9. Προτάσεις για την αναθεώρηση του Προγράμματος Σπουδών.	472/10-6-2011 479/8-12-2012 480/20-12-2011

Μετά από εντατική διαβούλευση τριών ετών το Τμήμα διαμόρφωσε ένα πλήρες θεολογικό πρόγραμμα με επιστημονική συνοχή και σαφή εκπαιδευτικό στόχο, που υλοποιεί τη στρατηγική του για την καλλιέργεια της γνωστικής περιοχής της Ορθόδοξης Θεολογίας με διακριτά μαθησιακά αποτελέσματα για τους φοιτητές του, πράγμα που επιτελούσε, βέβαια, μέχρι τώρα, αλλά με ένα πρόγραμμα σπουδών βεβαρυμένου φόρτου. Οι μεταβολές που επήλθαν στη δομή και στην οργάνωση, και τα αποτελέσματα που προκύπτουν παρουσιάζουν ένα εκ βάθρων αναθεωρημένο πρόγραμμα σε σχέση με το παλαιό.

3.1.2 Χαρακτηριστικά του νέου ΠΠΣ

Το νέο Π.Π.Σ. απαρτίζεται από το πρόγραμμα της βασικής υποχρεωτικής θεολογικής εκπαίδευσης, που οδηγεί στη λήψη του πτυχίου, και από ένα παράλληλο, προαιρετικό, ταχύρρυθμο πρόγραμμα απόκτησης δεξιοτήτων, που προστίθεται στο πτυχίο ως παράρτημα και δηλώνεται στο Παράρτημα Πτυχίου (Diploma Supplement). Αναλυτικότερα, τα χαρακτηριστικά του είναι:

Το πρόγραμμα είναι συνεκτικό, διότι στα μαθήματά του συμπεριλαμβάνει όλα τα ουσιαστικά γνωστικά αντικείμενα της επιστήμης της Ορθόδοξης Θεολογίας μαζί με τα αναγκαία γνωστικά αντικείμενα που αναφέρονται στο χριστιανικό πολιτισμό. Είναι ορθολογικά και συμμετρικά διαρθρωμένο, καθώς προσφέρει σαράντα επτά (47) υποχρεωτικά μαθήματα και οκτώ (8) μαθήματα ελεύθερης επιλογής, επτά (7) ανά εξάμηνο σπουδών, εκτός ενός με έξι (6) μαθήματα, που καταλαμβάνουν 20 ώρες ανά εξάμηνο, συνολικά 160 ώρες και 240 ECTS.

Ο στόχος του είναι σαφής, διότι θεραπεύει τον επιστημονικό κλάδο της Ορθόδοξης Θεολογίας και τα γνωστικά αγαθά του Χριστιανικού Πολιτισμού, (ή του Πολιτισμού του Χριστιανισμού), πράγμα που καθιστά συγκεκριμένο το χαρακτήρα των σπουδών και δίνει το ιδιαίτερο στίγμα του Τμήματος μέσα στη διεθνή πραγματικότητα, όπου συναντώνται ανάλογα Τμήματα Ορθοδόξου Θεολογίας στην Ευρώπη, την Αμερική και την Αυστραλία.

Το πρόγραμμα είναι, επίσης, λειτουργικό και υπηρετεί σαφή μαθησιακά αποτελέσματα. Έχει τέσσερα (4) εξάμηνα υποχρεωτικών προαπαιτούμενων μαθημάτων με σταθερή κατανομή ανά εξάμηνο, και τέσσερα (4) εξάμηνα κατ' επιλογήν υποχρεωτικών, όπου ο φοιτητής καταρτίζει κατά εξάμηνο το ατομικό του πρόγραμμα, δηλώνοντας τις προσωπικές επιλογές του. Επίσης, ο φοιτητής έχει τη δυνατότητα να επιλέξει οκτώ (8) μαθήματα ελεύθερης επιλογής από τα προσφερόμενα στο Τμήμα ή από άλλα Τμήματα του ΑΠΘ (και αν δοθεί η δυνατότητα από τον Εσωτερικό Κανονισμό του ΑΠΘ και από το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας), ώστε να αποκτήσει μια συγκεκριμένη προοπτική σπουδών, κατά τις επιδιώξεις του.

Το όλο πρόγραμμα ενισχύεται με την παροχή τεσσάρων μαθημάτων επιλογής με μαθήματα εφαρμογής της Πληροφορικής στη Θεολογία και ένα ειδικό υποχρεωτικό μάθημα αξιοποίησης της Πληροφορικής για την παιδαγωγική κατάρτιση των φοιτητών στις νέες τεχνολογίες.

Επιπλέον, ακολουθώντας τις διατάξεις του νέου νόμου, δίνεται η ευκαιρία στον φοιτητή να αποκτήσει μία από τις τέσσερις (4) πρακτικές δεξιότητες, που προσφέρει το Τμήμα με αντίστοιχα σεμιναριακής μορφής και πρακτικής εφαρμογής προγράμματα εκπαίδευσης δύο εξαμήνων, παράλληλα και ανεξάρτητα από τα μαθήματα του πτυχίου.

Έτσι, ο φοιτητής παίρνοντας το πτυχίο του μπορεί να εξασφαλίσει συγχρόνως

α) μία ολοκληρωμένη **κατεύθυνση σπουδών** ανάλογα με τα ελεύθερα επιλεγόμενα που θα δηλώσει (Βιβλική, Ιστορική, Δογματική, Λειτουργική, Κανονικού Δικαίου και Πατερικών Σπουδών),

β) την **παιδαγωγική επάρκεια** που απαιτεί ο νόμος, εφόσον δηλώσει ως ελεύθερα επιλεγόμενα ένα ή δύο παιδαγωγικά μαθήματα από το Τμήμα ή από άλλα Τμήματα, που θα προστεθούν και θα συνυπολογισθούν στα τέσσερα (4) υποχρεωτικά παιδαγωγικά μαθήματα του Τμήματος,

γ) μία πιστοποιημένη **πρακτική δεξιότητα**, ύστερα από την παρακολούθηση ενός προγράμματος πρακτικής σεμιναριακής εκπαίδευσης είτε στην Ψαλτική Τέχνη, ή στην Αγιογραφία, ή στο Ποιμαντικό και Κοινωνικό έργο, ή στον Θρησκευτικό Τουρισμό.

Αυτά είναι τα δυναμικά στοιχεία του προγράμματος, που εκτός από την πληρότητα και την πολυμορφία των σπουδών εξασφαλίζει για τους φοιτητές την κατά το δυνατόν μεγαλύτερη **δυνατότητα ευελιξίας και ελευθερίας** στον καταρτισμό της ατομικής τους κατεύθυνσης σπουδών.

Επιπρόσθετα, μία καινοτομία του Τμήματος είναι η εισήγηση στη Σύγκλητο για **ίδρυση αγγλόφωνου προπτυχιακού προγράμματος**, που καθιερώνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του νέου νόμου, με αντικείμενο την Ορθόδοξη Θεολογία και στόχο την προσέλκυση ξένων φοιτητών κατά τη στόχευση διεθνοποίησης των σπουδών του Τμήματος. Περιλαμβάνει έξι (6) εξάμηνα στην αγγλική και δύο (2), το έβδομο και όγδοο στην ελληνική. Εκκρεμεί η γνωμοδότηση της Α.Δι.Π., σύμφωνα με την απόφαση της Συγκλήτου του Α.Π.Θ.

3.1.3 Εφαρμογή του νέου ΠΠΣ

Η εφαρμογή του νέου ΠΠΣ άρχισε από το ακαδημαϊκό έτος 2013-14. Στην αρχή της ακαδημαϊκής χρονιάς, πριν ακόμη αρχίσουν οι εγγραφές και οι δηλώσεις μαθημάτων, έγιναν ενημερωτικές συναντήσεις των φοιτητών ανά εξάμηνο σπουδών με τον Πρόεδρο και ομάδα καθηγητών, οι οποίοι παρουσίασαν τα καινούργια στοιχεία του νέου προγράμματος και εξήγησαν τις μεταβατικές ρυθμίσεις, που πρότεινε η Επιτροπή Σπουδών. Διεξήχθη γόνιμος διάλογος με τους φοιτητές, που συνεχίστηκε και μετά τις ενημερωτικές συναντήσεις.

Το νέο πρόγραμμα αποφασίστηκε να εφαρμοσθεί καθ' ολοκληρίαν σε όλα τα εξάμηνα συγχρόνως, και όχι σταδιακά, αρχίζοντας από το Α' εξάμηνο μόνο, όπως συνήθως γίνεται σε περιπτώσεις αναμόρφωσης προγραμμάτων. Για το λόγο αυτό, οι δυσκολίες της μετάβασης ήταν σημαντικές και σε όλα τα επίπεδα της εκπαιδευτικής διαδικασίας: Πρώτα, για τους διδάσκοντες, οι οποίοι έπρεπε να αναδιοργανώσουν την ύλη τους και το εκπαιδευτικό πρόγραμμά τους, καθώς πολλά μαθήματα συγχωνεύθηκαν, άλλαξαν περιεχόμενο, εμπλουτίστηκαν, ενώ προστέθηκαν και νέα μαθήματα, νέοι τρόποι διδασκαλίας (όπως τα σεμινάρια), τα προγράμματα απόκτησης δεξιοτήτων, καθώς και απαιτήσεις για το αγγλόφωνο πρόγραμμα. Έπειτα, για το προσωπικό της Γραμματείας, το οποίο (μικρό σε αριθμό και μειωμένο δραματικά αυτή την περίοδο λόγω του μέτρου της διαθεσιμότητας) ανέλαβε την τιτάνια προσπάθεια να διαχειριστεί ένα πλήθος αλλαγών για κάθε μάθημα και για κάθε φοιτητή, τις οποίες έπρεπε να υλοποιήσει με το μηχανογραφικό σύστημα μία-μία. Τέλος, οι δυσκολίες ήταν μεγάλες και για τους φοιτητές (κυρίως των μεγάλων εξαμήνων), που έβλεπαν τον προγραμματισμό των σπουδών τους να ανατρέπεται με τα νέα δεδομένα, παρόλο που αναγνώριζαν την αναγκαιότητα της αλλαγής και ευνοούσαν από τη μείωση του αριθμού των μαθημάτων.

Είχαμε, κυριολεκτικά, την πρόκληση ενός άθλου, στην οποία ανταπεξήλθαμε με το διάλογο και τη συνεργασία, τόσο μεταξύ των μελών ΔΕΠ όσο και με τους φοιτητές, για τον κοινό σκοπό της αναβάθμισης (και όχι μόνο της αναμόρφωσης) του Τμήματος. Παραθέτουμε στη συνέχεια τις τελικές γενικές ρυθμίσεις, που ισχύουν για την ομαλή μετάβαση από το παλαιό στο νέο πρόγραμμα σπουδών.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Οι φοιτητές που βρίσκονται στα εξάμηνα εντάσσονται στο νέο πρόγραμμα σπουδών. Σε αυτούς αφορούν οι παρακάτω ρυθμίσεις.

Ο αριθμός των μαθημάτων για τη λήψη πτυχίου δεν μπορεί να είναι μικρότερος του 55 και ο αριθμός των ECTS πρέπει να είναι τουλάχιστον 240.

Οι φοιτητές δικαιούνται να δηλώσουν σε κάθε εξάμηνο τα 7 (ή 8) κατά μέγιστο όρο κανονικά μαθήματα του εξαμήνου συν 4 κατά μέγιστο όρο επιπλέον μαθήματα, που χρωστούν από άλλα εξάμηνα του χειμερινού ή εαρινού εξαμήνου ανάλογα. Εν τούτοις, ειδικά για το τρέχον έτος, μπορούν να δηλώσουν όλα τα μαθήματα που οφείλουν ανεξάρτητα από το εξάμηνο στο οποίο βρίσκονται, και ανεξάρτητα από το αν τα μαθήματα διδάσκονται στο χειμερινό ή εξάμηνο, σύμφωνα με τελευταία ρύθμιση του Υπουργείου Παιδείας.

Η εξεταστέα ύλη των μαθημάτων ορίζεται και αναρτάται στην ιστοσελίδα έγκαιρα, από την αρχή των εξαμήνων.

Βιβλία δικαιούνται όλοι οι κανονικοί φοιτητές που δηλώνουν για πρώτη φορά ένα μάθημα, ανεξάρτητα από το εξάμηνο στο οποίο βρίσκονται.

Οι επι πτυχίω φοιτητές ακολουθούν το παλαιό πρόγραμμα σπουδών.

Ειδικά για τους φοιτητές που βρίσκονται φέτος στο πτυχίο, η εξεταστέα ύλη θα ορίσθηκε με βάση την ύλη του προηγούμενου έτους (του τελευταίου του παλαιού προγράμματος) και θα διατηρηθεί η ίδια επί 4

έτη. Επιπλέον, οι φοιτητές αυτοί έχουν τη δυνατότητα προσωπικής συνεννόησης με τους διδάσκοντες για θέματα εξετάσεων.

ΕΙΔΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Στα μαθήματα που συγχωνεύονται, όταν υπάρχει βαθμολογία δύο ή τριών μαθημάτων, δεν τίθεται ο μέσος όρος, αλλά ο μεγαλύτερος βαθμός.

Τα μαθήματα του παλαιού προγράμματος, στα οποία υπάρχει βαθμολογία και τα οποία αντιστοιχίζονται, με νέα μαθήματα, αλλά δεν καλύπτονται επαρκώς από αυτά, απαιτούν συμπληρωματική διδασκαλία, η οποία πιστοποιείται με βεβαίωση παρακολούθησης από το διδάσκοντα ή με ανάθεση εργασίας. Η βαθμολογία μεταφέρεται αυτούσια από το παλαιό συγχωνευόμενο μάθημα στο νέο μάθημα μετά την προσκόμιση της βεβαίωσης από τον καθηγητή. Για τη συμπληρωματική αυτή παρακολούθηση χρειάζεται δήλωση του μαθήματος και υπάρχει δυνατότητα δωρεάν συγγράμματος.

Οι φοιτητές που έχουν ενεργή επαγγελματική ιδιότητα απαλλάσσονται από την Πρακτική Άσκηση στα σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, την οποία απαιτεί το μάθημα των Παιδαγωγικών ΙΙΙ και ΙV, και την αντικαθιστούν με εναλλακτικούς τρόπους. Η απαλλαγή χορηγείται μετά από προσκόμιση βεβαίωσης στον υπεύθυνο καθηγητή ή στο Τμήμα, που πιστοποιεί το υπηρεσιακό ή επαγγελματικό τους καθεστώς.

Οι δηλώσεις συμμετοχής στα Προγράμματα Απόκτησης Δεξιοτήτων γίνονται στον υπεύθυνο καθηγητή κάθε δεξιότητας στην αρχή κάθε εξαμήνου. Ο τρόπος και οι λεπτομέρειες παρακολούθησης του προγράμματος καθορίζονται σε συνεννόηση με τον υπεύθυνο καθηγητή.

3.1.4 Σκοπός και αντικείμενο του νέου ΠΠΣ

Το Τμήμα με το πρόγραμμα σπουδών του αποσκοπεί στην παροχή ενός ολοκληρωμένου θεολογικού προγράμματος με κεντρικό άξονα αφενός μεν την Ορθόδοξη Θεολογία, ως γραμματεία και εκκλησιαστική εφαρμογή, και αφετέρου τη μελέτη του χριστιανικού πολιτισμού, που παρήγαγε και παράγει η Εκκλησία, ιδίως ως προς τις οικουμενικές επιπτώσεις του. Συγκεκριμένα, ο σκοπός του Τμήματος συνίσταται στα εξής σημεία:

- μελέτη και έρευνα της θεολογικής επιστήμης σε όλα τα επί μέρους γνωστικά πεδία με σημείο αναφοράς την Ορθόδοξη Θεολογία ως γραμματεία και εκκλησιαστική εφαρμογή.
- μελέτη και έρευνα της διαχρονικής πολιτισμικής παραγωγής του Χριστιανισμού (κείμενα, θεσμοί και μνημεία)
- κατάρτιση στελεχών της εκπαίδευσης στον τομέα της θρησκευτικής και χριστιανικής αγωγής
- κατάρτιση στελεχών του θεολογικού, κοινωνικού και ποιμαντικού έργου της Εκκλησίας
- προετοιμασία ακαδημαϊκών στελεχών της θεολογικής επιστήμης για έρευνα, διδασκαλία και διεπιστημονική συνεργασία
- ενίσχυση της διεθνούς παρουσίας του Τμήματος και διασύνδεση του προγράμματος σπουδών του με ανάλογα ευρωπαϊκά, ανταποκρινόμενο στο διαρκές ενδιαφέρον φοιτητών και ερευνητών από όλο τον κόσμο να μελετήσουν την ελληνόφωνη εκκλησιαστική ζωή και παράδοση της Ορθόδοξης Εκκλησίας.

Ειδικότερα, το Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας του Α.Π.Θ. αποσκοπεί στην παροχή άρτιας θεωρητικής και πρακτικής εκπαίδευσης των φοιτητών σε βασικά και εξειδικευμένα γνωστικά πεδία της επιστήμης της Ορθόδοξου Θεολογίας και του Πολιτισμού του Χριστιανισμού υπό τις γνωστικές περιοχές

α) των βιβλικών σπουδών, των πατερικών σπουδών και της χριστιανικής γραμματείας,

β) της Λειτουργικής, ως ιστορίας, θεολογίας και πράξης, της Βυζαντινής Μουσικής, των εκκλησιαστικών τεχνών και της Χριστιανικής Αρχαιολογίας,

γ) του Κανονικού Δικαίου, των πηγών του και των Σχέσεων Εκκλησίας - Πολιτείας διαχρονικά, της ηθικής και της χριστιανικής παιδαγωγικής, της θεωρίας και της πράξεως του κοινωνικού και ποιμαντικού έργου,

δ) της εκκλησιαστικής ιστορίας και των πηγών της, της ιστορίας των Πατριαρχείων και των Αυτοκεφάλων Εκκλησιών και του ιστορικού πλαισίου αναδύσεως της Ορθοδοξίας στην Ανατολή και τη Διασπορά, και των σχέσεων της Ορθόδοξου Εκκλησίας με το εκάστοτε ιστορικό, θρησκευτικό, πολιτιστικό, επιστημονικό και διεθνές περιβάλλον,

ε) της μελέτης των δογματικών, και ιδίως των συνοδικών πηγών, της ερμηνείας της ορθοδόξου πίστεως ιστοριοδογματικά και συστηματικά, και

στ) της οικουμενικότητας της Ορθοδοξίας σε διάλογο με τη λοιπή χριστιανοσύνη, με τη Φιλοσοφία, τον πολιτισμό, την κοινωνία, τις Φυσικές Επιστήμες, την Τεχνολογία, τη σύγχρονη διάνοηση και το διάλογο με τις άλλες θρησκείες, διαθέτοντας προς τούτο εξειδικευμένο προσωπικό.

Οι απόφοιτοι του Τμήματος αποκτούν ικανότητες αποτελεσματικής προσφοράς υπηρεσιών στους τομείς

- της Εκπαίδευσης,
- της Ορθόδοξης Εκκλησίας σε πανορθόδοξο επίπεδο,
- του χριστιανικού πολιτισμού,
- του κοινωνικού έργου, και
- των ευρωπαϊκών και διεθνών θεσμών και οργανώσεων.

Ειδικότερα, το Τμήμα καταρτίζει στελέχη της Θεολογικής Επιστήμης

α) για την καλλιέργεια κατά πρώτον της θεολογικής έρευνας και κατά δεύτερο για την ανάπτυξη της διεπιστημονικής έρευνας της Θεολογίας με τη Φιλολογία, την Αρχαιολογία, τη Φιλοσοφία, τη Νομική, την Ιατρική και τις Φυσικές Επιστήμες,

β) για τη στελέχωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και παρεμφερών εκπαιδευτικών φορέων,

γ) για τη στελέχωση της Ορθοδόξου Εκκλησίας στην Ελλάδα και στο εξωτερικό με κληρικούς και λαϊκούς υψηλών προσόντων με γνώση του ελληνικού και διεθνούς επιστημονικού περιβάλλοντος,

δ) για την εργασία σε κοινωνικούς, πολιτιστικούς, επιχειρηματικούς και διεθνείς φορείς, όπως επίσης στελέχη των εκκλησιαστικών τεχνών και της διαχείρισης του πολιτιστικού αποθέματος της εκκλησιαστικής παράδοσης και πράξης (λόγου και τέχνης).

3.1.5 Μαθησιακά αποτελέσματα του Προγράμματος Σπουδών

Ειδικότερα οι απόφοιτοι του Τμήματος, ανάλογα με τα μαθήματα και την πρακτική άσκηση, που επιλέγουν και παρακολουθούν, μπορούν να αποκτήσουν τις εξής γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες:

A. Γνώσεις και δεξιότητες για

- α) τη διδασκαλία και την επιστημονική έρευνα των γραμματολογικών, φιλολογικών, ερμηνευτικών και θεολογικών ζητημάτων της Αγίας Γραφής και της πατερικής γραμματείας και αγιολογίας, των ιστορικών, φιλοσοφικών και άλλων πολιτιστικών πτυχών αυτών των κειμένων, της ιστορίας και διδασκαλίας του φαινομένου της θρησκείας και των θρησκευτικών κινήματων, όπως επίσης την κριτική έκδοση και επιμέλεια κειμένων της χριστιανικής γραμματείας διαχρονικά.
- β) τη διδασκαλία και την επιστημονική έρευνα της εκκλησιαστικής ιστορίας και του βυζαντινού πολιτισμού, της γένεσης και ανάπτυξης των θεσμών της Ορθοδόξου Εκκλησίας και των δογματικών της διατυπώσεων κατά τη συνοδική πράξη και την έκφραση της ζωής των κατά τόπους Ορθοδόξων εκκλησιών, της προβολής της εκκλησιαστικής πίστης στις διαχριστιανικές και οικουμενικές σχέσεις, όπως επίσης τη διεξαγωγή διαχριστιανικών και διαθρησκευτικών διαλόγων και του διαλόγου Θεολογίας με τις Φυσικές επιστήμες και την Οικολογία.
- γ) τη διδασκαλία και την επιστημονική έρευνα των λατρευτικών και πολιτισμικών εκφάνσεων της ορθόδοξης παράδοσης, δηλαδή της θείας λατρείας και της ομιλητικής, της χριστιανικής αρχαιολογίας και τέχνης, της υμνολογίας και της βυζαντινής μουσικής και ψαλτικής, όπως επίσης την άσκηση της ψαλτικής τέχνης και της αγιογραφίας.
- δ) τη διδασκαλία και την επιστημονική έρευνα θεμάτων που αναφέρονται στην οργάνωση και στο ποιμαντικό και κοινωνικό έργο της Ορθοδόξου Εκκλησίας, δηλαδή θεμάτων του Κανονικού Δικαίου και των σχέσεων Εκκλησίας και πολιτείας, της ποιμαντικής και της ποιμαντικής ψυχολογίας, της χριστιανικής ηθικής και της κοινωνιολογίας του Χριστιανισμού, της χριστιανικής παιδαγωγικής, όπως επίσης την άσκηση του διδακτικού και εκπαιδευτικού έργου ως προς το μάθημα των Θρησκευτικών στη Δ/βάθμια εκπαίδευση, καθώς και την άσκηση του λειτουργικού, ποιμαντικού και κοινωνικού έργου της Ορθοδόξου Εκκλησίας και της παρουσίας της στους διεθνείς οργανισμούς και ανθρωπιστικούς φορείς.

ε) τη χρήση των πληροφορικών συστημάτων και την εφαρμογή της Πληροφορικής στη θεολογική έρευνα και εκπαίδευση.

B. Ικανότητες

α) Ειδικά:

Οι απόφοιτοι του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας με την απόκτηση των παραπάνω γνώσεων και δεξιοτήτων αναμένεται να είναι ικανοί

1. να μελετούν και να ερμηνεύουν τα βιβλικά και εκκλησιαστικά κείμενα με γνώση των ιστορικο-κοινωνικών δεδομένων της συγγραφής τους και με αναφορά στη σύγχρονη πραγματικότητα, λαμβάνοντας υπόψη το εκκλησιολογικό τους πλαίσιο
2. να μελετούν και να κατανοούν τα κείμενα της πατερικής και εκκλησιαστικής γραμματείας τόσο ιστορικά όσο και σε σχέση με τη σύγχρονη εποχή
3. να αναλύουν κριτικά το φαινόμενο της θρησκείας και να αναγνωρίζουν τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των θρησκειών και των κοινωνιών, και στο ιστορικό παρελθόν και στον σύγχρονο κόσμο
4. να γνωρίζουν και να μελετούν κριτικά τις πηγές και τα γεγονότα της ιστορίας της Εκκλησίας διαχρονικά, και ιδιαίτερα τη σύγχρονη κατάσταση των Ορθόδοξων Πατριαρχείων, και μάλιστα του Οικουμενικού Πατριαρχείου
5. να αναλύουν και να ερμηνεύουν τα κείμενα και τα μνημεία της Ορθόδοξου Εκκλησίας καθευτά και εν συγκρίσει με τις υπόλοιπες χριστιανικές ομολογίες.
6. να κατανοούν την ιστορική, κοινωνική και πολιτιστική σημασία των θρησκευτικών παραδόσεων και να συμμετέχουν σε διάλογο με αυτές σύμφωνα με το οικουμενικό πνεύμα της Ορθόδοξης Θεολογίας
7. να κατέχουν και να διερευνούν τα θέματα της λειτουργικής και λατρευτικής πράξης της Ορθόδοξης Εκκλησίας καλύπτοντας όλες τις περιοχές της θείας λατρείας, ιστορικά, αρχαιολογικά, αισθητικά, κειμενικά, θεολογικά, αλλά και τη σύγχρονη εφαρμογή τους
8. να διερευνούν τις πηγές και τις αρχές της κανονικής νομοθεσίας της Εκκλησίας και να αναλύουν την ιστορική και τη σύγχρονη ερμηνεία τους και τις επιπτώσεις στη διεθνή πραγματικότητα
9. να αναπτύσσουν και να εφαρμόζουν τη θεωρία και την πράξη της ορθόδοξης χριστιανικής αγωγής σε σχέση με τις σύγχρονες εκπαιδευτικές εξελίξεις και ανάγκες
10. να διακρίνουν και να εφαρμόζουν τους τρόπους με τους οποίους η θεολογική προσέγγιση, και ειδικά η ορθόδοξη θεώρηση του ανθρώπινου προσώπου μπορεί να αξιολογήσει και να διαμορφώσει το ήθος των ατόμων και των κοινωνιών
11. να εφαρμόζουν τη θεολογική γνώση στην επαγγελματική και κοινωνική ζωή σε συμφωνία με τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ευρωπαϊκή πραγματικότητα
12. να ερμηνεύουν θεολογικές και θρησκευτικές έννοιες και συνάψεις σε ένα ευρύτερο κοινό και τη σύγχρονη διάνοηση

β) Γενικά:

Οι απόφοιτοι του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας, επιπλέον της βασικής γνώσης της επιστήμης και του επαγγέλματός τους, έχουν την ικανότητα:

- 1) να εφαρμόζουν τη γνώση στην έρευνα και τη διδασκαλία
- 2) να προσεγγίζουν τη διεθνή βιβλιογραφία σε μια τουλάχιστον ξένη γλώσσα
- 3) να αναζητούν, αναλύουν και συνθέτουν δεδομένα και πληροφορίες, κάνοντας χρήση της κατάλληλης μεθοδολογίας και τεχνολογίας
- 4) να προσαρμόζονται σε νέες καταστάσεις και να παίρνουν αποφάσεις
- 5) να εργάζονται αυτόνομα ή σε ομάδα σε διεθνές ή και διεπιστημονικό περιβάλλον
- 6) να παράγουν νέες ιδέες και επιστημονική γνώση, να σχεδιάζουν και να διαχειρίζονται επιστημονικά και ερευνητικά έργα
- 7) να σέβονται τη διαφορετικότητα, την πολυπολιτισμικότητα, το φυσικό περιβάλλον και τα επιτεύγματα των άλλων επιστημών

- 8) να επιδεικνύουν επαγγελματική, κοινωνική και ηθική υπευθυνότητα και ευαισθησία σε θέματα φύλου και ανθρωπίνων δικαιωμάτων
- 9) να έχουν ικανότητα κριτικής και αυτοκριτικής
- 10) να προάγουν την ελεύθερη, παραγωγική και επαγωγική σκέψη.

3.1.6 Σύνδεση των στόχων του Προγράμματος Σπουδών με την αγορά εργασίας

Ως προς τους στόχους του Τμήματος υπάρχει θεολογική πληρότητα και ενημέρωση.

Τα μαθήματα παρέχουν πλήρη και ενημερωμένη τη βασική θεολογική γνώση σε όλα τα διακριτά γνωστικά πεδία της Θεολογίας με άξονα την Ορθόδοξη Θεολογία ως γραμματείας και εκκλησιαστικής εφαρμογής. Εκτός από τα παραδοσιακά μαθήματα συμπεριλαμβάνονται και μαθήματα σύγχρονων κλάδων της θεολογικής επιστήμης, όπως

- ✓ ο διαθρησκευτικός διάλογος,
- ✓ οι σύγχρονες αιρέσεις,
- ✓ η ερμηνευτική των βιβλικών και εκκλησιαστικών κειμένων.

Επίσης, δίνεται έμφαση στη διεπιστημονικότητα, καθώς και στη διαθεματικότητα των μαθημάτων, όπως συμβαίνει στα μαθήματα-σεμινάρια του προγράμματος, ενώ παράλληλα εξασφαλίζεται και η διεθνοποίηση της προσφοράς μαθημάτων.

Ως προς τις ανάγκες της κοινωνίας συμπεριλαμβάνονται σύγχρονα κοινωνικά θέματα.

Το πρόγραμμα διαλαμβάνει θέματα, που απασχολούν τη σύγχρονη κοινωνία, υπό το πρίσμα της Ορθόδοξης Θεολογίας, όπως θέματα Βιοηθικής, Φυσικών επιστημών και Οικολογίας.

Διαδικασίες ελέγχου: Η ανταπόκριση του ΠΠΣ στους στόχους του Τμήματος και στις απαιτήσεις της κοινωνίας συζητείται στα όργανα διοίκησης του Τμήματος, δηλαδή στις Γενικές Συνελεύσεις, όπου αποφασίζονται και οι ανάλογες προσαρμοστικές τακτικές. Υπάρχει επαφή και συνεργασία του Τμήματος με φορείς της Εκπαίδευσης, καθώς και με τις Ι. Μητροπόλεις, αλλά και με την Εκκλησία της Ελλάδος. Επιπλέον, υπάρχει συνεργασία με το Οικουμενικό Πατριαρχείο και με τα πρεσβυγενή Πατριαρχεία των Ιεροσολύμων και της Αλεξανδρείας, καθώς και με τις Εκκλησίες των Σλαβικών Χωρών. Ιδιαίτερα, επιδιώκεται να διατηρείται η επαφή με τους αποφοίτους μας, για τους οποίους διοργανώνονται σεμινάρια προετοιμασίας για τις εξετάσεις του ΑΣΕΠ και προσφέρονται επιμορφωτικά και μεταπτυχιακά προγράμματα.

3.1.7 Συμβατότητα σε σχέση με το Ευρωπαϊκό και Διεθνές Περιβάλλον

Το νέο πρόγραμμα του Τμήματος έχει σχεδιασθεί με βάση το πρότυπο που αναπτύχθηκε για την Ανώτατη Εκπαίδευση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο της Ευρώπης, και έχει υλοποιηθεί σύμφωνα με τις οδηγίες της Α.ΔΙ.Π., ακολουθώντας την κείμενη νομοθεσία, με αποτέλεσμα να καθιερώσει

- ✓ την εφαρμογή του Συστήματος Μεταφοράς και Συσσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων (ECTS) σε κάθε μονάδα εκπαιδευτικής δραστηριότητάς του
- ✓ τη σύνταξη διεθνοποιημένου Οδηγού Σπουδών, με βάση το κοινό ευρωπαϊκό σχεδιάγραμμα, που συμπεριλαμβάνει αναλυτική περιγραφή του περιεχομένου των μαθημάτων, καθορισμό του σκοπού και των μαθησιακών αποτελεσμάτων τους, αναφορά των φοιτητικών παροχών και των διευκολύνσεων σε ημεδαπούς και αλλοδαπούς φοιτητές, στην ελληνική και αγγλική γλώσσα, και
- ✓ τον καθορισμό του Παραρτήματος Διπλώματος (Diploma Supplement), το οποίο είναι ένα έγγραφο που επισυνάπτεται στον τίτλο σπουδών του Τμήματος (πτυχίο) και επεξηγεί τη φύση, το επίπεδο, το πλαίσιο, το περιεχόμενο και το κύρος των σπουδών που ακολουθήθηκαν και ολοκληρώθηκαν επιτυχώς από τον κάτοχό του. Παρέχει διαφάνεια και διευκολύνει την ακαδημαϊκή και επαγγελματική αναγνώριση των τίτλων σπουδών. Στο Παράρτημα Διπλώματος του Τμήματος δηλώνονται οι ερασματικές σπουδές των φοιτητών, καθώς επίσης και η παρακολούθηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων του Τμήματος επιπλέον των υποχρεωτικών, όπως είναι τα προγράμματα απόκτησης δεξιοτήτων.

Το Τμήμα μετείχε με συνέπεια στην αναδιάρθρωση των σπουδών, που απαιτούσαν αυτές οι ενέργειες, συμβάλλοντας στη συλλογική και συντονισμένη προσπάθεια όλου του Α.Π.Θ., η οποία αναγνωρίστηκε και επιδοκιμάστηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή με την απονομή της πιστοποίησης του DS Label 2012-15 στο

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Ωστόσο, κατά τη διαδικασία της αναδιάρθρωσης σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά και διεθνή πρότυπα, αξιοποίησε την παρότρυνση των αρμοδίων Επιτροπών να προσαρμόσει τις οδηγίες στα ιδιαίτερα γνωστικά χαρακτηριστικά του και στους ιδιαίτερους ακαδημαϊκούς σκοπούς του.

Κατόπιν αυτών το Τμήμα αναβάθμισε τόσο την κάθετη όσο και την οριζόντια ακαδημαϊκή κινητικότητα του: αφενός, δηλαδή, έχει εξασφαλίσει απρόσκοπτη και ισότιμη κινητικότητα των φοιτητών του στην Ευρώπη και διεθνώς, και αφετέρου έχει ανοίξει τους ορίζοντες διεθνούς και διεπιστημονικής συνεργασίας και για ερευνητικούς σκοπούς.

3.1.8 Δομή του Προγράμματος Σπουδών

Το Τμήμα προσφέρει ένα πλήρες Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών, που καλύπτει 8 εξάμηνα, και συνίσταται από 55 μαθήματα. Τα μαθήματα διαρθρώνονται σε δύο κύκλους, ο καθένας των οποίων διαρκεί τέσσερα εξάμηνα. Ο Α΄ κύκλος των υποχρεωτικών μαθημάτων κορμού αποτελείται από 26 μαθήματα και ο Β΄ κύκλος των υποχρεωτικών κατ' επιλογήν μαθημάτων αποτελείται από 21 μαθήματα, συνολικά 47 υποχρεωτικά μαθήματα. Πέραν τούτων, το εκπαιδευτικό έργο του Τμήματος ολοκληρώνεται με 8 μαθήματα Ελεύθερης Επιλογής είτε από τα προσφερόμενα επιλεγόμενα του Τμήματος είτε από μαθήματα του προγράμματος άλλων Τμημάτων του Πανεπιστημίου.

1) Υποχρεωτικά Μαθήματα Κορμού

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει όλα τα γνωστικά αντικείμενα, που ανταποκρίνονται στους βασικούς κλάδους της επιστήμης της Θεολογίας, και ειδικά στους κλάδους που ανέπτυξε και θεραπεύει ιδιαίτερα η Ορθόδοξη Θεολογία κατά τον κειμενικό της πλούτο και την ερμηνεία του, όπως και κατά την παραγωγή του εκκλησιαστικού βίου και τις σχέσεις της Ορθόδοξου Εκκλησίας με τον κόσμο: Αγία Γραφή, Πατρολογία, Εκκλησιαστική Ιστορία, Δογματική, Φιλοσοφία, Λειτουργική και Εκκλησιαστικές Τέχνες και Αρχαιολογία, Ποιμαντική, Κανονικό Δίκαιο, Χριστιανική Ηθική, και συναφώς Θρησκευολογία, Κοινωνιολογία του Χριστιανισμού, Χριστιανική Παιδαγωγική. Τα μαθήματα έχουν κατανεμηθεί στο πρόγραμμα ανά εξάμηνο και ανά ώρες διδασκαλίας με κριτήριο την κατά το δυνατόν πλήρη και εύληπτη θεολογική κατάρτιση του αποφοίτου.

2) Μαθήματα Ελεύθερης Επιλογής

Τα μαθήματα Ελεύθερης Επιλογής επιλέγονται από το φοιτητή από έναν κατάλογο μαθημάτων που κατάρτιζεται στην αρχή κάθε εξαμήνου, όπου κάθε μέλος ΔΕΠ προσφέρει μαθήματα της ειδικότητάς του.

Στον κατάλογο αυτό περιλαμβάνονται ειδικά:

- ✓ 4 μαθήματα Πληροφορικής, ούτως ώστε πέραν της σχετικής εκπαίδευσης και ανάπτυξης δεξιοτήτων στο αντικείμενο, να δίνεται και η δυνατότητα αντιστοίχισης με το δίπλωμα ECDL.
- ✓ το μάθημα της Βιβλικής Εβραϊκής γλώσσας
- ✓ το μάθημα της Λατινικής γλώσσας χριστιανικών κειμένων

3) Παιδαγωγική Επάρκεια

Μέσα στα πλαίσια της αναμόρφωσης του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών το Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας προσφέρει για την παιδαγωγική επάρκεια των αποφοίτων του τέσσερα υποχρεωτικά μαθήματα Παιδαγωγικών και 25 ECTS από τα 30 ECTS, που απαιτεί ο νόμος περί παιδαγωγικής επάρκειας. Απομένουν 5 ECTS, τα οποία μπορούν να καλυφθούν με 1 ή 2 επιλεγόμενα παιδαγωγικού χαρακτήρα, που οι φοιτητές μπορούν να επιλέξουν από τα επιλεγόμενα του Τμήματος ή άλλων Τμημάτων. (Σημ.: Στο σημείο αυτό θα ληφθεί υπόψη η σχεδιαζόμενη κεντρική επιλογή του ΑΠΘ για το θέμα της παιδαγωγικής και διδακτικής επάρκειας και θα γίνουν οι ανάλογες προσαρμογές).

4) Πρακτική Άσκηση

Ορισμένα υποχρεωτικά μαθήματα του προγράμματος περιλαμβάνουν και πρακτική άσκηση στο γνωστικό τους αντικείμενο, που είτε ενσωματώνεται στο ωράριο διδασκαλίας τους, είτε πραγματοποιείται σε επιπλέον χρόνο. Τα μαθήματα αυτά είναι:

- ✓ Παιδαγωγικά: απόκτηση εργασιακής εμπειρίας στο σχολικό περιβάλλον
- ✓ Ποιμαντική: επιτόπια επίσκεψη σε χώρους ποιμαντικής και κοινωνικής διακονίας
- ✓ Λειτουργική: ειδικό δώρο λειτουργικής πρακτικής άσκησης
- ✓ Εκκλησιαστική Μουσική: συμμετοχή σε χορωδία βυζαντινής μουσικής του Τμήματος

α) Πρακτική Άσκηση Παιδαγωγικών

Στα πλαίσια του μαθήματος: (ΥΕ21) Παιδαγωγικά IV: Ειδική Διδακτική του Μαθήματος των Θρησκευτικών – Πρακτική Άσκηση του ΣΤ' και Η' Εξαμήνου, υλοποιείται το Πρόγραμμα Πρακτικής Άσκησης ως δράση του Εργαστηρίου Παιδαγωγικής – Χριστιανικής Παιδαγωγικής του Τμήματος. Το Πρόγραμμα είναι ενταγμένο στο ΕΣΠΑ και διεξάγεται σε συνεργασία με δίκτυο εύρους πενήντα (50) Σχολικών Μονάδων, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται Πειραματικά, Επαγγελματικά, Νυκτερινά, Εκκλησιαστικά και Διαπολιτισμικά Σχολεία, καθώς και ένα Σχολείο Ειδικής Αγωγής, της ευρύτερης περιοχής της Θεσσαλονίκης.

Σύμφωνα με το Πρόγραμμα, οι φοιτητές έρχονται σε φυσική επαφή με το σχολικό περιβάλλον, γνωρίζουν τη διοικητική, οργανωτική και παιδαγωγική λειτουργία της Σχολικής Μονάδας και λαμβάνουν μέρος στις δραστηριότητές της. Παράλληλα, παρακολουθούν τις διδασκαλίες του Μαθήματος των Θρησκευτικών στις σχολικές τάξεις, προετοιμάζονται με εικονικές διδασκαλίες εντός του Εργαστηρίου Παιδαγωγικής του Τμήματος και προβαίνουν στην πραγματοποίηση δύο (2) διδασκαλιών ενώπιον των μαθητών, ενώ στα επόμενα μαθήματα ελέγχουν τα αποτελέσματα των διδασκαλιών τους.

Το σύνολο των δραστηριοτήτων της Πρακτικής Άσκησης καταγράφεται και ταξινομείται σε σειρά εντύπων που συμπληρώνουν όλοι οι παράγοντές της (Φοιτητές, Θεολόγοι, Διευθυντές Σχολείων, Επόπτες, Επιστημονικός Υπεύθυνος) και αποτελεί, αφενός παραδοτέο υλικό προς τους αρμόδιους Φορείς, και αφετέρου αντικείμενο ερευνητικής επεξεργασίας από τους Μεταπτυχιακούς Φοιτητές και τους Συνεργάτες του Εργαστηρίου, με σκοπό την ανατροφοδότηση της εκπαιδευτικής σχέσης μεταξύ Πανεπιστημίου και Σχολείου καθώς και την εν γένει βελτίωση της Πρακτικής Άσκησης.

β) Πρακτική Άσκηση Ποιμαντικής

Στα πλαίσια του μαθήματος της Ποιμαντικής και Χριστιανικής Συμβουλευτικής πραγματοποιούνται επισκέψεις σε ενορίες και εκκλησιαστικά ιδρύματα, με σκοπό οι φοιτητές να έλθουν σε επαφή με την ενορία και τους χώρους ποιμαντικής/κοινωνικής προσφοράς και να ενημερωθούν άμεσα και ρεαλιστικά για τα ζητήματα που αντιμετωπίζουν οι ποιμένες και οι κοινωνικοί λειτουργοί στην επιτέλεση του έργου τους.

γ) Πρακτική Άσκηση Λειτουργικής

Στον ναό της Θεολογικής Σχολής, στον 4^ο όροφο, πραγματοποιείται κάθε Πέμπτη υποχρεωτικό Φροντιστήριο Λειτουργικής (πρακτική άσκηση στη λατρεία, το κήρυγμα και την ψαλτική τέχνη), ενταγμένο στο προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών και των δύο Τμημάτων της Θεολογικής Σχολής του ΑΠΘ. Το Φροντιστήριο τελεί υπό την διεύθυνση, οργάνωση και επίβλεψη των αρμοδίων καθηγητών του Τομέα Λατρείας, Αρχαιολογίας και Τέχνης, σε συνεργασία με ομότεχνους συναδέλφους του Τμήματος Θεολογίας.

Στην εβδομαδιαία αυτή λατρευτική σύναξη δίδεται πρωτίστως η ευκαιρία σε όλα τα μέλη της Σχολής (καθηγητές, φοιτητές, διοικητικό και λοιπό προσωπικό), αλλά και, ευρύτερα, στο σύνολο της πανεπιστημιακής κοινότητας, να βιώσουν εμπειρικά τη ζώσα λειτουργική παράδοση της Ορθόδοξης Εκκλησίας και να συνέρχονται «επί το αυτό» ενώπιον του εν Τριάδι Θεού σε κοινή προσευχή και ευχαριστία. Ταυτοχρόνως το Φροντιστήριο στοχεύει να δώσει την κατ' εφαρμογή εποπτεία των τριών υποχρεωτικών μαθημάτων της Λειτουργικής (Εισαγωγή και πηγές, Ιστορία και Θεολογία, Βυζαντινή λειτουργική παράδοση), ως επίσης και των συναφών μαθημάτων του προγράμματος (Ομιλητική, Εκκλησιαστική Μουσική-Υμνολογία, Αγιολογία-Εορτολογία).

Το Φροντιστήριο αποτελεί φυτώριο και συνάμα πρότυπο για την ακριβή και εύτακτη τέλεση και μετοχή στην Ορθόδοξη λατρευτική πράξη, αλλά συγχρόνως και χώρο αφόρμησης εξειδικευμένου ερευνητικού προβληματισμού.

δ) Πρακτική Άσκηση Εκκλησιαστικής Μουσικής

Η Πρακτική Άσκηση στην Εκκλησιαστική Μουσική γίνεται με συμμετοχή στη Βυζαντινή Χορωδία της Σχολής. Η Βυζαντινή Χορωδία της Θεολογικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης απαρτίζεται από ταλαντούχους προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές και υποψηφίους Διδάκτορες του τομέα Βυζαντινής Μουσικολογίας και Ψαλτικής Τέχνης, οι οποίοι ασκούνται στη Βυζαντινή Εκκλησιαστική και Παραδοσιακή Μουσική και ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της Σχολής και του Πανεπιστημίου ψάλλοντας υποδειγματικά τους ύμνους των αρχαϊκών και βυζαντινών λειτουργιών και Ακολουθιών στο Φροντιστήριο Λειτουργικής και Ψαλτικής της Θεολογικής Σχολής.

5) Σεμινάρια

Τα Σεμινάρια διευρύνουν τα όρια των κλασικών μαθημάτων και εξασφαλίζουν σύγχρονη και πολύπλευρη ενημέρωση. Διδάσκουν την αλληλοσυμπλήρωση των διαφόρων επιστημονικών αντικειμένων της

Θεολογίας, αλλά και άλλων επιστημών. Δίνουν την ευκαιρία στους φοιτητές να ακούσουν σημαντικούς επισκέπτες καθηγητές και ερευνητές άλλων Ιδρυμάτων και να συζητήσουν σύγχρονα θέματα.

Τα σεμιναριακά μαθήματα του προγράμματος βρίσκονται υπό την εποπτεία ενός καθηγητή του Τμήματος σε συνεργασία με ομάδα καθηγητών του Τμήματος ή άλλων Τμημάτων με βάση τον σχεδιασμό του. Δίνεται έμφαση στη διεπιστημονική προσέγγιση των θεμάτων. Η εξεταστέα ύλη καθορίζεται από τους διδάσκοντες με φάκελο σημειώσεων ή βιβλιογραφία, και η εξέταση διενεργείται υπό την ευθύνη του εποπτεύοντος.

6) Εργαστήρια

Στο Τμήμα λειτουργούν δύο Εργαστήρια: η Νησίδα Ηλεκτρονικών Υπολογιστών και το Εργαστήριο Χριστιανικής Παιδαγωγικής. Και τα δύο είναι εξοπλισμένα με ηλεκτρονικό υλικό, που χρησιμοποιείται για τα μαθήματα της Πληροφορικής και των Παιδαγωγικών αντίστοιχα, αλλά εξυπηρετεί και τις ηλεκτρονικές εκπαιδευτικές ανάγκες των άλλων μαθημάτων.

Στα τέσσερα τελευταία εξάμηνα παρέχεται ευελιξία στη διαμόρφωση του προγράμματος των μαθημάτων από το φοιτητή σύμφωνα με τις δυνατότητες και την επιστημονική του στόχευση. Σ' αυτά τα τέσσερα εξάμηνα του Β' κύκλου σπουδών ο φοιτητής/η φοιτήτρια καταρτίζει το ατομικό του πρόγραμμα σπουδών υποβάλλοντας σχετικές δηλώσεις στην αρχή κάθε εξαμήνου του Β' κύκλου (Ε' - Η' εξ.). Συγκεκριμένα, στην αρχή κάθε εξαμήνου ο φοιτητής/η φοιτήτρια δηλώνει μαθήματα που καλύπτουν 30 ECTS, όποια επιθυμεί, από τον κατάλογο για το κάθε χειμερινό ή εαρινό εξάμηνο.

Επίσης, με τα ελεύθερης επιλογής ενισχύονται τα επιστημονικά και μαθησιακά του ενδιαφέροντα, και του δίνεται η δυνατότητα να αποκτήσει μία ολοκληρωμένη κατεύθυνση σπουδών, εφόσον επιλέξει μαθήματα σχετικά με την κατεύθυνση που επιθυμεί: Βιβλική, Ιστορική, Δογματική, Λειτουργική, Κανονικού Δικαίου και Πατερικών Σπουδών.

Τα μαθήματα Ελεύθερης Επιλογής επιλέγονται από το φοιτητή από έναν κατάλογο μαθημάτων που καταρτίζεται στην αρχή κάθε εξαμήνου, όπου κάθε μέλος ΔΕΠ προσφέρει μαθήματα της ειδικότητάς του.

Στον κατάλογο αυτό περιλαμβάνονται ειδικά:

- ✓ 4 μαθήματα Πληροφορικής, ούτως ώστε πέραν της σχετικής εκπαίδευσης και ανάπτυξης δεξιοτήτων στο αντικείμενο, να δίνεται και η δυνατότητα αντιστοίχισης με το δίπλωμα ECDL.
- ✓ το μάθημα της Βιβλικής Εβραϊκής γλώσσας
- ✓ το μάθημα της Λατινικής γλώσσας χριστιανικών κειμένων

Τα μαθήματα κατά το περιεχόμενό τους παρουσιάζουν θεολογική πληρότητα και ενημέρωσ. Παρέχουν πλήρη και ενημερωμένη τη βασική θεολογική γνώση σε όλα τα διακριτά γνωστικά πεδία της Θεολογίας με άξονα την Ορθόδοξη Θεολογία ως γραμματείας και εκκλησιαστικής εφαρμογής.

Εκτός από τα παραδοσιακά μαθήματα συμπεριλαμβάνονται και μαθήματα σύγχρονων κλάδων της θεολογικής επιστήμης, όπως ο διαθρησκειακός διάλογος, οι σύγχρονες αιρέσεις, η ερμηνευτική των βιβλικών και εκκλησιαστικών κειμένων. Επίσης, δίνεται έμφαση στη διεπιστημονικότητα, καθώς και στη διαθεματικότητα των μαθημάτων, όπως συμβαίνει στα μαθήματα-σεμινάρια του προγράμματος, ενώ παράλληλα εξασφαλίζεται και η διεθνοποίηση της προσφοράς μαθημάτων.

Επιπλέον, το πρόγραμμα εμπλουτίζεται με μαθήματα για σύγχρονα κοινωνικά θέματα, που απασχολούν τη σύγχρονη κοινωνία. Τα θέματα αυτά μελετώνται υπό το πρίσμα της Ορθοδόξου Θεολογίας και είναι θέματα Βιοηθικής, Φυσικών επιστημών και Οικολογίας.

Στατιστικά δεδομένα:

ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	Αριθμός μαθημάτων	%	ώρες διδ/λίας	%
ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ	3	5,45	9	5,63
ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ	4	7,27	11	6,88
ΠΑΤΡΟΛΟΓΙΑ	6	10,91	17	10,63
ΘΡΗΣΚΕΙΟΛΟΓΙΑ	2	3,64	5	3,13
ΙΣΤΟΡΙΑ	5	9,09	15	9,38

ΔΟΓΜΑΤΙΚΗ	6	10,90	16	10,00
ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ	1	1,82	3	1,88
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ	4	7,27	12	7,50
ΜΟΥΣΙΚΗ	1	1,82	4	2,50
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ	1	1,82	3	1,88
ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	3	5,45	9	5,63
ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ	1	1,82	4	2,50
ΗΘΙΚΗ	1	1,82	3	1,88
ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ	1	1,82	3	1,88
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ	4	7,27	14	8,75
ΕΙΔΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	3	5,45	6	3,75
ΞΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΟΡΟΛΟΓΙΑ	1	1,82	2	1,25
ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ	8	14,55	24	15,00
	55	100	160	100

Το νέο ΠΠΣ ως πρόγραμμα καθαρά θεολογικής σπουδής περιλαμβάνει κατά το μεγαλύτερο μέρος του την εκπαίδευση στα κύρια θεολογικά γνωστικά αντικείμενα, που σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα είναι η Αγία Γραφή, η Χριστιανική Γραμματεία, η Ιστορία της Εκκλησίας, η Δογματική Θεολογία, η Λειτουργική και το Κανονικό Δίκαιο σε ποσοστό 56,34%. Παράλληλα προσφέρονται σε ποσοστό 20% ειδικά μαθήματα, που μπορούν να επιλέξουν οι φοιτητές ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους, ενώ ιδιαίτερα ενισχυμένη είναι η εκπαίδευση για την ανταπόκριση των αποφοίτων του Τμήματος στις απαιτήσεις της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (7%).

Κατανομή μαθημάτων ανά υποχρέωση παρακολούθησης:

	Υ	ΥΕ	ΕΕ	ΣΥΝ.
ΜΑΘΗΜΑΤΑ	26	21	8	55
%	47,27	38,18	16,07	

Κατανομή μαθημάτων ανά περιεχόμενο

	Υποβάθρου	Επιστημονικής περιοχής	Δεξιοτήτων	Γενικών γνώσεων	ΣΥΝ.
ΜΑΘΗΜΑΤΑ	7	40	6	2	55
%	12,73	72,73	10,91	3,64	

Κατανομή μαθημάτων ανά διδακτική μέθοδο

	Θεωρητική διδ/λία	άσκηση	φροντιστήριο	επιτόπια επίσκεψη	ΣΥΝ.
ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ	142	14	8	3	167
%	84,27	8,81	5,03	1,89	

Ο θεωρητικός χαρακτήρας του γνωστικού αντικειμένου του Τμήματος επιβάλλει την θεωρητική διδασκαλία διεξαγωγής των μαθημάτων στο μεγαλύτερο ποσοστό τους (85%). Ωστόσο στο ωρολόγιο πρόγραμμα περιλαμβάνεται η ανάπτυξη βιωματικών δράσεων σε ποσοστό 15%, το οποίο ενισχύεται από την άσκηση των φοιτητών στη μελέτη των κειμενικών πηγών στα πλαίσια της θεωρητικής διδασκαλίας σε ένα σημαντικό αριθμό μαθημάτων.

Δεν εφαρμόζεται σύστημα προαπαιτούμενων μαθημάτων, για το οποίο δεν προσφέρεται η ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα λόγω του υψηλού βαθμού δυσλειτουργικότητας που μπορεί να δημιουργήσει στην εφαρμογή του προγράμματος. Ωστόσο, η κατανομή των υποχρεωτικών μαθημάτων στα τέσσερα πρώτα εξάμηνα σπουδών έγινε ανάλογα με τις ουσιαστικές αλληλεξαρτήσεις και προτεραιότητες μεταξύ τους, ώστε μαθήματα των προηγούμενων εξαμήνων να λειτουργούν κατά περιεχόμενο ως προαπαιτούμενα για τα άμεσα συναφή μαθήματα των επομένων εξαμήνων. Συγκεκριμένα, ακολουθείται η εξής σειρά:

- ✓ μαθήματα εισαγωγικά και υποδομής
- ✓ Πατρολογία και Ιστορία με χρονική ακολουθία
- ✓ μαθήματα πολιτισμού (θρησκευολογία, βυζαντινός πολιτισμός) και αρχαιολογίας
- ✓ μαθήματα ερμηνείας
- ✓ μαθήματα φιλοσοφίας και ερμηνευτικής
- ✓ μαθήματα θεολογίας και γραμματείας
- ✓ μαθήματα λειτουργικών σπουδών και κανονικού δικαίου
- ✓ μαθήματα δογματικής και, παράλληλα,
- ✓ μαθήματα κοινωνιολογίας, ηθικής και ποιμαντικής

3.1.9 Διεθνής διάσταση του ΠΠΣ

Στο Τμήμα εφαρμόζεται το σύστημα ευρωπαϊκών πιστωτικών μονάδων και οι φοιτητές ενημερώνονται για τα ECTS. Ο ECTS Coordinator του Τμήματος επιβλέπει την κινητικότητα των φοιτητών και την εφαρμογή του συστήματος ανταλλαγής.

Υπάρχει αυξανόμενος αριθμός διμερών επιστημονικών συμφωνιών ευρωπαϊκών προγραμμάτων Erasmus for All, αλλά και άλλων διεθνών προγραμμάτων, τα οποία λειτουργούν με ικανοποιητική κινητικότητα προπτυχιακών φοιτητών και πανεπιστημιακών διδασκάλων. Έτσι, την τελευταία διετία οι περισσότεροι καθηγητές του Τμήματος δίδαξαν σε Πανεπιστήμια του εξωτερικού, μεταφέροντας την επιστημονική παραγωγή και τη γνώση που παράγει το Τμήμα, ενώ ένας αριθμός καθηγητών του μετέχει σε διεθνείς οργανισμούς. Αρκετοί, επίσης, καθηγητές του εξωτερικού επισκέφθηκαν για διδασκαλία το Τμήμα μεταφέροντας την εμπειρία τους και συνάπτοντας επιστημονικές συνεργασίες (βλ. τον πίνακα των διμερών συμφωνιών Erasmus Plus 2014-20 του Τμήματος παρατίθεται στην ενότητα Εκπαιδευτικό έργο της παρούσας Έκθεσης).

Αξιοσημείωτο είναι ότι η κινητικότητα των φοιτητών για σπουδές στο εξωτερικό αυξήθηκε την τελευταία διετία και υπάρχει αυξανόμενη ζήτηση:

	2013-14	2012-13	2011-12	2010-11
Φοιτητές του Τμήματος που φοίτησαν σε άλλο Τμήμα (ευρωπαϊκό)	4	1	5	4
Επισκέπτες φοιτητές άλλων Τμημάτων (ευρωπαϊκών)	2	0	1	0

Ειδική περίπτωση μεγάλης σπουδαιότητας αποτελεί η προσέλευση, εγγραφή και πλήρης παρακολούθηση του Π.Π.Σ. του Τμήματος από ικανό αριθμό αλλοδαπών φοιτητών, οι οποίοι έρχονται εκτός των προγραμμάτων μορφωτικών ανταλλαγών και επιλέγουν να μάθουν την ελληνική γλώσσα και να παρακολουθήσουν το ελληνικό πρόγραμμα. Οι φοιτητές αυτοί προέρχονται συνήθως από τις χώρες των Βαλκανίων (Ρουμανία, Σερβία, Αλβανία, Σκόπια, Μολδαβία, Κροατία, Βουλγαρία) και της Ρωσίας ή της Εγγύς Ανατολής (Λί-

βανος, Συρία), αλλά και από την Αφρική (Κογκό, Νιγηρία), τη Λατινική Αμερική (Βραζιλία, Αργεντινή), την Ιαπωνία, την Κίνα και την Ινδία.

Ιδιαίτερη περίπτωση αποτελούν και ομογενείς φοιτητές από την Κύπρο και την Κωνσταντινούπολη, οι οποίοι επιλέγουν το Τμήμα για θεολογικές σπουδές στην Ορθόδοξη Θεολογία.

3.1.10 Προγράμματα απόκτησης δεξιότητας

Το Τμήμα προσφέρει επιπλέον επιμέρους προγράμματα σεμιναριακής εκπαίδευσης δύο εξαμήνων σε συγκεκριμένα γνωστικά πεδία με στόχο την απόκτηση δεξιοτήτων, οι οποίες δίνουν δυνατότητες επαγγελματικής διεξόδου, πέραν της βασικής θεολογικής εκπαίδευσης και της ένταξης στη δημόσια εκπαίδευση.

Οι κύκλοι αυτοί των μαθημάτων διεξάγονται παράλληλα με το λοιπό πρόγραμμα ή και πέραν των οκτώ εξαμήνων με τη δυνατότητα της επιλογής και διαμόρφωσης του προγράμματος να βρίσκεται εξολοκλήρου στη διάθεση των φοιτητών, που θα τους επιλέξουν. Εντάσσονται στο λοιπό πρόγραμμα με τέτοιο τρόπο, που δεν θα παρακωλύουν τη λειτουργία του, κυρίως κατά τις απογευματινές ώρες στις καθημερινές ή και το Σάββατο. Οι αποκτώμενες δεξιότητες πιστοποιούνται με πιστοποιητικό παρακολούθησης από το Τμήμα και καταγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος με τη λήψη του πτυχίου.

Τα προγράμματα απόκτησης δεξιοτήτων παρέχονται στις εξής γνωστικές περιοχές:

- Ψαλτική Τέχνη
- Αγιογραφία
- Ποιμαντικό και Κοινωνικό έργο
- Θρησκευτικός Τουρισμός

Κατά το χειμερινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2013-2014 παρέχεται η δυνατότητα διεξαγωγής της δεξιότητας στην Ψαλτική Τέχνη και στην Αγιογραφία.

3.1.11 Αγγλόφωνο πρόγραμμα προπτυχιακών σπουδών

Το Τμήμα προσφέρει ένα αυτόνομο και βασικό πρόγραμμα σπουδής στην Ορθόδοξη Θεολογία στην αγγλική γλώσσα, με στόχο την προσέλκυση ενδιαφερομένων φοιτητών από το εξωτερικό με δίδακτρα, ή και στο πλαίσιο των μορφωτικών ανταλλαγών των ευρωπαϊκών και διεθνών προγραμμάτων. Ο κύκλος εκτείνεται σε έξι εξάμηνα σπουδών, σύμφωνα με το ακόλουθο ενδεικτικό πρόγραμμα:

STUDIES IN ORTHODOX THEOLOGY

SEMESTER	COURSE	HOURS	ECTS
I	1. Introduction to the Old Testament (EN101)	3	6
	2. The New Testament and its Context (EN102)	3	6
	3. Early Church History (to 800 A.D.) (EN103)	3	6
	4. Religious Studies (EN104)	3	6
	5. Biblical Languages (Hebrew – Greek) (EN105)	3	6
			15
II	1. Patristics (to 800A.D.) (EN201)	3	6
	2. Medieval Church History (800-1500 A.D.) (EN202)	3	6
	3. Liturgical History (EN203)	3	6
	4. Old Testament Exegesis (EN204)	3	6
	5. Theology and Information Technologies (EN205)	3	6
			15
	1. New Testament Exegesis (EN301)	3	6
	2. Patristics (800-1500 A.D.) (EN302)	3	6
	3. History of the Ancient Patriarchates (EN303)	3	6
	4. History of the Councils (EN304)	3	6
	5. Byzantine Philosophy (EN305)	3	3

III	6. Sociology of Christianity (EN306)	3	3
		18	30
IV	1. Patristic and Modern Hermeneutics (EN401)	3	6
	2. Post-Byzantine Christian Literature and Theology (EN402)	3	6
	3. History of Dogma (EN403)	3	6
	4. The Byzantine Liturgical Tradition (EN404)	3	6
	5. The Aesthetics of Worship (EN405)	3	3
	6. Teaching of the Religious Lesson (EN406)	3	3
		18	30
V	1. Old Testament Theology (EN501)	3	6
	2. Dogmatics of the Orthodox Church (EN502)	3	6
	3. Ecumenical Studies (EN503)	3	6
	4. Sources of Canon Law (EN504)	3	6
	5. Christian Ethics (EN505)	3	6
		15	30
VI	1. New Testament Theology (EN601)	3	6
	2. Exegesis of Dogmatics (EN602)	3	6
	3. Pastoral Theology (EN603)	3	6
	4. Canon Law. Church and State Relations (EN604)	3	6
	5. Orthodox Perspectives on Contemporary Theological Issues (Seminar) (EN605)	3	6
		15	30

ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΛΗΨΗ ΠΤΥΧΙΟΥ:

32 υποχρεωτικά κορμού (96 ώρες και 180 ECTS). Οι φοιτητές μπορούν να επιλέξουν ακόμη μαθήματα από το Ελληνόφωνο Προπτυχιακό Πρόγραμμα μέχρι 60 ECTS, ώστε να καλύπτουν ένα τετραετή κύκλο προπτυχιακών σπουδών.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ Δ΄ ΕΤΟΥΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΛΛΗΝΟΦΩΝΟ ΠΠΣ

VII	1. Σύγχρονες χριστιανικές αιρέσεις (ΥΕ005)	2	3
	2. Θεολογία, Φυσικές επιστήμες και Οικολογία (Σεμινάριο) (ΥΕ011)	2	5
	3. Πατέρες – Γραφή – Παράδοση (Σεμινάριο) (ΥΕ002)	2	5
	4. Παιδαγωγικά ΙΙΙ. Γενική Παιδαγωγική – Πρακτική Άσκηση (ΥΕ010)	4	5
	5. Ελεύθερης επιλογής	3	4
	6. Ελεύθερης επιλογής	3	4
	7. Ελεύθερης επιλογής	3	4
		22	30
VIII	1. Αγιολογία – Εορτολογία (ΥΕ015)	3	4
	2. Ποιμαντική και Χριστιανική Συμβουλευτική – Πρακτική Άσκηση (ΥΕ020)	4	5
	3. Ιστορία των θρησκειών και διαθρησκειακός διάλογος (ΥΕ014)	3	4
	4. Χριστιανική και βυζαντινή Αρχαιολογία και Τέχνη (206Υ)	3	4
	5. Ελεύθερης επιλογής	3	4
	6. Ελεύθερης επιλογής	3	4
	7. Ελεύθερης επιλογής	3	4

3.2 Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών (ΠΜΣ)

3.2.1 Ιστορικό διαμόρφωσης του ΠΜΣ

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας του ΑΠΘ ανανεώθηκε σε μεγάλο βαθμό κατά την τελευταία τριετία, με τροποποίηση του Εσωτερικού του Κανονισμού (η οποία εγκρίθηκε από τη Σύγκλητο Ειδικής Σύνθεσης του ΑΠΘ τον Ιούνιο του 2011), και με πρόταση της ΓΣΕΣ του Τμήματος για τροποποίηση της Υπ. Απόφασης λειτουργίας του, η οποία εγκρίθηκε από τη Σύγκλητο Ειδικής Σύνθεσης (αρ. Συν. 2864/23.7.2013), κατά την οποία προστέθηκε και ο τίτλος «Ορθόδοξης Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού». Συγκεκριμένα, το νέο ΠΜΣ Ορθοδόξου Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού προσαρμόστηκε στις επιταγές του νόμου 3685/2008 για τις Μεταπτυχιακές Σπουδές, καθώς και του Εσωτερικού Κανονισμού των Μεταπτυχιακών Σπουδών στο ΑΠΘ, που εγκρίθηκε από την Επιτροπή Κοσμητόρων του ΑΠΘ και έχει τεθεί σε εφαρμογή κατά τα τελευταία χρόνια. Στο νέο ΠΜΣ λήφθηκε μέριμνα για την αντιμετώπιση δυσλειτουργιών του παλαιού ΠΜΣ, τόσο με τον επανακαθορισμό των –δεκατριών– ειδিকেύσεων του και την παράλληλη κατάργηση των τεσσάρων παλαιών Τομέων του, κατά την επιταγή του νόμου, όσο και, κυρίως, ως προς τα παρεχόμενα μαθήματα των ειδικεύσεων, τα οποία επικαιροποιήθηκαν και προσαρμόστηκαν στη λογική της αποδοτικότερης λειτουργίας και συνεκτικότητας των σπουδών του ΠΜΣ.

Διατηρήθηκαν επίσης και επεκτάθηκαν με νέες συμφωνίες μέσω του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Erasmus οι συνεργασίες με επιστημονικούς και εκκλησιαστικούς φορείς στην Ευρώπη και στην Αμερική (βλ. σχετικό Πίνακα στην ενότητα Εκπαιδευτικό έργο).

3.2.2 Στόχοι του ΠΜΣ

Το νέο ΠΜΣ του Τμήματος, ανταποκρινόμενο στους γενικότερους στόχους του Τμήματος αλλά και τις ανάγκες της κοινωνίας, επεκτείνει την επιστημονική θεολογική γνώση με την καθιέρωση εξειδικεύσεων τέτοιων που αρμόζουν στην κατάρτιση εξειδικευμένων επιστημόνων, ικανών για τη μελέτη και έρευνα θεολογικών, εκκλησιαστικών, πολιτιστικών και κοινωνικών θεμάτων, με σκοπό τόσο το ακαδημαϊκό έργο όσο και την επιστημονική στήριξη υπηρεσιών, ιδρυμάτων και κοινωνικών θεσμών και φορέων στην Ελλάδα, αλλά και στο εξωτερικό. Επιπλέον, υπηρετεί τους ερευνητικούς σκοπούς του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας, παρέχοντας υψηλού επιπέδου εκπαίδευση στο επιστημονικό πεδίο της μελέτης της Ορθόδοξης Θεολογίας και του χριστιανικού πολιτισμού εν γένει, όπως αυτός αναπτύχθηκε στο σύνολο του παραδοσιακά χριστιανικού κόσμου.

Ειδικότερα, οι στόχοι του ΠΜΣ Ορθοδόξου Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού αφορούν:

- α) στην κατάρτιση εξειδικευμένων επιστημόνων που θα είναι ικανοί για τη μελέτη και έρευνα θεολογικών, εκκλησιαστικών και κοινωνικών θεμάτων, για ακαδημαϊκό έργο σ' αυτούς τους τομείς και για επιστημονική στήριξη εκκλησιαστικών και εκπαιδευτικών υπηρεσιών, ιδρυμάτων και κοινωνικών θεσμών, στο πλαίσιο της ορθόδοξης χριστιανικής παράδοσης και ζωής,
 - β) στην εξειδίκευση των θεολόγων επιστημόνων με δεξιότητες, γνώσεις και εμπειρίες, για να μπορούν να προσφέρουν υψηλής ποιότητας έργο σε εκπαιδευτικά και κοινωνικά ιδρύματα, στη δημόσια δευτεροβάθμια εκπαίδευση και σε ειδικές θέσεις επιμορφωτών και άλλων στελεχών της Εκκλησίας, για την κάλυψη των πνευματικών και ποιμαντικών της αναγκών τόσο στην Ελλάδα όσο και στις λοιπές Αυτοκέφαλες Εκκλησίες
 - γ) στην ενίσχυση και διάδοση των ορθόδοξων θεολογικών σπουδών στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, και στη ανάδειξη της ορθόδοξης θεολογίας και του ελληνικού πολιτισμού στην Αμερική, σε συνεργασία με τη Θεολογική Σχολή του Τιμίου Σταυρού της Βοστώνης Η.Π.Α., μέσα στο θεσμοθετημένο πλαίσιο συνεργασίας με αυτήν.
 - δ) στην ανάπτυξη ειδικών κριτικών και ερευνητικών δεξιοτήτων που απαιτούνται για σπουδές διδακτορικού επιπέδου και για ερευνητική δραστηριότητα στα επιστημονικά πεδία των αντίστοιχων ειδিকেύσεων.
- Οι απόφοιτοι του ΠΜΣ στελεχώνουν τον δημόσιο και ιδιωτικό εκπαιδευτικό τομέα, την Εκκλησία στην οικουμενική της παρουσία, και λειτουργούν ως φυτώριο νέων επιστημόνων για την περαιτέρω ανάπτυξη

της εξειδικευμένης έρευνας της θεολογίας, του ανθρωπισμού και του πολιτισμού στη χώρα μας. Το πρόγραμμα αποτελεί πόλο έλξης για αλλοδαπούς φοιτητές από τις ορθόδοξες χώρες ιδιαίτερα των Βαλκανίων και από τις μητροπόλεις της διασποράς του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Αξιοσημείωτη είναι και η ζήτηση φοίτησης στο ΠΜΣ από πτυχιούχους άλλων Τμημάτων της χώρας, με αυξημένα μάλιστα προσόντα, πολλοί από τους οποίους είναι ήδη καταξιωμένοι επαγγελματίες στο χώρο τους.

3.2.3 Ειδικεύσεις του ΠΜΣ

Το νέο ΠΜΣ του Τμήματος οδηγεί στην απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης (ΜΔΕ) στη Θεολογία, σε μία από τις παρακάτω ειδικεύσεις:

- α) Αγίας Γραφής
- β) Πατερικής Γραμματείας και Αγιολογίας
- γ) Θρησκευολογίας
- δ) Εκκλησιαστικής Ιστορίας
- ε) Δογματικής και Συμβολικής Θεολογίας
- στ) Ελληνισμού και Ορθοδοξίας
- ζ) Λειτουργικής
- η) Βυζαντινής και Χριστιανικής Αρχαιολογίας και Τέχνης
- θ) Βυζαντινής Μουσικολογίας – Υμνολογίας
- ι) Κανονικού Δικαίου
- ια) Ποιμαντικής και Ποιμαντικής Ψυχολογίας
- ιβ) Παιδαγωγικής – Χριστιανικής Παιδαγωγικής
- ιγ) Χριστιανικής Ηθικής και Κοινωνιολογίας του Χριστιανισμού

3.2.4 Επιλογή υποψηφίων

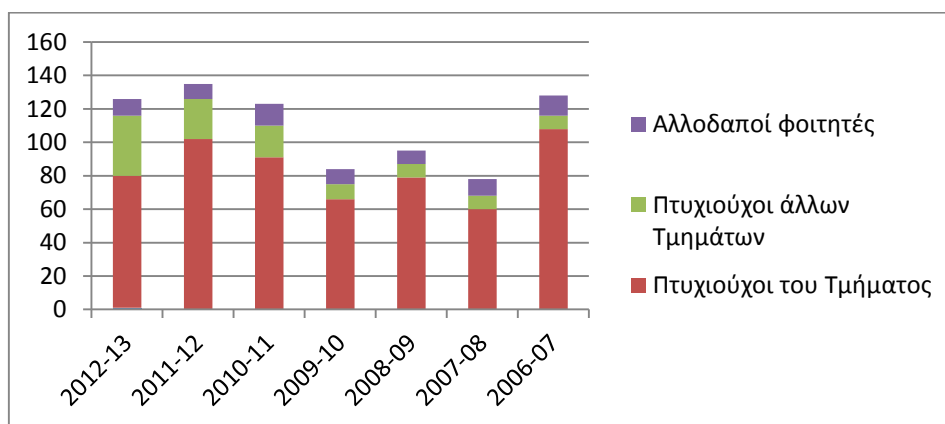
Στο νέο ΠΜΣ γίνονται δεκτοί πτυχιούχοι των Τμημάτων των Θεολογικών Σχολών των Πανεπιστημίων της ημεδαπής και των ισοτίμων και αντιστοίχων Τμημάτων και Σχολών της αλλοδαπής. Δύνανται να εγγραφούν στο ΠΜΣ “Ορθόδοξης Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού” και πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων και Σχολών αναγνωρισμένων ιδρυμάτων της ημεδαπής ή ομοταγών αναγνωρισμένων ιδρυμάτων της αλλοδαπής, αφού εξετασθούν γραπτά σε τέσσερα (4) μαθήματα ειδίκευσης του προπτυχιακού κύκλου σπουδών, που καθορίζονται από τη ΓΣΕΣ του Τμήματος και δημοσιεύονται στην ετήσια Προκήρυξη του ΠΜΣ.

Το σύστημα επιλογής των φοιτητών στο ΠΜΣ Ορθόδοξης Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού βασίζεται σε διαφανή κριτήρια και έχει ληφθεί μέριμνα να μη περιλαμβάνονται κριτήρια (π.χ. συστατικές επιστολές) που εισάγουν την υποκειμενικότητα στην επιλογή των υποψηφίων. Πιο συγκεκριμένα η επιλογή των υποψηφίων για την εγγραφή στο ΠΜΣ γίνεται με τα εξής κριτήρια:

- α) Γενικός βαθμός του πτυχίου, που δεν επιτρέπεται να είναι μικρότερος του «λίαν καλώς» (40%)
- β) Μέσος όρος των βαθμών στα προπτυχιακά μαθήματα, υποχρεωτικά και επιλεγόμενα, τα οποία σχετίζονται με την ειδίκευση επιλογής (30%). Για τους πτυχιούχους των μη Θεολογικών Τμημάτων εξάγεται ο μέσος όρος των βαθμών από τα εξεταζόμενα ανά ειδίκευση σχετικά μαθήματα.
- γ) Προφορική συνέντευξη (10%)
- δ) Τυχόν κατοχή δεύτερου πτυχίου ή άλλου μεταπτυχιακού ή διδακτορικού τίτλου (10%)
- ε) Τυχόν ερευνητική και συγγραφική δραστηριότητα, επαγγελματική εμπειρία συναφής προς το πεδίο ειδίκευσης, καθώς επίσης και συμμετοχή σε εκπαιδευτικά προγράμματα κινητικότητας σπουδαστών (5%)
- στ) Πιστοποιημένη γνώση δεύτερης ξένης γλώσσας (5%).

Οι προσφερόμενες θέσεις ετησίως ανέρχονται σε 64. Οι αιτήσεις υπερκαλύπτουν τον αριθμό αυτό, ενώ πολύ σημαντικό είναι το ποσοστό αιτήσεων από πτυχιούχους άλλων Τμημάτων και αλλοδαπούς. Από το 2010 και εξής παρατηρείται σταθερά αυξημένη ζήτηση πτυχιούχων για σπουδή στο ΠΜΣ του Τμήματος.

	2012-13	2011-12	2010-11	2009-10	2008-09	2007-08	2006-07
Συνολικός αριθμός Αιτήσεων (α+β)	115	126	102	110	83	97	80
(α) Πτυχιούχοι του Τμήματος	79	102	91	66	79	60	108
(β) Πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων	36	24	19	9	8	8	8
Αλλοδαποί φοιτητές (εκτός προγραμμάτων ανταλλαγών)	10	9	13	9	8	10	12

3.2.5 Λειτουργία του ΠΜΣ

Τα μαθήματα του ΠΜΣ είναι ελεύθερης επιλογής και γίνονται κυρίως με θεωρητική διδασκαλία. Η επιλογή τους όμως περιορίζεται κυρίως στα μαθήματα της ειδικεύσεως και βασίζεται στη συνεργασία του μεταπτυχιακού φοιτητή με τον επιβλέποντα καθηγητή, ως προς την επιλογή μαθημάτων άλλων ειδικοτήσεων ή άλλων ΠΜΣ, σε σχέση με τον ορισμό της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας. Αποκλειστική αρμοδιότητα για τα μαθήματα έχει ο εκάστοτε διδάσκων, στοιχείο το οποίο επηρεάζει μάλλον αρνητικά τη συνεκτικότητα των σπουδών. Ωστόσο, στο νέο κατάλογο των προσφερόμενων μαθημάτων του ΠΜΣ έχουν περιληφθεί και προσφέρονται μαθήματα εισαγωγικού χαρακτήρα που συμβάλλουν στην μύηση των μεταπτυχιακών φοιτητών στην επιστημονική έρευνα. Προσφέρονται επιπλέον οι δύο τακτικές επιστημονικές ημερίδες του Τμήματος και το Σεμινάριο Ορθόδοξου Ερμηνευτικής Θεολογίας, που διοργανώνονται από τους αρμόδιους Τομείς και στα οποία καλούνται διακεκριμένοι επιστήμονες του εξωτερικού και του εσωτερικού.

Η αξιολόγηση των φοιτητών γίνεται κυρίως με βάση τη σύνταξη εργασιών και τη συμμετοχή τους στις υποχρεώσεις του προγράμματος. Η νησίδα των Η/Υ του Τμήματος και η πλούσια βιβλιοθήκη της Σχολής εξασφαλίζουν υψηλό επίπεδο έρευνας και εκπαίδευσης. Ωστόσο, ούτε το προσωπικό ούτε η υλικοτεχνική υποδομή είναι επαρκής.

Οι απόφοιτοι του προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών Ορθόδοξης Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας αποκτούν, ανάλογα με την ειδικεύσεως που έχουν επιλέξει, ιδιαίτερες δεξιότητες :

1. Στη διδασκαλία και την επιστημονική έρευνα των γραμματολογικών, φιλολογικών, ερμηνευτικών και θεολογικών ζητημάτων που σχετίζονται με το αντικείμενο των επιμέρους επιστημονικών ειδικοτήσεων του Προγράμματος, δηλ. α) της Αγίας Γραφής και της πατερικής γραμματείας και αγιολογίας, των ιστορικών, φιλοσοφικών και άλλων πολιτιστικών πτυχών αυτών των κειμένων, της ιστορίας και διδασκαλίας ξένων θρησκειών και θρησκευτικών κινήσεων, όπως επίσης και της κριτικής έκδοσης και επιμέλειας κειμένων της αρχαίας χριστιανικής γραμματείας, β) της εκκλησιαστικής ιστορίας και του βυζαντινού πολιτισμού, της γένεσης και ανάπτυξης των θεσμών της Εκκλησίας και της δογματικής διδασκαλίας της, της προβολής και μαρτυρίας της εκκλησιαστικής πίστης στις διορθόδοξες, διαχριστιανικές και οικουμενικές σχέσεις, όπως

επίσης και της διεξαγωγής διαχριστιανικών, διαθρησκευτικών και οικουμενικών διαλόγων, γ) των λατρευτικών και πολιτισμικών εκφάνσεων της ορθόδοξης παράδοσης, δηλαδή της θείας λατρείας και της ομιλητικής, της χριστιανικής αρχαιολογίας και τέχνης, της υμνολογίας και της βυζαντινής μουσικολογίας και ψαλτικής τέχνης, όπως καλλιεργούνται ιδιαιτέρως με τη λειτουργία του Εργαστηρίου Ορθόδοξης Αγιογραφίας και του Βυζαντινού Χορού Ψαλτικής Τέχνης και δ) θεμάτων που αναφέρονται στην οργάνωση και στο ποιμαντικό και κοινωνικό έργο της Εκκλησίας, που αφορούν δηλαδή στο Κανονικό Δίκαιο και τις σχέσεις Εκκλησίας και Πολιτείας, την ποιμαντική και την ποιμαντική ψυχολογία, τη χριστιανική ηθική και βιοηθική, την κοινωνιολογία του Χριστιανισμού, και τη χριστιανική Παιδαγωγική, όπως καλλιεργείται μέσα από τη λειτουργία του αντίστοιχου Εργαστηρίου και τη διοργάνωση της πρακτικής άσκησης του διδακτικού και εκπαιδευτικού έργου των θεολογικών μαθημάτων στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση,

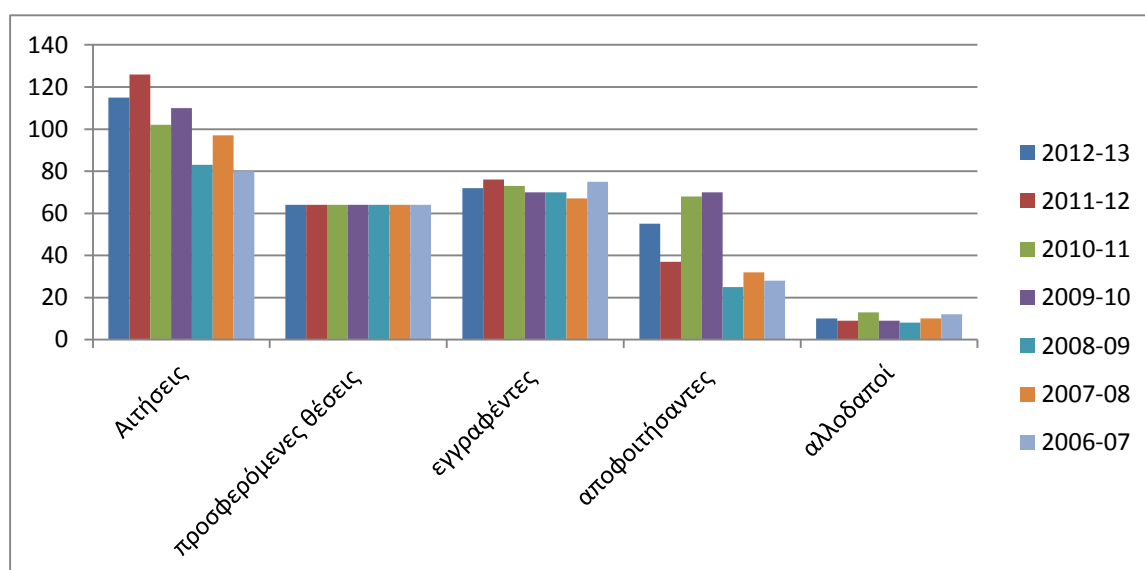
2. Στην κατανόηση της διαλογικής σχέσης της Ορθόδοξης Εκκλησίας και Θεολογικής Παράδοσης με τις άλλες χριστιανικές ομολογίες και θρησκευτικές παραδόσεις, αλλά και τις νεότερες φιλοσοφικές θεωρήσεις,

3. Στη χρήση των πληροφορικών συστημάτων και την εφαρμογή της πληροφορικής στη θεολογική έρευνα και παιδεία, καθώς και στην εν γένει επικουρική χρήση επιστημονικών εργαλείων από το χώρο των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών.

Το γεγονός βέβαια ότι μόνη πηγή χρηματοδότησης του εν λόγω ΠΜΣ είναι το ΥΠΑΙΘ συνιστά αρνητικό στοιχείο, δεδομένης μάλιστα της υποχρηματοδότησης των μεταπτυχιακών σπουδών κατά τα τελευταία χρόνια, καθιστά δυσχερή τη λειτουργία του.

Η εξέλιξη του αριθμού αιτήσεων, προσφορών θέσεων από το Τμήμα, εισακτέων (εγγραφών) και αποφοίτων στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών (ΜΠΣ) του Τμήματος εμφανίζεται στον ακόλουθο Πίνακα:

	2012-13	2011-12	2010-11	2009-10	2008-09	2007-08	2006-07
Συνολικός αριθμός Αιτήσεων (α+β)	115	126	102	110	83	97	80
(α) Πτυχιούχοι του Τμήματος	79	102	91	66	79	60	108
(β) Πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων	36	24	19	9	8	8	8
Συνολικός αριθμός προσφερόμενων θέσεων	64	64	64	64	64	64	64
Συνολικός αριθμός εγγραφέντων	72	76	73	70	70	67	75
Συνολικός αριθμός αποφοιτησάντων	55	37	68	70	25	32	28
Αλλοδαποί φοιτητές (εκτός προγραμμάτων ανταλλαγών)	10	9	13	9	8	10	12

3.3 Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών

Το ΠΜΣ Ορθόδοξης Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού περιλαμβάνει και δεύτερο επίπεδο μεταπτυχιακών σπουδών, που οδηγεί στη λήψη Διδακτορικού Διπλώματος, το οποίο είναι ενιαίο και ανεξάρτητο από την ειδίκευση. Σχετικά με την ανταπόκριση του προγράμματος διδακτορικών σπουδών στους στόχους του Τμήματος και στις απαιτήσεις της κοινωνίας ισχύουν όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω για το ΠΜΣ.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την εγγραφή στον κύκλο που οδηγεί σε εκπόνηση ΔΔ είναι η κατοχή ΜΔΕ Τμήματος Θεολογικής Σχολής ή άλλου Τμήματος με γνωστικό αντικείμενο συναφές προς την ειδίκευση που θα επιλέξει ο υποψήφιος διδάκτορας στο Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας, καθώς και η κατοχή ΔΔ άλλου Τμήματος με γνωστικό αντικείμενο συναφές προς την ειδίκευση που θα επιλέξει ο υποψήφιος διδάκτορας στο Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας. Η συνάφεια του γνωστικού αντικειμένου πιστοποιείται από τη ΓΣΕΣ. Επίσης κάτοχοι ΔΔ άλλου Τμήματος, των οποίων το γνωστικό αντικείμενο δεν είναι συναφές προς την ειδίκευση που θα επιλέξει ο υποψήφιος διδάκτορας στο ΤΠΚΘ, μπορούν να εγγραφούν στον δεύτερο κύκλο του ΠΜΣ”.

Για την απόκτηση ΔΔ εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 9 του Ν. 3685/2008. Υποχρεωτική είναι η διαρκής επαφή του υποψηφίου διδάκτορα με την τριμελή συμβουλευτική επιτροπή και ιδιαίτερα με τον επιβλέποντα καθηγητή. Ειδικά μαθήματα για το πρόγραμμα διδακτορικών σπουδών δεν υπάρχουν. Οι υποψήφιοι διδάκτορες είναι όμως υποχρεωμένοι να παρακολουθούν τις ειδικά σεμινάρια και ημερίδες ή άλλες επιστημονικές εκδηλώσεις που ορίζει ο αρμόδιος Τομέας. Ειδικότερα ορίζεται η παρακολούθηση των δύο τακτικών ημερίδων των ερευνητικών Κέντρων του Τμήματος, καθώς και των μεταπτυχιακών σεμιναρίων Ορθόδοξου Ερμηνευτικής Θεολογίας και του τομέα Δικαίου, στα οποία έχουν την ευκαιρία να ενημερωθούν για το ερευνητικό έργο των καθηγητών τους, να ακούσουν διακεκριμένους ξένους και Έλληνες επιστήμονες και ενίοτε να κάνουν και οι ίδιοι ανακοινώσεις από την έρευνά τους. Στα Σεμινάρια αυτά δίνεται η δυνατότητα να παρουσιάσουν θέματα της έρευνάς τους και να συζητήσουν σχετικά ζητήματα. Την ευθύνη της παρακολούθησης της επίδοσης των υποψηφίων διδακτόρων έχει εξ ολοκλήρου η τριμελής συμβουλευτική επιτροπή και ιδιαίτερα ο σύμβουλος καθηγητής.

Επιπλέον, έχει αποφασιστεί από τη ΓΣΕΣ του Τμήματος η σύγκληση δύο επιστημονικών συναντήσεων κατ’ έτος, με συμμετοχή των μελών του διδακτικού προσωπικού και των υποψηφίων διδακτόρων, στις οποίες οι τελευταίοι θα παρουσιάζουν την πρόοδο της έρευνάς τους και θα δέχονται ερωτήσεις και παρατηρήσεις από τους καθηγητές ή τους άλλους υπ. διδάκτορες.

Για την απόκτηση Διδακτορικού Διπλώματος (ΔΔ) απαιτείται μελέτη και επιστημονική έρευνα ειδικού πρωτότυπου θέματος (διδακτορικής διατριβής) υπό την επίβλεψη τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής, με την οποία συνεργάζεται ο υποψήφιος τουλάχιστον ανά τρίμηνο. Η εκπόνηση διαρκεί τουλάχιστον τρία έτη από την ημερομηνία ορισμού της συμβουλευτικής επιτροπής και δεν μπορεί να διαρκέσει περισσότερο από έξι, λαμβανομένης ως χρονικής αφετηρίας της ημερομηνίας ορισμού της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής. Μετά τη συμπλήρωση του μέγιστου χρόνου των έξι ετών, ο υποψήφιος που δεν έχει υποβάλει τη διδακτορική του διατριβή, διαγράφεται από τον κατάλογο των υποψηφίων διδακτόρων. Η αξιολόγηση της διδακτορικής διατριβής πραγματοποιείται από επταμελή εξεταστική επιτροπή, που αποτελείται από δύο τουλάχιστον μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, ενώ τα υπόλοιπα μέλη μπορεί να είναι μέλη ΔΕΠ Πανεπιστημίων της ημεδαπής ή ομοταγών ιδρυμάτων της αλλοδαπής, αποχωρήσαντες λόγω ηλικίας καθηγητές ΑΕΙ ή ερευνητές ανεγνωρισμένου ερευνητικού κέντρου του εσωτερικού ή εξωτερικού. Τα μέλη της εξεταστικής επιτροπής ανήκουν στην ίδια ή συγγενή επιστημονική ειδικότητα με αυτήν στην οποία εκπονεί ο υποψήφιος τη διατριβή του.

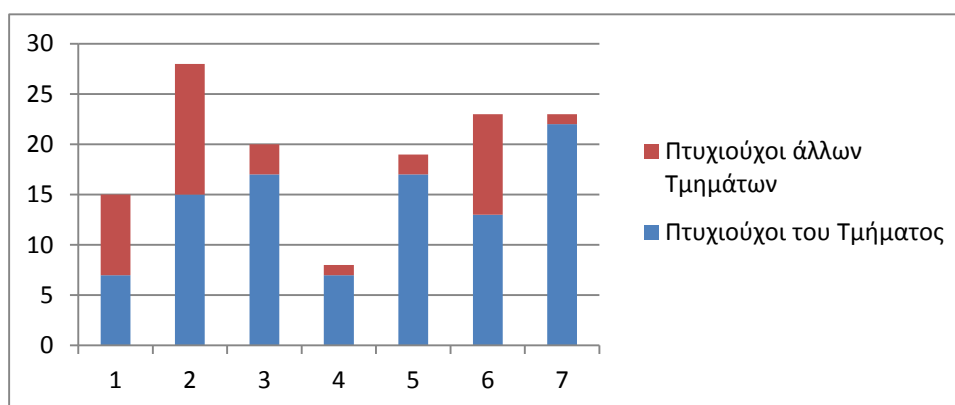
Για να εγκριθεί μία διδακτορική διατριβή απαιτούνται οι εξής προϋποθέσεις:

- α) Η πραγμάτευση να προσφέρει οπωσδήποτε νέα στοιχεία, να γίνεται με επιστημονικό τρόπο προσεγγίσεως των πηγών και της βιβλιογραφίας, στον οποίο να απεικονίζεται η ερευνητική δυνατότητα και η πρωτότυπη συμβολή του υποψηφίου στην έρευνα.
- β) Να υπάρχει πλήρης ενημέρωση επί των πηγών και της βιβλιογραφίας, ειδικά ως προς το γνωστικό αντικείμενο της διατριβής. Εδώ συνεκτιμάται η υπομνηματισμένη δημοσίευση ανέκδοτων πηγών, όπου αυτό απαιτείται.

Η εξέλιξη του αριθμού αιτήσεων, προσφορών θέσεων από το Τμήμα, εισακτέων (εγγραφών) και αποφοίτων στο Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών εμφανίζεται στον ακόλουθο Πίνακα:

	2012-13	2011-12	2010-11	2009-10	2008-09	2007-08	2006-07
Συνολικός αριθμός Αιτήσεων (α+β)	15	28	20	8	19	23	33
(α) Πτυχιούχοι του Τμήματος	7	15	17	7	17	13	22
(β) Πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων Αλλοδαποί	8	13	3	1	2	10	1
Συνολικός αριθμός προσφερόμενων θέσεων	15	28	20	8	19	23	33
Συνολικός αριθμός εγγραφέντων υποψηφίων	15	28	20	8	19	23	33
Απόφοιτοι	7	7	9	10	6	7	5
Μέση διάρκεια σπουδών αποφοίτων	5,5 έτη	5,5 έτη	6 έτη	6 έτη	6 έτη	6 έτη	6 έτη

Οι πτυχιούχοι του Τμήματος αποτελούν την πλειοψηφία των αιτουμένων την ένταξή τους στον β' κύκλο, ενώ περιστασιακά παρατηρείται έντονο ενδιαφέρον από πτυχιούχους άλλων Τμημάτων.

3.4 Μαθησιακά αποτελέσματα του ΠΜΣ

3.4.1 Γνώσεις

Οι απόφοιτοι του προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών Ορθόδοξης Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού, τόσο του πρώτου όσο και του δευτέρου επιπέδου, αναμένεται να αποκτήσουν ανάλογα με την ειδίκευση που έχουν επιλέξει: 1. εξειδικευμένη γνώση γύρω από ένα κλάδο της Ορθόδοξης Θεολογίας ή του Χριστιανικού Πολιτισμού, 2. Ερευνητική εμπειρία ώστε μπορούν να μελετήσουν σε βάθος επιμέρους πτυχές της ορθόδοξης θεολογικής και της εν γένει χριστιανικής παράδοσης, 3. προηγμένη γνώση και ενημέρωση στη διερεύνηση με τη χρήση των νέων εργαλείων μελέτης και έρευνας στη θεολογική και εν γένει τις ανθρωπιστικές επιστήμες, των πηγών της Ορθόδοξης Θεολογικής Παράδοσης καθώς και της δευτερεύουσας βιβλιογραφίας, ελληνόγλωσσης και ξενόγλωσσης, 4. ανάπτυξη της κριτικής επιστημονικής σκέψης, ώστε να προσεγγίζουν και κατανοούν με κριτικό τρόπο τις θεολογικές πηγές αλλά και τη νεώτερη θεολογική σκέψη ορθοδόξων ή μη θεολόγων, καθώς και τα σύγχρονα κοινωνικά θέματα που καλείται να αντιμετωπίσει σε παγκόσμιο επίπεδο η Ορθόδοξη Θεολογία ως εκφραστής της εκκλησιαστικής συνείδησης.

3.4.2 Δεξιότητες

Οι απόφοιτοι του προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών Ορθόδοξης Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας αποκτούν, ανάλογα με την ειδίκευση που

έχουν επιλέξει, ιδιαίτερες δεξιότητες 1. στη διδασκαλία και την επιστημονική έρευνα των γραμματολογικών, φιλολογικών, ερμηνευτικών και θεολογικών ζητημάτων που σχετίζονται με το αντικείμενο των επιμέρους επιστημονικών ειδικοτήσεων του Προγράμματος, δηλ. α) της Αγίας Γραφής και της πατερικής γραμματείας και αγιολογίας, των ιστορικών, φιλοσοφικών και άλλων πολιτιστικών πτυχών αυτών των κειμένων, της ιστορίας και διδασκαλίας ξένων θρησκειών και θρησκευτικών κινήσεων, όπως επίσης και της κριτικής έκδοσης και επιμέλειας κειμένων της αρχαίας χριστιανικής γραμματείας, β) της εκκλησιαστικής ιστορίας και του βυζαντινού πολιτισμού, της γένεσης και ανάπτυξης των θεσμών της Εκκλησίας και της δογματικής διδασκαλίας της, της προβολής και μαρτυρίας της εκκλησιαστικής πίστης στις διορθόδοξες, διαχριστιανικές και οικουμενικές σχέσεις, όπως επίσης και της διεξαγωγής διαχριστιανικών, διαθρησκευτικών και οικουμενικών διαλόγων, γ) των λατρευτικών και πολιτισμικών εκφάνσεων της ορθόδοξης παράδοσης, δηλαδή της θείας λατρείας και της ομιλητικής, της χριστιανικής αρχαιολογίας και τέχνης, της υμνολογίας και της βυζαντινής μουσικολογίας και ψαλτικής τέχνης, όπως καλλιεργούνται ιδιαιτέρως με τη λειτουργία του Εργαστηρίου Ορθόδοξης Αγιογραφίας και του Βυζαντινού Χορού Ψαλτικής Τέχνης και δ) θεμάτων που αναφέρονται στην οργάνωση και στο ποιμαντικό και κοινωνικό έργο της Εκκλησίας, που αφορούν δηλαδή στο Κανονικό Δίκαιο και τις σχέσεις Εκκλησίας και Πολιτείας, την ποιμαντική και την ποιμαντική ψυχολογία, τη χριστιανική ηθική και βιοηθική, την κοινωνιολογία του Χριστιανισμού, και τη χριστιανική Παιδαγωγική, όπως καλλιεργείται μέσα από τη λειτουργία του αντίστοιχου Εργαστηρίου και τη διοργάνωση της πρακτικής άσκησης του διδακτικού και εκπαιδευτικού έργου των θεολογικών μαθημάτων στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, 2. Στην κατανόηση της διαλογικής σχέσης της Ορθόδοξης Εκκλησίας και Θεολογικής Παράδοσης με τις άλλες χριστιανικές ομολογίες και θρησκευτικές παραδόσεις, αλλά και τις νεότερες φιλοσοφικές θεωρήσεις, 3. Στη χρήση των πληροφορικών συστημάτων και την εφαρμογή της πληροφορικής στη θεολογική έρευνα και παιδεία, καθώς και στην εν γένει επικουρική χρήση επιστημονικών εργαλείων από το χώρο των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών.

3.4.3 Ικανότητες

Οι απόφοιτοι του προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών Ορθόδοξης Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού ανάλογα με την ειδίκευση και τα μαθήματα που έχουν επιλέξει είναι σε θέση 1. να εφαρμόζουν τη θεολογική γνώση στην έρευνα και την εκπαιδευτική διαδικασία, 2. να αναζητούν, αναλύουν και συνθέτουν δεδομένα και πληροφορίες μέσα από τις πηγές της Ορθόδοξης Θεολογίας και τη δευτερεύουσα θεολογική βιβλιογραφία, κάνοντας χρήση της κατάλληλης μεθοδολογίας και τεχνολογίας, 3) να εργάζονται με επιστημονικό τρόπο, αυτόνομα ή σε ομάδες, ακόμη και σε διεθνές ή και διεπιστημονικό περιβάλλον, 4) να παράγουν πρωτότυπες ιδέες και ερευνητική γνώση στο πεδίο της θεολογικής τους ειδίκευσης, 5) να έχουν ικανότητα κριτικής μελέτης, μέσα στο ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο που παρήγαγε τα θεολογικά κείμενα, και παραγωγικής και επαγωγικής σκέψης στα δεδομένα της σύγχρονης πραγματικότητας, 6) να μεταφέρουν και αξιοποιούν τις θεολογικές γνώσεις που έχουν λάβει, στο εκπαιδευτικό, εκκλησιαστικό ή κοινωνικό περιβάλλον στο οποίο εργάζονται και διαβιούν.

3.4 Αξιολόγηση του ΠΜΣ του Τμήματος

Θετικά σημεία:

- Ολοκληρώθηκε ο καταρτισμός του νέου ΠΜΣ με αφορμή την ολοκλήρωση της εσωτερικής διαδικασίας διασφάλισης ποιότητας του Τμήματος και του νέου θεσμικού πλαισίου για τις μεταπτυχιακές σπουδές και μετά από προσεκτική μελέτη και εκτενή διαβούλευση.
- Παράλληλα καταρτίστηκε και ο νέος εσωτερικός κανονισμός ΠΜΣ του Τμήματος, ο οποίος επιφέρει σημαντικές αλλαγές στη λειτουργία του προγράμματος θεραπεύοντας πολλές αδυναμίες του παρελθόντος και καθορίζοντας με μεγαλύτερη ακρίβεια τους όρους λειτουργίας του.
- Διευρύνθηκαν σημαντικά οι διεθνείς εκπαιδευτικές συνεργασίες του Τμήματος με Πανεπιστήμια του εξωτερικού, δημιουργώντας πρόσφορο έδαφος για τη διεθνοποίηση του νέου ΠΜΣ με την προσέλκυση φοιτητών και ερευνητών από το εξωτερικό (βλ. τις συνεργασίες Erasmus στην ενότητα Εκπαιδευτικό έργο). Οι συνεργασίες αυτές περιλαμβάνουν τις μορφωτικές ανταλλαγές μελών ΔΕΠ και φοιτητών, μεταπτυχιακών αλλά και προπτυχιακών, ο εξερχόμενος αριθμός

των οποίων αυξήθηκε σημαντικά από το 2009 και εξής, ενώ αρκετοί ημεδαποί μεταπτυχιακοί φοιτητές επωφελήθηκαν από τις συνεργασίες αυτές.

- Συνέχισε με επιτυχία και με αυξανόμενη πρόοδο η λειτουργία του μεταπτυχιακού Σεμιναρίου Ερμηνευτικής Θεολογίας, κατά τη διάρκεια του οποίου προσκλήθηκαν και έδωσαν διαλέξεις σημαντικός αριθμός επιφανών επιστημόνων και καθηγητών ευρωπαϊκών και αμερικανικών Πανεπιστημίων.
- Ταυτόχρονα λειτούργησε με επιτυχία το νέο, κοινό Σεμινάριο των ειδিকেύσεων του Κανονικού Δικαίου, της Ποιμαντικής, της Χριστιανικής Ηθικής και της Κοινωνιολογίας του Χριστιανισμού, με κοινές εκδηλώσεις με άλλα Τμήματα του ΑΠΘ (Νομικής, Ιατρικής κ.ά) και εκπαιδευτικούς φορείς.
- Νέα επιστημονική δραστηριότητα υπήρξε η διενέργεια διατομεακού μεταπτυχιακού Σεμιναρίου των Τομέων Δικαίου και Ιατρικής, στο οποίο παρουσίασαν και συζήτησαν ενδιαφέροντα θέματα διακεκριμένοι ομιλητές.

Αρνητικά σημεία

- Η εφαρμογή του αναμορφωμένου προγράμματος σπουδών καθυστέρησε λόγω της παράτασης ισχύος των υπαρχόντων προγραμμάτων που δόθηκε από το Υπουργείο Παιδείας.
- Δεν έχει δημιουργηθεί ακόμη μηχανισμός παρακολούθησης της απορρόφησης των πτυχιούχων του Τμήματος και των δύο προγραμμάτων σπουδών του.
- Περιορίστηκε σημαντικά η χρηματοδότηση του Προγράμματος από το Υπουργείο Παιδείας, με αποτέλεσμα την αδυναμία απασχολήσεως μεταπτυχιακών φοιτητών για επικουρία στις εκδηλώσεις και τη λειτουργία του ΠΜΣ.
- Εξαιρετικά αρνητική υπήρξε η αστάθεια στη λειτουργία του Heal-LINK και άλλων σημαντικών Βάσεων Δεδομένων, όπως το TLG και η ψηφιακή μορφή της Patrologia Graeca του J.-P. Migne, καθώς και αρκετών ηλεκτρονικών περιοδικών από διεθνείς εκδοτικούς οίκους, με αντικείμενο που σχετίζεται άμεσα με αυτό των ειδিকেύσεων του ΠΜΣ, λόγω της υποχρηματοδότησης και άλλων γραφειοκρατικών κωλυμάτων που προέρχονται από το Υπουργείο Παιδείας.

3.5 Αγγλόφωνο ΠΜΣ (MTh) «Orthodox Theology»

Το Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας του ΑΠΘ οργανώνει και λειτουργεί από το ακαδημαϊκό έτος 2013-2014 αγγλόφωνο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.), σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 1 έως 10 του ν. 3685/2008, την περίπτωση α' της παραγράφου 11 του άρθρου 80 του ν. 4009/2011(Α' 195), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 47 του ν. 4025/2011 (Α' 228), τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 44 του ν. 4009/2011 και το εδάφιο, που προσέθεσε η παράγραφος 8 του άρθρου 5 του ν. 4076/2012.

3.5.1 Αντικείμενο και ειδিকেύσεις του MTh

Αντικείμενο του αγγλόφωνου Π.Μ.Σ. του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας του ΑΠΘ είναι η εξειδικευμένη μελέτη και έρευνα της Ορθόδοξης Θεολογίας και η παροχή μεταπτυχιακής εκπαίδευσης στις ακόλουθες έξι ειδিকেύσεις:

- A. Αγία Γραφή (Holy Scripture)
- B. Πατρολογία και Αγιολογία (Patristics and Hagiography)
- Γ. Εκκλησιαστική Ιστορία (Church History)
- Δ. Δογματική Θεολογία (Dogmatic Theology)
- E. Λειτουργική (Liturgy)
- ΣΤ. Κανονικό Δίκαιο (Canon Law)

3.5.2 Στόχοι του MTh

Οι γενικοί σκοποί του Προγράμματος είναι η ανάπτυξη και προαγωγή της επιστημονικής γνώσης και έρευνας στο γνωστικό πεδίο της Ορθόδοξης Θεολογίας, πεδίο που ορίζει την επιστημονική ιδιοπροσωπία των θεολογικών σπουδών στον ελληνικό χώρο σε σχέση με τα θεολογικά προγράμματα στην υπόλοιπη Ευ-

ρώπη, καθώς και η παροχή σχετικής μεταπτυχιακής εκπαίδευσης για την κατάρτιση επιστημονικών και διοικητικών στελεχών μεταπτυχιακού επιπέδου.

α) Οι ειδικοί σκοποί της ειδίκευσης «Αγία Γραφή (Holy Scripture)» είναι η εκπαίδευση στις ερευνητικές μεθόδους μελέτης της Αγίας Γραφής και η εμβάθυνση στη γνώση της κειμενικής παράδοσης των βιβλίων της, της γλώσσας, της ιστορίας, του πολιτισμού και της κοινωνικής συνάφειας του κειμένου της, το οποίο μελετάται διακριτά ως κείμενο της Παλαιάς Διαθήκης και ως κείμενο της Καινής Διαθήκης, βάσει των ιστορικών και θεολογικών διαφορών τους, αλλά θεωρείται ενιαία και σε συνέχεια ως πηγή της χριστιανικής και ιδιαίτερα της Ορθόδοξης Θεολογίας. Επίσης, σκοπός της ειδίκευσης της Αγίας Γραφής είναι η έρευνα και η εμβάθυνση σε καίρια ζητήματα της βιβλικής θεολογίας και σε σημαντικά θέματα της ερμηνευτικής πρόσληψης του βιβλικού κειμένου ανά τους αιώνες και κατά τη σύγχρονη εποχή, καθώς και η μελέτη της ιστορίας επίδρασης του βιβλικού κειμένου στους θεσμούς και στην κοινωνία..

β) Οι ειδικοί σκοποί της ειδίκευσης «Πατρολογία και Αγιολογία (Patristics and Hagiography)» είναι η εκπαίδευση στις ερευνητικές μεθόδους του πατρολογικού κλάδου και της Αγιολογίας, η ερευνητική μύηση των φοιτητών στα σημαντικότερα θέματα της χριστιανικής γραμματείας, στη χρονική ανάπτυξή της, η διασύνδεση της ζωής και του έργου των Πατέρων και χριστιανών συγγραφέων με το πολιτισμικό και κοινωνικό πλαίσιο της εποχής τους, καθώς και η επαρκής γνώση των καίριων ζητημάτων της πατερικής θεολογίας. Παράπλευρο σκοπό αποτελεί και η εκπαίδευση των μεταπτυχιακών φοιτητών στα βασικά θέματα της εκδοτικής των πατερικών και αγιολογικών κειμένων.

γ) Οι ειδικοί σκοποί της ειδίκευσης «Εκκλησιαστική Ιστορία (Church History)» είναι η εκπαίδευση στη μεθοδολογία, τις πηγές και την χρήση της βιβλιογραφίας του ιστορικού κλάδου της Θεολογικής Επιστήμης. Οι φοιτητές εκπαιδεύονται στην έρευνα επί των σημαντικών σταθμών της ζωής της Εκκλησίας καθώς και στη συσχέτισή τους με το ευρύτερο, ιστορικό, κοινωνικό και πολιτισμικό γίνεσθαι της εκάστοτε ιστορικής περιόδου.

δ) Οι ειδικοί σκοποί της ειδίκευσης «Δογματική Θεολογία (Dogmatic Theology)» είναι η μελέτη και εξοικείωση των φοιτητών με τον κειμενικό πλούτο και την πολιτιστική κληρονομιά της Ορθόδοξης Θεολογίας. Στη θεματολογία αυτή περιλαμβάνονται η ακριβής έκθεση του περιεχομένου της Ορθοδόξου πίστεως, η ιστορική διαμόρφωση του Ορθοδόξου δόγματος καθώς και η ιστορία και θεολογία των Οικουμενικών Συνόδων, η συμβολική (συγκριτική δογματική) και οι σύγχρονοι διορθόδοξοι και διαχριστιανικοί διάλογοι, καθώς και η εξέταση των σύγχρονων χριστιανικών αιρέσεων.

ε) Οι ειδικοί σκοποί της ειδίκευσης «Λειτουργική (Liturgy)» είναι η προώθηση της μελέτης της χριστιανικής λατρείας, όπως βιώνεται και εκφράζεται, σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο, στις διάφορες εκκλησιαστικές παραδόσεις, κυρίως τη βυζαντινή, ως και η ειδικότερη σπουδή και εμβάθυνση στις πηγές, τις μεθοδολογικές αρχές και την ποικιλομορφία της χριστιανικής λατρείας. Στοχεύει ομοίως στην ερευνητική προσέγγιση των θεολογικών και ιστορικών, πολιτισμικών και γλωσσικών, νομικών, κανονικών, πολιτικών και πρακτικών παραγόντων που συνέβαλαν στη διαμόρφωση και εξέλιξη της χριστιανικής λατρείας. Προϋποθέτει ότι η λατρεία είναι στο επίκεντρο της θεολογικής έκφρασης (*theologia prima*) και ότι η μελέτη της απαιτεί διεπιστημονική διερεύνηση, που ενσωματώνει την ιστορική, θεολογική και ποιμαντική προσέγγιση.

στ) Οι ειδικοί σκοποί της ειδίκευσης «Κανονικό Δίκαιο (Canon Law)» έγκεινται στη σπουδή των θεσμών της Ορθόδοξης Εκκλησίας έτσι όπως καθορίστηκαν από την συνοδική νομοθεσία και τη διαχρονική πράξη της Εκκλησίας και της κανονικής νομοθεσίας του λειτουργικού και του καθημερινού εκκλησιαστικού βίου των χριστιανών.

Βασική επιδίωξη του αγγλόφωνου Π.Μ.Σ. στην Ορθόδοξη Θεολογία είναι να αποτελέσει σημαντικό πόλο προσέλκυσης νέων επιστημόνων της αλλοδαπής και να τους προσφέρει υψηλού επιπέδου επιστημονικές γνώσεις, καθώς και τη θεολογική μεθοδολογία που αναπτύχθηκε στο χώρο της Ορθόδοξης Θεολογίας. Έμεσο στόχο συνιστά και η ενίσχυση της διεθνούς εμβέλειας του επιστημονικού-ερευνητικού έργου του οικείου Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας του Α.Π.Θ.

Υποχρέωση όλων των συντελεστών λειτουργίας του αγγλόφωνου Π.Μ.Σ. είναι η διασφάλιση της ποιότητας και της αριστείας, μέσω της συνεχούς αξιολόγησης και αναβάθμισης κάθε πτυχής των εκπαιδευτικών διαδικασιών του, καθώς και η προώθηση της συνεργασίας με συναφή Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών, Ερευνητικά Κέντρα και Ινστιτούτα της ημεδαπής και της αλλοδαπής.

3.5.3 Απονεμόμενοι τίτλοι

Το αγγλόφωνο Π.Μ.Σ. του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας του ΑΠΘ απονέμει τους εξής τίτλους:

1. Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (Master of Theology)
 - α) στην Αγία Γραφή (Holy Scripture)
 - β) στην Πατρολογία και Αγιολογία (Patristics and Hagiography)
 - γ) στην Εκκλησιαστική Ιστορία (Church History)
 - δ) στη Δογματική Θεολογία (Dogmatic Theology)
 - ε) στη Λειτουργική (Liturgy)
 - στ) στο Κανονικό Δίκαιο (Canon Law)
2. Διδακτορικό Δίπλωμα (PhD) στα ανωτέρω επιστημονικά πεδία

3.5.4 Κατηγορίες πτυχιούχων

Στο αγγλόφωνο Π.Μ.Σ. του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας του ΑΠΘ γίνονται δεκτοί πτυχιούχοι πτυχιούχοι Θεολογίας, κάτοχοι Μ.Δ.Ε. από Π.Μ.Σ. άλλου Τμήματος της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, καθώς και πτυχιούχοι ή κάτοχοι Διδακτορικού Διπλώματος άλλου Τμήματος της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, των οποίων η γνωστική περιοχή είναι συναφής με την ειδίκευση του αγγλόφωνου Π.Μ.Σ. του Τμήματος, την οποία πρόκειται να επιλέξουν.

Προϋπόθεση για την ένταξη στο πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών είναι η κατοχή είτε των ανωτέρω Μεταπτυχιακών Διπλωμάτων Ειδίκευσης είτε άλλου ισότιμου ΜΔΕ και συναφούς γνωστικού αντικειμένου Πανεπιστημίου της ημεδαπής ή ομοταγούς αναγνωρισμένου ιδρύματος της αλλοδαπής.

3.5.5 Χρονική διάρκεια και πρόγραμμα μαθημάτων

Η χρονική διάρκεια για την απόκτηση του Μ.Δ.Ε. είναι 3 διδακτικά εξάμηνα, εκ των οποίων το τρίτο διατίθεται για την εκπόνηση της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας. Η μέγιστη χρονική διάρκεια για τη λήψη Μ.Δ.Ε. είναι τα 2 χρόνια, με την παράταση πέραν της συμπλήρωσης 4 διδακτικών εξαμήνων να παρέχεται μετά από δικαιολογημένη εισήγηση του επιβλέποντα καθηγητή και απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος.

Η χρονική διάρκεια για τη λήψη του Διδακτορικού Διπλώματος είναι τρία έτη επιπλέον μετά την απόκτηση του Μ.Δ.Ε. Η μέγιστη χρονική διάρκεια για τη λήψη του Δ.Δ. είναι 6 έτη, με την παράταση πέραν της συμπλήρωσης 4ετίας να παρέχεται μετά από δικαιολογημένη εισήγηση της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής και απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος.

1. Για την απόκτηση του Μ.Δ.Ε. κάθε φοιτητής πρέπει:

- α. Να παρακολουθήσει και να εξετασθεί επιτυχώς σε 6 εξαμηνιαία μεταπτυχιακά μαθήματα (σύνολο 60 πιστωτικές μονάδες ECTS), κατά τα πρώτα δύο εξάμηνα των σπουδών του, καθώς και να συγγράψει τη μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία (σύνολο 30 πιστωτικές μονάδες ECTS) κατά το τρίτο εξάμηνο των σπουδών του. Συνολικά, δηλαδή, το Π.Μ.Σ. αντιστοιχεί σε 90 πιστωτικές μονάδες ECTS.

- β. Κάθε μεταπτυχιακό μάθημα περιλαμβάνει τρεις (3) ώρες διδασκαλίας εβδομαδιαίως και αντιστοιχεί σε 10 πιστωτικές μονάδες ECTS. Η παρακολούθηση των μαθημάτων είναι υποχρεωτική.

- γ. Η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία αξιολογείται από τριμελή εξεταστική επιτροπή, που αποτελείται από τον επιβλέποντα καθηγητή και άλλα δύο μέλη ΔΕΠ του ιδίου ή συγγενούς γνωστικού αντικειμένου με εκείνο της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας. Η εξεταστική επιτροπή ορίζεται από τη Συνέλευση του Τμήματος.

2. Από τα προσφερόμενα μαθήματα ο φοιτητής υποχρεούται να παρακολουθήσει:

- α. Το ειδικό μάθημα κορμού (core course), όπως αυτό προσδιορίζεται παρακάτω για την κάθε μια από τις έξι ειδικεύσεις.

- β. Τουλάχιστον τρία από τα μαθήματα επιλογής που υπάγονται στον κύκλο κάθε ειδίκευσης.

- γ. Έως δύο μαθήματα επιλογής από τα μαθήματα – κορμού ή επιλογής – που υπάγονται στους κύκλους των άλλων δύο ειδικεύσεων.

3. Τα ειδικά μαθήματα κορμού σε κάθε μια από τις έξι ειδικεύσεις είναι τα εξής:

- α. Ειδίκευση στην Αγία Γραφή (Holy Scripture)

Υποχρεωτικό κορμού: Seminar: Σημαντικότερες ερμηνευτικές μέθοδοι και προσεγγίσεις: Ιστορία της έρευνας και Μεθοδολογία (Major exegetical methods and approaches: History of Research and Methodology)

β. Ειδίκευση στην Πατρολογία και Αγιολογία (Patristics and Hagiography)

Υποχρεωτικό κορμού: Μεθοδολογία, πηγές και instrumenta studiorum στην πατρολογική έρευνα (Methodology, sources and instrumenta studiorum in Patristic research)

γ. Ειδίκευση στην Εκκλησιαστική Ιστορία (Church History)

Υποχρεωτικό κορμού: Μεθοδολογία, πηγές και βιβλιογραφία της εκκλησιαστικοϊστορικής έρευνας (Methodology, sources and Bibliography in Church History Research)

δ. Ειδίκευση στη Δογματική Θεολογία (Dogmatic Theology)

Υποχρεωτικό κορμού: Ερμηνεία των Δογματικών και Συμβολικών Κειμένων (Exegesis of the doctrinal and symbolical texts)

ε. Ειδίκευση στη Λειτουργική (Liturgics)

Υποχρεωτικό κορμού: Πηγές, μεθοδολογία και σταθμοί στη διαμόρφωση της χριστιανικής λατρείας (Sources, Methodology, and landmarks of the Christian Worship).

στ. Ειδίκευση στο Κανονικό Δίκαιο (Canon Law)

Υποχρεωτικό κορμού: Πηγές Κανονικού Δικαίου (Sources of Canon Law)

Για την απόκτηση Διδακτορικού Διπλώματος απαιτείται η παρακολούθηση του ειδικού μαθήματος *Εργαλεία και Μέθοδοι Έρευνας (Research Tools and Methods)*, η τακτική επαφή του υποψήφιου διδάκτορα με το επιβλέπον μέλος ΔΕΠ, η συμμετοχή στο Ερευνητικό Σεμινάριο που διοργανώνει το Τμήμα για τους Υποψήφιους Διδάκτορες, καθώς και η παρακολούθηση των ειδικών επιστημονικών εκδηλώσεων, ημερίδων και συνεδρίων, που διοργανώνει το Τμήμα.

Το παρόν αγγλόφωνο Π.Μ.Σ. θα λειτουργήσει για έξι έτη, έως και το ακαδημαϊκό έτος 2019-2020.

Το ετήσιο κόστος λειτουργίας του περιλαμβάνει δαπάνες για:

α) Κάλυψη ειδικών βιβλιογραφικών αναγκών

β) Δαπάνες για την πρόσκληση επιστημόνων και εμπειρογνομόνων

γ) Δαπάνες για τη διοργάνωση ειδικών σεμιναρίων, διαλέξεων, εργαστηρίων (workshops) και θερινών σχολείων

δ) Δαπάνες για την προβολή και διαφήμιση του Π.Μ.Σ. (έντυπο και ψηφιακό υλικό, λειτουργία ιστοσελίδας, συμμετοχή σε διεθνείς ενημερωτικές διοργανώσεις)

δ) Προμήθεια και συντήρηση Η/Υ και άλλου εξοπλισμού

ε) Αναλώσιμα είδη

στ) Αμοιβές-αποζημιώσεις του διδακτικού, τεχνικού και διοικητικού προσωπικού για εργασία που υπερβαίνει τις κατά νόμο υποχρεώσεις τους

ζ) Δαπάνες των διδασκόντων μελών ΔΕΠ του προγράμματος για συμμετοχή σε διεθνή συνέδρια της ημεδαπής και της αλλοδαπής

η) Υποτροφίες σε μεταπτυχιακούς φοιτητές

Το κόστος λειτουργίας του θα καλυφθεί εξ ολοκλήρου από ιδίους πόρους, χωρίς επιβάρυνση του τακτικού προϋπολογισμού του Α.Π.Θ., ενώ η ανωτέρω κατανομή δύναται να αναθεωρηθεί, ανάλογα με τις έκτακτες ανάγκες που θα δημιουργηθούν και πάντως κατόπιν της απόφασης της Συνέλευσης του Τμήματος.

4. Εκπαιδευτικό έργο

4.1 Διδακτικό προσωπικό

Το Τμήμα διαθέτει έμπειρο διδακτικό προσωπικό με πολυετή πείρα τόσο στην τριτοβάθμια, όσο και στις άλλες βαθμίδες της εκπαίδευσης, καθώς και σε ξένα Πανεπιστήμια. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να παρέχεται υψηλού επιπέδου διδακτικό έργο τόσο ως προς την επιστημονική αρτιότητα των γνωστικών αντικειμένων, όσο και ως προς την επικοινωνία με τους διδασκομένους.

Ο εβδομαδιαίος φόρτος διδακτικού έργου στα προγράμματα σπουδών υπερκαλύπτει τις απαιτήσεις του νόμου για 6 ώρες διδασκαλίας. Ο φόρτος αυτός επιβαρύνεται περαιτέρω με συνεχείς έκτακτες εθελοντικές εκπαιδευτικές δράσεις που αναλαμβάνουν τα μέλη ΔΕΠ, εκπαιδευτικές εκδρομές και επιτόπιες επισκέψεις σε χώρους θεολογικού ενδιαφέροντος. Ιδιαίτερως θα πρέπει να σημειωθεί η ακόμη μεγαλύτερη επιβάρυνση, που επιβλήθηκε στο έργο της διδασκαλίας ορισμένων ειδικοτήτων λόγω των πρόσθετων εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων του νέου ΠΠΣ (πρακτικές ασκήσεις, δεξιότητες κλπ.), την οποία με ευχαρίστηση και προθυμία ανέλαβαν τα μέλη ΔΕΠ, προκειμένου να προσφερθεί από το Τμήμα πληρέστερη και υψηλότερη εκπαίδευση στους φοιτητές του.

Μία σημαντική δυσκολία είναι η αναλογία διδασκόντων και διδασκομένων. Μετά από την συνταξιοδότηση ενός μέλους ΔΕΠ και την εγγραφή των νέων φοιτητών κατά το τρέχον ακαδημαϊκό έτος, στα 33 μέλη ΔΕΠ αντιστοιχούν 1300 περίπου φοιτητές, δηλαδή αναλογία διδασκόντων/διδασκομένων 1/40. Στη πραγματικότητα όμως στη διδασκαλία ενός μαθήματος κορμού η αναλογία είναι συνήθως 1 διδάσκουσα / διδάσκων προς 70-150 περίπου φοιτητές, στις δε εξεταστικές περιόδους ο διδάσκων μπορεί να αντιμετωπίζει και 250 φοιτητές. Στα επιλεγόμενα η αναλογία είναι σαφώς μικρότερη 1 διδάσκουσα / διδάσκων προς 10-50 φοιτητές. Η δυσανάλογη σχέση, η οποία οφείλεται στο μεγάλο αριθμό εισακτέων και στην αδυναμία της Πολιτείας να καλύψει οικονομικά περισσότερες θέσεις διδασκόντων, οπωσδήποτε δυσχεραίνει το έργο της διδασκαλίας. Η ανάθεση σε τρεις ανά έτος διδάσκοντες του ρόλου του συμβούλου σπουδών σκοπό έχει να καλύψει μέρος της αδυναμίας (η αναλογία σε αυτήν την περίπτωση είναι 1 σύμβουλος σπουδών προς 80-100 περίπου φοιτητές). Η επικοινωνία του διδακτικού προσωπικού με τους φοιτητές ρυθμίζεται με σχετικές ανακοινώσεις ωρών συνεργασίας, χωρίς να αποκλείονται ασφαλώς συναντήσεις κατόπιν επικοινωνίας ή ακόμη και απρογραμματίστες, ενώ αξιοποιούνται επαρκώς και οι δυνατότητες της ψηφιακής επικοινωνίας.

4.2 Εκπαιδευτικές υποδομές

Οι διαθέσιμες εκπαιδευτικές υποδομές του Τμήματος είναι οι εξής:

- δύο μεγάλα αμφιθέατρα χωρητικότητας 150-200 ατόμων
- δύο μικρές αίθουσες χωρητικότητας 80 περίπου ατόμων
- μία αίθουσα χωρητικότητας 40 περίπου ατόμων που χρησιμοποιείται και ως αίθουσα συνεδριάσεων του Τμήματος
- μία νησίδα Η/Υ 10 θέσεων
- ένα εργαστήριο με ηλεκτρονική υποδομή 15-25 θέσεων
- ένα εργαστήριο αιογραφίας 10 θέσεων
- ο Ναός και η Βιβλιοθήκη χρησιμοποιούνται από κοινού με το Τμήμα Θεολογίας
- οι εγκαταστάσεις του ΑΠΘ στη Βέροια, κτήριο Β'

Οι υποδομές ως προς τα εργαστήρια (εργαστήριο παιδαγωγικής και νησίδα Η/Υ) είναι ικανοποιητικές. Οι αίθουσες διδασκαλίας μπορούν να καλύψουν μέρος των διδακτικών αναγκών του Τμήματος. Καθώς, όμως, είναι οργανωμένες με βάση το παλιό σύστημα της δασκαλοκεντρικής διδασκαλίας δεν εξυπηρετούν τη διδασκαλία σε μικρότερες ομάδες εργασίας και έτσι ένα μέρος της διδασκαλίας (επιλεγόμενα και μεταπτυχιακά) μεταφέρεται στα γραφεία των διδασκόντων. Είναι εξοπλισμένες με βιντεοπροβολείς, οι οποίοι κατά καιρούς έχουν κλαπεί με αποτέλεσμα να δημιουργείται σημαντικό πρόβλημα στην διεξαγωγή του εκπαιδευτικού έργου. Η διαχείριση των χώρων της Σχολής απαιτεί οργάνωση και αξιοποίηση με ανάρτηση σε πίνακα των επιτελούμενων δραστηριοτήτων.

4.3 Διδακτική μεθοδολογία

Στο πλαίσιο των μαθημάτων (κυρίως των επιλεγμένων αλλά και των μαθημάτων κορμού) εφαρμόζονται, πέραν της τυπικής διάλεξης και άλλες μέθοδοι διδασκαλίας, όπως ομαδοκεντρική διδασκαλία, προβολή ταινιών, πρακτική άσκηση, επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους/μουσεία, επισκέψεις σε ενορίες, μόνες και ιδρύματα της πόλης, επισκέψεις στη συναγωγή της πόλης, εκπαιδευτικές εκδρομές, εκπόνηση εργασιών / projects.

Επιπλέον, οι διδάσκοντες στη συντριπτική τους πλειοψηφία κάνουν ευρεία χρήση των νέων τεχνολογιών με την προβολή εποπτικού υλικού (κυρίως στη μορφή διαφανειών/power point presentations και βίντεοπροβολών) και την περαιτέρω υποστήριξη της διδακτικής διαδικασίας (χρήση dropbox για την αποθήκευση υλικού και την επεξεργασία εργασιών κτλ., ομάδες ηλεκτρονικής συζήτησης και ενημέρωσης σχετικά με το περιεχόμενο μαθημάτων σε δίκτυα κοινωνικής δικτύωσης). Επιπλέον αξιοποιούν τις παρεχόμενες από το Πανεπιστήμιο ηλεκτρονικές υπηρεσίες (πλατφόρμες ηλεκτρονικής υποστήριξης της διδακτικής διαδικασίας, π.χ. blackboard, e-class, mailing lists, ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων και e-journals).

Η επιλογή των εγχειριδίων γίνεται με βάση κυρίως δύο κριτήρια: (α) εάν το εκάστοτε εγχειρίδιο καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος της διδασκόμενης ύλης και (β) κατά πόσο επικαιροποιημένο είναι. Επιπλέον, λαμβάνονται υπόψη και άλλα κριτήρια, όπως η διαθεσιμότητα του εγχειριδίου στην αγορά, η γλώσσα, ο παιδαγωγικός χαρακτήρας του κτλ. Το υλικό των εγχειριδίων συμπληρώνεται συχνά ή εμπλουτίζεται με επιπλέον ηλεκτρονικές σημειώσεις, επιστημονικά άρθρα, εποπτικό υλικό (π.χ. χάρτες, στατιστικούς πίνακες, εικόνες κ.ά.), ερωτηματολόγια και εργασίες, βίντεο και συμπληρωματική βιβλιογραφία που αναφέρεται στο απογραφικό του μαθήματος. Το πρόβλημα, το οποίο συνήθως αντιμετωπίζουν οι διδάσκοντες κατά την επιλογή του εγχειριδίου, είναι οι περιορισμένες δυνατότητες επιλογής εξαιτίας του μικρού αριθμού ειδικών μελετών στα ελληνικά που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ως εγχειρίδια. Καθώς, μάλιστα, αυτές οι μελέτες δεν είναι συχνά καθαυτό εγχειρίδια, καλύπτουν μέρος μόνο της διδακτέας ύλης. Το πρόβλημα επιτείνει η αδυναμία παροχής και ενός δεύτερου συμπληρωματικού συγγράμματος δωρεάν μέσω ΕΥΔΟΞΟΥ ή πολύ περισσότερο πηγών / κειμένων (textbooks, κριτικές εκδόσεις Αγίας Γραφής και Πατέρων). Η αδυναμία αυτή θεραπεύεται σε μεγάλο βαθμό από την αρκετά ενημερωμένη βιβλιοθήκη της Σχολής και το παρεχόμενο συμπληρωματικό ηλεκτρονικό υλικό.

Το εξεταστικό σύστημα ακολουθεί την κείμενη νομοθεσία της χώρας για την Τριτοβάθμια εκπαίδευση. Έτσι εξετάσεις πραγματοποιούνται τρεις φορές το χρόνο (Σεπτέμβριο – Φεβρουάριο – Ιούνιο). Η εξεταστέα ύλη, η οποία προέρχεται από το διδακτικό εγχειρίδιο και όποιο άλλο συμπληρωματικό υλικό παρέχεται ηλεκτρονικά στους φοιτητές, αναρτάται στην ιστοσελίδα του Τμήματος ήδη λίγες μέρες μετά την έναρξη των μαθημάτων. Οι εξετάσεις είναι γραπτές ή προφορικές ή συνδυασμός δυο ή περισσότερων τρόπων (π.χ. προφορική εξέταση + εργασία ή προφορική εξέταση + γραπτή εξέταση + ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο/πρόοδος κ.ά.). Καθώς σύμφωνα με το νόμο οι παρουσίες δεν θεωρούνται υποχρεωτικές για τη συμμετοχή στις εξετάσεις, αυτές μπορούν να λειτουργήσουν υπό τύπον bonus στον τελικό βαθμό, ένα σύστημα που εφαρμόζεται από αρκετούς διδάσκοντες. Σύμφωνα πάλι με τον ισχύοντα νόμο οι φοιτητές έχουν το δικαίωμα αίτησης για προφορική εξέταση από επιτροπή σε περίπτωση που αποτύχουν 3 φορές στο μάθημα. Τέλος, στην περίπτωση υψηλού ποσοστού γενικής αποτυχίας στις εξετάσεις ενός μαθήματος (άνω του 85%) εξετάσεις και διδασκαλία επαναλαμβάνονται. Έως τώρα δεν παρουσιάστηκε τέτοιο πρόβλημα.

Μολονότι στις ανθρωπιστικές επιστήμες η άμεση σύνδεση με την αγορά εργασίας είναι αρκετά δύσκολη, καταβάλλεται προσπάθεια να οργανωθούν τα μαθήματα με τέτοιο τρόπο, ώστε να ανταποκριθούν σε αυτήν τη βασική απαίτηση. Στο πλαίσιο αυτής της στρατηγικής έγινε η αναδιάρθρωση του προγράμματος σπουδών (προπτυχιακού και μεταπτυχιακού). Επιπλέον, τόσο η πρακτική άσκηση στο πλαίσιο συγκεκριμένων μαθημάτων, όσο και το πρόγραμμα δεξιοτήτων σκοπό έχουν να εξοπλίσουν τους εκπαιδευόμενους φοιτητές με επιπλέον προσόντα, τα οποία θα τους καταστήσουν ανταγωνιστικούς στην αγορά εργασίας. Τέλος, σύνδεση της διδασκαλίας με την έρευνα επιτυγχάνεται με την εμπλοκή προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών σε ερευνητικά προγράμματα (π.χ. στην αποδελτίωση των βιβλικών χωρίων στα πατερικά κείμενα, μεταγραφές και δημιουργία ευρετηρίων σε ελληνικά χειρόγραφα της ΚΔ κ.ά.).

4.4 Κινητικότητα διδακτικού προσωπικού και φοιτητών

Στο πλαίσιο των συμφωνιών ERASMUS του τμήματος αλλά και άλλων διμερών συμφωνιών (π.χ. με την Ελληνική Θεολογική Σχολή της Βοστώνης Holy Cross) υπάρχει κινητικότητα του διδακτικού προσωπικού προς τις Σχολές-εταίρους των συμφωνιών, καθώς και αντίστοιχες επισκέψεις από συναδέλφους του εξωτερικού στο Τμήμα. Οι δεύτεροι εντάσσονται στη διδακτική διαδικασία διαφόρων μαθημάτων και του Σεμιναρίου Ορθοδόξου Ερμηνευτικής Θεολογίας, κάτι που δίνει στους φοιτητές μας τη δυνατότητα ενημέρωσης και απόκτησης νέων εμπειριών. Από την άλλη πλευρά, η κινητικότητα των φοιτητών μας προς Σχολές του εξωτερικού είναι σχετικά περιορισμένη, κάτι που κυρίως οφείλεται στην οικονομική στενότητα λόγω οικονομικής κρίσης. Επιπλέον, έγινε προσπάθεια συνάντησης των φοιτητών μας με φοιτητές αντίστοιχων Τμημάτων του εξωτερικού με κοινή εκπαιδευτική εκδρομή (Θεολογική Leuven – Θεολογική Hope University Liverpool – προπτυχιακοί φοιτητές του Τμήματος) και προγραμματίζονται και άλλες παρόμοιες κοινές δραστηριότητες στο μέλλον. Τέλος, τόσο η συντονίστρια ECTS / Erasmus, όσο και οι Ακαδημαϊκοί Σύμβουλοι Σπουδών σκοπό έχουν να ενημερώσουν και να ενθαρρύνουν τους φοιτητές στις μετακινήσεις τους προς Σχολές της αλλοδαπής για σπουδές και πρακτική άσκηση.

Η κινητικότητα διδακτικού προσωπικού και φοιτητών από και προς τα συνεργαζόμενα Τμήματα ευρωπαϊκών πανεπιστημίων και στα δύο προγράμματα σπουδών εμφανίζεται στον παρακάτω Πίνακα:

	2012-13	2011-12	2010-11
Φοιτητές του ΠΠΣ που φοίτησαν σε άλλο Τμήμα (ευρωπαϊκό)	1	5	4
Φοιτητές του ΠΜΣ που φοίτησαν σε άλλο Τμήμα (ευρωπαϊκό)	2	1	2
Επισκέπτες φοιτητές ΠΠΣ άλλων Τμημάτων (ευρωπαϊκών)	0	1	0
ΔΕΠ του Τμήματος που δίδαξαν σε άλλο ευρωπαϊκό Τμήμα (ΠΠΣ)	3	3	1
ΔΕΠ του Τμήματος που δίδαξαν σε άλλο ευρωπαϊκό Τμήμα (ΠΜΣ)	0	5	2

Οι ενεργές διμερείς συμφωνίες Erasmus Plus 2014-2020 για ανταλλαγές με σκοπό τη διδασκαλία, που έχει συνάψει το Τμήμα είναι οι εξής:

ΕΠΩΝΥΜΟ SURNAME	ΟΝΟΜΑ NAME	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ UNIVERSITY	ERASMUS CODE	ERASMUS SUBJECT
1. Δάφνη Dafni	Ευαγγελία Evangelia	Humboldt Universität zu Berlin	D BERLIN 13	221 - Religion
2. Δάφνη Dafni	Ευαγγελία Evangelia	Karl Eberhards Universität Tübingen	D TUEBINGE 01	221 - Religion
3. Δάφνη Dafni	Ευαγγελία Evangelia	Ludwig-Maximilians- Universität München	D MUENCHEN 01	221 - Religion
4. Δάφνη Dafni	Ευαγγελία Evangelia	Philipps-Universität Marburg	D MARBURG 01	221 - Religion
5. Δάφνη Dafni	Ευαγγελία Evangelia	University of Eastern Finland	SF KUOPIO12	221 - Religion
6. Δάφνη Dafni	Ευαγγελία Evangelia	UNIVERSITÄT DUISBURG-ESSEN	D ESSEN 04	221 - Religion
7. Καραμανίδου Karamanidou	Άννα Anna	University of Agder	N KRISTIA 01	221 - Religion
8. Καραμανίδου Karamanidou	Άννα Anna	Westfälische Wilhelm Universität Münster	D MUNSTER 01	221 - Religion

9.	Καραϊσαρίδης Karaisaridis	Κωνσταντίνος Konstantinos	VALAHIA UNIVERSITY FROM TARGOVISTE	RO TARGOVI 01	221 - Religion
10.	Λάμπρου Labrou	Σουλτάνα Soultana	Univerzita Konstantina Filozofa v Nitre- Constantine the Philosopher University in Nitra	SK NITRA01	221 - Religion
11.	Λιάλιου Lialiou	Δέσπω Despo	Ludwig-Maximilians- Universitaet Muenchen	D MUNCHEN01	221 - Religion
12.	Λιάλιου Lialiou	Δέσπω Despo	Universite de Strasbourg	F STRASBO48	221 - Religion
13.	Μποζίνης Bozinis	Κωνσταντίνος Konstantinos	Christian-Albrechts- University of Kiel	D KIEL 01	22 - Humanities
14.	Μποζίνης Bozinis	Κωνσταντίνος Konstantinos	University of Basel	CH BASEL01	220 - Humanities (broad programmes)
15.	Παπαδημητρίου Papademetriou	Κυριακούλα Kyriakoula	Charles University of Prague	CZ PRAHA07	221 - Religion
16.	Παπαδημητρίου Papademetriou	Κυριακούλα Kyriakoula	University of Amsterdam	NL AMSTERD01	221 - Religion
17.	Τριβυζαδάκη Trivizadaki	Αγγελική Angeliki	Universitatea Babes- Bolyai Cluj-Napoca	RO CLUJNAPO1	2 - Humanities and Arts
18.	Τρίτος Tritos	Μιχαήλ Michael	Alexandru Ioan Cuza University of Iasi	RO IASIO 2	321 – Religion
19.	Τσαλαμπούνη Tsalampouni	Αικατερίνη Ekaterini	KU LEUVEN	B LEUVEN01	221 - Religion
20.	Τσαλαμπούνη Tsalampouni	Αικατερίνη Ekaterini	UNIVERSITY OF BIRMINGHAM	UK BIRMING02	221 - Religion
21.	Τσαλαμπούνη Tsalampouni	Αικατερίνη Ekaterini	UNIVERSITY OF EXETER	UK EXETER 01	221 - Religion
22.	Τσαλαμπούνη Tsalampouni	Αικατερίνη Ekaterini	University of Helsinki	SF HELSINK01	221 - Religion
23.	Τσαλαμπούνη Tsalampouni	Αικατερίνη Ekaterini	Universität Hamburg	D HAMBURG01	221 - Religion
24.	Τσαλαμπούνη	Αικατερίνη	Liverpool Hope University	UK LIVERPOO6	221 - Religion
25.	Τσαλαμπούνη Tsalampouni	Αικατερίνη Ekaterini	WESTFÄLLISCHE WILHELMS- UNIVERSITÄT MÜNSTER	D MUNSTER01	221 - Religion
26.	Φιλιώτης – Βλα- χάβας Filiotis-Vlachavas	Χρήστος Christos	Université Catholique de Louvain	B LOUVAIN 01	221 - Religion
27.	Φιλιώτης – Βλα- χάβας Filiotis-Vlachavas	Χρήστος Christos	Université de Strasbourg	F STRASBO 48	221 - Religion

4.5 Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου

Από το 2007 άρχισε να εφαρμόζεται η αξιολόγηση των μαθημάτων και γενικότερα του εκπαιδευτικού έργου του Τμήματος από τους φοιτητές. Αρχικά η διαδικασία γινόταν χειρόγραφα με τα ερωτηματολόγια της ΑΔΙΠ. Από το 2011 η ΜΟΔΙΠ του ΑΠΘ ψηφιοποίησε όλη τη διαδικασία, γεγονός που διευκόλυνε πολύ τη στατιστική επεξεργασία των αποτελεσμάτων της. Ωστόσο χαρακτηριστικό της διαδικασίας είναι η χαμηλή συμμετοχή των φοιτητών είτε λόγω απουσίας της σχετικής «κουλτούρας», είτε λόγω του πολύπλοκου χαρακτήρα της. Η χαμηλή συμμετοχή αποδίδεται και στο γεγονός της αναμονής για την αλλαγή του προγράμματος σπουδών, η οποία μεγένθυσε την απροθυμία των φοιτητών να συμμετάσχουν στη διαδικασία. Αναλυτικές πληροφορίες έχουν δοθεί στην προηγούμενη ενότητα περί της διαδικασίας διασφάλισης ποιότητας στο Τμήμα.

4.6 Εξέλιξη της φοίτησης στο ΠΠΣ

Η φοίτηση στο Τμήμα χαρακτηρίζεται από σταθερότητα ως προς την απόδοση των φοιτητών και την αξιολόγησή τους από το διδακτικό προσωπικό. Η πλειοψηφία των φοιτητών ολοκληρώνει τις σπουδές της στα έξι έτη. Τα στοιχεία αυτά εμφανίζονται στους παρακάτω Πίνακες:

Κατανομή βαθμολογίας και μέσος βαθμός πτυχίου αποφοίτων ΠΠΣ:

	2012-13	2011-12	2010-11	2009-10	2008-09	2007-08	2006-07	2005-06
Σύνολο αποφοιτησάντων	136	134	195	212	114	142	173	161
Πλήθος αποφοίτων με βαθμό 5,0-5,9	0	1	0	0	0	2	2	0
Ποσοστό % αποφοίτων με βαθμό 5,0-5,9	0,00	0,75	0,00	0,00	0,00	1,41	1,16	0,00
Πλήθος αποφοίτων με βαθμό 6,0-6,9	43	45	62	82	41	50	52	57
Ποσοστό % αποφοίτων με βαθμό 6,0-6,9	31,62	33,58	31,79	38,68	35,96	35,21	30,06	35,40
Πλήθος αποφοίτων με βαθμό 7,0-8,4	74	74	113	105	63	77	100	99
Ποσοστό % αποφοίτων με βαθμό 7,0-8,4	54,41	55,22	57,95	49,53	55,26	54,23	57,80	61,49
Πλήθος αποφοίτων με βαθμό 8,5-10,0	19	14	20	25	10	13	19	5
Ποσοστό % αποφοίτων με βαθμό 8,5-10,0	13,97	10,45	10,26	11,79	8,77	9,15	10,98	3,11
ΜΟ βαθμολογίας αποφοίτων	7,41	7,44	7,43	7,36	7,30	7,38	7,42	7,29

Εξέλιξη αριθμού αποφοίτων ΠΠΣ και διάρκεια σπουδών:

	2012-13	2011-12	2010-11	2009-10	2008-09	2007-08	2006-07	2005-06
Αποφοιτήσαντες μετά από Ν έτη σπουδών	39	47	71	82	30	38	75	74

	2012-13	2011-12	2010-11	2009-10	2008-09	2007-08	2006-07	2005-06
Αποφοιτήσαντες μετά από (N+1) έτη σπουδών	37	34	53	68	45	56	44	34
Αποφοιτήσαντες μετά από (N+2) έτη σπουδών	24	23	22	32	20	21	19	8
Αποφοιτήσαντες μετά από (N+3) έτη σπουδών	7	7	14	4	4	6	2	10
Αποφοιτήσαντες μετά από (N+4) έτη σπουδών	10	5	7	8	2	2	5	3
Αποφοιτήσαντες μετά από (N+5) έτη σπουδών	5	3	8	4	4	3	3	3
Αποφοιτήσαντες μετά από (N+6) έτη σπουδών	1	2	3	3	2	4	1	4
Αποφοιτήσαντες μετά από περισσότερα των (N+6) έτη σπουδών	13	13	17	11	7	12	24	25
Μη αποφοιτήσαντες μετά από περισσότερα των N έτη σπουδών	893	833	769	712	747	1038	969	919
Σύνολο αποφοιτησάντων	136	134	195	212	114	142	173	161

4.7 Εξέλιξη της φοίτησης στο ΠΜΣ

Περιγραφή Δεδομένων	2012-13	2011-12	2010-11	2009-10	2008-09	2007-08	2006-07	2005-06
Σύνολο αποφοιτησάντων	54	0	0	0	0	0	0	0
Πλήθος αποφοίτων με βαθμό 5,0-5,9	0	0	0	0	0	0	0	0
Ποσοστό % αποφοίτων με βαθμό 5,0-5,9	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Πλήθος αποφοίτων με βαθμό 6,0-6,9	0	0	0	0	0	0	0	0
Ποσοστό % αποφοίτων με βαθμό 6,0-6,9	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Πλήθος αποφοίτων με βαθμό 7,0-8,4	3	0	0	0	0	0	0	0
Ποσοστό % αποφοίτων με βαθμό 7,0-8,4	5,56	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Πλήθος αποφοίτων με βαθμό 8,5-10,0	51	0	0	0	0	0	0	0

Περιγραφή Δεδομένων	2012-13	2011-12	2010-11	2009-10	2008-09	2007-08	2006-07	2005-06
Ποσοστό % αποφοίτων με βαθμό 8,5-10,0	94,44	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ΜΟ βαθμολογίας αποφοίτων	8,96	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

5. Ερευνητικό έργο

5.1. Η έρευνα στο πλαίσιο του Τμήματος

Η ερευνητική πολιτική του Τμήματος συντίθεται από τις προσωπικές ερευνητικές πρωτοβουλίες των μελών ΔΕΠ, οι οποίες κατά κλάδους συγκλίνουν και συμβάλλουν στην ανάπτυξη και προώθηση των θεολογικών σπουδών εν γένει. Κεντρική ερευνητική πολιτική δεν έχει χαραχθεί μέχρι τώρα από το Τμήμα, ωστόσο υπάρχουν κοινοί ερευνητικοί στόχοι, οι οποίοι οδηγούν σε συνεργασίες είτε μεταξύ μελών ΔΕΠ του ίδιου ή συναφούς γνωστικού αντικειμένου είτε μεταξύ των μελών ενός Τομέα, άλλων Τομέων, ή ακόμη και άλλων Τμημάτων.

Συγκεκριμένα, ερευνητική πολιτική του Τμήματος αποτελεί η εξυπηρέτηση των εξής στόχων:

- α) κριτική έκδοση και επιμέλεια εκδόσεων αρχαίων εκκλησιαστικών κειμένων
- β) μετάφραση και σχολιασμός εκκλησιαστικών κειμένων
- γ) παραγωγή θεολογικών δοκιμίων
- δ) θεολογικές προτάσεις και δράσεις σε κοινωνικά και ηθικά αιτήματα, όπως το πρόβλημα των ναρκωτικών, της παραβατικότητας των εφήβων, της ανατροφής των παιδιών, της ευθανασίας, της υποδοχής οικονομικών προσφύγων, της κοινωνικής επανένταξης προβληματικών ατόμων
- ε) θεολογικές προτάσεις και δράσεις σε παιδαγωγικά ζητήματα, όπως η επιμόρφωση των θεολόγων καθηγητών, των κληρικών, των αξιωματικών της Αστυνομίας
- στ) συμβολή σε ακαδημαϊκούς διαλόγους για την οικουμενικότητα του Χριστιανισμού και για τις διορθώσεις και διαχριστιανικές σχέσεις
- ζ) συμβολή σε ακαδημαϊκές διαβουλεύσεις για τις σχέσεις των Εκκλησιών μεταξύ τους και με την Πολιτεία
- η) ψηφιοποίηση του παραγομένου υλικού και δημιουργία βάσεων δεδομένων

Εφόσον δεν υπάρχει κεντρική ερευνητική πολιτική, δεν υπάρχει και κεντρική παρακολούθησή της. Είναι, όμως, δυνατή η παρακολούθηση των ερευνητικών δράσεων μέσα στο Τμήμα με την υπεύθυνη και τακτική ενημέρωση της Γενικής Συνέλευσης από τα συμμετέχοντα σε ερευνητικά προγράμματα μέλη ΔΕΠ.

Κίνητρα για τη διεξαγωγή έρευνας αποτελούν για τα μέλη ΔΕΠ τα εξής:

1. Η συμμετοχή σε συνέδρια, ημερίδες και διάφορες επιστημονικές εκδηλώσεις
2. Η συμβολή στις δράσεις των ερευνητικών δομών του Τμήματος
3. Τα αιτήματα εκπαιδευτικών, εκκλησιαστικών και κοινωνικών, δημόσιων ή ιδιωτικών, φορέων για επιστημονικές συνεργασίες και δημιουργία σχετικού υλικού (ερευνητικές μελέτες, εκδόσεις κ.λπ.)
4. Οι απαιτήσεις για την ακαδημαϊκή επιστημονική εξέλιξη.

Η ενημέρωση του ακαδημαϊκού προσωπικού για δυνατότητες χρηματοδότησης της έρευνας γίνεται κατόπιν προσωπικής πρωτοβουλίας των ιδίων των μελών ΔΕΠ μέσω της Επιτροπής Ερευνών. Ωστόσο η γενικότερη έλλειψη ερευνητικών προγραμμάτων στον χώρο των ανθρωπιστικών επιστημών, αποθαρρύνει τα μέλη ΔΕΠ για την αναζήτηση χρηματοδοτικών ευκαιριών.

Η ερευνητική διαδικασία που διενεργείται στο Τμήμα έχει υποστηριχθεί έως σήμερα από τις Γενικές Πιστώσεις του ΑΠΘ, από την Επιτροπή Ερευνών του ΑΠΘ, από τα Κοινοτικά Κονδύλια και από τον Τακτικό Προϋπολογισμό.

Δεν υπάρχουν θεσμοθετημένες από το Τμήμα υποτροφίες έρευνας, διότι δεν προβλέπονται από τη νομοθεσία σχετικά κονδύλια.

Τα ερευνητικά αποτελέσματα διαχέονται στο εσωτερικό του Τμήματος με ανακοινώσεις στη Γενική Συνέλευση του Τμήματος και με δημοσιεύσεις των έργων και των δράσεων στην Επιστημονική Επετηρίδα και στην ιστοσελίδα του Τμήματος.

Τα ερευνητικά αποτελέσματα διαχέονται εκτός Τμήματος στην ελληνική και διεθνή ακαδημαϊκή και επιστημονική κοινότητα με δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά, με ανακοινώσεις και εισηγήσεις σε συνέδρια.

Στο τοπικό και εθνικό κοινωνικό περιβάλλον η διάχυση των ερευνητικών αποτελεσμάτων γίνεται επί πλέον με συμμετοχή σε δράσεις των Δήμων, σε ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές, σε πολιτιστικά σωματεία και σε διάφορες εταιρείες.

Το ερευνητικό έργο που συντελείται στο Τμήμα καλύπτει πολλούς επί μέρους τομείς της θεολογικής ε-

πιστήμης και της κοινωνικής της αποστολής. Το έργο αυτό ανανεώθηκε και επεκτάθηκε σε διεθνείς συνεργασίες με την είσοδο νεωτέρων μελών ΔΕΠ κυρίως από το τέλος της δεκαετίας του '90 και εξής. Ιδιαίτερως πρέπει να σημειωθεί η μαζική είσοδος των νέων μελών ΔΕΠ από το 2009 και εξής, η οποία αύξησε σημαντικά το συνολικό ερευνητικό έργο του Τμήματος (βλ. τον σχετικό Πίνακα στο δεύτερο μέρος της Έκθεσης). Ωστόσο το κύριο χαρακτηριστικό του παραγόμενου ερευνητικού είναι η καθαρά προσωπική βάση πάνω στην οποία διενεργείται. Η ανάγκη χάραξης ενιαίας ερευνητικής πολιτικής στο Τμήμα είναι ένα θέμα που προέκυψε από την διαδικασία αξιολόγησης και τις νέες συνθήκες που διαμορφώθηκαν στο Τμήμα με την ανανέωση του προσωπικού του και θα εξετασθεί στο άμεσο μέλλον.

5.2. Ερευνητικές δομές

Τα πρώτα βήματα προς την κατεύθυνση αυτή αναλήφθηκαν με την ανάληψη δράσεων για την δημιουργία δομών για την διεξαγωγή βασικής έρευνας, οι οποίες έχουν θεσμοθετηθεί είτε με ΦΕΚ είτε με σχετικές αποφάσεις της Συγκλήτου του ΑΠΘ. Οι δομές αυτές είναι οι εξής:

1. ΚΕΕΠ, Θεματικό Ερευνητικό Δίκτυο Κειμενικής και Ερμηνευτικής Εκκλησιαστικής Παράδοσης (Επιτροπή Ερευνών ΑΠΘ)
2. Κέντρο Αγ. Δημητρίου και Αγ. Γρηγορίου Παλαμά
3. Κέντρο Αποστόλου Παύλου
4. Εργαστήριο Παιδαγωγικής-Χριστιανικής Παιδαγωγικής

Αναλυτικότερη περιγραφή των δομών αυτών έχει ως εξής:

1. ΚΕΕΠ, Θεματικό Ερευνητικό Δίκτυο Κειμενικής και Ερμηνευτικής Εκκλησιαστικής Παράδοσης (Επιτροπή Ερευνών ΑΠΘ)

Σε μόνιμη βάση, από το 2005, λειτουργεί το Δίκτυο ΚΕΕΠ με επιστημονική υπεύθυνη την καθηγήτρια Δέσπω Αθ. Λιάλιου. Το Δίκτυο λειτουργεί ως οργανωμένη ερευνητική ομάδα δεκατριών μελών ΔΕΠ του Τμήματος, που συνεργάζεται με μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Θεολογίας και του Τμήματος Φιλολογίας του Α.Π.Θ. και συναδέλφους διαφόρων Ερευνητικών Κέντρων του εξωτερικού. Σε μόνιμη βάση οργανώνει δύο ημερίδες κατ' έτος, για την έρευνα της γραμματείας των Αγίων Δημητρίου και Γρηγορίου του Παλαμά. Το ΚΕΕΠ είναι ένα από τα 48 Ερευνητικά Θεματικά Δίκτυα της Επιτροπής Ερευνών του ΑΠΘ, που προήλθε από τη συνένωση ερευνητικών ομάδων της Θεολογικής και της Φιλοσοφικής Σχολής του ΑΠΘ, υπό τη βασική στόχευση την έρευνα των κειμένων της Εκκλησίας και συναφών πηγών και κειμένων που υποβοηθούν στην κατανόηση του ιστορικού, πολιτιστικού και θρησκευτικού περιβάλλοντος, στο οποίο αναδύθηκε η προφητική, αποστολική και εκκλησιαστική κοινότητα. Ειδικότερα εξαρχής τέθηκαν ως στόχοι:

Η Έντυπη κριτική έκδοση κειμένων, τεκμηρίωση και ψηφιοποίηση κειμένων της εκκλησιαστικής παράδοσης 5ου– 19 ου αι.

Η Έρευνα της κοινής εκκλησιαστικής παραδόσεως Ορθοδοξίας - Ρωμαιοκαθολικισμού - Προτεσταντισμού με αφετηρία την Αγία Γραφή, τους Πατέρες της Εκκλησίας και Συνοδικά κείμενα της Ορθοδόξου Εκκλησιαστικής Παραδόσεως.

Η Συλλογή θρησκευσιολογικών κειμένων με βάση την ιστορική ενότητα του Χριστιανισμού.

Η Κωδικοποίηση μεθοδολογικών και ερμηνευτικών αρχών της εκκλησιαστικής παραδόσεως (Αγία Γραφή, Πατέρες και Εκκλησιαστικοί Συγγραφείς, αγιολογικά και υμνολογικά κείμενα, κείμενα βυζαντινής Φιλοσοφίας και Ιστορίας, θρησκευσιολογικά κείμενα, λειτουργικά και μουσικολογικά).

Η Διοργάνωση Ημερίδων και Συνεδρίων συναφών προς τη γνωστική περιοχή της Εκκλησιαστικής παραδόσεως και θεολογίας.

Η Ανάδειξη της γραμματείας που παρήχθη από και επί τη βάσει των μεγάλων Αγίων της Θεσσαλονίκης Άγιο Δημήτριο, Άγιο Γρηγόριο τον Παμαλά και τον Απόστολο Παύλο.

Ως πρώτη δράση του το ΚΕΕΠ έθεσε τη μελέτη της γραμματείας του Αγίου Δημητρίου. Το 2012 εγκρίθηκε από τη Σύγκλητο του ΑΠΘ η ίδρυση του Κέντρου Αγίου Δημητρίου και Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά (Συνεδρίαση Συγκλήτου αριθμ. 2849/28-8-2012) και το 2013 εγκρίθηκε η ίδρυση του Κέντρου του Αποστόλου Παύλου (Συνεδρίαση Συγκλήτου αριθμ. 2862/26-6-13). Με απόφαση της Συγκλήτου του ΑΠΘ μέρος των δραστηριοτήτων του ΚΕΕΠ και των δύο Κέντρων έχουν μεταφερθεί στις εγκαταστάσεις του ΑΠΘ στη Βέροια, στο ίδιο κτίριο με το «Μουσείο Εκπαίδευσης Χρίστος Τσολάκης» (κτίριο Β'), όπου διεξάγεται και το Summer

School του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας: **STUDIES IN ORTHODOX THEOLOGY** (Συνεδρίαση Συγκλήτου 2860/23-5-2013).

2. Κέντρο Αγ. Δημητρίου και Αγ. Γρηγορίου Παλαμά

Το Κέντρο Αγίου Δημητρίου και Αγίου Γρηγορίου Παλαμά εξυπηρετεί εκπαιδευτικές, ερευνητικές και διδακτικές ανάγκες στα επιστημονικά πεδία της Χριστιανικής Γραμματείας, της Αγιολογίας, της Βυζαντινής Θεολογίας και της Χριστιανικής Τέχνης, τόσο σε πανεπιστημιακό επίπεδο, στην Ελλάδα αλλά και στον διεθνή χώρο, όσο και σε ευρύτερα εκπαιδευτικό, με τη δυνατότητα χρησιμοποίησης των ερευνητικών και εκπαιδευτικών δράσεων και προϊόντων του στην Α/βάθμια και Β/θμια εκπαίδευση, καθώς και σε συναφείς εκαπιδευτικούς και κοινωνικούς φορείς.

Το Κέντρο έχει ως σκοπό:

A) Την έρευνα και μελέτη της πλούσιας και μοναδικής, ακόμη και από ιστορικής απόψεως, γραμματείας που παρήχθη από την πρωτοβυζαντινή ως και τη μεταβυζαντινή περίοδο, πεζής και έμμετρης για να τιμήσει έναν από τους πλέον λαοφιλείς αγίους του Βυζαντίου, προστάτη της Θεσσαλονίκης αλλά και του βυζαντινού στρατού. Στο σύνολο αυτής της γραμματείας διακριτή θέση κατέχουν και οι ποικίλες μεταφράσεις αυτών των έργων που εκπονήθηκαν καθόλη τη βυζαντινή και μεταβυζαντινή περίοδο τόσο στη Δύση, όπου μεταφέρθηκε η τιμή προς τον άγιο Δημήτριο ιδίως μετά τις σταυροφορίες, όσο και στον ορθόδοξο σλαβικό κόσμο, στα Βαλκάνια αλλά και στη Ρωσία, γεγονός που σχετίζεται και με το θέμα της διαμόρφωσης των ιστορικών και πνευματικών ταυτοτήτων της Ευρώπης. Η γραμματεία αυτή παραμένει ως τις μέρες μας σε ένα μέρος της ανέκδοτη ή ελλιπώς εκδεδομένη και απαιτεί τη συστηματική διερεύνηση τόσο της χειρόγραφης παράδοσης της Δημητρείου γραμματείας όσο και την προετοιμασία νέων κριτικών εκδόσεων όλων των κειμένων. Το προοιμιακό αυτό έργο είναι απαραίτητο για τη συστηματική μελέτη της ογκωδέστατης σε έκταση δεξαμενής κειμένων που σχετίζονται με τη διαμόρφωση και εδραίωση της Θεσσαλονίκης ως «πόλης του Δημητρίου», όπως χαρακτηρίζεται ήδη από βυζαντινούς συγγραφείς, και την καθιέρωσή της μεταξύ των μεγάλων προσκυνημάτων του χριστιανικού κόσμου κατά το βυζαντινό και δυτικό μεσαίωνα, στοιχείο που επιβιώνει και κυρίως αναβιώνει στις μέρες μας με την ανάπτυξη του προσκυνηματικού τουρισμού και προς τη Θεσσαλονίκη, με κέντρο το ναό του μυροβλύτη Αγίου.

B) Την έρευνα και μελέτη του έργου και της θεολογικής σκέψης του μεγάλου Πατέρα του Βυζαντινού Ησυχασμού και αρχιεπισκόπου της Θεσσαλονίκης κατά τον 14ο αιώνα, αγίου Γρηγορίου του Παλαμά. Το έργο αυτό υπήρξε κεφαλαίωδους σημασίας για τον χριστιανικό κόσμο της Ανατολής καθόλη τη μεταβυζαντινή εποχή, αντίστοιχο του Θωμά Ακινάτη στη Δύση, που μελετάται και προβάλλεται από πλήθος ινστιτούτων και επιστημονικών κέντρων στην Ευρώπη και αλλού. Το Παλαμικό έργο βρίσκεται και σήμερα στο επίκεντρο της διεθνούς θεολογικής και φιλοσοφικής σκέψης, με αφετηρία την κριτική έκδοσή του που ξεκίνησε πριν από μισό αιώνα στη Θεολογική Σχολή του ΑΠΘ, γεγονός που κατέστησε τη Θεσσαλονίκη διεθνώς κέντρο των Παλαμικών σπουδών. Η ολοκλήρωση αυτής της εκδοτικής εργασίας και η συστηματοποίηση της έρευνας και μελέτης των Παλαμικών και εν γένει Ησυχαστικών έργων αποτελεί desideratum, που πρόκειται να θεραπεύσει το Κέντρο Γραμματείας Αγίου Δημητρίου και Αγίου Γρηγορίου Παλαμά.

Οι στόχοι του Κέντρου συνοψίζονται:

1) Στη συνεργασία με ερευνητικά κέντρα ή ομάδες και ακαδημαϊκά ιδρύματα και ινστιτούτα στην Ελλάδα και το εξωτερικό, των οποίων το επιστημονικό αντικείμενο συνδέεται με τους ερευνητικούς και επιστημονικούς στόχους του Κέντρου.

2) Στην ανάπτυξη και υλοποίηση ερευνητικών προγραμμάτων από τα μέλη του Κέντρου ή και σε συνεργασία με ερευνητικούς, ακαδημαϊκούς και κοινωνικούς φορείς ή μεμονωμένους ερευνητές και επιστήμονες.

3) Στη διοργάνωση επιστημονικών Συμποσίων, Ημερίδων, διαλέξεων ή Σεμιναρίων και τη συμμετοχή σε συναφείς επιστημονικές εκδηλώσεις, καθώς και στη συστηματική πραγματοποίηση επιστημονικών εκδόσεων, μελετών και ειδικών περιοδικών, σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή.

4) Στη δημιουργία ειδικής θεματικής Βιβλιοθήκης και Αρχείου μικροταινιών χειρογράφων για τη συστηματική έκδοση των έργων της Δημητρείου και της Παλαμικής γραμματείας.

5) Στην κάλυψη, σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο, των διδακτικών και ερευνητικών αναγκών του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας, στο οποίο ανήκει το Κέντρο, καθώς και άλλων Τμη-

μάτων του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, αλλά και άλλων πανεπιστημιακών ιδρυμάτων, στα αντικείμενα με τα οποία ασχολείται, όπως αυτά προσδιορίζονται στο άρθρο 1.

6) Στη δημιουργία ηλεκτρονικής πύλης για την προβολή της Δημητρείου γραμματείας και της Παλαμικής θεολογίας.

7) Στη συνεργασία με φορείς της Τοπικής ή Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης, καθώς και με άλλους Δημόσιους ή Ιδιωτικούς Οργανισμούς και Ιδρύματα της χώρας ή της αλλοδαπής και στην παροχή υπηρεσιών σε ιδιώτες, κατά τα προβλεπόμενα στο ΠΔ 159/1984: «Προϋποθέσεις παροχής υπηρεσιών από τα πανεπιστημιακά εργαστήρια σε ιδιώτες και κάθε νομικής μορφής οργανισμούς» (Α' 53).

3. Κέντρο Αποστόλου Παύλου

Το Κέντρο Αποστόλου Παύλου είναι ένα Ερευνητικό και Εκπαιδευτικό Κέντρο για τις Παύλειες σπουδές. Ιδρύθηκε από τη Σύγκλητο του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Συνεδρία αρ. 2862/26-06-2013) μετά από ομόφωνη απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας (Συνεδρίαση αρ. 501/09/04/2013). Λειτουργεί στο πλαίσιο του Θεματικού Δικτύου του Τμήματος για την Κειμενική και Ερμηνευτική Εκκλησιαστική Παράδοση (ΚΕΕΠ) και διευθύνεται από επταμελή επιστημονική Επιτροπή.

Αντικείμενο του Κέντρου είναι: Η μελέτη του προσώπου και του έργου του αποστόλου Παύλου και της συμβολής του στη Θεολογία, στην Ιστορία και στον Πολιτισμό διαχρονικά και πανανθρώπινα, καθώς επίσης και της συνεισφοράς του στην οικουμενικότητα του Χριστιανισμού

Σκοποί του Κέντρου του Αποστόλου Παύλου είναι:

- Η ενθάρρυνση της έρευνας των Παυλείων σπουδών με διεπιστημονικό τρόπο, όχι μόνο μέσω της Θεολογίας, αλλά επίσης και μέσω της Φιλολογίας και Γραμματολογίας, μέσω της Ιστορίας και των Νομικών επιστημών, μέσω της Ηθικής και της Κοινωνιολογίας, μέσω της Αρχαιολογίας και της Τέχνης
- Η προώθηση διεθνώς της ορθόδοξης ερμηνευτικής προσέγγισης της Παύλειας γραμματείας και η συμβολή στους διαχριστιανικούς και διαθρησκευτικούς διαλόγους σύμφωνα με το οικουμενικό πνεύμα της Ορθόδοξης Θεολογίας
- Η παροχή σε προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές εκπαιδευτικών και ερευνητικών ευκαιριών για Παύλειες σπουδές σε προχωρημένο επίπεδο και σε σύζευξη με τους επιστημονικούς κλάδους που αναφέρθηκαν παραπάνω, καθώς επίσης και με θεωρητική και πρακτική εκπαίδευση σ' αυτά τα πεδία σπουδών
- Η ανάπτυξη και παραγωγή νέου ερευνητικού και εκπαιδευτικού υλικού σχετικού με τις Παύλειες σπουδές και με τις επιπτώσεις της στη Θεολογία και στον Πολιτισμό
- Ειδικά, η παρουσίαση και η ανάδειξη της επίδρασης του αποστόλου Παύλου και του έργου του στη ζωή και στον πολιτισμό της πόλης της Θεσσαλονίκης, της Βέροιας και των Φιλιππων, και γενικά της Μακεδονίας, όπου ο απόστολος ίδρυσε αρκετές εκκλησίες.

Διευθύντρια του Κέντρου είναι η Αν. Καθηγήτρια Κυριακούλα Παπαδημητρίου.

4. Εργαστήριο Παιδαγωγικής-Χριστιανικής Παιδαγωγικής

Το Εργαστήριο Παιδαγωγικής – Χριστιανικής Παιδαγωγικής (σε αναμονή η έγκριση της μετονομασίας του σε *Εργαστήριο Παιδαγωγικής Έρευνας & Κατάρτισης*) ιδρύθηκε το 2009 με την με αριθμό 35962/Β1/09.04.2009 απόφαση ΥΠΕΠΘ (ΦΕΚ Β' 661/09.04.2009). Λειτουργεί στον τέταρτο όροφο του κτιρίου της θεολογικής σχολής από το 2010, οπότε και εγκρίθηκε η κατασκευή του χώρου όπου εδρεύει σήμερα, καθώς και ο υλικοτεχνικός εξοπλισμός του για την εκπλήρωση των σκοπών του και τις ανάγκες της λειτουργίας του.

Σκοποί του Εργαστηρίου, με βάση την ιδρυτική πράξη και τον κανονισμό του, είναι μεταξύ άλλων οι εξής:

- ✓ Η εξυπηρέτηση εκπαιδευτικών και ερευνητικών αναγκών στο πεδίο της αγωγής των παιδιών και των εφήβων, η ψυχοπαιδαγωγική και διδακτική κατάρτιση και Πρακτική Άσκηση των Προ-

πτυχιακών και Μεταπτυχιακών Φοιτητών του Τμήματος, καθώς και άλλων Τμημάτων στα γνωστικά αντικείμενα της Παιδαγωγικής – Χριστιανικής Παιδαγωγικής και της Διδακτικής των Θεολογικών μαθημάτων με χρήση Πολυμέσων, νέων μεθόδων και Τεχνολογιών σε συνεργασία με την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

- ✓ Η τεκμηρίωση, η έρευνα και η μελέτη στα πεδία των θεωρητικών Επιστημών και ιδιαίτερα των Επιστημών της Αγωγής, σε συνάρτηση με τις εφαρμογές τους σε όλες τις βαθμίδες της Εκπαίδευσης, καθώς επίσης και η σύλληψη και η εκτέλεση ερευνητικών προγραμμάτων αντίστοιχου περιεχομένου.
- ✓ Η κάθε μορφής συνεργασία με την Εκκλησία, με Κέντρα Ερευνών, Ινστιτούτα, Εργαστήρια και με Πανεπιστημιακά Τμήματα ημεδαπής και αλλοδαπής, εφόσον συμπιπτουν, συμβαδίζουν και αλληλοσυμπληρώνονται οι επιστημονικοί τους στόχοι με εκείνους του Εργαστηρίου.
- ✓ Η διοργάνωση επιστημονικών διαλέξεων, ημερίδων, σεμιναρίων, συμποσίων, συνεδρίων και άλλων επιστημονικών εκδηλώσεων με τη συμμετοχή Ελλήνων και ξένων αναγνωρισμένων επιστημόνων, καθώς και η διάδοση των ερευνητικών πορισμάτων τους μέσω δημοσιεύσεων και εκδόσεων.
- ✓ Η παροχή ερευνητικών και επιστημονικών υπηρεσιών που σχετίζονται με θέματα αγωγής, σε δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς που εκδηλώνουν αντίστοιχο ενδιαφέρον.

Επιστημονικά Υπεύθυνος είναι ο Καθηγητής Ηρακλής Ρεράκης.

5.3. Ερευνητικά προγράμματα και έργα που εκτελούνται στο Τμήμα

Τα χρηματοδοτούμενα ερευνητικά προγράμματα που πραγματοποιήθηκαν στο Τμήμα την τελευταία περίοδο είναι περιορισμένα και πρόκειται για τα εξής:

- A critical assessment of patristic precedents for contemporary theologies of the person, ΕΣΠΑ 2007-2013, Τομεακά επιχειρησιακά προγράμματα, επ εκπαίδευση και δια βίου μαθηση, αξονας προτεραιότητας 11: Ενίσχυση του ανθρωπίνου κεφαλαίου για την προαγωγή της ερευνας και της καινοτομίας στις 3 περιφέρειες σταδιακής εξόδου, ενίσχυση μεταδιδακτορων
- Υποστήριξη Ευρωπαϊκών Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων, Λοιπά εθνικά έργα
- Δράση Ενίσχυση Βασικής Έρευνας, Ψηφιακή Κλείδα Χριστιανικών Κειμένων (Επιτροπή Ερευνών ΑΠΘ)
- Δράση Ενίσχυση Έρευνας στις Ανθρωπιστικές Επιστήμες, Ψηφιακή Ερμηνευτική Σειρά (Επιτροπή Ερευνών ΑΠΘ)
- Η θεολογία των προφητών κατά την αλεξανδρινή μετάφραση των Εβδομήκοντα (Ο΄) (Επιτροπή Ερευνών ΑΠΘ)
- Ενίσχυση νέων ερευνητών στη βαθμίδα του Λέκτορα (β' φάση): Θεολογική Ανάλυση των πατερικών κειμένων στη Θεοτόκο (3ος-8ος αιώνας) (Επιτροπή Ερευνών ΑΠΘ)
- Ενίσχυση ερευνητικής δραστηριότητας στη βαθμίδα του Λέκτορα (β' φάση): Ψηφιοποίηση, τεκμηρίωση και συγκριτική ανάλυση *Τυπικών* της Ορθοδόξου Εκκλησίας (Επιτροπή Ερευνών ΑΠΘ)

5.4 Ερευνητικές δραστηριότητες στο εσωτερικό

Τα περισσότερα ωστόσο ερευνητικά έργα και δραστηριότητες που υλοποιήθηκαν ή βρίσκονται σε εξέλιξη στο Τμήμα σε συνεργασία με άλλους φορείς κατά την τελευταία περίοδο τα διακρίνουμε στις εξής κατηγορίες:

Α. Διεθνή και εθνικά επιστημονικά συνέδρια που διοργάνωσε το Τμήμα:

1. Διεθνές Συνέδριο Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ., με θέμα: "*Οικουμενισμός. Γένεση - προσδοκίες - διαψεύσεις*", Αίθουσα Τελετών Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 20-24/09/2004.
2. Διεθνές Συνέδριου Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ., με θέμα: "*Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος. 1600 χρόνια (407-2007)*", Αίθουσα Τελετών Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 22-25/11/2007.

3. Επιστημονικό Συμπόσιο Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας και Ιεράς Μητροπόλεως Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας, με θέμα: "Ο πνευματικός πολιτισμός της Βέροιας στο κόσμο των παλαιτύπων", Βέροια 06-07/06/2008.
4. 1^ο Πανελλήνιο Συνέδριο για τον Ελληνισμό της Μικράς Ασίας με θέμα: «Η Γενοκτονία των Χριστιανών της Μ. Ασίας», Θεσσαλονίκη, 28-29 Νοεμβρίου 2008. Διοργανωτές: Τομέας Ιστορίας, Δόγματος, Διορθοδόξων και Διαχριστιανικών σχέσεων του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας του Α.Π.Θ. σε συνεργασία με την ομοσπονδία Προσφυγικών Σωματείων Ελλάδος (Ο.Π.Σ.Ε.)
5. Οργανωτική Επιτροπή Συνεδρίου (Θεόδωρος - π. Αθανάσιος Γκίκας - π. Νικόδημος Σκρέττας) του Ιερού Κοινοβίου Οσίου Νικοδήμου του Αγιορείτου, με θέμα: "Ο Άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης. 200 χρόνια από την κοίμηση του", Πεντάλοφος Παιονίας 02 -04/09/2009.
6. Οργανωτική Επιτροπή (Θεόδωρος Γιαγκου - Συμεών Πασχαλίδης) Διεθνούς Συνεδρίου Αγιορειτικής Εστίας, Ο Άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης και η εποχή του. 200 χρόνια από την κοίμηση του, Θεσσαλονίκη 07 -09/11/2009.
7. Α' Διεθνές Συμπόσιο Ορθόδοξης Εικονογραφικής Τέχνης από το Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας του ΑΠΘ, 18-22 Μαΐου 2009.
8. ΙΑ' Πανελλήνιο Συνέδριο Τομέα Ιστορίας, Δόγματος, Διορθοδόξων και Διαχριστιανικών σχέσεων του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας Α.Π.Θ. και Ομοσπονδίας Προσφυγικών Σωματείων Ελλάδος, με θέμα: "1922 Μικρασιατική καταστροφή. Από τη συνθήκη της Λωζάνης έως σήμερα", Θεσσαλονίκη 26-27/11/2010.
9. Συμμετοχή στην Επιστημονική Επιτροπή του ΣΤ Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου της Αγιορειτικής Εστίας με θέμα «Το Άγιον Όρος στον 15ο και 16ο αιώνα» (Θεσσαλονίκη, 25-27 Νοεμ. 2011)
10. Τμήμα Ποιμαντικής & Κοινωνικής Θεολογίας και Τμήμα Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής του ΑΠΘ.με την ευκαιρία της συμπλήρωσης πενήντα χρόνων από τον θάνατο του Γερμανού φιλόλογου και ανθρωπιστή Werner Jaeger «Werner Jaeger. Ελληνική παιδεία και χριστιανισμός στο έργο ενός ουμανιστή του 20ού αιώνα» (Θεσσαλονίκη 24-25 Απριλίου 2012)
11. Συνέδριο Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας και Ιωνικής Εστίας, με θέμα: "90 χρόνια ξεριζωμού. Θεσσαλονίκη η μητέρα των προσφύγων", Θεσσαλονίκη 12-13/10/2012.
12. Πανελλήνιο Συνέδριο του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας Α.Π.Θ. και Ομοσπονδίας Προσφυγικών Σωματείων Ελλάδος, με θέμα: "Μνημειακό Απόθεμα στη Μικρά Ασία (Μονές, Ναοί, Εκπαιδευτήρια, Οικισμοί κ.α.), Δ' Αμφιθέατρο Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 07-08/06/2013.
13. 16 Οκτωβρίου 2012: διεθνές συνέδριο «Ο άλλος στις διάφορες Θρησκείες» (σε συνεργασία με το Συμβούλιο της Ευρώπης, το ΑΠΘ και τον Δήμο Θεσσαλονίκης).
14. 17-18 Οκτωβρίου 2012: διεθνές συνέδριο «Το ολοκαύτωμα στη Θεσσαλονίκη, Θεσσαλονίκη (σε συνεργασία με το Συμβούλιο της Ευρώπης, το ΑΠΘ και τον Δήμο Θεσσαλονίκης)
15. Οργανωτική και Επιστημονική Επιτροπή Συνεδρίων Δήμου Θεσσαλονίκης και Ιεράς Μονής Βλατάδων με γενικό τίτλο: Χριστιανική Θεσσαλονίκη, έτους 2012 Θεσσαλονίκη.
16. Διεθνής Θεολογική Συνάντηση της Χάλκης. Θέμα: «Άγιοι και Μάρτυρες του Βυζαντίου». Θεολογική Σχολή Χάλκης, 1-2 Δεκεμβρίου 2012. Διοργανωτές: Τομείς Ιστορίας Τμημάτων Θεολογίας ΕΚΠΑ και Ποιμαντικής ΑΠΘ. Υπεύθυνοι: Ιωάννης Παναγιωτόπουλος Λέκτορας της Θεολογικής Σχολής Αθηνών και Γενικός Γραμματέας Μέσων Ενημέρωσης και Βασίλειος Κουκουσάς, Αναπληρωτή Καθηγητή της Θεολογικής Σχολής Θεσσαλονίκης. Συνδιοργανωτής: Ίδρυμα Νεολαίας και Διά Βίου Μάθησης του υπουργείου Παιδείας. Υπό την αιγίδα του Ηγουμένου της Ι. Μονής Αγίας Τριάδος Χάλκης, μητροπολίτη Προύσης κ. Ελπιδοφόρου.
17. Πανελλήνιο Επιστημονικό Συνέδριο με θέμα: «Το Μάθημα των Θρησκευτικών: Προβληματισμοί – Επισημάνσεις – Προτάσεις», 11 – 12 Μαρτίου 2013, Αίθουσα τελετών ΑΠΘ & Αίθουσα εκδηλώσεων Ιεράς Μητρόπολης Θεσσαλονίκης.
18. Τμήμα Ποιμαντικής & Κοινωνικής Θεολογίας και Κέντρο Βυζαντινών Ερευνών ΑΠΘ.με την ευκαιρία της συμπλήρωσης 1700 χρόνων από τη πρώτη διακήρυξη της ανεξιθρησκίας στην ιστο-

ρία την ανθρωπότητα: «Ο Μέγας Κωνσταντίνος και η εποχή του. 1700 χρόνια από το διάταγμα των Μεδιολάνων» (Θεσσαλονίκη 4-6 Δεκεμβρίου 2013)

Β. Ημερίδες του Τμήματος

1. ΚΕΕΠ-Επιστημονική Ημερίδα με θέμα: *Άγιος Δημήτριος ο Μυροβλήτης. 1700 χρόνια από το μαρτύριο του (305-2005)*, Αμφιθέατρο Δ' Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 15/12/2005.
2. ΚΕΕΠ-Επιστημονική Ημερίδα με θέμα: *Ιστορία και Γραμματεία για τον άγιο Δημήτριο και την πόλη του ως τον έβδομο αιώνα*, Αμφιθέατρο Δ' Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 31/10/2006.
3. ΚΕΕΠ-Επιστημονική Ημερίδα με θέμα: *Προϋποθέσεις και κριτήρια εκδόσεως και ερμηνείας των εκκλησιαστικών πηγών*, Αμφιθέατρο Δ' Θεολογικής Σχολής Θεσσαλονίκη Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 18/04/2007.
4. ΚΕΕΠ-Α' Επιστημονική Ημερίδα του Αγίου Γρηγορίου Παλαμά, με θέμα: *Το ιστορικό και ερμηνευτικό πλαίσιο της εποχής του αγίου Γρηγορίου του Παλαμά*, Αμφιθέατρο Δ' Θεολογικής Σχολής Θεσσαλονίκη Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 19/04/2007.
5. ΚΕΕΠ-Γ' Επιστημονική Ημερίδα, με θέμα: *Ιστορία και Γραμματεία για τον άγιο Δημήτριο και την πόλη του από τον τέταρτο ως τον έβδομο αιώνα*, Αμφιθέατρο Δ' Θεολογικής Σχολής Θεσσαλονίκη Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 31/10/2007.
6. ΚΕΕΠ-Β' Επιστημονική Ημερίδα του Αγίου Γρηγορίου Παλαμά, με θέμα: *Το ιστορικό και ερμηνευτικό πλαίσιο της εποχής του αγίου Γρηγορίου Παλαμά - Β'*, Αμφιθέατρο Δ' Θεολογικής Σχολής Θεσσαλονίκη Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 20/03/2008.
7. ΚΕΕΠ-Γ' Επιστημονική Ημερίδα του Αγίου Γρηγορίου Παλαμά, με θέμα: *Το ιστορικό και ερμηνευτικό πλαίσιο της εποχής του αγίου Γρηγορίου Παλαμά - Γ'*, Αμφιθέατρο Δ' Θεολογικής Σχολής Θεσσαλονίκη Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 20/03/2009.
8. ΚΕΕΠ-Ε' Επιστημονικό Συμπόσιο με θέμα: *Ιστορία και Γραμματεία για τον άγιο Δημήτριο και την πόλη του από τον έβδομο ως το δωδέκατο αιώνα - Β'*, Αμφιθέατρο Δ' Θεολογικής Σχολής Θεσσαλονίκη Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 23-24/10/2009.
9. ΚΕΕΠ-Δ' Επιστημονική Ημερίδα του Αγίου Γρηγορίου Παλαμά, με θέμα: *Το ιστορικό και ερμηνευτικό πλαίσιο της εποχής του αγίου Γρηγορίου Παλαμά - Δ'*, Αμφιθέατρο Δ' Θεολογικής Σχολής Θεσσαλονίκη Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 25/02/2010.
10. ΚΕΕΠ-ΣΤ' Επιστημονική Ημερίδα, με θέμα: *Ιστορία και Γραμματεία για τον άγιο Δημήτριο και την πόλη του από τον όγδοο ως τον δωδέκατο αιώνα*, Αμφιθέατρο Δ' Θεολογικής Σχολής Θεσσαλονίκη Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 24/10/2010.
11. ΚΕΕΠ-Ε' Επιστημονική Ημερίδα του Αγίου Γρηγορίου Παλαμά, με θέμα: *Το ιστορικό και ερμηνευτικό πλαίσιο της εποχής του αγίου Γρηγορίου Παλαμά - Ε'*, Αμφιθέατρο Δ' Θεολογικής Σχολής Θεσσαλονίκη Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 10/03/2011.
12. ΚΕΕΠ-ΣΤ' Επιστημονική Ημερίδα του Αγίου Γρηγορίου Παλαμά, με θέμα: *Το ιστορικό και ερμηνευτικό πλαίσιο της εποχής του αγίου Γρηγορίου Παλαμά - Ε'*, Αμφιθέατρο Δ' Θεολογικής Σχολής Θεσσαλονίκη Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 08/03/2012.
13. ΚΕΕΠ-Επιστημονική Ημερίδα με θέμα: *Ιστορία, Λόγος και Ερμηνεία για τον άγιο Δημήτριο, τον άγιο Γρηγόριο Παλαμά και την πόλη τους*, Αμφιθέατρο Δ' Θεολογικής Σχολής Θεσσαλονίκη Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 11/04/2013.
14. ΚΕΕΠ-Επιστημονική Ημερίδα με θέμα: *Άγιος Δημήτριος και Βυζάντιο*, Αμφιθέατρο Δ' Θεολογικής Σχολής Θεσσαλονίκη Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 07/11/2013.
15. Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας - Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Δυτικής Θεσσαλονίκης Ημερίδα - 16.04.2005 Η θεολογία και η ψυχοσωματική υγεία των νέων
16. Τομέας Δικαίου, Οργάνωσης και Διακονίας της Εκκλησίας, επιστημονική ημερίδα με θέμα «Ευθανασία: ιατρική, νομική και θεολογική προσέγγιση», 22 Νοεμβρίου 2010.
17. Επιστημονική Ημερίδα Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας Α.Π.Θ. και Δήμου Αριστοτέλη Χαλκιδικής, με θέμα: *"Η Χαλκιδική και η Μεγάλη Παναγιά"*, Μεγάλη Παναγιά Χαλκιδικής 19/06/2011.

18. Τομέας Λατρείας, Αρχαιολογίας και Τέχνης, ημερίδα με θέμα: «Εκκλησιαστική μουσική: σύγχρονες τάσεις και προοπτικές», 26 Μαΐου 2011.
19. Ημερίδα με θέμα: «Παιδεία & παιδί στο έργο του Παπαδιαμάντη, 12 Δεκεμβρίου 2011, Θεολογική Σχολή ΑΠΘ.
20. Ημερίδα με θέμα: «Σχετικισμός και Αξίες», 8 Μαΐου 2012, Θεολογική Σχολή ΑΠΘ.
21. Επιστημονική Ημερίδα του Κέντρου Αποστόλου Παύλου του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας Α.Π.Θ., με θέμα: "Η οικουμενικότητα του Αποστόλου Παύλου", Δ' Αμφιθέατρο Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 27/06/2013.

Γ. Οργανωμένες ερευνητικές δράσεις μελών ΔΕΠ του Τμήματος με ακαδημαϊκούς φορείς του εσωτερικού:

- ✓ Ακολουθίες Αγίων σε νέα σειρά Μηναίων
- ✓ Γραμματεία Αγίου Δημητρίου (Επιτροπή Ερευνών ΑΠΘ)
- ✓ Ανασκαφή της παλαιοχριστιανικής πόλεως των Φιλίππων (Επιτροπή Ερευνών ΑΠΘ)
- ✓ Πρακτική άσκηση Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΠΕΑΕΚ II)
- ✓ Επιχειρηματικότητα και καινοτομία (ΕΠΕΑΕΚ II)
- ✓ Σεμινάριο Εκκλησιαστικής Ιστορίας στην Ανάφη: Τομέας Ιστορίας Ποιμαντικής και Τμ. Θεολογίας του ΕΚΠΑ («Μαρία η Μαγδαληνή στην Εκκλησιαστική Ιστορία»)
- ✓ Σεμινάριο ειδίκευσης πτυχιούχων στο ΚΒΕ, πρόγραμμα Βυζαντινής Θεολογίας «Πνευματική Θεσσαλονίκη»
- ✓ Ημερίδα με θέμα "Οι γυναίκες και η σύγχρονη κρίση", Τμήμα Θεολογίας ΑΠΘ και Ελληνικό Παράρτημα της Εταιρείας Ευρωπαίων Γυναικών στη Θεολογική Έρευνα
- ✓ Ημερίδα της Επιτροπής Φύλου και Ισότητας του ΑΠΘ: "Σπουδές Φύλου και Παλαιά Διαθήκη"
- ✓ Σεμινάριο ειδίκευσης πτυχιούχων στο ΚΒΕ, πρόγραμμα Βυζαντινού Δικαίου.
- ✓ Ερευνητικό πρόγραμμα «Κατάλογοι των αγιολογικών χειρογράφων των Βιβλιοθηκών του Αγίου Όρους» στο Τμήμα Βυζ. Θεολογίας του Κέντρου Βυζαντινών Ερευνών ΑΠΘ
- ✓ Ερευνητικό Πρόγραμμα του Ινστιτούτου Ιστορικών Ερευνών του ΕΙΕ «On line διαδραστικός (interactive) κατάλογος των ελληνικών χειρογράφων της Ι. Μονής Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου Πάτμου»
- ✓ Σεμινάριο Ελληνικής Παλαιογραφίας, στο πλαίσιο των Σεμιναρίων του Πατριαρχικού Ιδρύματος Πατερικών Μελετών

Δ. Συντονισμένες ερευνητικές δράσεις μελών ΔΕΠ του Τμήματος με μη ακαδημαϊκούς φορείς:

- ✓ Θεολογικός σχολιασμός των συγγραμμάτων του Αγίου Νεοφύτου του Εγκλείστου σε συνεργασία με Ι.Μ. Αγίου Νεοφύτου του Εγκλείστου, Πάφος
- ✓ Μετάφραση στη Νεοελληνική της Αγίας Γραφής, συνεργασία ομάδας βιβλικών καθηγητών Α.Π.Θ. και Ε.Κ.Π.Α.
- ✓ Σύνταξη λημμάτων στη «Μεγάλη Όρθόδοξη Χριστιανική Έγκυκλοπαίδεια» των Στρατηγικών Εκδόσεων, Αθήνα
- ✓ Συμμετοχή στην Επιτροπή Λατρείας της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κύπρου
- ✓ Γενική επιμέλεια των Διπτύχων της Εκκλησίας της Κύπρου
- ✓ Συμμετοχή στην Επιτροπή επί των νομοκανονικών ζητημάτων της Εκκλησίας της Κύπρου
- ✓ Συμμετοχή στην Επιτροπή Νομοθεσίας του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης.
- ✓ Βυζαντινή εκκλησιαστική μουσική παράδοση σε συνεργασία με Βαφοπούλειο Πνευματικό Κέντρο Θεσσαλονίκης
- ✓ Ομιλίες, Σεμινάρια και Ημι-ημερίδα στο Λαϊκό Πανεπιστήμιο της Εταιρείας Φίλων του Λαού (Αθήνα)

- ✓ Επιστημονική Θεολογική Ημερίδα του Ι.Ν. Προφήτου Ηλιού Πυλαίας σε συνεργασία με τη Θεολογική Σχολή Α.Π.Θ.
- ✓ Συμμετοχή στο 9ο Συμπόσιο Τρικαλινών Σπουδών, Τρίκαλα 4-6 Νοεμβρίου 2011.
- ✓ Συμμετοχή σε συνέδρια και ημερίδες της Ακαδημίας Φιλοσοφικών και Θεολογικών Σπουδών της Ι. Μητροπόλεως Λαγκαδά.
- ✓ Συμμετοχή σε επιμορφωτικά σεμινάρια κληρικών της Ι. Μητροπόλεως Λαγκαδά και άλλων Μητροπόλεων
- ✓ Συμμετοχή στην Επιστημονική Ημερίδα του Δήμου Πωγωνίου – Καλαμά με θέμα: «Έρευνα στο Πωγωνί».
- ✓ Θεολογικό Συνέδριο για τον άγιο Γρηγόριο Παλαμά, 12 με 13 Μαρτίου 2011, σε συνεργασία με την ιερά Μητρόπολη Θεσσαλονίκης
- ✓ Ιερά Μητρόπολη Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας, Συνέδριο, ΙΘ΄ ΠΑΥΛΕΙΑ, Θέμα: Άπό τοῦ νῦν καί ἔάν ὑπερβάλλουσιν ἄσκησιν ἐνδείξετέ τις, εἰ καί ἔάν μαρτυρήσει, ὡς νεκρός ἄς μνημονεύεται καί μή ὡς ἅγιος, Βέροια 26/06/2012.
- ✓ Αγιορετιτική Εορτή, Διεθνές Συνέδριο, Άγιον Όρος και Λογισούνη, *Ο Θεόκλητος Καρατζάς και το κανονικό του έργο*, Θεσσαλονίκη 24/11/2013
- ✓ Συνέδριο Άρτου Ζωής, Η συγχώρεση, Θέμα: Η συγχώρεση στα κανονικά κείμενα. Η ελευθερία και η περιπτώσιολογία της Ανατολικής Παράδοσης, Αθήνα 30/11/2013
- ✓ Συνέδριο της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος, με θέμα: *Λειτουργικές τέχνες. Εισήγηση: Το εικονογραφικό πρόγραμμα του ναού-εικονογραφικοί κύκλοι. Πάτρα, Σεπτέμβριος 2012. Κωδικός: 08.*
- ✓ Συνεργασία με την Ακαδημία Θεολογικών Σπουδών Βόλου της Ι.Μ. Βόλου και Αλμυρού
- ✓ Συνεργασία με την Ελληνική Βιβλική Εταιρία στο Πρόγραμμα Σύντομου Υπομνηματισμού της Βίβλου (Study Bible)
- ✓ Επιστημονική Θεολογική Ημερίδα του Ι.Ν. Προφήτου Ηλιού Πυλαίας σε συνεργασία
- ✓ 18-22 Μαρτίου 2011 Κρήτη: 15^η Συνάντηση Θεολόγων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου μετὰ τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας ἐν Γερμανία. Εἰσήγηση με θέμα «Αἱ σχέσεις Ἐκκλησίας καί Κράτους κατὰ τὴν Ὁρθόδοξον παράδοσιν». 15. Dialogbegegnung von EKD und Ökumenischem Patriarchat. Beitrag mit dem Thema: «Die Beziehung zwischen Kirche und Staat in der Orthodoxen Überlieferung». Σύνδεσμος: http://www.ekd.de/international/presse/pm66_2011_konstantinopelXV.html
- ✓ 20 Μαΐου 2011 Θεσσαλονίκη: Συμμετοχή στο Συνέδριο τοῦ Ἰνστιτούτου Γκαίτε καί τοῦ Συλλόγου Μεταπτυχιακῶν Φοιτητῶν τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ ΑΠΘ με θέμα «Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος. Σχέση καί ἀλληλεπίδραση μεταξύ γερμανόφωνης καί ἑλληνόφωνης θεολογίας στὰ χρόνια τῆς κρίσης». Προεδρία τῆς Γ΄ Συνεδρίας.
- ✓ 27 Ἰουνίου 2013, Θεσσαλονίκη: Συμμετοχή στήν Ἐπιστημονική Ἡμερίδα τοῦ Τμήματος Ποιμαντικῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ ΑΠΘ με θέμα «Ἡ Οἰκουμενικότητα τοῦ Ἀποστόλου Παύλου». Προεδρεία στήν πρώτη συνεδρία αὐτῆς.

Ε. Ερευνητικές δράσεις μέσα στο Τμήμα:

- ✓ Ψηφιακή Ερμηνευτική Σειρά Ελλήνων Πατέρων της Εκκλησίας στην Αγία Γραφή (Digital Patristic Catena on the Bible)
- ✓ Ψηφιοποίηση, τεκμηρίωση και συγκριτική ανάλυση Τυπικών της Ορθοδόξου Εκκλησίας
- ✓ Η θεολογία των προφητῶν κατὰ τὴν ἀλεξανδρινὴ μετάφραση τῶν Ο΄.
- ✓ Μεταπτυχιακό Σεμινάριο Ορθοδόξου Ερμηνευτικῆς Θεολογίας Exegeticum του Τομέα Ἁγίας Γραφῆς και Πατερικῆς Γραμματείας
- ✓ Μεταπτυχιακό Σεμινάριο Μαθημάτων τῶν Τομέων Δίκαιο, Οργάνωση, Ζωή και Διακονία τῆς Εκκλησίας και Λειτουργικῆς, Χριστιανικῆς Αρχαιολογίας και Τέχνης
- ✓ Έκδοση τιμητικοῦ τόμου για τον καθηγητὴ του Τμήματος Ιωάννη Φουντούλη

- ✓ Συμμετοχή στην έκδοση τιμητικού τόμου για τον Οικουμενικό Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαίο με τίτλο «Εις μαρτύριον τοις έθνεσι».
- ✓ Κινηματογραφική Λέσχη στον Μεταπτυχιακό Κύκλο Σπουδών Ειδίκευσης στη Δογματική & Συμβολική Θεολογία για την ανάδειξη των πολύπλευρων δεσμών Τέχνης και Θρησκείας, η οποία διοργανώνει προβολές ταινιών με παράλληλη συζήτηση του περιεχομένου τους από φοιτητές και προσκεκλημένους καθηγητές του Τμήματος ή άλλων Τμημάτων του ΑΠΘ, κριτικών του κινηματογράφου και δημιουργών της Έβδομης Τέχνης

ΣΤ. Συμμετοχή μελών ΔΕΠ του Τμήματος σε διεθνή επιστημονικά συνέδρια:

- ✓ Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο "Ελευθερία και ευθύνη κατά τον Απόστολο Παύλο", Ιερά Μητρόπολη Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας (ΙΗ' Παύλεια)
- ✓ «Άγιος Έπιφάνιος Κωνσταντίας, πατήρ και διδάσκαλος τής όρθοδόξου καθολικής εκκλησίας», Ιερά Μητρόπολις Κωνσταντίας-Άμμοχώστου, Πολιτιστική Άκαδημία «Άγιος Έπιφάνιος»: Άγια Νάπα – Παραλίμνι (Κύπρος)
- ✓ Συνέδριο "Breast Care Training Workshop for Practitioners in Developing Settings," Center for Disease Prevention, "Panagia Philanthropini," in Ormylia, Chalkidike
- ✓ Β' Διεθνές Συνέδριο του Οικουμενικού Πατριαρχείου για την Ποιμαντική Διακονία στον Χώρο της Υγείας, «Η Προ των Πυλών του Θανάτου Μέριμνα».
- ✓ World Public Forum «Διάλογος των Πολιτισμών», Ρόδος
- ✓ Διεθνές Συνέδριο προς τιμήν του Μητροπολίτη Περγάμου Ιωάννη Ζηζιούλα, Ακαδημία Θεολογικών Σπουδών της Ι. Μ. Δημητριάδος
- ✓ Β' Επιστημονικό Συμπόσιο Ψαλτικής Τέχνης Ι. Μ. Δημητριάδος, Βόλος
- ✓ Πανελλήνιο συμπόσιο «Αλεξανδρος Παπαδιαμαντης Έκατό χρόνια από την κοίμησή του» », Θεσσαλονίκη
- ✓ «NEXUS» – 1η ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΚΘΕΣΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ (Θρησκευτικός, Πολιτιστικός, κ.τ.λ) που διοργάνωσε η EUROPEAN EXPO από τις 29 Μαρτίου μέχρι και την 1^η Απριλίου 2012, στο εκθεσιακό κέντρο MEC (Μεσογειακό Εκθεσιακό Κέντρο) στην Αθήνα.
- ✓ Πανεπιστήμιο Μακεδονίας και Τομέας Φιλοσοφίας του Τμήματος Φιλοσοφίας – Παιδαγωγικής του Α.Π.Θ. συνέδριο με θέμα: «Το Κακό».
- ✓ Διεθνές Συνέδριο Φιλοπτώχου Αδελφότητας Ανδρών Θεσσαλονίκης, Θέμα Εισήγησης: «Ο Οικουμενικός Πατριάρχης Ιωακείμ ο Γ' και η ρουμανική προπαγάνδα», Θεσσαλονίκη 05/02/2012.

Z. Δημοσιεύματα σε έγκριτα επιστημονικά περιοδικά και σειρές: (βλ. σχετικό πίνακα στο Παράρτημα)

H. Εκδηλώσεις εκκλησιαστικών τεχνών:

- ✓ Συναυλία εκκλησιαστικής μουσικής στο Εκκλησιαστικό-Παιδαγωγικό Ίδρυμα Αγίου Μάρκου, Θέρμη
- ✓ Συναυλία στο Βαφοπούλειο Πνευματικό Κέντρο Θεσσαλονίκης, με θέμα τη βυζαντινή υμνωδία της Μ. Εβδομάδος και του Πάσχα
- ✓ Συναυλία με παλαιούς ανέκδοτους ύμνους, για τον Άγιο Δημήτριο, Πλαγιάρι
- ✓ Συναυλία με τη Χορωδία της Θεολογικής Σχολής σε συνέδριο για τον Ελληνισμό της Μικράς Ασίας
- ✓ Συναυλία στο πανελλήνιο συμπόσιο «Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης. Έκατό χρόνια από την κοίμησή του».
- ✓ Συναυλία στο διεθνές συνέδριο «Χριστιανική Θεσσαλονίκη» Ι. Μ. Βλατάδων
- ✓ Συναυλία εκκλησιαστικής μουσικής, «Δεύτε χριστοφόροι λαοί», βυζαντινοί ύμνοι Χριστουγέννων (Α.Π.Θ.)
- ✓ Μεγάλη Συναυλία εκκλησιαστικής μουσικής, για τον Άγιο Κοσμά τον Αιτωλό (Α.Π.Θ.)

- ✓ Ψαλμώδηση επιλεγμένων ύμνων στην επίσημη εορταστική εκδήλωση του Α.Π.Θ. για την εορτή των Τριών Ιεραρχών
- ✓ Ψαλμώδηση βυζαντινών ύμνων στην εορτή του Αγ. Χαραλάμπους Βασιλικών Θεσσαλονίκης
- ✓ Συναυλία βυζαντινών ύμνων στην εορτή αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης Μεσημερίου Θεσσαλονίκης
- ✓ Ψαλμώδηση βυζαντινών ύμνων στην εορτή της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, Ν.Σύλλατα
- ✓ Ψαλμώδηση Βυζαντινών ύμνων στην έορτή της Αποτομής του Τ. Προδρόμου Ι.Μ. Κοιμήσεως Θεοτόκου Μικροκάστρου Κοζάνης
- ✓ Έκθεση ζωγραφικής των φοιτητών του επιλεγμένου μαθήματος της Αγιογραφίας

5.5 Διεθνής διάσταση του ερευνητικού έργου του Τμήματος

Τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος αναπτύσσουν ερευνητικές και επιστημονικές δράσεις με τα εξής Πανεπιστήμια του εξωτερικού:

- ✓ Humboldt Universität zu Berlin
- ✓ Karl Eberhards Universität Tübingen
- ✓ Ludwig-Maximilians-Universität München
- ✓ Philipps-Universität Marburg
- ✓ University of Eastern Finland
- ✓ Universität Duisburg-Essen
- ✓ University of Agder
- ✓ Westfälische Wilhelm Universität Münster
- ✓ Valahia University From Targoviste
- ✓ Univerzita Konstantina Filozofa v Nitre-Constantine the Philosopher University in Nitra
- ✓ Ludwig-Maximilians-Universitaet Muenchen
- ✓ Universite de Strasbourg
- ✓ Christian-Albrechts-University of Kiel
- ✓ University of Basel
- ✓ Charles University of Prague
- ✓ University of Amsterdam
- ✓ Universitatea Babes-Bolyai Cluj-Napoca
- ✓ Alexandru Ioan Cuza
- ✓ University of Iasi
- ✓ KU Leuven
- ✓ University Of Birmingham
- ✓ University Of Exeter
- ✓ University of Helsinki
- ✓ Universität Hamburg
- ✓ Westfälische Wilhelms-Universität Münster
- ✓ Université Catholique de Louvain
- ✓ Université de Strasbourg

A. Τομέας Αγίας Γραφής και Πατερικής Γραμματείας

1. Επιστημονικά συνέδρια στο εξωτερικό

ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ

- 2010/Σεπτέμβριος. Internationales Symposium: Die Stadt im Zwölfpropheten-buch. Universität Duisburg-Essen, Campus Essen. Κύρια Εισήγηση: Jerusalem als Metropole in der Septuaginta des Zwölfprophetenbuchs.

- 2011/Μάϊος. VII. International Rudolf-Otto-Symposium, «Gender Mainstreaming: Challenge for the World Religions». Philipps-Universität Marburg. Evangelische Theologie, Κύρια Εισήγηση: Perspektivierung der griechischen Bibel aus der Sicht antiker Tragödien.
- 2012/Αύγουστος Universität van Pretoria, South Africa. Departments of Old and New Testament, «Moses in Second Temple Judaism and Early Christianity». Κύρια εισήγηση: Mose in der Septuaginta.
- 2012/Νοέμβριος. Ludwig-Maximilians-Universität München. Evangelisch-Theologische Fakultät, «Lehrstuhl für Altes Testament II», Tagung des DFG-Projekts Bild und Zeit, «Entzogene Bilder. Die Sinaitheophanie zwischen Bilderverbot und Bilderstiftung (Ex 19-24 und Ex 32-34)». Κύρια εισήγηση: Gottesschau im griechischen Pentateuch.
- 2013/Ιούλιος. ISDCL. International Konferenz: The Metaphorical Use of Language in Deuterocanonical and Cognate Literature. Humboldt Universität zu Berlin. Κύρια εισήγηση: Die Metaphorik in der Septuaginta des Hiobbuches
- 2013/Αύγουστος. Ludwig-Maximilians-Universität München. 21th IOSOT-Con-gress. Εισήγηση: Menschenopfer im Alten Testament und Alten Griechenland.
- 2013/September Monastery of Bose, Italy, XIX International Ecumenical Conference on Orthodox spirituality, «The Word of God in the spiritual life».

ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ

- 2012 /Αύγουστος. The 67th Annual Meeting of SNTS: The Greek of the New Testament», Leuven. Εισήγηση: The usage of the particle *ὡς* in the New Testament.
- 2012 /Σεπτέμβριος. International Colloquium "Biblical Lexicology: Hebrew and Greek. Semantics –Exegesis –Translation", Université de Strasbourg. Κύρια Εισήγηση: The Dynamic Semantic Role of Etymology in the Meaning of Greek Biblical Words. The Case of the word *ἐκκλησία*.
- 2013 /Ιούνιος. 2nd International Colloquium of the HTLS "Le Vocabulaire de la Septante et son arrière-fond hellénistique", Buhl (Germany). Κύρια Εισήγηση: "The semantic evolution of the word Παρρησία through its pragmatic and socio-linguistic fields".
- 2010/Ιούλιος. SBL / EABS, Tartu της Εσθονίας. Εισήγηση: "The Graeco-Roman topos of friendship in Luke's Gospel".
- 2011/Ιούλιος. SBL: Greco-Roman World, Λονδίνο. Εισήγηση: "The Cult of Theos Hypsistos in Thessalonica and the First Christian Community of the City".
- 2012/Ιούλιος. SBL / EABS: Graeco-Roman Society and the New Testament, Άμστερνταμ. Εισήγηση: The Language of 'charis': Old and New Epigraphic Evidence.
- 2013/Ιούλιος. EABS: Graeco-Roman Society and the New Testament, Leipzig. Εισήγηση: The Graeco-Roman Voluntary Associations and the Early Christian Communities: Building Social Networks and Constructing Identities.
- Διεθνές συνέδριο της European Association of Biblical Studies (Λειψία, Γερμανία)
- Διεθνής συνάντηση Ορθόδοξων και Ρωμαιοκαθολικών βιβλικών θεολόγων (Ακαδημία Θεολογικών Σπουδών Βόλου – Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου της Φλωρεντίας): "The Present and Future of Biblical Studies in the Orthodox and Roman Catholic Churches"
- Centre of Biblical Studies του Τμήματος Θεολογίας και Θρησκείας του Πανεπιστημίου του Exeter - Οικολογική ερμηνεία
- Διεθνής διημερίδα Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας σε συνεργασία με τη Θεολογική Σχολή KU Leuven και το Τμήμα Ανθρωπιστικών Σπουδών του Liverpool Hope University: "The Macedonian Correspondence of Paul and the Macedonian Christian Communities"
- 6th International East-West Symposium of New Testament Scholars της *Studiorum Novi Testamenti Societas*: "The Holy Spirit and the Church according to the New Testament"

2. Ερευνητικά έργα με ξένους ακαδημαϊκούς-επιστημονικούς φορείς

ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ

- Biblindex, Institut des Sources Chrétiennes, Lyon, Γαλλία.
- HTLS (Historical and Theological Lexicon of the Septuagint), Πανεπιστήμιο Στρασβούργου, Γαλλία.
- Septuaginta Deutsch. Das Griechische Alte Testament in deutscher Übersetzung. Γερμανική Βιβλική Εταιρεία Στουτγάρδης. Γερμανία
- Septuaginta.Deutsch: Erklärungsbande I-II. Γερμανική Βιβλική Εταιρεία Στουτγάρδης. Γερμανία.
- Das wissenschaftliche Bibellexikon im Internet (WiBiLex): Alttestamentlicher Teil Γερμανική Βιβλική Εταιρεία Στουτγάρδης. Γερμανία.
- Septuaginta-Handbuch: Theologie der Septuaginta, Πανεπιστήμιο KU Leuven, Βέλγιο.
- Forschungsprojekt: Tradition und Translation von Religion zwischen „Orient“ und „Okzident“ in spätantiker Multikulturalität, Πανεπιστήμια Μααβούργου και Ταλλίν, Γερμανία και Εσθονία.

ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ

- HTLS (Historical and Theological Lexicon of the Septuagint), Πανεπιστήμιο Στρασβούργου, Γαλλία.
- Ανάγνωση και καταλογογράφηση των ψηφιοποιημένων χειρογράφων της βάσης δεδομένων, Institut für Neutestamentliche Textforschung, Πανεπιστήμιο Μύνστερ, Γερμανία.

ΑΓΙΟΛΟΓΙΑ

- Ερευνητικό πρόγραμμα «L'homme au miroir de l'animal», Faculté de Théologie Catholique, Πανεπιστήμιο Στρασβούργου, Γαλλία.

3. Δημοσιεύσεις σε ξένα περιοδικά και σειρές

ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ

- Genesis, Plato und Euripides. Drei Studien zum Austausch von Griechischem und Hebräischem Sprach- und Gedankengut in der Klassik und im Hellenismus, Biblisch-Theologische Studien 108, Neukirchen-Vluyn 2010, σελ. 159. ISBN 978-3-7887-2425-2.
- Konstantinos Oikonomos ex Oikonomon als Septuaginta-Interpret, A. Lemaire (εκδ.), Congress Volume Ljubljana 2007, Vetus Testamentum Supplementum 133, Leiden/Boston 2010, 263-292.
- Psalm 109(110):1-3 in the Septuagint: Its translation-critical, tradition-historical and theological Setting, D.J. Human/G.J. Steyn (εκδ.), Psalms and Hebrews. Studies in Reception, Library of Biblical Studies 527, London/New York 2010, 241-259.
- ὄσιος und ὀσιότης in der LXX und Platos Euthyphron. Lexikographische, geistes- und kulturgeschichtliche Überlegungen, G. Bonney/R. Vicent (εκδ.), Sophia – Paideia. Sapienza e Educazione (Sir 1,27), Miscellanea di studi offerti in onore del prof. Don Mario Cimosà, Nuova Biblioteca di Scienze Religiose 34, Roma 2012, 55-87.
- Jerusalem als Metropole in der Septuaginta des Zwölfprophetenbuches, A. Scharf/J. Krispens (εκδ.), Die Stadt im Zwölfprophetenbuch, Beihefte zur Zeitschrift für die alttestamentliche Wissenschaft 428, Berlin/Boston 2012, 421-449.
- Perspektivierung der griechischen Bibel aus der Sicht antiker Tragödien: Euripides Helena und Pentateuch-Überlieferungen, A. Herrmann-Pfandt/C. Elsas κ.ά. (εκδ.), Tagungsband VII. Rudolf-Otto-Symposion 2011, (υπό έκδοση)
- Λήμματα στο Biographisch-Bibliographisches Kirchenlexikon
- Λήμματα στο WiBiLex=Das wissenschaftliche Bibellexikon im Internet.
- Βιβλιοκρισίες στο Orthodoxes Forum

- Βιβλιοκρισίες στο Theologische Literaturzeitung
- Βιβλιοκρισίες στο Orientalistische Literaturzeitung
- / A. Schart, Amos, M. Karrer/W. Kraus (εκδ.), Septuaginta Deutsch. Das Griechische Alte Testament in deutscher Übersetzung. Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart 2010², 1177-1184.
- / A. Schart, Amos, M. Karrer/W. Kraus (εκδ.), Septuaginta Deutsch. Erläuterungen und Kommentare zum griechischen Alten Testament. Band 2 Psalmen bis Daniel. Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart 2011, 2339-2361.

ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ

- Λήμματα στο Historical and Theological Dictionary of the Septuaginta (HTLS).
- From the arete of the Ancient World to the arete of the New Testament. A Semantic Investigation, International Colloquium "Septuagint Vocabulary. Pre-History, Usage, Reception", 14-15 November 2008, eds. Eb. Bons and J. Joosten, Septuagint and Cognate Studies 58, Society of Biblical Literature, Atlanta 2011, 45-63.
- "The Dynamic Semantic Role of Etymology in the Meaning of Greek Biblical Words. The Case of the word ἐκκλησία", International Colloquium "Biblical Lexicology: Hebrew and Greek. Semantics – Exegesis – Translation", 9-12 Septembre 2012, Université de Strasbourg (υπό έκδοση).
- "'Election' and the 'People of God': An Orthodox Theological Perspective", Ecumenical Review 64.1 (2012) 14-26.
- Jesus in the View of Luke, Chr. Karakolis et al. (eds.), Gospel Images of Jesus Christ in Church Tradition and in Biblical Scholarship. Fifth International East-West Symposium of New Testament Scholars, Minsk, September 2 to 9, 2010, (WUNT I 288), Mohr Siebeck, Tübingen 2012, 153-180

ΑΓΙΟΛΟΓΙΑ

- Λήμματα στο Lexikon byzantinischer Autoren (Αυστριακή Ακαδημία Επιστημών).
- «The Hagiography of the Eleventh and Twelfth Centuries», St. Efthymiadis (ed.), The Ashgate Research Companion to Byzantine Hagiography, t. I: Periods and places, Farnham 2011, 143-171.
- The reception of the Apostolic Fathers, K. Parry (ed.), The Blackwell Companion in Patristics (υπό έκδοση).
- 1484, Patriarchal letter for the Synod of Constantinople for the refutation of the Synod of Ferrara-Florence» & «1642, Patriarchal Letter at the Synod of Iași, Conciliorum Oecumenicorum Generaliumque Decreta IV -The Councils of the Orthodox Churches in the Byzantine and Post-byzantine Era, Brepols, Turnhout (υπό έκδοση).

4. Διδασκαλία σε ξένα πανεπιστήμια

ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ

- 2011-σήμερα: Ορθόδοξη Θεολογική Σχολή Άγιος Αθανάσιος Αθωνίτης, Kinsasa Kongo: Βιβλική Εβραϊκή γλώσσα.
- 2011/Φεβρουάριος. Κατόπιν προσκλήσεως. Evangelische Theologie, Universität Duisburg-Essen.
- 2011/Ιούλιος. Κατόπιν προσκλήσεως. Evangelische Theologie, Universität Duisburg-Essen.
- 2012/Σεπτέμβριος. Erasmus. Theologische Fakultät, Universität Basel.
- 2013/Μάρτιος. Erasmus. Evangelische Theologie, Universität Duisburg-Essen.
- 2013/Ιούνιος. Erasmus. Evangelische Theologie, Philipps-Universität Marburg.
- 2013/Ιούλιος. Erasmus. Evangelische Theologie, Humboldt Universität zu Berlin.

ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ

- 2011/Μάιος. Erasmus. Προτεσταντική Θεολογική Σχολή της Πράγας.

- 2012 /Σεπτέμβριος. Σχολή Προτεσταντικής Θεολογίας του Στρασβούργου.
- 2011/Δεκέμβριος. Erasmus. Πανεπιστήμιο Ουτρέχτης (Ολλανδία).
- 2011/Δεκέμβριος. Erasmus. Πανεπιστήμιο του Άμστερνταμ.
- 2012/Απρίλιος. Erasmus. Katholieke Universiteit Leuven.
- 2013/Μάρτιος. Erasmus. Πανεπιστήμιο του Exeter.

ΘΡΗΣΚΕΙΟΛΟΓΙΑ

- 2011/Μάιος. Erasmus. Καθολική Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου.

5. Επιστημονικές διακρίσεις στο εξωτερικό

ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ

- Research-Associate των Ινστιτούτων Παλαιάς και Καινής Διαθήκης του Πανεπιστημίου της Πραιτώρια, Νότιος Αφρική.
- 2013 Κύρια εισήγηση στο Διεθνές Συνέδριο της International Society for the Study of Deuterocanonical and Cognate Literature (ISDCL), Πανεπιστήμιο Humboldt, Βερολίνο.

6. Άλλες δραστηριότητες με ξένα πανεπιστήμια (αν υπάρχουν)

ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ

- 2011/Σεπτέμβριος. Επιμόρφωση στο ερευνητικό έργο του προγράμματος Biblindex, Institut des Sources Chrétiennes, Lyon, Γαλλία.
- 2011/Ιούλιος. Συμμετοχή και Επιμόρφωση σε Διεθνή Θερινά Πανεπιστήμια. 2nd International Septuaginta-Summer School. Septuaginta-Unternehmen, Akademie der Wissenschaften zu Göttingen. Θέμα: David and Batscha. Textual Criticism and Text History in 2Sam (2Kgdms) 11-12.
- 2011/Ιούλιος. Συμμετοχή και Επιμόρφωση σε Διεθνή Θερινά Πανεπιστήμια. 3. Christlich-Jüdische Sommeruniversität. Institut Kirche und Judentum. Zentrum für Christlich-Jüdische Studien an der Humboldt-Universität zu Berlin & Werk der Evangelischen Kirche Berlin-Brandenburg-schlesische Oberlausitz. Θέμα: Zion. Symbol des Lebens in Judentum und Christentum.

ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ

- 2013/Απρίλιος Συμμετοχή με εισήγηση στο Σεμινάριο Καινής Διαθήκης του Τομέα Αγίας Γραφής και Πατερικής Γραμματείας του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας στο πλαίσιο εκπαιδευτικής επίσκεψης μεταπτυχιακών φοιτητών των Θεολογικών Σχολών των Πανεπιστημίου του Leuven και του Liverpool.
- 2013/Ιούνιος. Erasmus. Επιμόρφωση στο ερευνητικό έργο του προγράμματος "Historical and Theological Dictionary of the Septuaginta (HTLS)" του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου.
- 2013/Απρίλιος. Εισήγηση στο Σεμινάριο Καινής Διαθήκης του Τομέα Αγίας Γραφής και Πατερικής Γραμματείας του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας στο πλαίσιο εκπαιδευτικής επίσκεψης μεταπτυχιακών φοιτητών των Θεολογικών Σχολών των Πανεπιστημίου του Leuven και του Liverpool.
- Συνεργασία με την *European Society of Women in Theological Research*

ΑΓΙΟΛΟΓΙΑ

- 2013/Απρίλιος. Εισήγηση στο Σεμινάριο Καινής Διαθήκης του Τομέα Αγίας Γραφής και Πατερικής Γραμματείας του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας στο πλαίσιο εκπαιδευτικής επίσκεψης μεταπτυχιακών φοιτητών των Θεολογικών Σχολών των Πανεπιστημίου του Leuven και του Liverpool.

ΘΡΗΣΚΕΙΟΛΟΓΙΑ

- 2011-σήμερα: Μέλος της ειδικής επιστημονικής επιτροπής για την ίδρυση Ινστιτούτου Κομφούκιος/Confucius Institute σε συνεργασία του ΑΠΘ με το Πανεπιστήμιο Hunban της Σαγκάης στην Κίνα (απόφαση της Συγκλήτου του ΑΠΘ).
- 2013/Απρίλιος. Εισήγηση στο Σεμινάριο Καινής Διαθήκης του Τομέα Αγίας Γραφής και Πατερικής Γραμματείας του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας στο πλαίσιο εκπαιδευτικής επίσκεψης μεταπτυχιακών φοιτητών των Θεολογικών Σχολών των Πανεπιστημίου του Leuven και του Liverpool.

7. Συμμετοχή σε οργανισμούς του εξωτερικού ως μέλη

ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ

- International Organization for the Study of the Old Testament (IOSOT)
- International Organization for Septuagint and Cognate Studies (IOSCS)
- European Association for Jewish Studies (EAJS)
- Alumni Deutscher Akademischer Austauschdienst
- Alumni Alexander von Humboldt-Stiftung

ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ

- AT Society of Biblical Literature (SBL)
- Studiorum Novi Testamenti Societas (SNTS)
- European Association of Biblical Studies (EABS)
- European Society of Women in Theological Research (ESWTR)
- Παγκόσμιο Βήμα Θρησκειών και Πολιτισμών, Κύπρος

B. Τομέας Ιστορίας, Δόγματος, Διορθοδόξων και Διαχριστιανικών Σχέσεων

1. Επιστημονικά συνέδρια στο εξωτερικό

- 2010/Αύγουστος-Σεπτέμβριος. Università degli Studi Magna Grecia di Catanzaro, Facoltà di Giurisprudenza – Metropolia Ortodossa Romana dell' Europa Occidentale e Meridionale, "Colloqui Dionisiani 2010", Catanzaro-Squillace. Εισήγηση: Metropoli e vescovadi del Patriarcato Ecumenico e dell' Arcivescovado di Ochrida in Italia.
- 2011/Ιανουάριος. Università S.Tommaso d' Aquino -Napoli <<Il dialogo tra Cattolici e Ortodossi : Il contributo di s.s.Bartolomeo I nei 20 anni di guida del Patriarcato Ecumenico». Εισήγηση: I problemi del dialogo da parte della Chiesa d' Oriente .
- 2012/Νοέμβριος. La partecipazione dei rappresentanti della Chiesa di Roma ai lavori dei Concili Ecumenici, Bivonzi -Stilo -Catanzaro -Reggio Calabria.
- 2013/Οκτώβριος. Università degli Studi di Catanzaro, Facoltà di Giurisprudenza -Metropolia Romana dell' Europa Occidentale e Meridionale», «The Patriarchal Institution in History and experience in Today's Canonical Experience, Sofia-Vidim. Εισήγηση: The Synods of the 4-5 century and τάξις of the Patriarchates.
- 2011/Αύγουστος. Διάλεξη στο 16ο Διεθνές Πατρολογικό Συνέδριο της Οξφόρδης.
- Σεμινάριο για τον αρχαίο κόσμο του Πανεπιστημίου της Ουτρέχτης: «Seminar rond de Antieke Wereld»
- 28-30 Απριλίου 2011_Βιέννη: Συμπόσιο του Πανεπιστημίου της Βιέννης με θέμα «Άλληλεγγύη στην κρίση. Αναζήτηση νέων τρόπων». Εκπρόσωπος του Οικουμενικού Πατριαρχείου και εισηγητής με θέμα «Άλληλεγγύη Οικολογική και μεταξύ των γενεών. Αι πρωτοβουλίες του Οικουμενικού Πατριαρχείου». Symposium der Universität Wien «Solidarität in der Krise. Auf der Suche nach neuen Wegen». Vertreter des Ökumenischen Patriarchats und Beitrag mit dem

Thema: Ökologische und Intergenerationelle Solidarität. Initiativen des Ökumenischen Patriarchats.

- 27 Ιουνίου-2 Ιουλίου 2011 Μόσχα: Συνάντηση τής Έπιτροπής «Πίστις καὶ Τάξις» τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν μὲ θέμα «Πηγὰὶ αὐθεντίας εἰς τὰς Ἐκκλησίας μας σήμερον. Σκέψεις ἐπὶ τῆς σημερινῆς καταστάσεως». Faith and Order Commission Study Group consultation on “Sources of Authority in our Churches at Present, Reflections from where we are now”.
- 7-10 Σεπτεμβρίου 2011 Βοσέ Ἰταλία: 19ο Διεθνὲς Οἰκουμενικὸ Συμπόσιο Ὁρθοδόξου Πνευματικότητος μὲ θέμα: «Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ στὴν πνευματικὴ ζωὴ». Συμμετοχὴ μὲ εἰσήγηση μὲ θέμα «Ἡ Ἁγία Γραφή στὴν πνευματικὴ ζωὴ», δημοσιευμένη στὸν τόμο «La Parola di Dio nella vita spirituale», Ἐκδόσεις Qiqajon, 2012, σσ. 43-58.
- 17 Ὀκτωβρίου 2011 Κωνσταντινούπολη: Διμερεῖς συνομιλίες μεταξύ Ἀντιπροσωπειῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Bilateral Conversation between Church of England and the Ecumenical Patriarchate: “Man. Servant of the city and lord of the world. A thorough comparison between the Creation’s Account in Genesis 1-2 and in Enuma Elish” στὸν Τόμο «Ποιμαντικὴ τῆς Ὁρθοδόξου Διασπορᾶς», Τόμος πρὸς Τιμὴν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἰταλίας καὶ Μελίτης κ. Γενναδίου, Τόμος 1, Βενετία 2011, σσ. 99-106.
- 17-20 Ἰουλίου 2013, Graz Αὐστρία: Συμμετοχὴ ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στὸ Διαθρησκειακὸ Συνέδριο Graz μὲ θέμα «Πνεῦμα Κοινότητος» (Com Unity Spirit). Σύνδεσμος: www.interrelgraz2013.com
- 25 Σεπτεμβρίου 2013, Ἀμβούργο Γερμανίας: Διάλεξη μὲ θέμα «Ἡ Μεταρρύθμιση ἐξ ἀπόψεως Ὁρθοδόξου», μετὰ ἀπὸ πρόσκληση τοῦ ἐπισκόπου Gerhard Ulrich τῆς Εὐαγγελικῆς-Λουθηρανικῆς Ἐκκλησίας Βορείου Γερμανίας.
- 30 Ὀκτωβρίου – 8 Νοεμβρίου 2013, Πουσάν Κορέας: Συμμετοχὴ στὴ 10ῃ Γενικὴ Συνέλευση τοῦ Π. Σ. Ε. ὡς μέλος τῆς Ἀντιπροσωπείας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ἐκλογή ὡς μέλους τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΠΣΕ.

2. Ερευνητικά ἔργα μὲ ξένους ἀκαδημαϊκοὺς-ἐπιστημονικοὺς φορεῖς

- GREDO (Groupe des Recherches Dogmatiques et Oecumeniques), Προτεσταντικὴ Θεολογικὴ Σχολή, Πανεπιστήμιο Στρασβούργου.
- SEPT EGLISES, Groupe de reflexion et de recherche oecumenique (Κέντρο E. Mounier, Μονὴ Δομινικανῶν, Στρασβούργο)
- Διεθνὴς Ὄργανισμός International Colloquium on Gregory of Nyssa για τὴν προώθηση τῆς ἐρευνας τοῦ ἔργου τοῦ Γρηγορίου Νύσσης σε συνεργασία μὲ διάφορα εὐρωπαϊκὰ πανεπιστήμια (Pontifical University of the Holy Cross, Catholic University of Leuven κ.ά.)
- Πρωτοβουλία για τὴ διάσωση, μελέτη, ἀνάδειξη καὶ προβολὴ τοῦ ὀρθόδοξου πολιτισμοῦ στὴ διασυνοριακὴ περιοχὴ Ελλάδας-Βουλγαρίας μὲ τὴν υποστήριξη νέων τεχνολογιῶν, INTERREC IIIA/PHARE CBC, Ελλάδα-Βουλγαρία

3. Δημοσιεύσεις σε ξένα περιοδικὰ

- What does paganism mean for a Churchfather? An inquiry on the term εἰδωλολατρεία in the rhetoric of the Goldmouth”, *Studia Patristica* XLVII (2010) 243-248.
- Non-anonymus peer review στο διεθνὲς πατρολογικὸ περιοδικὸ *Studia Patristica*

4. Διδασκαλία σε ξένα πανεπιστήμια

- 2012 Erasmus. Ὁρθόδοξο Ἰνστιτούτο, Ludwig-Maximilians Universität, Μόναχο.

5. Επιστημονικές Διακρίσεις στο εξωτερικό

6. Άλλες δραστηριότητες με ξένα πανεπιστήμια

- 2011/Ιανουάριος. Πατριαρχικό Ίδρυμα Πατερικών Μελετών-Istituto di Teologia Ecumenica San Nicola (Bari -Italia) «Il contributo di docenti ortodossi al dialogo teologico ufficiale tra Cattolici e Ortodossi». Θεσσαλονίκη. Εισήγηση: Il climadi coll1aborazione ecumenica all' ITE nella testimonianza di un ex borsista.

7. Συμμετοχή σε οργανισμούς του εξωτερικού ως μέλη

- Μητροπολίτης Προύσης (Οικουμενικό Πατριαρχείο), Ηγούμενος της Ιεράς Μονής Αγίας Τριάδος Χάλκης.
- Μεικτή Επιτροπή Διμερούς Θεολογικού Διαλόγου Ορθοδόξων –Καθολικών Γαλλίας.
- Comission Oecumenique των χριστιανικών Εκκλησιών.
- Conseil des Eglises Chrétiennes, Στρασβούργο, Γαλλία.
- Ευρωπαϊκό Forum των Ορθοδόξων Θεολογικών Σχολών των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EFOST)

Γ. Τομέας Λατρείας, Αρχαιολογίας και Τέχνης

1. Επιστημονικά συνέδρια στο εξωτερικό

- 2013/Μάιος-Ιούνιος. Συμμετοχή στην οργανωτική και επιστημονική επιτροπή του Διεθνούς Συνεδρίου, υπό την αιγίδα της Επιτροπής Θείας Λατρείας Ιερά Σύνοδος της Κυπριακής Εκκλησίας, Λεμεσός, με γενικό θέμα την καταγραφή των πηγών και των σταθμών της Ιστορίας της Λατρείας στην Κύπρο.
- 2011/Μάιος. Διεθνές Συνέδριο αφιερωμένο στο Γέροντα Θεόφιλο Παραϊάν (Τιμισοάρα Ρουμανίας). Εισήγηση: «Aspecte liturgice în viața și învătătura Parintelui Teofil Părăian (Λειτουργικές όψεις στη ζωή και στο έργο του Γέροντος Θεοφίλου Παραϊάν)».
- 2012/Διεθνές Συνέδριο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Κυπριανός, ο μάρτυρας της πίστεως, **Εισήγηση:** Η προς τιμήν του Αρχιεπισκόπου Κυπριανού και των συν αυτώ μαρτυρησάντων, Ασματική ακολουθία, Λευκωσία-Κύπρος 2012
- 2012/Μάρτιος. Επιστημονικό Συνέδριο στη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Arad Ρουμανίας. Εισήγηση: Το ιερό Ευχέλαιο (ιστορική και θεολογική θεώρηση).
- 2012/Ιουλίου. Δ' Διεθνές Συνέδριο της Societas Orientalium Liturgiarum. Zouk Mosbeh, Lebanon (Notre Dame University, Louaize). Εισήγηση: Calling him by Name with the Voice of Strangers: The Commemoration of a Civil Ruler beyond his Realm as Observed in Eastern Orthodox Liturgical Practice.

2. Ερευνητικά έργα με ξένους ακαδημαϊκούς-επιστημονικούς φορείς

3. Δημοσιεύσεις σε ξένα περιοδικά

4. Διδασκαλία σε ξένα πανεπιστήμια

- 2011/Μάιος. Ορθόδοξη Θεολογική σχολή Cluj–Napoca Ρουμανίας.

5. Επιστημονικές διακρίσεις στο εξωτερικό

6. Άλλες δραστηριότητες με ξένα πανεπιστήμια

7. Συμμετοχή σε οργανισμούς του εξωτερικού ως μέλη

- Επιτροπή Θείας Λατρείας της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Κύπρου.
- Συντακτική Επιτροπή του ρουμανικού θεολογικού περιοδικού "Revista Teologica".

Δ. Τομέας Δικαίου, Οργανώσεως, Ζωής και Διακονίας της Εκκλησίας.

1. Επιστημονικά συνέδρια στο εξωτερικό

- 2011/Σεπτέμβριος. Συνέδριο Πατριαρχείου Σερβίας, *Ο γυναικείος μοναχισμός*, Ιερά Γυναικεία Μονή Ζίτσας, Κράλιεβο Σερβίας. Εισήγηση: Ο γυναικείος μοναχισμός στη κανονική παράδοση.
- 2012/Φεβρουάριος. Συνέδριο Εταιρείας Κυπριακών Σπουδών και Κυπριακή Επιτροπή Βυζαντινών Σπουδών, Άγιον Όρος καὶ Κύπρος, Κύπρος. Εισήγηση: Άγιον Όρος – Μαύρον Όρος – Κύπρος.
- 2012/Φεβρουάριος. Συνέδριο Ιεράς Μητροπόλεως Κωνσταντίας και Αμμοχώστου, Α' Συνέδριο Κυπριακής Αγιολογίας, Παραλίμνι Κύπρου Εισήγηση: Κανονικά θέματα στους βίους τῶν Κυπρίων Αγίων.
- 2012/Φεβρουάριος. Οργανωτική Επιτροπή Α' Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου Κυπριακής Αγιολογίας, Ιερά Μητρόπολη Κωνσταντίας και Αμμοχώστου, Αγία Νάπα – Παραλίμνι.
- 2012/Μάϊος. Παρουσίαση Πρακτικών Διεθνούς Συνεδρίου για τον άγιο Επιφάνιο Κωνσταντίας, Αγία Νάπα – Παραλίμνι.
- 2013/Μάϊος-Ιούνιος. Οργανωτική και επιστημονική επιτροπή του Διεθνούς Συνεδρίου, υπό την αιγίδα της Επιτροπής Θείας Λατρείας Ιερά Σύνοδος της Κυπριακής Εκκλησίας, με γενικό θέμα την καταγραφή των πηγών και των σταθμών της Ιστορίας της Λατρείας στην Κύπρο, Λεμεσός.
- 2013/Σεπτέμβριος. Διεθνές Συνέδριο της Διεθνούς Εταιρείας Δικαίου των Ανατολικών Εκκλησιών, Ειδικά Δίκαια και τρέχοντα ζητήματα των Εκκλησιών, Θέμα: Fundamental Principles of the New Charter of the Orthodox Church of Cyprus, Bari Ιταλίας.
- 2014 Φεβρουάριος. Οργανωτική Επιτροπή Β' Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου Κυπριακής Αγιολογίας, Ιερά Μητρόπολη Κωνσταντίας και Αμμοχώστου, Αγία Νάπα – Παραλίμνη.
- 2014/Μάϊος. Οργανωτική Επιτροπή Α' Λειτουργικού Συνεδρίου της Συνοδικής Επιτροπής επί της Λατρείας της Εκκλησίας της Κύπρου.
- 2012/Ιούνιος-Ιούλιος. Διεθνές Σεμινάριο Βιοηθικής «Individueller Wille und ethisch-rechtliche Willenskonstrukte in Medizin und Bioethik». Διοργανωτής: Πανεπιστήμιο του Hagen. Πραγματοποιήθηκε στο Βερολίνο. Εισήγηση: Patientenverfügung Die ethische Dimension aus der Sicht der orthodoxen Theologie.
- Third International Congress of the Society of Oriental Liturgy, Θέμα: From the 'Untestified' to 'Instituted' Liturgical Practice: The Quest of Nikon of the Black Mountain, LEUVEN – PARIS – WALPOLE, MA2013, σσ. 279-305.
- Ιερά Μητρόπολη Κωνσταντίας και Αμμοχώστου, Συνέδριο, Θέμα: Το συνειδός περί της κανονικότητας κατά τον άγιο Επιφάνιο Κωνσταντίας, Αγία Νάπα Παραλίμνη 09/05/2012.
- Εταιρεία Κυπριακών Σπουδών και Κυπριακή Επιτροπή Βυζαντινών Σπουδών, Συνέδριο, Θέμα: Άγιον Όρος - Μαύρον Όρος – Κύπρος. Λευκωσία 15/12/2012
- Ιερά Μητρόπολη Κωνσταντίας και Αμμοχώστου, Α' Συνέδριο Κυπριακής Αγιολογίας, Θέμα: Κανονικά θέματα στους βίους τῶν Κυπρίων Αγίων, Κύπρος 09/02/2012

2. Ερευνητικά έργα με ξένους ακαδημαϊκούς-επιστημονικούς φορείς

3. Δημοσιεύσεις σε ξένα περιοδικά

- «Euthanasie als Sinnfrage von Leben und Tod», *Orthodoxes Forum* 15 (2011) 173-179.
- Βιβλιοκρισίες στο *Orthodoxes Forum*.

4. Διδασκαλία σε ξένα πανεπιστήμια

- 2011/Ιούνιος. Τμήμα Ορθοδόξου Θεολογίας του Πανεπιστημίου του Μονάχου.
- 2012/Μάϊος. Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου του Κιέλου.
- 2013/Σεπτέμβριος. Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου της Βασιλείας.

5. Επιστημονικές διακρίσεις στο εξωτερικό

6. Άλλες δραστηριότητες με ξένα πανεπιστήμια

7. Συμμετοχή σε οργανισμούς του εξωτερικού ως μέλη

- (Σύμβουλος επί των Νομοκανονικών Θεμάτων) Πατριαρχείο Ιεροσολύμων.
- Συνοδική Επιτροπή Νομοκανονικών ζητημάτων της Εκκλησίας της Κύπρου.
- Συνοδική Επιτροπή Λατρείας της Εκκλησίας της Κύπρου
- Συνοδική Επιτροπή Θεολογικής Παιδείας και επιμορφώσεως του κλήρου της Εκκλησίας της Κύπρου.
- Μέλος Διεθνούς Εταιρείας Δικαίου Ανατολικών Εκκλησιών
- Μέλος της Εταιρείας SOL
- (Τακτικό μέλος) Συνοδική Επιτροπή Ποιμαντικού Έργου και Βιοηθικής της Εκκλησίας της Κύπρου
- Γκαβαρδίνας Διεθνής Επιστημονική Εταιρεία Δικαίου των Ανατολικών Εκκλησιών (Βιέννη).

5.6 Αξιολόγηση του ερευνητικού έργου του Τμήματος

Στα μέλη ΔΕΠ παρέχονται κίνητρα για τη διεξαγωγή έρευνας, εκτός του προσωπικού ακαδημαϊκού προγραμματισμού τους, με τη δραστηριοποίησή τους στα συνέδρια της Σχολής και του Τμήματος, καθώς και σε άλλα επιστημονικά εγχώρια και διεθνή συνέδρια, με την ενεργοποίησή τους στο θεματικό δίκτυο του Τμήματος για την Κειμενική και Ερμηνευτική Εκκλησιαστική Παράδοση, και επιπλέον με την ενεργό συμμετοχή τους στη λειτουργία του Σεμιναρίου Ορθοδόξου Ερμηνευτικής Θεολογίας, που οργανώνεται στα πλαίσια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος. Για την έρευνα χρησιμοποιείται ευρέως το σύστημα βιβλιοθηκών του ΑΠΘ και η υποδομή της νησίδας Η/Υ του Τμήματος. Οικονομικά, τα έξοδα για την έρευνα καλύπτονται εν μέρει από τον τακτικό προϋπολογισμό του ΑΠΘ.

Τα ερευνητικά αποτελέσματα του Τμήματος διαχέονται στην ελληνική και διεθνή ακαδημαϊκή και επιστημονική κοινότητα με τη δημοσίευση των εισηγήσεων και των δράσεων των μελών ΔΕΠ σε επιστημονικά περιοδικά, και μάλιστα στην Επιστημονική Επετηρίδα του Τμήματος, η οποία έχει τελευταία ανανεωθεί, σε Πρακτικά συνεδρίων, στην ιστοσελίδα του Τμήματος και στην ιστοσελίδα του Σεμιναρίου του Τομέα. Οι ανακοινώσεις στα συνέδρια, αλλά και οι διαλέξεις στο Σεμινάριο αποτελούν, εξ άλλου, βασικό τρόπο δημοσίευσης και επιστημονικής συζήτησης των ερευνητικών πορισμάτων των μελών ΔΕΠ με ειδικό ακαδημαϊκό κοινό.

Τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος συμμετέχουν όλα ανεξαιρέτως στις παραπάνω ερευνητικές δραστηριότητες και αναλαμβάνουν όλα, κατά περίπτωση, ερευνητικές πρωτοβουλίες. Ωστόσο, υπάρχει έλλειψη και ανεπάρκεια σε ανθρώπινο και υλικό δυναμικό για την τεχνική και εκπαιδευτική υποστήριξη της έρευνας.

Ερευνητικές συνεργασίες του Τμήματος με επιστήμονες άλλων Τμημάτων της ημεδαπής ή της αλλοδαπής γίνονται στα πλαίσια του Θεματικού Ερευνητικού Δικτύου του Τμήματος, καθώς και του Σεμιναρίου Ορθοδόξου Ερμηνευτικής Θεολογίας. Σημαντική είναι και η συμμετοχή του Τμήματος σε συνέδρια, διεθνή και διορθόδοξα, του εσωτερικού και του εξωτερικού. Θα πρέπει να σημειωθεί η υποδειγματική συνεργασία μεταξύ των μελών ΔΕΠ, η ομαδική ερευνητική τους στόχευση και δράση και οι συλλογικές τους πρωτοβουλίες.

Θετικά σημεία:

—Η διεξαγωγή της έρευνας και η παραγωγή νέων ερευνητικών προϊόντων θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ποικίλη και σταθερή (βλ. σχετικό Πίνακα).

—Τα μέλη ΔΕΠ καταβάλλουν σημαντικές προσπάθειες να διευρύνουν τις ερευνητικές τους δραστηριότητες συμμετέχοντας σε ερευνητικά προγράμματα του εξωτερικού, εκδοτικής κυρίως φύσεως και μη χρηματοδοτούμενα.

—Αρκετά μέλη ΔΕΠ του Τμήματος μετακινήθηκαν σε Πανεπιστήμια της Ευρώπης μέσα στα πλαίσια του ευρωπαϊκού προγράμματος Erasmus για διδασκαλία, αντάλλαξαν ακαδημαϊκές εμπειρίες και συνήψαν ερευνητικές συνεργασίες με συναδέλφους του εξωτερικού.

—Το Τμήμα αξιοποιώντας τις δημιουργηθείσες ερευνητικές δομές έχει διοργανώσει έναν πολύ σημαντικό αριθμό αξιολογών εθνικών και διεθνών επιστημονικών συναντήσεων παρά την ασφυκτική έλλειψη χρηματοδότησης.

Αρνητικά σημεία:

— Η έλλειψη χρηματοδότησης και γενικά ερευνητικών ευκαιριών, από τις οποίες χαρακτηρίζεται ευρύτερα ο χώρος των ανθρωπιστικών επιστημών, αποτελεί σημαντικό εμπόδιο και ανασταλτικό παράγοντα στην ερευνητική παραγωγή του Τμήματος.

— Δεν υπάρχουν υποδομές μέτρησης του ερευνητικού έργου των μελών ΔΕΠ, με χρήση δεικτών ανάλογων εκείνων που υπάρχουν στις θετικές επιστήμες. Η αναγνωρισιμότητα του έργου των μελών ΔΕΠ «μετράται» από τους ίδια τα μέλη ΔΕΠ από την ενασχόλησή τους με τον επιστημονικό χώρο των ενδιαφερόντων τους. Για τον λόγο αυτό και οι αριθμοί που αναφέρονται στο σχετικό Πίνακα 16 είναι ενδεικτικοί και προέρχονται από την δήλωση των ιδίων των μελών ΔΕΠ για όσες ετεροαναφορές μπόρεσαν οι ίδιοι να εντοπίσουν από την προσωπική τους μελέτη.

Οι επιστημονικές δημοσιεύσεις και δράσεις των μελών ΔΕΠ κατά την τελευταία δεκαετία συγκεντρωτικά έχουν ως εξής:

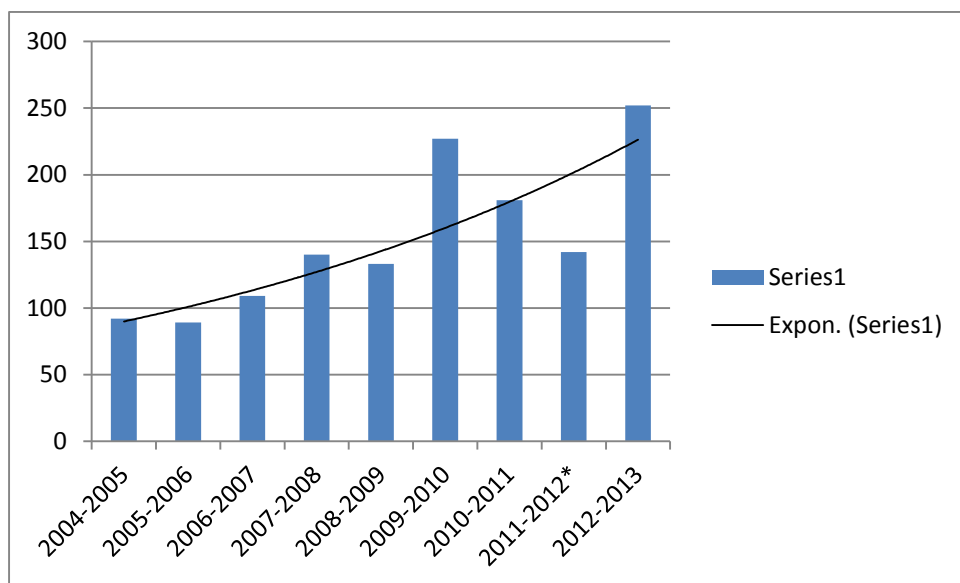
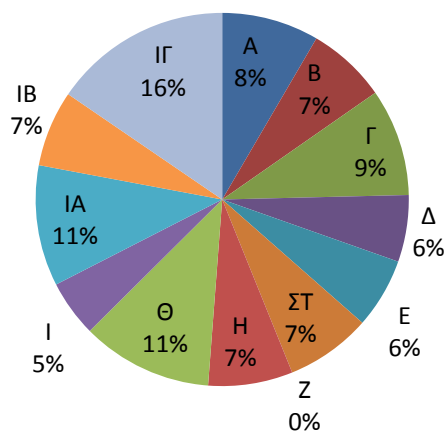
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z	H	Θ	I	ΙΑ	ΙΒ	ΙΓ	
2004-2005	10	15	13	11	6	6	0	4	12	13	2	0	0	92
2005-2006	8	13	9	9	3	5	0	3	16	21	2	0	0	89
2006-2007	10	9	9	8	9	9	0	6	15	26	8	0	0	109
2007-2008	18	12	9	16	7	6	0	10	30	0	30	0	2	140
2008-2009	8	9	11	5	6	7	0	6	10	0	14	15	42	133
2009-2010	16	11	13	6	10	38	0	16	18	0	25	15	59	227
2010-2011	11	7	12	7	11	15	0	25	10	2	18	13	50	181
2011-2012*	18	7	33	5	14	2	0	4	13	5	21	20	0	142
2012-2013	16	11	18	12	17	13	0	26	31		23	27	58	252
Σύνολο	115	94	127	79	83	101	0	100	155	67	143	90	211	1365

* Λόγω της εφαρμογής ηλεκτρονικής καταγραφής των δημοσιεύσεων δεν είναι δυνατόν να γίνει διαχωρισμός πιθανών διπλοεγγραφών σε σχέση με την καταγραφή της προηγούμενης Έκθεσης Αξιολόγησης, καθώς επίσης και ακριβής κατηγοριοποίησή τους. Οι τίτλοι των δημοσιεύσεων με τα πλήρη στοιχεία τους είναι καταχωρημένα στο Ιδρυματικό Καταθετήριο Επιστημονικών Εργασιών του ΑΠΘ (<http://digital.lib.auth.gr/collection/IKEE?In=el>).

Επεξηγήσεις:

- A = Βιβλία/μονογραφίες
- B = Εργασίες σε επιστημονικά περιοδικά με κριτές
- Γ = Εργασίες σε επιστημονικά περιοδικά χωρίς κριτές
- Δ = Εργασίες σε πρακτικά συνεδρίων με κριτές
- E = Εργασίες σε πρακτικά συνεδρίων χωρίς κριτές
- ΣΤ = Κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους
- Z = Συλλογικοί τόμοι στους οποίους επιστημονικός εκδότης είναι μέλος Δ.Ε.Π. του Τμήματος
- H = Άλλες εργασίες
- Θ = Ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια (με κριτές) που δεν εκδίδουν πρακτικά
- I = Βιβλιοκρισίες που συντάχθηκαν από μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος
- ΙΑ= Ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια (χωρίς κριτές)
- ΙΒ= Ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια χωρίς πρακτικά
- ΙΓ= Άλλα

Κατανομή δημοσιευμάτων

Στο ανωτέρω γράφημα εμφανίζεται η σαφής αυξητική τάση της ερευνητικής παραγωγής του Τμήματος, ιδιαίτερως μετά το 2009-10 οπότε και σημειώθηκε η σημαντική ανανέωση και αύξηση του στελεχιακού του δυναμικού.

Αναγνώριση του ερευνητικού έργου*

	A	B	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Z	H	
2004-2005	75	2	9	14	4	20			124
2005-2006	190	72	6	16	6	20			310
2006-2007	141	84	11	24	8	23			291
2007-2008	100	125	12	27	9	36			309
2008-2009	108	1	4	7	5	12			137
2009-2010	134	6	5	16	14	26	0	1	202
2010-2011	123	4	5	16	7	18			173

2011-2012*	140	5	4	12	3	23			187
2012-2013	64	8	9	9	2	32			124
Σύνολο	1075	307	65	141	58	210		1	

* Δεν υπάρχουν μηχανισμοί μέτρησης του ερευνητικού έργου των μελών ΔΕΠ. Οι αριθμοί που αναφέρονται εδώ είναι κατά προσέγγιση και από τον εντοπισμό που έχουν πραγματοποιήσει τα ίδια τα μέλη ΔΕΠ.

Επεξηγήσεις:

A = Ετεροαναφορές

B = Αναφορές του ειδικού/επιστημονικού τύπου

Γ = Βιβλιοκρισίες τρίτων για δημοσιεύσεις μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος

Δ = Συμμετοχές σε επιτροπές επιστημονικών συνεδρίων

Ε = Συμμετοχές σε συντακτικές επιτροπές επιστημονικών περιοδικών

ΣΤ = Προσκλήσεις για διαλέξεις

Z = Διπλώματα ευρεσιτεχνίας

H=Τιμητικοί τίτλοι

6. Διοικητικές υπηρεσίες και υποδομές

Ικανοποιητικές κρίνονται οι διοικητικές υπηρεσίες του Τμήματος με δεδομένη την υπερβάλλουσα προσπάθεια που καταβάλλουν συχνά οι ανεπαρκείς σε αριθμό διοικητικοί υπάλληλοι που τις στελεχώνουν. Η Γραμματεία του Τμήματος αποτελείται από 1 μόνιμη υπάλληλο, 1 μέλος διοικητικού προσωπικού ΠΕ αορίστου χρόνου (ΙΔΑΧ), 3 υπάλληλοι (ΠΕ και ΔΕ) με σύμβαση ορισμένου χρόνου (μέσω εργολαβίας). Ο φόρτος εργασίας εμφανίζεται ενδεικτικά από τον ακόλουθο κατάλογο:

Αριθμός προπτυχιακών φοιτητών

- Ενεργοί 1143
- Λιμνάζοντες 773

Αριθμός μεταπτυχιακών φοιτητών: 391

Αριθμός υποψηφίων διδασκτόρων: 104

Αριθμός φοιτητών που εξυπηρετούνται από τη θυρίδα ημερησίως κατά μέσο όρο:

- Σε περίοδο δηλώσεων και εγγραφών: 200
- Σε άλλες περιόδους 20 – 30

Αριθμός φοιτητών και αποφοίτων που εξυπηρετούνται μέσω ΚΕΠ ημερησίως κατά μέσο όρο: 10

Αριθμός φοιτητών και αποφοίτων που εξυπηρετούνται ηλεκτρονικά (μέσω e-mail) ημερησίως κατά μέσο όρο: 10

Αριθμός φοιτητών και αποφοίτων που εξυπηρετούνται τηλεφωνικά ημερησίως κατά μέσο όρο: 50-60

Αριθμός μελών ΔΕΠ που εξυπηρετούνται ημερησίως κατά μέσο όρο: 5

Όγκος αλληλογραφίας που διεκπεραιώνεται ημερησίως κατά μέσο όρο: 30-40

Μέλη ΔΕΠ Τμήματος

- 33 μέλη ΔΕΠ

Τρέχουσες εξελίξεις ΔΕΠ (Δεκέμβριος 2013)

- 12 εξελίξεις για τις οποίες έχουν οριστεί οι επταμελείς και οι αξιολογητές και υπολείπεται η τελική εκλογή
- 1 εξέλιξη για την οποία έχει δημοσιευτεί η προκήρυξη και βρίσκεται στο στάδιο της υποβολής δικαιολογητικών
- 2 εξελίξεις η προκήρυξη των οποίων έχει αποφασιστεί από τη ΓΣΕΣ του Τμήματος και αναμένεται η δημοσίευση της προκήρυξης

Αριθμός συνεδριάσεων Τμήματος

- 1-2 συνεδριάσεις της Συνέλευσης μηνιαίως κατά μέσο όρο
- 1-2 συνεδριάσεις ΓΣΕΣ μηνιαίως κατά μέσο όρο

Εφαρμογή νέου ΠΠΣ – εργασίες που βαρύνουν την Γραμματεία

- Δημιουργία καινούργιων μαθημάτων
- Δημιουργία καινούργιου προγράμματος σπουδών
- Ένταξη μαθημάτων στο καινούργιο πρόγραμμα σπουδών
- Αντιστοίχιση παλαιών και καινούργιων μαθημάτων
- Ένταξη καινούργιων μαθημάτων στην καρτέλα κάθε ενεργού φοιτητών
- Αντιστοίχιση βαθμών των καινούργιων μαθημάτων στις καρτέλες κάθε ενεργού φοιτητή και διαγραφή των παλαιών
- Δημιουργία τάξεων των καινούργιων μαθημάτων στο πρόγραμμα της Γραμματείας
- Δημιουργία προϋποθέσεων δηλώσεων των καινούργιων μαθημάτων
- Δημιουργία ιδιοτήτων του καινούργιου προγράμματος σπουδών για την ορθή έκδοση του Παραρτήματος Διπλώματος
- Δημιουργία υποτροφιών ΙΚΥ για τα ακαδημαϊκά έτη 2011-12 και 2012-13 για να μη χαθεί το δικαίωμα των υποτροφιών μετά την αντιστοίχιση παλαιών και καινούργιων μαθημάτων

Δημιουργία αρχείου αναλυτικών βαθμολογιών του παλαιού προγράμματος

Ιδιαίτερα πρέπει να υπογραμμισθεί η αύξηση του φόρτου εργασίας κατά την τελευταία τριετία, κατά την οποία υπήρξαν πολλές εκλογικές διαδικασίες νέων και παλαιών μελών ΔΕΠ. Υστέρηση παρατηρήθηκε μέχρι το τέλος του 2010 στις διοικητικές δράσεις του Μεταπτυχιακού Προ-

γράμματος Σπουδών, γιατί δεν είχε εφαρμοσθεί το i-Grammateia του ΑΠΘ και στη γραμματεία του Μεταπτυχιακού. Βέβαια εν σχέσει με τα πολλά Τμήματα του ΑΠΘ, τα οποία ακόμη δεν εφαρμόσαν το i-Grammateia και στο Μεταπτυχιακό τους Πρόγραμμα, το Τμήμα μας έχει φτάσει ακόμη και στην αναδρομή καταγραφή των μεταπτυχιακών και διδακτορικών, των τριμελών και επταμελών επιτροπών κρίσεων, πράγμα που αντικατοπτρίζεται στην αυτόματη άντληση των στοιχείων αυτών και στα απογραφικά των μελών ΔΕΠ στο σύστημα της ΜΟΔΙΠ.

Το Τμήμα δεν διαθέτει δικές του τεχνικές υπηρεσίες, αλλά χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες του ΑΠΘ. Η αποτελεσματικότητά τους κρίνεται γενικώς ικανοποιητική με δεδομένο το πλήθος των εργασιών, που κατά καιρούς ζητούνται να εκτελεστούν στους χώρους του Τμήματος (ανακαινίσεις γραφείων και κοινόχρηστων χώρων, διαρρυθμίσεις χώρων, ανάπτυξη βιβλιοθήκης, νησίδα Η/Υ κ.ά.).

Το Τμήμα αναθέτει σε μέλη ΔΕΠ τη φροντίδα προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών πέραν των εκπαιδευτικών αναγκών τους, καθώς και για ειδικές ομάδες, όπως οι αλλοδαποί, ή οι ΑΜΕΑ. Ο θεσμός κρίνεται επαρκώς ικανοποιητικός, καθώς επανειλημμένως πραγματοποιήθηκαν παρεμβάσεις για την επίλυση ποικίλων προβλημάτων. Ωστόσο πρέπει να λειτουργήσει με συνέπεια ο θεσμός του συμβούλου για κάθε φοιτητή χωριστά.

Οι υλικοτεχνικές υποδομές του Τμήματος είναι γενικώς ανεπαρκείς για το μέγεθός του.

Τα αμφιθέατρα και οι αίθουσες διδασκαλίας είναι οριακά επαρκείς με δεδομένο ότι πολλές φορές αναγκάζονται τα μέλη ΔΕΠ είτε να συντομεύουν τα μαθήματα, ώστε να υπάρξει χρόνος και για περισσότερα, είτε να πραγματοποιούν τα μαθήματα στα γραφεία τους.

Η νησίδα Η/Υ είναι μικρή και σε μη φυσικά αεριζόμενο χώρο με αποτέλεσμα την ελλιπή εξυπηρέτηση των φοιτητών.

Δεν υπάρχει χώρος για τη στέγαση των εργαστηρίων (βιβλικών σπουδών, λειτουργικής, μουσικολογίας), που λειτουργούν στο Τμήμα.

Ανεπαρκής είναι και ο χώρος φύλαξης του αρχείου της Γραμματείας του Τμήματος.

Ο μηχανοργάνωση της Γραμματείας έχει ολοκληρωθεί για το προπτυχιακό και το μεταπτυχιακό πρόγραμμα, προβλέπεται δε η κατ' αντιστοιχία δημιουργία οποιουδήποτε προπτυχιακού ή μεταπτυχιακού προγράμματος στο σύστημα e-Grammateia και το προσωπικό έχει εκπαιδευθεί αναλόγως για τη χρήση τους. Ωστόσο είναι γενικά ανεπαρκής η τεχνική υποστήριξη για την αντιμετώπιση των ποικίλων νέων απαιτήσεων και αναγκών που προκύπτουν από τη λειτουργία του Τμήματος.

Η διαφάνεια και η αποτελεσματικότητα στην ανάπτυξη και χρήση των υποδομών επιτυγχάνεται με τη σύσταση επιτροπών από τη Συνέλευση του Τμήματος, οι οποίες αποτελούνται από Καθηγητές και Λέκτορες. Οι επιτροπές ενημερώνουν τη Συνέλευση του Τμήματος και λογοδοτούν σ' αυτήν.

Η διαχείριση των οικονομικών πόρων πραγματοποιείται σε συνεργασία με την Κοσμητεία της Σχολής και με ειδικές επιτροπές που συστήνονται από τη Συνέλευση του Τμήματος. Οι τελικές αποφάσεις παίρνονται από αυτήν μετά από πλήρη ενημέρωσή της εκ μέρους των ειδικών επιτροπών.

Αξιολόγηση των διοικητικών υπηρεσιών

Θετικά σημεία:

- Υπάρχει καλή οργάνωση, συντονισμός και συνεργασία μεταξύ των μελών ΔΕΠ του Τμήματος στο διοικητικό έργο του Τμήματος, όπως της αξιολόγησης, της αναμόρφωσης των σπουδών και των απαιτήσεων της ΜΟΔΙΠ κ.λπ.
- Άρχισε η ψηφιοποίηση των έντυπων αρχείων της γραμματείας στο πρωτόκολλο και το φοιτητολόγιο (προπτυχιακό και μεταπτυχιακό)
- Ολοκληρώθηκε η επεξεργασία του προπτυχιακού Παραρτήματος Διπλώματος, το οποίο αναγνωρίστηκε διεθνώς για το ΑΠΘ (DS Label)
- Συντηρήθηκε και ταξινομήθηκε το παλιό αρχείο της Γραμματείας του Τμήματος και άρχισε η ψηφιοποίησή του

Αρνητικά σημεία:

- Η τεχνική υποστήριξη για την αντιμετώπιση των ποικίλων νέων απαιτήσεων και αναγκών που προκύπτουν από τη λειτουργία του Τμήματος είναι μη ικανοποιητική. Αυτό οφείλεται κυρίως στον μικρό αριθμό των τεχνικών της αναδόχου εταιρείας όσο και στις νέες αλλαγές, που προκύπτουν συνεχώς και, από τις μεγάλες αλλαγές που έχουν γίνει στα προγράμματα σπουδών, οπότε η Γραμματεία του Τμήματος επιφορτίσθηκε μεγάλο κύκλο εργασιών, δυσανάλογο οποιουδήποτε προγραμματισμού.
- Ανεπαρκής είναι ο αριθμός των διοικητικών υπαλλήλων της Γραμματείας, με αποτέλεσμα να επιβαρύνεται πολύ το υπάρχον προσωπικό και να επιφορτώνονται με επιπλέον καθήκοντα τα οι Καθηγητές και οι Λέκτορες.

7. Σχέσεις με κοινωνικούς, πολιτιστικούς, παραγωγικούς φορείς

Το Τμήμα έχει αναπτύξει κατά τη διάρκεια της λειτουργίας του ένα ευρύτατο δίκτυο συνεργασίας με πλήθος κοινωνικών και πολιτιστικών φορέων στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Η συνεργασία αυτή αφορά σε πολλές και ποικίλες δραστηριότητες από τις οποίες ξεχωρίζουν η επιμόρφωση κληρικών, κατηχητών, καθηγητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, η ενημέρωση γονέων σε θέματα πνευματικής ζωής και αγωγής, καθώς και η γενικότερη ενημέρωση της κοινωνίας μέσα από το ραδιόφωνο και την τηλεόραση. Οι συνεργασίες αυτές προέκυψαν, διατηρήθηκαν και διευρύνθηκαν με την προσωπική συμμετοχή των μελών ΔΕΠ σε εκδηλώσεις που διοργανώνονται κατά καιρούς από τους συνεργαζόμενους φορείς με σκοπό τη μετάδοση της θεολογικής γνώσης στην κοινωνία κατά άμεσο και, όπου χρειάζεται, εκλαϊκευτικό τρόπο.

A. Συνεργασίες με Ιερές Μητροπόλεις και ενορίες

- Συμμετοχή σε συνοδικές επιτροπές
- Συνέδρια και ημερίδες
- Ιερατικές συνάξεις
- Επιμόρφωση κληρικών και κατηχητών

Συνέδριο, Ιερά Μητρόπολη Θεσσαλονίκης

Συνέδριο, Ιερά Μητρόπολη Σερρών και Νιγρίτης

Ημερίδα, Ιεράς Μητροπόλεως Φλώρινας

Ημερίδα, Ιερά Μητρόπολη Λαγκαδά, Λητής και Ρεντίνης

Ιερατική Σύναξη, Αρχιεπισκοπή Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας

Ιερατική σύναξη, Ιερά Μητρόπολη Αιτωλίας και Ακαρνανίας

Ιερατική Σύναξη, Ιερά Μητρόπολη Ιεραπότνης και Σητείας

Ιερατική Σύναξη, Ιερά Μητρόπολη Δημητριάδος και Αλμυρού

Ιερατική σύναξη, Ιερά Μητρόπολη Κασσανδρείας

Σεμινάριο Επιμορφώσεως Κληρικών, Ιερά Μητρόπολη Λαγκαδά, Λητής και Ρεντίνης

Σεμινάριο Επιμορφώσεως Κληρικών, Ιερά Μητρόπολη Καισαριανής, Βύρωνος και Ύμηττού

Σεμινάριο υπευθύνων του κατηχητικού έργου, Ιερά Μητρόπολη Θεσσαλονίκης

Επιμέλεια και διόρθωση της επισήμου εκδόσεως των ετησίων τόμων της Διοικητικής Συγκροτήσεως και της Τυπικής Διατάξεως της Εκκλησίας της Κύπρου.

Κατάθεση υπομνημάτων για την επίλυση λειτουργικών ζητημάτων της Εκκλησίας της Κύπρου.

Στην αίθουσα διαλέξεων του Καθεδρικού Ναού Θείας Αναλήψεως Κατερίνης της Ιεράς Μητροπόλεως Κίτρους και Κατερίνης, (20-1-2013). Θέμα: «*Θεία λειτουργία και ορθόδοξο ήθος ζωής*». Κωδικός: 14 ή 23

Στο Πνευματικό Κέντρο της Ενορίας του Αγίου Νικολάου Λιτοχώρου Πιερίας της Ιεράς Μητροπόλεως Κίτρους και Κατερίνης (16-12-2012). Θέμα: «*“Χριστός· γεννάται, δοξάσατε”*. Ιστορική, λειτουργική και θεολογική προσέγγιση του Πάσχα του χειμώνα». Κωδικός: 14 ή 23

Στην ενορία «Αγίου Παντελεήμονος» (περιοχή «Μακεδονίτισσας») της Λευκωσίας της Κύπρου (Σεπτέμβριος 2012). Θέμα: «*Γέροντας Πορφύριος και νοερά προσευχή*». Κωδικός: 14 ή 23

Στην Ίδια Ενορία, (Φεβρουάριος 2013). Θέμα: «*Προϋποθέσεις και συχνότητα μετοχής στη θεία ευχαριστία, κατά τη διδασκαλία του Αγίου Νικοδήμου Αγιορείτου*». Κωδικός: 14 ή 23

Στις μεγάλες ενορίες της Ι. Μητροπόλεως Κωνσταντίας της Κύπρου (Παραλίμνι, Δερίνεια, Αγία Νάπα), με διαλέξεις μεταπασχαλινές (2012) λειτουργικού περιεχομένου. Κωδικός: 14 ή 23

Στο Πνευματικό Κέντρο της Ενορίας Αγίου Χριστοφόρου στα Κωνσταντινουπολίτικα της Θεσσαλονίκης (27-11-2012). Θέμα: «*Συμβιωτικά προβλήματα των συζύγων*». Κωδικός: 14 ή 23

Στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Κατερίνης, στην ετήσια εκδήλωση του συλλόγου των πολυτέκνων Πιερίας, για τη γιορτή της Μητέρας (2-2 2013). Θέμα: «*Γιορτή της μητέρας. Πολυτεκνία. Καλλιτεκνία*». Κωδικός: 14 ή 23

Στο Σεμινάριο Επιμορφώσεως Κληρικών της Ιεράς Μητροπόλεως Λαγκαδά, Λητής και Ρεντίνης (Λαγκαδάς 12-2-2013). Θέμα: «*Τελετουργικά θέματα της θείας λειτουργίας (Α΄)*». Κωδικός: 14

Στο ίδιο Σεμινάριο (Λαγκαδάς 26-2-2013). Θέμα: «Τελετουργικά θέματα της θείας λειτουργίας (Β΄)». Κωδικός: 14

Στο Σεμινάριο υπευθύνων του κατηχητικού έργου της Ιεράς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης (Ενορία Αγίου Χριστοφόρου - Κωνσταντινουπολίτικα, 28-2-2013). Θέμα: «Αρχαία και νέα κατήχηση της Εκκλησίας. Κατηχητική αξιοποίηση των ακολουθιών του νυχθημέρου». Κωδικός: 14 ή 23

Επιμέλεια και διόρθωση (2012,2013,2014) (μαζί με τον καθηγητή Θεόδωρο Γιάγκου και τον Λέκτορα πρωτοπρ. Χρυσόστομο Νάσση) της επίσημης εκδόσεως των ετησίων τόμων της Διοικητικής Συγκροτήσεως και της Τυπικής Διατάξεως της Εκκλησίας της Κύπρου. Κωδικός: 25

Προετοιμασία προς έκδοση καταλόγου του συνόλου των παλαιτύπων της βιβλιοθήκης της Ιεράς Μονής Οσίου Διονυσίου του εν Ολύμπω της Ιεράς Μητροπόλεως Κίτρους και Κατερίνης, τα οποία είναι ήδη καταλογογραφημένα από προηγούμενη επιτόπια έρευνά μας. Κωδικός: 25

Συμμετοχή ως μέλος στην Επιτροπή Θείας Λατρείας της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Κύπρου (2012, 2013). Κωδικός: 25

Κατάθεση υπομνημάτων για την επίλυση λειτουργικών ζητημάτων, που απασχολούν την Εκκλησία της Κύπρου, μέσω της ως άνω Επιτροπής προς την Ιερά Σύνοδο της Κυπριακής Εκκλησίας. Κωδικός: 25

Παρουσίαση στο Βελίδειο Συνεδριακό Κέντρο του έργου του Στρατηγού Φραγκούλη Φράγκου (πρώην αρχηγού ΓΕΕΘΑ και υπηρεσιακού υπουργού). «Ποιά Τουρκία; Ποιοί Τούρκοι;» (26-11-2012). Κωδικός: 16

Χατζηγιάννης Αίθουσα Λάρισας, Θέμα Εισήγησης: *Η τιμή των αγίων στην Ορθόδοξη Εκκλησία*, Λάρισα 01/11/2013. (14)

Πολιτιστικό Κέντρο Δήμου Σερρών, Θέμα Εισήγησης: *Νεομάρτυρες και Δούλον Γένος. Η περίπτωση των Σερραίων Νεομαρτύρων*, Σέρρες 24/03/2013. (14)

Συνεδριακό Κέντρο Μητροπόλεως Λαγκαδά, Λητής και Ρεντίνης «Κύρριλος και Μεθόδιος», Θέμα Εισήγησης: *Το πρόβλημα της εθνικότητας και η συμβολή της σλαβικό πολιτισμό*, Πέντε Βρύσες Λαγκαδά. (10)

Εταιρεία Ηπειρωτικών Μελετών Ιωαννίνων, Θέμα Εισήγησης: *Η πολιτική και εκκλησιαστική διάσταση του Σκοπιανικού ζητήματος*, Ιωάννινα 21/06/2013. (13)

Συνεργασίες με Ιερές Μητροπόλεις και εισηγήσεις σε συνέδρια, ιερατικές συνάξεις και συνδέσμους νέων:

Αίθουσα Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών, Θέμα Εισήγησης: *Ο από Αλεξανδρουπόλεως Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης Ανθίμος*, Θεσσαλονίκη 20/01/2012. (10) και [(16), διότι αποτελεί εργασία σε συλλογικό τόμο προς τιμή του Παναγιωτάτου Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. Ανθίμου].

Σχολή Γονέων Νάουσας, Θέμα Εισήγησης: *Παιδαγωγικές αντιλήψεις των Σεραφείμ του Σάρωφ και Σωφρονίου Σαχάρωφ*, Νάουσα 23/06/2012. (14)

Αίθουσα Τελετών Α.Π.Θ., Θέμα Εισήγησης: *Οι Τρεις Ιεράρχες και το πρόβλημα της ειρήνης*, Θεσσαλονίκη 26/01/2012. (23 ή 25)

Αίθουσα Μητροπόλεως Τρίκκης και Σταγών, Θέμα Εισήγησης: *Θάνατος και Ανάσταση κατά τη διδασκαλία των Τριών Ιεραρχών*, Τρίκαλα 29/01/2012. (14)

Ιερός Ναός Αγίου Γεωργίου Νεαπόλεως της Ιεράς Μητροπόλεως Νεαπόλεως και Σταυρουπόλεως, Θέμα Εισήγησης: Παρουσίαση βιβλίου καθηγητού π. Βασιλείου Καλιακμάνη: «*Μαθητεύοντες στο Ευαγγέλιο της Κυριακής*», Νεάπολη Θεσσαλονίκης 22/02/2012. (20)

Ομιλία στο Ιερατικό Συνέδριο της Ιεράς Μητροπόλεως Σερβίων και Κοζάνης, Θέμα Εισήγησης: *Ο Ιερεύς ενώπιον των προκλήσεων της απιστίας της εποχής μας*, Κοζάνη 01/03/2012. (14)

Ιερός Ναός Αγίου Γεωργίου Κορδελιού της Ιεράς Μητροπόλεως Νεαπόλεως και Σταυρουπόλεως, Θέμα Εισήγησης: «*Κοινωνικές αντιλήψεις αγίου Κοσμά Αιτωλού*», Κορδελιό Θεσσαλονίκης 14/03/2012. (14)

Παράρτημα ΠΕΘ Λάρισας, Θέμα Εισήγησης: «*Εισαγωγή στη Μεγάλη Εβδομάδα*», Λάρισα 03/04/2012. (10)

Παράρτημα ΠΕΘ Λάρισας, Θέμα Εισήγησης: «*Το πρόβλημα του χρόνου και η υπέρβασή του*», Λάρισα 12/01/2013. (10)

Ιερατική Σύναξη Ιεράς Μητροπόλεως Κερκύρας, Παξών και Διαποντίων Νήσων, Θέμα Εισήγησης: «*Ορθοδοξία και Ελληνισμός*», Κέρκυρα 27/01/2013. (14 ή 23)

Ιερατική Σύναξη Ιεράς Μητροπόλεως Κιλκίς, Θέμα Εισήγησης: «*Οι Τρεις Ιεράρχες και η Ειρήνη*», Αίθουσα Πολιτιστικού Κέντρου Κιλκίς 30/01/2013. (14 ή 23)

Ιερατική Σύναξη Ιεράς Μητροπόλεως Κίτρους και Κατερίνης, Θέμα Εισήγησης: «Άγιος Κοσμάς Αιτωλός», Κατερίνη 01/08/2013. (14 ή 23)

Εκδήλωση προς τιμήν του Ιερομάρτυρος Κοσμά του Αιτωλού, Θέμα Εισήγησης: «Ο Κοσμάς ο Αιτωλός», Θέρμο Αιτωλοκαρνανίας 23/08/2013. (14)

Ιερατική Σύναξη Ιεράς Μητροπόλεως Ιερισσού, Αρδαμερίου και Αγίου Όρους, Θέμα Εισήγησης: Λόγος εγκωμιαστικός στη Νεομάρτυρα Ακυλίνα», Ζαγκλιβέρι 27/09/2013. (14 ή 23)

Συνέδριο της Ιεράς Μητροπόλεως Λαγκαδά, «Εις τιμήν και μνήμην των νεομαρτύρων Κυράννης και Ακυλίνας», Εισήγηση: Αυξεντίου αρχιμανδρίτου Λαυριώτου, Παρακλητικός κανών εις την αγίαν μεγαλομάρτυρα Κυράνναν. Φεβρουάριος 2013. Κωδικός: 14.

Ημερίδα «Εις τιμήν και μνήμην της αγ.Κυράννης», Εισήγηση : Η αγ.Κυράννα στην εικονογραφία- αισθητικές παρατηρήσεις. Φεβρουάριος 2012. Κωδικός: 14.

Ημερίδα Ιεράς Μητροπόλεως Λαγκαδά Λητής και Ρεντίνης, "Εις τιμήν και μνήμην των αγιοτάτων επισκόπων Λητής και Ρεντίνης Ακακίου και Δαμασκηνού του Στουδίτου". Εισήγηση: Ακάκιος, ο αγιότατος επίσκοπος Λητής και Ρεντίνης, (31 Μαρτίου 2013). Κωδικός: 14.

Ιερά Μητρόπολις Πολυανής και Κιλκισίου. Θέμα 1^{ον}: Η τέχνη της Λατρείας ή η λατρεία της τέχνης; Σεπτέμβριος 2012.

Ιερά Μητρόπολις Πολυανής και Κιλκισίου. 2^{ον}: Ζητήματα και προβλήματα του κηρύγματος. Οκτώβριος 2012.

Στην ενοριακή σύναξη Ευκαρπίας Κιλκίς 2 ομιλίες με θέματα: α)Πορεία προς τη Βηθλεέμ και β) Ιδού αναβαίνομεν εις Ιερουσόλυμα.

Ιερά Μητρόπολις Νεαπόλεως και Σταυρουπόλεως. Θέμα: Ζητήματα αισθητικής της θείας Λατρείας , Νοέμβριος 2012. Κωδικός: 23.

Ιερά Μητρόπολη Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας, Εικαστικοί στοχασμοί, παρουσίαση της εικονογραφήσεως του Ιερού Ναού αγίων Αναργύρων Βεροίας, Θεσσαλονίκη, 2007 και ανατύπωση 2013. Κωδικός: 14

9. Ιερά Μητρόπολη Λαγκαδά, Λητής και Ρεντίνης, Θεολογικό Συμπόσιο: Ακάκιος και Δαμασκηνός. Οι αγιώτατοι επίσκοποι Λητής και Ρεντίνης, Εισήγηση: Ακάκιος ο Αγιώτατος Επίσκοπος Λητής και Ρεντίνης. Θεσσαλονίκη 2013. Κωδικός: 14

B. Συνεργασίες με Σχολές Γονέων

Σχολή Γονέων Ιεράς Μητροπόλεως Λαγκαδά και Λητής και Ρεντίνης. Θέμα: "Παλεύοντας με τα κύματα του γάμου".

Σχολή Γονέων Ιεράς Μητροπόλεως Λαγκαδά και Λητής και Ρεντίνης. Θέμα: "Λειτουργική αγωγή της οικογένειας".

Σχολή Γονέων της Ι. Μητροπόλεως Λαγκαδά, Λητής και Ρεντίνης. Θέμα: "Λειτουργική ζωή - Λειτουργημένοι άνθρωποι".

Ιεράς Μητροπόλεως Κίτρους και Κατερίνης. Θέμα: "Οι διαπροσωπικές σχέσεις των συζύγων".

Σχολή Γονέων Ιεράς Μητροπόλεως Λαγκαδά και Λητής και Ρεντίνης. Θέμα: "Η σύγχρονη διάσταση της κοινωνικής διδασκαλίας του Αγίου Γρηγορίου Παλαμά".

Σχολή Γονέων της Ιεράς Μητροπόλεως Σερβίων και Κοζάνης. Θέμα: "Ο γάμος: δέσμευσις ή ελευθερία";

Σχολή γονέων στην Ηρακλείτσα Καβάλας. Θέμα: "Η Θεία Λειτουργία και η σημασία της για την οικογενειακή ζωή".

Στη Σχολή Γονέων της Ι. Μητροπόλεως Λαγκαδά, Λητής και Ρεντίνης (14-3-2011). Θέμα: «Λειτουργική ζωή - Λειτουργημένοι άνθρωποι». Κωδικός: 23

Στη μετακατασκευαστική συνάντηση συζύγων στην Βροντού Πιερίας της Ιεράς Μητροπόλεως Κίτρους και Κατερίνης, (9-9-2012). Θέμα: «Οι διαπροσωπικές σχέσεις των συζύγων». Κωδικός: 23

Σχολή Γονέων Ιεράς Μητροπόλεως Λαγκαδά και Λητής και Ρεντίνης. Θέμα: Παλεύοντας με τα κύματα του γάμου.(04-03-2013). Κωδικός: 23.

Σχολή Γονέων Ιεράς Μητροπόλεως Λαγκαδά και Λητής και Ρεντίνης. Θέμα: Λειτουργική αγωγή της οικογένειας. (25-5-13). Κωδικός: 23.

Γ. Συνεργασίες με φορείς της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Ημερίδα Ενώσεως Θεολόγων Πιερίας, με θέμα: "Κλήρος και λαός στην Ορθόδοξη θεολογία και ζωή".

Πρωτοβουλία ομάδας Θεολόγων Εκπαιδευτικών Νομού Τρικάλων, με θέμα: "Η Αγία και Μεγάλη Σύνοδος της Ορθοδόξου Εκκλησίας".

Ημερίδα του Συμβουλευτικού Σταθμού Νέων Ανατολικής Θεσσαλονίκης με θέμα "Το πένθος και η διαχείριση του στη σχολική κοινότητα" .

Επιστημονική Ημερίδα θεολόγων καθηγητών Β/θμιας της Ι.Μ. Νεαπόλεως και Σταυρουπόλεως.

Πανελλήνια Ένωση Θεολόγων Νομού Πιερίας: 04-11-13. Θέμα: Η εικόνα ως μέσον αγωγής-η θεολογία της ωραιότητας. Κωδικός: 10.

Δ. Συνεργασίες με πολιτιστικούς φορείς και συλλόγους

Συνεργασία με το Κέντρο Πνευματικής και Κοινωνικής Συμπαραστάσεως «Παναγία η Φιλανθρωπινή», Ορμύλια Χαλκιδικής.

Εισηγήσεις στον Ελληνορθόδοξο Σύλλογο «Ευαγγελιστής Μάρκος» στο Hagen της Γερμανίας
Σύλλογος Κυπρίων Φοιτητών Θεσσαλονίκης.

Συνεργασία με την Ένωση για τα Δικαιώματα των Πεζών: Εισηγήσεις και συμμετοχή σε δράσεις για τη βελτίωση των συνθηκών ζωής των παιδιών, των υπερήλικων και των ΑΜΕΑ στην πόλη της Θεσσαλονίκης

22-24 Μαρτίου 2013, Προύσα: Συμμετοχή ως εκπρόσωπος του Οικουμενικού Πατριαρχείου στο 3^ο Διεθνές Συνέδριο "Υδατος Προύσης (3. Uluslararası Bursa Su Kongresi ve Sergisi) με γενικό θέμα «Αειφόρος διαχείριση υδάτων και το μέλλον των πόλεων» (Sürdürülebilir su yönetimi ve kentlerin geleceği). Εισηγήση με θέμα: «Το ύδωρ εις τὸν Χριστιανισμόν» (Hiristiyanlıkta su). Σύνδεσμος: www.su2013.org

11-14 Απριλίου 2013 Κωνσταντινούπολη: Συμμετοχή στο Συνέδριο του Ζωγραφείου Λυκείου και τῶν Εκπαιδευτηρίων Μαντουλίδη με θέμα «150 Καβάφης».

Ε. Συνεργασίες με Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

1. Ραδιοφωνικές Εκπομπές

- ✓ Ραδιόφωνο της Εκκλησίας της Ελλάδος
- ✓ Ραδιόφωνο Δήμου Πολυγύρου
- ✓ Ραδιόφωνο της Εκκλησίας της Ελλάδος στην εκπομπή «Η ταυτότητα της Εκκλησίας» με θέμα (α) τη διακήρυξη της ανεξιθρησκίας το 313 μ.Χ. στα Μεδιόλανα και (β) τη σχέση Θεολογίας και Εκκλησίας
- ✓ Δημοτικός ραδιοφωνικός σταθμός FM 100, 6 στην εκπομπή της Ένωσης για τα Δικαιώματα των Πεζών μαζί με τον αντιπρύτανη κ. Ιω. Παντή για τη βιώσιμη κινητικότητα και την ευταξία στην πανεπιστημιούπολη ΑΠΘ

2. Τηλεοπτικές εκπομπές

- ✓ TV 4E
- ✓ TV 100
- ✓ TV Europe 1, στην εκπομπή «Κάν'το όπως ο ηγέτης» για το νόημα της Ανάστασης και της εορτής του Πάσχα

ΣΤ. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Τα μέλη ΔΕΠ Τμήματος δραστηριοποιούνται έντονα στις εκπαιδευτικές και κοινωνικές δράσεις του ΑΠΘ συμμετέχοντας ενεργά στις διάφορες επιτροπές που έχουν συσταθεί και λειτουργούν με απόφαση της Συγκλήτου. Οι επιτροπές αυτές είναι οι εξής:

- * Συμβούλιο Στρατηγικού Σχεδιασμού
- * Κεντρική Επιστημονική Επιτροπή για το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα "Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση»

- * Διοικητικό Συμβούλιο του Κέντρου Βυζαντινών Ερευνών
- * Επιτροπή Πολιτιστικής Πολιτικής
- * Επιτροπή Επικοινωνιακής Πολιτικής
- * Επιτροπή Κοινωνικής Πολιτικής & Υγείας
- * Επιτροπή Προστασίας Ακαδημαϊκού Ασύλου και Φύλαξης Υποδομών
- * Επιτροπή Ερευνητικής Πολιτικής
- * Επιτροπή για θέματα Φύλου και Ισότητας
- * Επιτροπή Απασχόλησης και Σταδιοδρομίας
- * Επιτροπή Εποπτείας Πανεπιστημιακής Βιβλιοθήκης
- * Επιτροπή Εκδόσεων και Δημοσιευμάτων
- * Επιτροπή του Ταμείου Υποστήριξης Φοιτητών του Α.Π.Θ

8. Στρατηγική ακαδημαϊκής ανάπτυξης

ΣΤΟΧΟΙ

Στόχος του Τμήματος είναι η διαρκής αναβάθμισή του με την προσωπική και ιδίως με τη συλλογική ερευνητική και ακαδημαϊκή εργασία των μελών και με τη σύνδεσή του με τα μεγάλα ερευνητικά και ακαδημαϊκά κέντρα της χώρας μας και του εξωτερικού, ώστε η Ορθόδοξη Θεολογία να καλλιεργείται με επιστημονική συνέπεια και αξιοπιστία, έχοντας αξιοποιήσει διατμηματικές συνεργασίες με τα Τμήματα του Α.Π.Θ. Προς το σκοπό αυτό ενίσχυσε την επιστημονική και εκπαιδευτική του συνεργασία αναπτύσσοντας το διάλογο της Ορθόδοξης Θεολογίας με τις Φυσικές Επιστήμες, όπως επίσης δίνοντας έμφαση στους τομείς της Βιοηθικής, της Οικολογίας και του Χριστιανικού Πολιτισμού.

Ταυτόχρονα, στόχος του Τμήματος είναι η συνεργασία με την Εκκλησία και τους κοινωνικούς και πολιτιστικούς φορείς, καθώς η Θεολογία συνδέεται ουσιαστικά και δημιουργικά με την ελληνική κοινωνία και γενικότερα τον άνθρωπο, αλλά και ιδιαίτερα με τη Διασπορά και την παρουσία του Οικουμενικού Πατριαρχείου στον κόσμο. Το Τμήμα επιδιώκει να αναδείξει τη Θεολογία ως γνωστική περιοχή της ορθόδοξης παράδοσης και του πολιτισμού όχι μόνο της χώρας μας αλλά και της Ευρώπης, και να προβάλλει ιδιαίτερα τη σημασία της οικουμενικής Ορθοδοξίας ως σημαντικότερης γνωστικής περιοχής των ανθρωπιστικών σπουδών, που έχει αξία για το «ζωντανό» παρελθόν, ως συνέχεια ζωής και δημιουργίας, καθώς και για το παρόν και το μέλλον των Ορθόδοξων ανά τον κόσμο.

ΕΡΕΥΝΑ

Στρατηγικός ερευνητικός στόχος είναι η μελέτη και κριτική έκδοση κειμένων της βιβλικής και ιουδαϊκής, αλλά και της εν γένει χριστιανικής γραμματείας με κύρια περιοχή έρευνας την ενιαία κειμενική παράδοση της Εκκλησίας και της Ορθοδόξου Θεολογίας.

Βοηθητικό εργαλείο υπήρξε το Θεματικό Δίκτυο Έρευνας για την κειμενική και ερμηνευτική εκκλησιαστική παράδοση (ΚΕΕΠ), ενώ εκκρεμεί στο Υπουργείο Παιδείας η εγκεκριμένη από τη Σύγκλητο του ΑΠΘ ίδρυση του Εργαστηρίου Βιβλικών Σπουδών. Ήδη, ωστόσο, λειτουργεί από το 2007 σε μόνιμη βάση το Μεταπτυχιακό Σεμινάριο Ορθοδόξου Ερμηνευτικής Θεολογίας Exegeticum, ως επιστημονικό Colloquium ερμηνευτικών σπουδών με ομιλητές από τη διεθνή ακαδημαϊκή κοινότητα. Εξάλλου, από το 2012 και το 2013 λειτουργούν με απόφαση της Συγκλήτου δύο ερευνητικά κέντρα, το Κέντρο Αγίου Δημητρίου και Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά, και το Κέντρο Αποστόλου Παύλου, καθώς επίσης από το 2007 και το Εργαστήριο Χριστιανικής Παιδαγωγικής, που έχουν ενισχύσει τη συλλογική ερευνητική προσπάθεια των ερευνητικών ομάδων του Τμήματος, την ενδοϊδρυματική συνεργασία και την εντατικοποίηση της διεθνούς τους συνεργασίας.

Σημαντικά θα συμβάλει η διαμόρφωση κοινών ερευνητικών στρατηγικών, παράλληλα με τα επιμέρους ερευνητικά έργα των μελών ΔΕΠ, ώστε να αξιοποιηθεί σε συγκεκριμένους τομείς το πλούσιο ερευνητικό δυναμικό του Τμήματος.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Στον τομέα του διδακτικού και εκπαιδευτικού του έργου το Τμήμα επιδιώκει την περαιτέρω αναβάθμισή του μέσω της λεπτομερέστερης μελέτης και ανάλυσης των επί μέρους παραγόντων της εκπαιδευτικής διαδικασίας, χρησιμοποιώντας ως εργαλείο τη ολοκλήρωση των απογραφικών δελτίων μαθημάτων των προγραμμάτων σπουδών του. Θα διατυπώσει γενικούς κανόνες για τη δημιουργία υψηλού και κυρίως ενιαίου επιπέδου στην εκπαίδευση, συμβατού με τα διεθνή και ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά προγράμματα.

Για τον σκοπό αυτό, αναθεωρήθηκε μετά από λεπτομερή μελέτη και ενδοτμηματικό διάλογο το προπτυχιακό και μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών, σύμφωνα με τα διεθνώς κρατούντα στις επιμέρους γνωστικές θεολογικές περιοχές, υιοθετώντας νέους τρόπους διδασκαλίας, όπως τις

ημερίδες, τα σεμινάρια και τα εργαστήρια, με εισαγωγή όλο και πιο αποτελεσματικών τρόπων ηλεκτρονικής εκπαίδευσης.

Θεωρούμε πλεονέκτημα ότι τα τελευταία χρόνια έχει ανανεωθεί και έχει αυξηθεί το διδακτικό και ερευνητικό προσωπικό του Τμήματος με νέα και ικανά πρόσωπα, που γνωρίζουν τις σύγχρονες μεθόδους έρευνας και διδασκαλίας και έχουν εργασθεί, ή έχουν κάνει μεταπτυχιακές και διδακτορικές σπουδές στο εξωτερικό. Έτσι, από 24 καθηγητές και λέκτορες το 2009, σήμερα υπηρετούν 33 καθηγητές και λέκτορες.

Σημειώνεται ότι ήδη 5 μαθήματα από τα 55 συνδέουν το Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών άμεσα με την Πληροφορική. Υπογραμμίζεται η ενίσχυση των δεξιοτήτων των φοιτητών με την παροχή πρακτικών σεμιναριακών προγραμμάτων με πιστοποίηση σε 4 περιοχές: τη Βυζαντινή Ψαλτική Τέχνη και την Αγιογραφία από το ακαδ. έτος 2013-14, και το Ποιμαντικό και Κοινωνικό Έργο και τον Θρησκευτικό Τουρισμό από το επόμενο ακαδ. έτος. Ιδιαίτερη, επίσης, βαρύτητα δίνεται στην παιδαγωγική κατάρτιση των φοιτητών, με αξιοποίηση του εξαιρετικά εξοπλισμένου Εργαστηρίου Χριστιανικής Παιδαγωγικής, το οποίο χρησιμοποιείται και ως Ηλεκτρονικό Εργαστήριο για όλες τις επιστημονικές δραστηριότητες του Τμήματος.

ΔΙΕΘΝΟΠΟΙΗΣΗ

Η προοπτική του Τμήματος στον τομέα της εξωστρέφειας και η σταθερή προσήλωσή του στη διεθνοποίηση των προγραμμάτων σπουδών του, η οποία πιστεύει ότι θα συμβάλει αποφασιστικά στη βιωσιμότητα των θεολογικών σπουδών, συνολικά, σε ένα κόσμο που δεν ευνοεί γενικότερα τις ανθρωπιστικές σπουδές, πιστοποιείται με τα δύο αγγλόφωνα προγράμματα, που έχουν καταρτισθεί για αλλοδαπούς και ομογενείς φοιτητές με δίδακτρα, εξυπηρετώντας ταυτοχρόνως και τους εισερχόμενους ερασμιακούς φοιτητές και τους ERASMUS MUNDUS.

Ειδικά το Αγγλόφωνο Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Studies in Orthodox Theology» είναι το πρώτο και μόνο πρόγραμμα προπτυχιακών σπουδών, που εγκρίθηκε από τη Σύγκλητο του ΑΠΘ, με την άμεση αξιοποίηση των δυνατοτήτων του νέου νομικού πλαισίου του Ν. 4009/2011.

Επίσης, το αγγλόφωνο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών για αλλοδαπούς και ομογενείς φοιτητές με δίδακτρα, «Studies in Orthodox Theology», είναι ένα από τα τέσσερα αγγλόφωνα μεταπτυχιακά προγράμματα του ΑΠΘ, που εγκρίθηκαν από τη Σύγκλητο, για να λειτουργήσουν από το ακαδ. έτος 2014-2015, και τα οποία αναμένεται να προσελκύσουν ερευνητές και από το εξωτερικό.

Η υλοποίηση είναι εφικτή, γιατί το Τμήμα, μέσω του προγράμματος του ΑΠΘ e-grammateia έχει ολοκληρώσει τις διοικητικές και εκπαιδευτικές διαδικασίες σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης με πλήρη καταγραφή (100%) όλων των δελτίων του εκπαιδευτικού προσωπικού και των μαθημάτων, εκδίδοντας τον ηλεκτρονικό του Οδηγό Σπουδών με τη νέα εκπαιδευτική νομοθεσία.

Το Τμήμα επενδύει πολλά σε αυτά τα δύο προγράμματα και μελετά συγκεκριμένες στρατηγικές για την ανάπτυξη συντονισμένων ενεργειών, που θα εξασφαλίσουν την υλοποίησή τους.

Σταθερή επιδίωξη είναι η περαιτέρω αύξηση των ακαδημαϊκών συνεργασιών και ανταλλαγών διδακτικού προσωπικού και φοιτητών όλων των βαθμίδων με ξένα Πανεπιστήμια, και η ευρύτερη χρήση ηλεκτρονικών πλατφορμών μαθημάτων (Blackboard, e-class κλπ.), καθώς και η χρήση υπηρεσιών που σχετίζονται με την ηλεκτρονική ανάρτηση επιστημονικών και ερευνητικών δράσεων, όπως τα open journals, τα open courses και η Συνεδριοθήκη.

Επιδιώκεται να αξιοποιηθεί η ιδιαιτερότητα του Τμήματος, που είναι ο μεγάλος αριθμός αλλοδαπών και ομογενών φοιτητών, ιδιαίτερα από ορθόδοξες χώρες ή Πατριαρχεία. Μελετώνται, επιπλέον, τρόποι γλωσσικής επιμόρφωσής τους, ώστε να εισάγονται στην κειμενική παράδοση της Εκκλησίας και να παρακολουθούν με μεγαλύτερη άνεση τις σπουδές τους, με σκοπό να διευρυνθούν οι δυνατότητες αύξησης του αριθμού τους μετά από κατάλληλη ενημέρωση των εκκλησιαστικών δομών προέλευσης.

ΕΛΛΕΙΨΕΙΣ

Πολύ σημαντική είναι η αντιμετώπιση των σοβαρών ελλείψεων, που υπάρχουν στις υποδο-

μές και τον εξοπλισμό του Τμήματος, καθώς και στο διοικητικό και βοηθητικό προσωπικό, η οποία θα δώσει τη δυνατότητα επίτευξης των στόχων της ακαδημαϊκής ανάπτυξής του. Προς τούτο το Τμήμα προτίθεται να εξαντλήσει κάθε διαθέσιμο πόρο, που θα του δοθεί, ενώ με ευρηματικότητα θα κινηθεί προς κάθε δυνατή πηγή, που θα μπορούσε να του εξασφαλίσει λύσεις ή θα δρομολογήσει λύσεις. Λύσεις χρησιμοποίησης συμβασιούχων μικρής διάρκειας ή απασχολούμενων για την πρακτική άσκηση καλύπτουν μερικώς την εκπαιδευτική διαδικασία.

Σημειώνονται, επίσης, σοβαρές ελλείψεις αιθουσών διδασκαλίας, χώρων για τα εργαστήρια, αλλά και εκπαιδευτικού εξοπλισμού (ιδίως στη Βιβλιοθήκη της Σχολής) και μη ορθολογική αξιοποίηση των χώρων της Σχολής. Σοβαρή έλλειψη είναι, επίσης, η παντελής έλλειψη τεχνικού και εργαστηριακού προσωπικού στο Τμήμα, που οφείλεται σε μία βαθιά παθογένεια διαχείρισης του ανθρώπινου δυναμικού από το ΑΠΘ, οι διοικήσεις του οποίου και η Σύγκλητος στο παρελθόν και μέχρι σήμερα δεν εφήρμοσαν κριτήρια και δείκτες εξορθολογισμού και διαφάνειας ως προς το υπάρχον ανθρώπινο τεχνικό και διοικητικό προσωπικό.

9. Συμπεράσματα

Θετικά σημεία:

1. Το Τμήμα διαθέτει αναθεωρημένο Προπτυχιακό Πρόγραμμα και Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών, που ανταποκρίνονται στις ερευνητικές και εκπαιδευτικές του δραστηριότητες σε διεθνές επίπεδο, εγκεκριμένα από τη Σύγκλητο του ΑΠΘ την άνοιξη του 2013.
2. Η εισαγωγή της οργάνωσης μαθημάτων με το σύστημα των Σεμιναρίων σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο δημιούργησε ήδη ενθουσιασμό στους φοιτητές και ενίσχυσε τη διεπιστημονικότητα για την εκπαιδευτική και επιστημονική συνεργασία.
3. Οι διοικητικές διαδικασίες για την εκλογή μελών ΔΕΠ πραγματοποιούνται σύμφωνα με το Νόμο, με κατά γράμμα τήρηση των διαδικασιών και προθεσμιών.
4. Αυξήθηκε σημαντικά ο αριθμός των μελών ΔΕΠ, διευρύνοντας τις διδακτικές, ερευνητικές και επιστημονικές προοπτικές του Τμήματος.
5. Ανταπύχθηκαν καινούργιες τακτικές ερευνητικές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες, που υλοποίησαν καινοτόμες ιδέες και ανέπτυξαν τις διεθνείς συνεργασίες του Τμήματος.
6. Υπάρχει ευρύτατη συνεργασία με ποικιλία κοινωνικών και ακαδημαϊκών φορέων του εσωτερικού και του εξωτερικού, που παρήγαγε σημαντικά αποτελέσματα ως προς τη διεξαγωγή συνεδρίων, ανταλλαγών κ.ά. επιστημονικών δραστηριοτήτων.
7. Υπάρχει αξιόλογη συμμετοχή των μελών ΔΕΠ του Τμήματος σε εγχώρια και διεθνή επιστημονικά και ερευνητικά προγράμματα με σημαντικές διακρίσεις. Προσφάτως ερευνητική εργασία μελών ΔΕΠ του Τμήματος τιμήθηκε με το βραβείο της Ακαδημίας Αθηνών.
8. Έχει δοθεί σημαντική έμφαση στην καλλιέργεια επιστημονικών περιοχών που συμβάλλουν πρακτικά στην κοινωνική διακονία της Εκκλησίας (μουσικολογία, αγιογραφία, ποιμαντική διακονία, νομοκανονική υποστήριξη).
9. Το Τμήμα με την αναθεώρηση των Προγραμμάτων Σπουδών του και την έγκρισή τους από τη Σύγκλητο του ΑΠΘ (είναι τα μόνα προγράμματα που έχουν λάβει αυτήν την έγκριση με βάση το Ν. 4009/2011) έθεσε ως προτεραιότητα την ετοιμότητά του για την εθνική πιστοποίηση των προγραμμάτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, έργο που ήδη έχει αποφασίσει η Α.Δι.Π. και οφείλουν να υλοποιήσουν όλα τα τριτοβάθμια ιδρύματα της Ελλάδος.

Αρνητικά σημεία:

1. Υπάρχει σημαντικότερη έλλειψη χώρων, που εμποδίζει την πληρέστερη πραγματοποίηση και ανάπτυξη των επιστημονικών και ερευνητικών δραστηριοτήτων του Τμήματος: αίθουσες διδασκαλίας, χώροι στέγασης εργαστηρίων, νησίδας Η/Υ και των Κέντρων του Τμήματος.
2. Διαπιστώνεται σημαντική έλλειψη διοικητικού προσωπικού για την υποστήριξη του διοικητικού έργου του Τμήματος και ιδιαιτέρως των Τομέων, με αποτέλεσμα τη δημιουργία καθυστερήσεων και δυσλειτουργιών στη διεκπεραίωση και την εκπαιδευτική υποστήριξη.
3. Διαπιστώνεται περιορισμένη συμμετοχή του Τμήματος σε προτάσεις για ανταγωνιστικά ερευνητικά προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
4. Διαπιστώνεται το μειωμένο ενδιαφέρον της συμμετοχής των φοιτητών στο εκπαιδευτικό έργο του Τμήματος λόγω των περιορισμένων επαγγελματικών διεξόδων, που διαθέτουν μετά την αποφοίτησή τους.
5. Διαπιστώθηκε μη ενεργοποίηση όλων των μελών ΔΕΠ στις ερευνητικές δραστηριότητες του Τμήματος.

6. Λόγω του φόρτου εργασίας με τεχνικά και διοικητικά θέματα από μέρους των μελών ΔΕΠ έγιναν παραλείψεις στον ενδομηματικό ερευνητικό διάλογο, παρά τις καινοτόμες θεσμικές δομές, που θεωρήθηκαν από τη Σύγκλητο του ΑΠΘ πρωτοπόρες.
7. Παρατηρείται περισπασμός πολλών μελών ΔΕΠ σε διδασκαλία κατ' ανάθεση.
8. Με την εφαρμογή των νέων Προγραμμάτων Σπουδών (Προπτυχιακού και Μεταπτυχιακού) έχει ήδη τεθεί το θέμα της επαναξιολόγησης των μαθημάτων ελεύθερης επιλογής, με σκοπό τον περιορισμό τους, όπως επίσης και του περιορισμού του μεγάλου αριθμού προσφερόμενων μεταπτυχιακών μαθημάτων, που θα ενεργοποιούνται αναλόγως των αποτελεσμάτων σε ετήσια βάση.
9. Η μη αξιοποίηση από όλο το εκαιδευτικό και διδακτικό προσωπικό των ηλεκτρονικών δυνατοτήτων που προσφέρει κεντρικά το ΑΠΘ με τις υπηρεσίες της Κεντρικής Βιβλιοθήκης. Ανασταλτικός λόγος υπήρξε ασφαλώς γι' αυτό η επί σχεδόν τριετία εσωτερική διαβούλευση της αναθεώρησης όλων των προγραμμάτων σπουδών του Τμήματος και της τελικής στρατηγικής του, που έθετε το προσωπικό σε μία διαρκή αναμονή τελικών αποφάσεων.

ΠΙΝΑΚΕΣ

ΙΔΡΥΜΑ: ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΤΜΗΜΑ : ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

Σχετικός πίνακας	Ακαδημαϊκό έτος	2012-2013	2011-2012	2010-2011	2009-2010	2008-2009	2007-2008	2006-2007	2005-2006
# 1	Συνολικός αριθμός μελών ΔΕΠ	34	34	34	31	25	24	26	25
# 1	Λοιπό προσωπικό	9	9	9	10	10	10	10	10
# 2	Συνολικός αριθμός προπτυχιακών φοιτητών σε κανονικά έτη φοίτησης (ν Χ 2)	1179	1203	1655	1697	2082	2007	1924	1822
# 3	Προσφερόμενες από το Τμήμα θέσεις στις πανελλαδικές	240	220	237	236	233	231	233	227
# 3	Συνολικός αριθμός νεοεισερχομένων φοιτητών	260	255	218	211	207	195	207	245
# 7	Αριθμός αποφοίτων	136	130	134	213	113	142	173	161
# 6	Μ.Ο. βαθμού πτυχίου	7,41	7,39	7,37	7,37	7,29	7,38	7,42	7,29
# 4	Προσφερόμενες από το Τμήμα θέσεις ΠΜΣ	64	64	64	64	64	64	64	64
# 4	Αριθμός αιτήσεων για ΠΜΣ	115	126	102	110	83	97	80	105
# 12.1	Συνολικός αριθμός μαθημάτων για την απόκτηση πτυχίου	78	78	78	78	78	78	78	78
# 12.1	Σύνολο υποχρεωτικών μαθημάτων (Υ)	68	68	68	68	68	68	68	68
# 12.1	Συνολικός αριθμός προσφερόμενων μαθημάτων ΕΕ	82	84	128	126	114	112	108	110
# 15	Συνολικός αριθμός δημοσιεύσεων ΔΕΠ	252	139	160	223	133	140	109	92
# 16	Αναγνώριση ερευνητικού έργου (σύνολο)	124	140	105	126	108	1000	741	590
# 17	Διεθνείς συμμετοχές	2	3	3					

Πίνακας 1.1 Εξέλιξη του προσωπικού του Τμήματος

		2012-2013		2011-2012		2010-2011		2009-2010		2008-2009		2007-2008		2006-2007		2005-2006	
		A	Θ	A	Θ	A	Θ	A	Θ	A	Θ	A	Θ	A	Θ	A	Θ
Καθηγητές	Σύνολο	6	1	6	1	6	1	6	1	2	1	4	1	5	1	5	1
	Από εξέλιξη							3									
	Νέες προσλήψεις																
	Συνταξιοδοτήσεις											2					
	Παραιτήσεις																
Αναπληρωτές Καθηγητές	Σύνολο	6	1	5	—	5	—	4	—	5	—	3	—	4	—	3	—
	Από εξέλιξη	1	1					2		2							
	Νέες προσλήψεις					1											
	Συνταξιοδοτήσεις																
	Παραιτήσεις																
Επίκουροι Καθηγητές	Σύνολο	7	1	7	1	7	1	7	1	9	1	10	1	6	—	7	—
	Από εξέλιξη	1	1								1	4	1				
	Νέες προσλήψεις																
	Συνταξιοδοτήσεις																
	Παραιτήσεις																
Λέκτορες	Σύνολο	8	4	9	5	9	5	9	5	3	3	3	3	7	4	7	3
	Νέες προσλήψεις							6	2					1			
	Συνταξιοδοτήσεις																
	Παραιτήσεις																
Μέλη ΕΕΔΙΠ	Σύνολο																
Διδάσκοντες επί συμβάσει**	Σύνολο					2											
Τεχν. προσωπικό εργαστηρίων	Σύνολο																
Διοικητικό προσωπικό	Σύνολο	1	8	1	8	1	8	1	9	1	9	1	9	1	9	1	9

	Όνοματεπώνυμο	Βαθμίδα	Γνωστικό Αντικείμενο (ΦΕΚ)	Ερευνητικά Ενδιαφέροντα	Ιστοσελίδα Βιογραφικού
1	ΓΙΑΓΚΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	Καθηγητής	Πηγές Κανονικού Δικαίου	<ul style="list-style-type: none"> • Πηγές του Κανονικού Δικαίου με ιδιαίτερη έμφαση στη μελέτη της χειρόγραφης νομοκανονικής γραμματείας • Σχέσεις Λατρείας και Κανόνων • Σύγχρονη Καταστατική Νομοθεσία • Μοναχικοί Θεσμοί 	http://www.past.auth.gr/el/node/27
2	ΛΙΑΛΙΟΥ ΔΕΣΠΩ	Καθηγήτρια	Ερμηνεία των Δογματικών και Συμβολικών κειμένων της ορθόδοξου Εκκλησίας	<ul style="list-style-type: none"> • Πρόσληψη της Αγίας Γραφής από τους Πατέρες της Εκκλησίας • Ερμηνεία και ερμηνευτική των δογματικών κειμένων και της Εκκλησιαστικής Γραμματείας • Ανάπτυξη της Πατρολογίας • Θεολογία, τέχνη και αισθητική • Διάλογος Θεολογίας με τη Φιλοσοφία, τις Φυσικές Επιστήμες και την Οικολογία • Διαχριστιανικός και Διαθρησκευτικός Διάλογος • Θεολογία και σύγχρονη διάνοηση 	http://www.past.auth.gr/el/node/37
3	ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΧΡΗΣΤΟΣ	Καθηγητής	Καινή Διαθήκη. Ιστορία των Χρόνων, ερμηνεία και θεολογία της Καίνης Διαθήκης	<ul style="list-style-type: none"> • Αρχέγονος Χριστιανισμός • Ερμηνεία κατά Λουκά και Πράξεων των Αποστόλων • Θεολογία της Καίνης Διαθήκης και πατερική ερμηνεία • Απόκρυφη χριστιανική γραμματεία 	http://www.past.auth.gr/el/node/42
4	ΡΕΡΑΚΗΣ ΗΡΑΚΛΗΣ	Καθηγητής	Παιδαγωγικά - Χριστιανική Παιδαγωγική	•	http://www.past.auth.gr/el/node/47
5	ΤΡΙΤΟΣ ΜΙΧΑΗΛ	Καθηγητής	Ιστορία και σύγχρονη κατάσταση των Σλαβικών και λοιπών Ορθόδοξων Εκκλησιών	•	http://www.past.auth.gr/el/node/50
6	ΧΡΗΣΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Καθηγητής	Ιστορία του βυζαντινού πολιτισμού	<ul style="list-style-type: none"> • Ιστορία της Ύστερης Αρχαιότητας • Πρωτοβυζαντινή Περίοδος • Σκοτεινοί Αιώνες • Ιστορία του βυζαντινού πολιτισμού • Έκδοση κειμένων 	http://www.past.auth.gr/el/node/55

7	ΓΚΙΚΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΡΩ- ΤΟΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ	Αναπληρωτής Καθηγητής	Ποιμαντική και Εξομολογητική	<ul style="list-style-type: none"> • Ποιμαντική (θεωρία και πράξη), όπως παραδίδεται στην ιστορία της Εκκλησίας και όπως εφαρμόζεται σήμερα στην ενοριακή πράξη της Εκκλησίας • Ποιμαντική Ψυχολογία ως βοηθητική επιστήμη της ποιμαντικής, προκειμένου να αντιμετωπίζονται τα σύγχρονα ποιμαντικά προβλήματα και κυρίως ως αρωγός των πνευματικών στο πλαίσιο της διακονίας του μυστηρίου της μετανοίας -εξομολογήσεως, καθώς και στους παιδαγωγούς-θεολόγους για την προσέγγιση των εφήβων μαθητών μέσω των διαπροσωπικών σχέσεων • Ποιμαντική (θεωρία και πράξη), όπως παραδίδεται στην ιστορία της Εκκλησίας και όπως εφαρμόζεται σήμερα στην ενοριακή πράξη της Εκκλησίας • Ποιμαντική Ψυχολογία ως βοηθητική επιστήμη της ποιμαντικής, προκειμένου να αντιμετωπίζονται τα σύγχρονα ποιμαντικά προβλήματα και κυρίως ως αρωγός των πνευματικών στο πλαίσιο της διακονίας του μυστηρίου της μετανοίας -εξομολογήσεως, καθώς και στους παιδαγωγούς-θεολόγους για την προσέγγιση των εφήβων μαθητών μέσω των διαπροσωπικών σχέσεων. 	http://www.past.auth.gr/el/node/26
8	ΚΟΥΚΟΥΣΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	Αναπληρωτής Καθηγητής	Εισαγωγή στην Εκκλησιαστική Ιστορία	<ul style="list-style-type: none"> • Πηγές της Εκκλησιαστικής Ιστορίας • Σχέσεις Εκκλησίας και Πολιτείας • Ελληνισμός και Ορθοδοξία στην Ιταλία • Ελληνισμός και Εκκλησίες της διασποράς • Προσωπικότητες της Ορθόδοξου Εκκλησίας • Σχέσεις των Εκκλησιών Ανατολής και Δύσεως 	http://www.past.auth.gr/el/node/32
9	ΛΑΜΠΡΥΝΙΑΔΗΣ ΕΛΠΙΔΟ- ΦΟΡΟΣ ΜΗΤΡ. ΠΡΟΥΣΗΣ	Αναπληρωτής Καθηγητής	Συμβολική, Διορθόδοξες και Διαχριστιανικές σχέσεις	<ul style="list-style-type: none"> • 	http://www.past.auth.gr/el/node/36
10	ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΥΡΙΑ- ΚΟΥΛΑ	Αναπληρώτρια Καθηγήτρια	Καινή Διαθήκη. Γλώσσα, ερμηνεία και ερμηνευτική	<ul style="list-style-type: none"> • Γλώσσα της Καινής Διαθήκης, Γλώσσα των Εβδομήκοντα, Κοινή Ελληνιστική γλώσσα • Βιβλική Ερμηνευτική, Ερμηνευτική, Θεωρίες της ερμηνείας • Ερμηνεία της Καινής Διαθήκης • Φιλοσοφία της γλώσσας • Γλώσσα και πολιτισμός 	http://www.past.auth.gr/el/node/43

				<ul style="list-style-type: none"> • Βίβλος και Πολιτισμός 	
11	ΠΑΠΑΡΝΑΚΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	Αναπληρωτής Καθηγητής	Βιβλική Θεολογία και Ερμηνεία της Παλαιάς Διαθήκης	<ul style="list-style-type: none"> • Ερμηνεία και Θεολογία της Παλαιάς Διαθήκης • Βιβλική Θεολογία • Ιστορία της πρόσληψης της Αγίας Γραφής • Πατερική ερμηνευτική • Εφαρμογές πληροφορικής στη θεολογική έρευνα 	http://www.past.auth.gr/el/node/44
12	ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ ΣΥΜΕΩΝ	Αναπληρωτής Καθηγητής	Αγιολογία	<ul style="list-style-type: none"> • Θεολογική γραμματεία από την εποχή του πρώιμου Χριστιανισμού ως την Τουρκοκρατία • Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή Αγιολογία • Έκδοση θεολογικών, αγιολογικών και υμνογραφικών κειμένων • Αγιολογικές παραδόσεις και Μοναχισμός στη Θεσσαλονίκη • Ιστορία και παραδόσεις του Μοναχισμού στο Άγιον Όρος και τη Μακεδονία 	http://www.past.auth.gr/el/node/45
13	ΤΣΙΓΚΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	Αναπληρωτής Καθηγητής	Δογματική της Ορθόδοξου Καθολικής Εκκλησίας	<ul style="list-style-type: none"> • Μελέτη του περιεχομένου της ορθόδοξης πίστεως μέσα από τα ποικίλα <i>μνημεία</i> λόγου και τέχνης του πολιτισμού της Εκκλησίας. • <i>Ακριβής έκθεση</i> και ερμηνεία των κυριότερων δογμάτων της Ορθόδοξης Εκκλησίας, σε διαχρονία και συγχρονία με τον τρόπο ζωής της ευχαριστιακής κοινότητας. • Σύνδεση της <i>Δογματικής Θεολογίας</i> με τη βιβλική μαρτυρία και την πατερική παράδοση, με το ήθος και τη λατρεία, με τη θεωρία και την πράξη της Εκκλησίας, με τα ερωτήματα και τις προκλήσεις των καιρών μας. 	http://www.past.auth.gr/el/node/52
14	ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ	Επίκουρος Καθηγητής	Βυζαντινή Μουσικολογία και Ψαλτική Τέχνη	<ul style="list-style-type: none"> • Καταλογογράφηση των μουσικών χειρογράφων του Αγίου Όρους. • Καταγραφή μουσικών συνθέσεων που έχουν μελοποιηθεί για την εορτή του Αγ. Δημητρίου (ΙΒ΄-ΙΣΤ΄ αι.). • Μελέτη, έρευνα και καταγραφή μουσικών χειρογράφων διαφόρων βιβλιοθηκών εκτός Ελλάδος. • Εξήγηση στην αναλυτική γραφή της Νέας Μεθόδου (1814) παλαιών αγνώστων μελωρημάτων 	http://www.past.auth.gr/el/node/22
15	ΒΑΝΤΣΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ	Επίκουρος	Χριστιανική Ηθική	<ul style="list-style-type: none"> • Βιοηθική 	http://www.past.auth.gr/

		Καθηγητής		<ul style="list-style-type: none"> • Ιατρική ηθική • Κοινωνική ηθική • Οικολογική ηθική 	el/node/23
16	ΓΚΑΒΑΡΔΙΝΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Επίκουρος Καθηγητής	Κανονικό Δίκαιο	<ul style="list-style-type: none"> • Κανονικό Δίκαιο • Νομοκανονικές Διατάξεις Βυζαντινού και Μεταβυζαντινού Δικαίου 	http://www.past.auth.gr/el/node/25
17	ΚΑΡΑΙΣΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ	Επίκουρος Καθηγητής	Εισαγωγή στη Θεία Λατρεία	<ul style="list-style-type: none"> • Ιστορία της χριστιανικής λατρείας σε όλη την έκτασή της • Ιστορική και θεολογική εξέταση της γένεσης και εξέλιξης του Χριστιανικού Ναού • Μελέτη της λειτουργικής συνεισφοράς Πατέρων της Εκκλησίας και εκκλησιαστικών συγγραφέων 	http://www.past.auth.gr/el/node/30
18	ΚΑΡΑΜΑΝΙΔΟΥ ANNA	Επίκουρη Καθηγήτρια	Εκκλησιαστική Γραμματεία από την Άλωση (1453) μέχρι σήμερα	<ul style="list-style-type: none"> • Εκκλησιαστική γραμματεία από τον 15ο αι. έως σήμερα • Κριτική έκδοση κειμένων της ίδιας περιόδου 	http://www.past.auth.gr/el/node/31
19	ΚΡΑΛΙΔΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	Επίκουρος Καθηγητής	Ιστορία Θρησκειών	<ul style="list-style-type: none"> • Ελληνορωμαϊκή περίοδος-Υστερη αρχαιότητα • Ιστορία Θρησκειών λαών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης • Θρησκείες του Ευξείνου Πόντου • Βυζάντιο και πρώιμο Ισλάμ 	http://www.past.auth.gr/el/node/33
20	ΚΩΤΣΙΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Επίκουρος Καθηγητής	Κοινωνιολογία του Χριστιανισμού	<ul style="list-style-type: none"> • Κοινωνιολογία της θρησκείας • Κοινωνιολογία του Χριστιανισμού • Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης • Θρησκεία και Πολιτική • Θρησκεία και Πολιτική Οικονομία • Διαπολιτισμική Συνεργασία • Ορθοδοξία και Ευρώπη • Προβλήματα Παγκοσμιοποίησης και Θρησκευτική ελευθερία • Κοινωνιολογία της Οικουμενικής κίνησης • Κοινοτισμός-Άτομο-Ανθρώπινα Δικαιώματα 	http://www.past.auth.gr/el/node/34
21	ΜΠΟΖΙΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Επίκουρος Καθηγητής	Ιστορία της Αρχαίας και Βυζαντινής Φιλοσοφίας	<ul style="list-style-type: none"> • Σχέσεις Ελληνισμού-Χριστιανισμού • Φιλοσοφία των Πατέρων • Ιωάννης Χρυσόστομος • Πολιτική Φιλοσοφία στην αρχαιότητα και τον Με- 	http://www.past.auth.gr/el/node/39

				<p>σαίωνα</p> <ul style="list-style-type: none"> • Απόκρυφη Χριστιανική Γραμματεία • Πλατωνισμός και Μυστική Θεολογία 	
22	ΣΚΡΕΤΤΑΣ - ΠΛΕΞΙΔΑΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ	Επίκουρος Καθηγητής		<ul style="list-style-type: none"> • 	http://www.past.auth.gr/el/node/48
23	ΦΙΛΙΩΤΗΣ-ΒΛΑΧΑΒΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ	Επίκουρος Καθηγητής	Ιστορία των Δογμάτων	<ul style="list-style-type: none"> • Αρχέγονος χριστιανισμός • Ανάπτυξη και ερμηνεία των δογμάτων • Η αίρεση του Αρειανισμού και λοιπές αρχαίες αιρέσεις • Το προπατορικό αμάρτημα • Η συνοδική πράξη στην αρχαία Εκκλησία (πρώτη μέτ'εταρτη οικουμενική σύνοδο) • Διαχριστιανικές Σχέσεις 	http://www.past.auth.gr/el/node/54
24	ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ	Λέκτορας	Σύγχρονες χριστιανικές αιρέσεις	<ul style="list-style-type: none"> • Οι σύγχρονες χριστιανικές αιρέσεις • Η ιστορικοδογματική εξέλιξη και διδασκαλία των διαφόρων κλάδων του Προτεσταντισμού • Οι νεότερες καταστροφικές λατρείες 	http://www.past.auth.gr/el/node/24
25	ΔΑΦΝΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	Λέκτορας	Παλαιά Διαθήκη. Εισαγωγή. Ερμηνεία, Βιβλική Αρχαιολογία	<ul style="list-style-type: none"> • Πεντάτευχος, Ψαλμοί, Προφητική και Σοφιολογική Γραμματεία • Ιστορία, Ανθρωπολογία και Θεολογία της Παλαιάς Διαθήκης κατά το Μασωριτικό και την Μετάφραση των Εβδομήκοντα (Ο') • Ερμηνευτική της Παλαιάς Διαθήκης με έμφαση στη συνάντηση εβραϊκής και ελληνικής γλώσσας και σκέψης κατά την Κλασική και Ελληνιστική Περίοδο 	http://www.past.auth.gr/el/node/28
26	ΛΑΜΠΡΟΥ ΣΟΥΛΤΑΝΑ	Λέκτορας	Εκκλησιαστική Γραμματεία της υστεροβυζαντινής περιόδου	<ul style="list-style-type: none"> • Εκκλησιαστική Γραμματεία από τον 9ο έως τον 15ο αι. • Κριτική έκδοση κειμένων της ίδιας περιόδου 	http://www.past.auth.gr/el/node/35
27	ΜΠΑΚΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Λέκτορας	Ιστορία των Πρεσβυγενών Πατριαρχείων	<ul style="list-style-type: none"> • Ιστορία και σύγχρονη κατάσταση του Οικουμενικού Πατριαρχείου και των άλλων Πρεσβυγενών Πατριαρχείων (Αλεξανδρείας, Αντιοχείας, Ιεροσολύμων) • Εκκλησιαστική ιστορία του ελλαδικού και ελληνόφωτου χώρου • Ιστορία της εκκλησιαστικής διοίκησης • Εκκλησιαστική γεωγραφία και χριστιανική τοπογραφία 	http://www.past.auth.gr/el/node/38

				φία <ul style="list-style-type: none"> • Τοπική εκκλησιαστική ιστορία • Ιστορία του Ελληνισμού (εκκλησιαστική, εκπαιδευτική και κοινωνική δραστηριότητα) 	
28	ΝΑΣΣΗΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ	Λέκτορας	Πηγές της θείας λατρείας. Τελετουργική	<ul style="list-style-type: none"> • Βυζαντινή λειτουργική παράδοση • Πηγές της θείας λατρείας • Έκδοση λειτουργικών κειμένων • Σύγχρονη λειτουργική πράξη του Οικουμενικού Πατριαρχείου • Εορτολόγιο • Πηγές και ερμηνεία της κανονικής γραμματείας • Βυζαντινό και μεταβυζαντινό δίκαιο • Βυζαντινή μουσική 	http://www.past.auth.gr/el/node/40
29	ΝΙΚΟΛΑΚΑΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Λέκτορας	Κανονικό Δίκαιο. Σχέσεις Πολιτείας και Εκκλησίας	<ul style="list-style-type: none"> • Σχέσεις Πολιτείας και Εκκλησίας • Το δίκαιο του Οικουμενικού Πατριαρχείου • Το δίκαιο του Αγίου Όρους • Το δίκαιο της εκκλησιαστικής περιουσίας • Η κεντρική και περιφερειακή οργάνωση της Εκκλησίας της Ελλάδος • Ο βιοπορισμός του κλήρου • Η ιδιαίτερη νομική μεταχείριση κληρικών και μοναχών • Η Ορθόδοξη Διασπορά • Το δίκαιο του ασύλου 	http://www.past.auth.gr/el/node/41
30	ΠΙΤΤΑΡΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	Λέκτορας	Πατρολογία. Χριστιανική Γραμματεία από τον 1ο έως τον 8ο αιώνα	<ul style="list-style-type: none"> • Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας (βίος, συγγράμματα καί διδασκαλία) πού καλύπτουν τήν περίοδο τοῦ γνωστικοῦ ἀντικειμένου • Θεολογική ἀνάλυση πατερικῶν κειμένων ἀφορώντα χριστολογικά καί θεοτοκολογικά ζητήματα 	http://www.past.auth.gr/el/node/46
31	ΤΡΙΒΥΖΑΔΑΚΗ ΑΓΓΕΛΙΚΗ	Λέκτορας	Χριστιανική και Βυζαντινή Αρχαιολογία και Τέχνη	<ul style="list-style-type: none"> • 	http://www.past.auth.gr/el/node/49
32	ΤΣΑΛΑΜΠΟΥΝΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	Λέκτορας	Καινή Διαθήκη. Ερμηνεία και Θεολογία	<ul style="list-style-type: none"> • Ιστορία Χρόνων Καινής Διαθήκης (αρχαιολογία και επιγραφική) • Ερμηνεία συνοπτικών ευαγγελίων και παύλειων επιστολών 	http://www.past.auth.gr/el/node/51

				<ul style="list-style-type: none"> • Θεολογία της Καινής Διαθήκης • Ιστορία της πρόσληψης • Κριτική του κειμένου της Καινής Διαθήκης • Οικολογική ερμηνεία της Καινής Διαθήκης 	
33	ΤΣΟΜΠΑΝΗΣ ΤΡΥΦΩΝ	Λέκτορας	Ομιλητική – Αισθητική της θείας λατρείας	<ul style="list-style-type: none"> • Ιστορία της Λατρείας • Αισθητική της Λατρείας και των Λειτουργικών Τεχνών • Αισθητική του λόγου-Ομιλητική και έρευνα στη σύγχρονη αιογραφία 	http://www.past.auth.gr/el/node/53

	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17	2017-18
Μέλη ΔΕΠ/ΕΠ	33				
Διδάσκοντες επί συμβάσει	—				
Τεχνικό προσωπικό εργαστηρίων	—				

Πίνακας 2. Εξέλιξη του συνόλου των εγγεγραμμένων φοιτητών του Τμήματος σε όλα τα έτη σπουδών

	2012-13	2011-12	2010-11	2009-10	2008-09	2007-08	2006-07	2005-06
Προπτυχιακοί	1783	1655	1596	1596	1650	1933	1871	1820
Μεταπτυχιακοί	274	284	268	274	308	280	245	207
Διδακτορικοί	102	117	117	119	129	124	107	92

Πίνακας 3. Εξέλιξη του αριθμού των νέο-εισερχομένων προπτυχιακών φοιτητών του Τμήματος

	2012-13	2011-12	2010-11	2009-10	2008-09	2007-08	2006-07	2005-06
Εισαγωγικές εξετάσεις	236	198	237	236	233	231	233	227
Μετεγγραφές (εισορές)	0	0	2	5	0	2	1	4
Διαγραφές	38	46	73	117	438	65	51	47
Κατατακτήριες εξετάσεις	12	19	19	16	20	17	20	13
Άλλες κατηγορίες	12	10	11	12	12	6	6	7
Σύνολο φοιτητών	260	183	198	155	-169	203	224	225
Σύνολο αλλοδαπών φοιτητών	2	2	2	3	4	12	15	21

Πίνακας 4. Εξέλιξη του αριθμού των θέσεων και των αποφοίτων του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ)

Τίτλος ΠΜΣ: «Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας»
Κανονική διάρκεια σπουδών (μήνες): 24

	2012-13	2011-12	2010-11	2009-10	2008-09	2007-08	2006-07	2005-06
Σύνολο αιτήσεων	115	126	102	110	83	97	80	135
Αιτήσεις αποφοίτων Τμήματος	79	102	91	66	79	60	108	108
Αιτήσεις αποφοίτων άλλων Τμημάτων	36	24	19	9	8	8	8	8
Σύνολο προσφερομένων θέσεων	64	64	64	64	64	64	64	64
Σύνολο εγγραφέντων	72	76	73	70	70	67	75	83
Σύνολο αποφοιτησάντων	55	37	68	70	25	32	28	21
Σύνολο αλλοδαπών εγγραφέντων	10	9	13	9	8	10	12	19

Πίνακας 5. Εξέλιξη του αριθμού των θέσεων και των αποφοίτων* του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών

	2012-13	2011-12	2010-11	2009-10	2008-09	2007-08	2006-07
Συνολικός αριθμός Αιτήσεων (α+β)	15	28	20	8	19	23	33
(α) Πτυχιούχοι του Τμήματος	7	15	17	7	17	13	22
(β) Πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων Αλλοδαποί	8	13	3	1	2	10	1
Συνολικός αριθμός προσφερόμενων θέσεων	15	28	20	8	19	23	33
Συνολικός αριθμός εγγραφέντων υποψηφίων	15	28	20	8	19	23	33
Απόφοιτοι	7	7	9	10	6	7	5
Μέση διάρκεια σπουδών αποφοίτων	5,5 έτη	5,5 έτη	6 έτη	6 έτη	6 έτη	6 έτη	6 έτη

Πίνακας 6. Κατανομή βαθμολογίας και μέσος βαθμός πτυχίου των αποφοίτων του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών

	2012-13	2011-12	2010-11	2009-10	2008-09	2007-08	2006-07	2005-06
Σύνολο αποφοιτησάντων	136	134	195	212	114	142	173	161
Πλήθος αποφοίτων με βαθμό 5,0-5,9	0	1	0	0	0	2	2	0
Ποσοστό % αποφοίτων με βαθμό 5,0-5,9	0,00	0,75	0,00	0,00	0,00	1,41	1,16	0,00
Πλήθος αποφοίτων με βαθμό 6,0-6,9	43	45	62	82	41	50	52	57
Ποσοστό % αποφοίτων με βαθμό 6,0-6,9	31,62	33,58	31,79	38,68	35,96	35,21	30,06	35,40
Πλήθος αποφοίτων με βαθμό 7,0-8,4	74	74	113	105	63	77	100	99
Ποσοστό % αποφοίτων με βαθμό 7,0-8,4	54,41	55,22	57,95	49,53	55,26	54,23	57,80	61,49
Πλήθος αποφοίτων με βαθμό 8,5-10,0	19	14	20	25	10	13	19	5
Ποσοστό % αποφοίτων με βαθμό 8,5-10,0	13,97	10,45	10,26	11,79	8,77	9,15	10,98	3,11
ΜΟ βαθμολογίας αποφοίτων	7,41	7,44	7,43	7,36	7,30	7,38	7,42	7,29

Πίνακας 7. Εξέλιξη του αριθμού των αποφοίτων του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών και διάρκεια σπουδών

	2012-13	2011-12	2010-11	2009-10	2008-09	2007-08	2006-07	2005-06
Αποφοιτήσαντες μετά από N έτη σπουδών	39	47	71	82	30	38	75	74
Αποφοιτήσαντες μετά από (N+1) έτη σπουδών	37	34	53	68	45	56	44	34
Αποφοιτήσαντες μετά από (N+2) έτη σπουδών	24	23	22	32	20	21	19	8
Αποφοιτήσαντες μετά από (N+3) έτη σπουδών	7	7	14	4	4	6	2	10
Αποφοιτήσαντες μετά από (N+4) έτη σπουδών	10	5	7	8	2	2	5	3
Αποφοιτήσαντες μετά από (N+5) έτη σπουδών	5	3	8	4	4	3	3	3
Αποφοιτήσαντες μετά από (N+6) έτη σπουδών	1	2	3	3	2	4	1	4
Αποφοιτήσαντες μετά από περισσότερα των (N+6) έτη σπουδών	13	13	17	11	7	12	24	25
Μη αποφοιτήσαντες μετά από περισσότερα των N έτη σπουδών	893	833	769	712	747	1038	969	919
Σύνολο αποφοιτησάντων	136	134	195	212	114	142	173	161

Πίνακας 8. Επαγγελματική ένταξη των αποφοίτων του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών*

Έτος Αποφοίτησης	Συνολικός αριθμός αποφοιτησάντων	Χρονικό διάστημα επαγγελματικής ένταξης μετά την αποφοίτηση (σε μήνες)			
		6	12	24	Μη ενταχθέντες – συνέχεια σπουδών
2006-2007	173				
2007-2008	142				
2008-2009	113				
2009-2010	213				
2010-2011	197				
2011-2012	130				
2012-2013	136				
<i>Σύνολο</i>	<i>1104</i>				

*Δεν υφίσταται μηχανισμός παρακολούθησης της απορρόφησης των πτυχιούχων του Τμήματος στην αγορά εργασίας.

Πίνακας 9. Συμμετοχή σε Διαπανεπιστημιακά ή Διατμηματικά Προγράμματα Προπτυχιακών Σπουδών

	2012-13	2011-12	2010-11	2009-10	2008-09	2007-08	2006-07	2005-06
Φοιτητές του Τμήματος που φοίτησαν σε άλλο Τμήμα (εσωτερικού)								
Φοιτητές του Τμήματος που φοίτησαν σε άλλο Τμήμα (ευρωπαϊκό)	1	5	4	0	0	0	0	0
Φοιτητές του Τμήματος που φοίτησαν σε άλλο Τμήμα (εξωτερικού)								
Επισκέπτες φοιτητές άλλων Τμημάτων (εσωτερικού)								
Επισκέπτες φοιτητές άλλων Τμημάτων (ευρωπαϊκών)	0	1	0	0	0	0	0	0
Επισκέπτες φοιτητές άλλων Τμημάτων (εξωτερικού)								
ΔΕΠ του Τμήματος που δίδαξαν σε άλλο Τμήμα (εσωτερικού)								
ΔΕΠ του Τμήματος που δίδαξαν σε άλλο Τμήμα (ευρωπαϊκό)	0	0	1	0	0	0	0	0
ΔΕΠ του Τμήματος που δίδαξαν σε άλλο Τμήμα (εξωτερικού)								
ΔΕΠ άλλων Τμημάτων (εσωτερικού) που δίδαξαν στο Τμήμα								
ΔΕΠ άλλων Τμημάτων (ευρωπαϊκών) που δίδαξαν στο Τμήμα	0	0	0	0	0	0	0	0
ΔΕΠ άλλων Τμημάτων (εξωτερικού) που δίδαξαν στο Τμήμα								

Πίνακας 10. Επαγγελματική ένταξη των αποφοίτων των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών*

Έτος Αποφοίτησης	Συνολικός αριθμός αποφοιτησάντων ΠΜΣ	Χρονικό διάστημα επαγγελματικής ένταξης μετά την αποφοίτηση (σε μήνες)			
		6	12	24	Μη ενταχθέντες – συνέχεια σπουδών
2006-2007	28				
2007-2008	32				
2008-2009	25				
2009-2010	70				
2010-2011	68				
2011-2012	37				
2012-2013	55				
<i>Σύνολο</i>	<i>315</i>				

* Δεν υπάρχει μηχανισμός παρακολούθησης της επαγγελματικής ένταξης των πτυχιούχων του προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών.

Πίνακας 11. Συμμετοχή σε Διαπανεπιστημιακά ή Διατμηματικά Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών

Περιγραφή Δεδομένων	2012-13	2011-12	2010-11	2009-10	2008-09	2007-08	2006-07	2005-06
Φοιτητές του Τμήματος που φοίτησαν σε άλλο Τμήμα (εσωτερικού)								
Φοιτητές του Τμήματος που φοίτησαν σε άλλο Τμήμα (ευρωπαϊκό)	2	1	2	0	0	0	0	0
Φοιτητές του Τμήματος που φοίτησαν σε άλλο Τμήμα (εξωτερικού)								
Επισκέπτες φοιτητές άλλων Τμημάτων (εσωτερικού)								
Επισκέπτες φοιτητές άλλων Τμημάτων (ευρωπαϊκών)	0	0	0	0	0	0	0	0
Επισκέπτες φοιτητές άλλων Τμημάτων (εξωτερικού)								
ΔΕΠ του Τμήματος που δίδαξαν σε άλλο Τμήμα (εσωτερικού)								
ΔΕΠ του Τμήματος που δίδαξαν σε άλλο Τμήμα (ευρωπαϊκό)	0	5	2	0	0	0	0	0
ΔΕΠ του Τμήματος που δίδαξαν σε άλλο Τμήμα (εξωτερικού)								
ΔΕΠ άλλων Τμημάτων (εσωτερικού) που δίδαξαν στο Τμήμα								
ΔΕΠ άλλων Τμημάτων (ευρωπαϊκών) που δίδαξαν στο Τμήμα	0	0	0	0	0	0	0	0
ΔΕΠ άλλων Τμημάτων (εξωτερικού) που δίδαξαν στο Τμήμα								

Πίνακας 12.1 Μαθήματα του Νέου Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών (Ακαδημ. Έτος 2013-2014)

Κωδικός	Τίτλος	Διδάσκοντες	ECTS	ώρες	Κατηγορία μαθήματος	Υ/ΕΠ/ΓΓ/ΑΔ	Εξαμ.	Ιστότοπος*
Υ101	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΤΗΣ Κ.Δ. (Υ101)	ΤΣΑΛΑΜΠΟΥΝΗ ΑΙΚΑΤΕ-ΡΙΝΗ	5.00	3.00	Υ	Υ	1	ΝΑΙ
Υ102	ΠΑΤΡΟΛΟΓΙΑ Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΟΛΟΓΙΑ – ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΤΩΝ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ (Υ102)	ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ ΣΥΜΕΩΝ	5.00	3.00	Υ	ΕΠ	1	ΝΑΙ
Υ103	ΠΗΓΕΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ (Υ103)	ΚΟΥΚΟΥΣΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	4.00	3.00	Υ	Υ	1	ΝΑΙ
Υ104	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ (Υ104)	ΜΠΟΖΙΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	4.00	3.00	Υ	ΕΠ	1	ΝΑΙ
Υ105	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ (Υ105)	ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΥΡΙΑΚΟΥΛΑ	4.00	2.00	Υ	ΑΔ	1	ΝΑΙ
Υ106	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ – ΥΜΝΟΛΟΓΙΑ (Υ106)	ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ	5.00	4.00	Υ	ΕΠ	1	ΝΑΙ
Υ201	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ (Υ201)	ΔΑΦΝΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ, ΠΑΠΑΡΝΑΚΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	5.00	3.00	Υ	Υ	2	ΝΑΙ
Υ202	ΠΑΤΡΟΛΟΓΙΑ ΙΙ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ 5ο ΩΣ ΤΟΝ 8ο ΑΙ. (Υ202)	ΠΙΤΤΑΡΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	4.00	3.00	Υ	ΕΠ	2	ΝΑΙ
Υ203	ΓΕΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ (Υ203)	ΧΡΗΣΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	4.00	3.00	Υ	ΕΠ	2	ΝΑΙ
Υ204	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ, ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΠΡΕΣΒΥΓΕΝΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (Υ204)	ΜΠΑΚΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	4.00	3.00	Υ	ΕΠ	2	ΝΑΙ
Υ205	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΗΓΕΣ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ (Υ205)	ΚΑΡΑΙΣΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ	4.00	2.00	Υ	Υ	2	ΝΑΙ
Υ206	ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ (Υ206)	ΤΡΙΒΥΖΑΔΑΚΗ ΑΓΓΕΛΙΚΗ	4.00	3.00	Υ	ΕΠ	2	ΝΑΙ
Υ207	ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ Ι. ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ (Υ207)	ΡΕΡΑΚΗΣ ΗΡΑΚΛΗΣ	5.00	3.00	Υ	Υ	2	ΝΑΙ
Υ301	ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ (Υ301)	ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΥΡΙΑ-	5.00	3.00	Υ	ΕΠ	3	ΝΑΙ

Κωδικός	Τίτλος	Διδάσκοντες	ECTS	ώρες	Κατηγορία μαθήματος	Υ/ΕΠ/ΓΓ/ΑΔ	Εξαμ.	Ιστότοπος*
		ΚΟΥΛΑ, ΤΣΑΛΑΜΠΟΥΝΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ						
Υ302	ΠΑΤΡΟΛΟΓΙΑ ΙΙΙ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ 9ο ΩΣ ΤΟΝ 15ο ΑΙ. (Υ302)	ΛΑΜΠΡΟΥ ΣΟΥΛΤΑΝΑ	5.00	3.00	Υ	ΕΠ	3	ΝΑΙ
Υ303	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΘΡΗΣΚΕΙΟΛΟΓΙΑ (Υ303)	ΚΡΑΛΙΔΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	4.00	2.00	Υ	Υ	3	ΝΑΙ
Υ304	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ (Υ304)	ΧΡΗΣΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	4.00	3.00	Υ	ΕΠ	3	ΝΑΙ
Υ305	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΙΙ. ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ (Υ305)	ΣΚΡΕΤΤΑΣ - ΠΛΕΞΙΔΑΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ	4.00	3.00	Υ	ΕΠ	3	ΝΑΙ
Υ306	ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ (Υ306)	ΚΩΤΣΙΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	4.00	3.00	Υ	ΕΠ	3	ΝΑΙ
Υ401	ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ (Υ401)	ΔΑΦΝΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	5.00	3.00	Υ	ΕΠ	4	ΝΑΙ
Υ402	ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΛΩΣΗ ΧΡΟΝΩΝ(Υ402)	ΚΑΡΑΜΑΝΙΔΟΥ ANNA	4.00	3.00	Υ	ΕΠ	4	ΝΑΙ
Υ403	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΣΛΑΒΙΚΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ (Υ403)	ΤΡΙΤΟΣ ΜΙΧΑΗΛ	4.00	3.00	Υ	ΕΠ	4	ΝΑΙ
Υ404	ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΖΩΗ (ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ) (Υ404)	ΓΚΙΚΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ	4.00	2.00	Υ	ΓΓ	4	ΝΑΙ
Υ405	ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ Ι. ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ (Υ405)	ΓΙΑΓΚΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	4.00	3.00	Υ	Υ	4	ΝΑΙ
Υ406	ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ ΙΙ. ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ (Υ406)	ΡΕΡΑΚΗΣ ΗΡΑΚΛΗΣ	5.00	3.00	Υ	ΕΠ	4	ΝΑΙ
ΥΕ01	ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ (ΥΕ01)	ΠΑΠΑΡΝΑΚΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	4.00	3.00	ΥΕ	ΕΠ	5-7	ΝΑΙ
ΥΕ02	ΠΑΤΕΡΕΣ – ΓΡΑΦΗ – ΠΑΡΑΔΟΣΗ (ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ) (ΥΕ02)	ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ ΣΥΜΕΩΝ	5.00	2.00	ΥΕ	ΕΠ	5-7	ΝΑΙ
ΥΕ03	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΔΟΓΜΑΤΩΝ (ΥΕ03)	ΦΙΛΙΩΤΗΣ-ΒΛΑΧΑΒΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ	4.00	3.00	ΥΕ	ΕΠ	5-7	ΝΑΙ
ΥΕ04	ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΔΟΓΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ Ι (ΥΕ04)	ΛΙΑΛΙΟΥ ΔΕΣΠΩ	4.00	2.00	ΥΕ	ΕΠ	5-7	ΝΑΙ
ΥΕ05	ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΕΣ ΑΙΡΕΣΕΙΣ (ΥΕ05)	ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒΥΤΕ-	3.00	2.00	ΥΕ	ΕΠ	5-7	ΝΑΙ

Κωδικός	Τίτλος	Διδάσκοντες	ECTS	ώρες	Κατηγορία μαθήματος	Υ/ΕΠ/ΓΓ/ΑΔ	Εξαμ.	Ιστότοπος*
		ΡΟΣ						
ΥΕ06	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΙΙΙ. ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ (ΥΕ06)	ΝΑΣΣΗΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ	5.00	3.00	ΥΕ	ΕΠ	5-7	ΝΑΙ
ΥΕ07	ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ ΚΑΙ ΟΜΙΛΗΤΙΚΗ (ΥΕ07)	ΤΣΟΜΠΑΝΗΣ ΤΡΥΦΩΝ	5.00	4.00	ΥΕ	ΕΠ	5-7	ΝΑΙ
ΥΕ08	ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΙΙ. ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ (ΥΕ08)	ΓΚΑΒΑΡΔΙΝΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	4.00	3.00	ΥΕ	ΕΠ	5-7	ΝΑΙ
ΥΕ09	ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΚΑΙ ΒΙΟΗΘΙΚΗ (ΥΕ09)	ΒΑΝΤΣΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ	4.00	3.00	ΥΕ	ΕΠ	5-7	ΝΑΙ
ΥΕ10	ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ ΙΙΙ. ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ – ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ (ΥΕ10)	ΡΕΡΑΚΗΣ ΗΡΑΚΛΗΣ	5.00	4.00	ΥΕ	ΕΠ	5-7	ΝΑΙ
ΥΕ11	ΘΕΟΛΟΓΙΑ, ΦΥΣΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ (ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ) (ΥΕ11)	ΛΙΑΛΙΟΥ ΔΕΣΠΩ, ΠΑΠΑΡ- ΝΑΚΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ, ΤΣΑ- ΛΑΜΠΟΥΝΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	5.00	2.00	ΥΕ	ΓΓ	5-7	ΝΑΙ
ΥΕ12	ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ (ΥΕ12)	ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΧΡΗΣΤΟΣ	4.00	3.00	ΥΕ	ΕΠ	6-8	ΝΑΙ
ΥΕ13	ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ (ΥΕ13)	ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΥΡΙΑ- ΚΟΥΛΑ	4.00	2.00	ΥΕ	ΕΠ	6-8	ΝΑΙ
ΥΕ14	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΘΡΗΣΚΕΙΑΚΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ (ΥΕ14)	ΚΡΑΛΙΔΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	4.00	3.00	ΥΕ	ΕΠ	6-8	ΝΑΙ
ΥΕ15	ΑΓΙΟΛΟΓΙΑ – ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΑ (ΥΕ15)	ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ ΣΥΜΕΩΝ	4.00	3.00	ΥΕ	ΕΠ	6-8	ΝΑΙ
ΥΕ16	ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΔΟΓΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΙΙ (ΥΕ16)	ΛΙΑΛΙΟΥ ΔΕΣΠΩ	4.00	2.00	ΥΕ	ΕΠ	6-8	ΝΑΙ
ΥΕ17	ΔΟΓΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ (ΥΕ17)	ΤΣΙΓΚΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	5.00	4.00	ΥΕ	ΕΠ	6-8	ΝΑΙ
ΥΕ18	ΣΥΜΒΟΛΙΚΗ – ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ – ΔΙΑΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΕΣ ΣΧΕ- ΣΕΙΣ (ΥΕ18)	ΛΑΜΠΡΥΝΙΑΔΗΣ ΕΛΠΙΔΟ- ΦΟΡΟΣ ΜΗΤΡ. ΠΡΟΥΣΗΣ	4.00	3.00	ΥΕ	ΕΠ	6-8	ΝΑΙ
ΥΕ20	ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ – ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ (ΥΕ20)	ΓΚΙΚΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΡΩ- ΤΟΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ	5.00	4.00	ΥΕ	ΕΠ	6-8	ΝΑΙ
ΥΕ21	ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ ΙV. ΕΙΔΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ – ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ (ΥΕ21)	ΡΕΡΑΚΗΣ ΗΡΑΚΛΗΣ	10.00	4.00	ΥΕ	ΑΔ	6-8	ΝΑΙ
Υ107	ΞΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΞΕΝΗ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΟΡΟΛΟΓΙΑ		3.00	2.00	Υ	ΓΓ	1	ΝΑΙ
Θ150	ΕΚΛ/ΚΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΤΗΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΗΣΟΥ ΤΟΥ ΑΙΜΟΥ (Θ150)	ΤΡΙΤΟΣ ΜΙΧΑΗΛ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ
Θ151	ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ. ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΕΣΧΑΤΩΝ (Θ151)	ΤΣΙΓΚΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ

Κωδικός	Τίτλος	Διδάσκοντες	ECTS	ώρες	Κατηγορία μαθήματος	Υ/ΕΠ/ΓΓ/ΑΔ	Εξαμ.	Ιστότοπος*
Θ154	ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ (Θ154)	ΚΑΡΑΙΣΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ
Θ165	ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΗ (Θ165)	ΡΕΡΑΚΗΣ ΗΡΑΚΛΗΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ
Θ168	Η ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ Η/Υ ΣΤΗ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ (Θ168)	ΠΑΠΑΡΝΑΚΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ
Θ171	ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ & ΕΥΡΩΠΗ. ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ (Θ171)	ΚΩΤΣΙΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ
Θ175	ΛΑΤΙΝΙΚΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ (Θ175)	ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΥΡΙΑΚΟΥΛΑ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ
Θ179	ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΑΥΛΕΙΑ ΘΕΟΛΟΓΙΑ (Θ179)	ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΧΡΗΣΤΟΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ
Θ184	ΕΚΠ/ΣΗ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑΣ Γ (Θ184)	ΤΣΟΜΠΑΝΗΣ ΤΡΥΦΩΝ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ
Θ215	ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (Θ215)	ΤΡΙΒΥΖΑΔΑΚΗ ΑΓΓΕΛΙΚΗ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ
Θ217	ΘΕΜΑΤΑ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ (Θ217)	ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ
Θ218	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ. Ι ΠΑΤΕΡΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (Θ218)	ΠΑΠΑΡΝΑΚΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ
Θ232	ΒΙΟΗΘΙΚΑ ΔΙΛΗΜΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΖΩΗΣ (Θ232)	ΒΑΝΤΣΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ
Θ237	ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ (Θ237)	ΝΙΚΟΛΑΚΑΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ
Θ238	ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΑΙΡΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ (Θ238)	ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ
Θ239	ΘΕΜΑΤΑ ΠΑΤΕΡΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ (Θ239)	ΠΙΤΤΑΡΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ
Θ242	ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΜΕ ΕΜΦΑΣΗ ΣΤΟ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ (Θ242)	ΡΕΡΑΚΗΣ ΗΡΑΚΛΗΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ
Θ257	Η ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟ ΠΑΡΟΝ (Θ257)	ΝΑΣΣΗΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ

Κωδικός	Τίτλος	Διδάσκοντες	ECTS	ώρες	Κατηγορία μαθήματος	Υ/ΕΠ/ΓΓ/ΑΔ	Εξαμ.	Ιστότοπος*
Θ261	Η ΣΥΜΠΡΟΣΕΥΧΗ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΕΤΕΡΟΔΟΞΩΝ (Θ261)	ΛΑΜΠΡΥΝΙΑΔΗΣ ΕΛΠΙΔΟΦΟΡΟΣ ΜΗΤΡ. ΠΡΟΥΣΗΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ
Θ262	ΤΟ ΠΡΟΠΑΤΟΡΙΚΟ ΑΜΑΡΤΗΜΑ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΚΑΙ ΔΥΤΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ (Θ262)	ΦΙΛΙΩΤΗΣ-ΒΛΑΧΑΒΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ
Θ263	ΕΒΡΑΙΚΑ ΙΙ (Θ263)	ΔΑΦΝΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ
Θ264	ΟΙ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΕΣ ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΗΣ (Θ264)	ΤΣΑΛΑΜΠΟΥΝΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ
Θ265	ΚΟΛΛΥΒΑΔΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΜΑΡΤΥΡΕΣ: ΑΓΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΜΑΡΤΥΡΙΟΥ (Θ265)	ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ ΣΥΜΕΩΝ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ
Θ268	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗΣ (Θ268)	ΚΩΤΣΙΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ
Θ269	ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΣΤΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ Β' (Θ269)	ΛΙΑΛΙΟΥ ΔΕΣΠΩ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ
Θ272	Ο ΜΙΧΑΗΛ ΨΕΛΛΟΣ ΚΑΙ Η ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ (Θ272)	ΧΡΗΣΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ
Θ274	Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΑ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ (Θ274)	ΜΠΟΖΙΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ
Θ276	Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΛΟΓΗ ΤΩΝ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ (Θ276)	ΓΚΑΒΑΡΔΙΝΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ
Θ277	ΤΑ ΘΕΟΛΟΓΙΚΑ ΡΕΥΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑ (Θ277)	ΚΑΡΑΜΑΝΙΔΟΥ ΑΝΝΑ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ
Θ279	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑΣ Δ (Θ279)	ΤΣΟΜΠΑΝΗΣ ΤΡΥΦΩΝ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ
Θ280	ΟΙ ΛΑΤΡΕΙΕΣ ΣΤΗ ΡΩΜΑΪΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΜΕΧΡΙ ΤΟΝ 4ο ΑΙ. (Θ280)	ΚΡΑΛΙΔΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ
Θ282	ΙΣΛΑΜ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ (Θ282)	ΚΡΑΛΙΔΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ
Θ283	Η ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΑΝΤΙΡΡΗΤΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΙΑ' -ΙΕ' ΑΙ. (Θ283)	ΛΑΜΠΡΟΥ ΣΟΥΛΤΑΝΑ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ
Θ284	Ο ΙΕΡΟΣ ΦΩΤΙΟΣ. ΠΡΟΣΩΠΟ ΚΑΙ ΕΡΓΟ (Θ284)	ΛΑΜΠΡΟΥ ΣΟΥΛΤΑΝΑ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ
Θ285	ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ ΚΑΙ ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΠΡΩΤΟΥΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ	ΚΟΥΚΟΥΣΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ

Κωδικός	Τίτλος	Διδάσκοντες	ECTS	ώρες	Κατηγορία μαθήματος	Υ/ΕΠ/ΓΓ/ΑΔ	Εξαμ.	Ιστότοπος*
	(Θ285)							
Θ286	ΑΝΤΙΟΧΕΙΑ ΚΑΙ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ 4Ο ΚΑΙ 5Ο ΑΙΩΝΑ (Θ286)	ΜΠΑΚΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ
Θ287	ΡΕΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΟ ΣΤΗ ΘΕΙΑ ΛΑΤΡΕΙΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ (Θ287)	ΣΚΡΕΤΤΑΣ - ΠΛΕΞΙΔΑΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ
Θ288	ΘΕΟΛΟΓΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ ΙΙ (Θ288)	ΤΡΙΒΥΖΑΔΑΚΗ ΑΓΓΕΛΙΚΗ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ
Θ289	Η ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΤΑΞΗ ΤΩΝ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ (Θ289)	ΓΙΑΓΚΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ
Θ290	Η ΟΜΑΔΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΙΗΤΙΚΗ ΤΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗ (Θ290)	ΡΕΡΑΚΗΣ ΗΡΑΚΛΗΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ
Θ291	ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΗΣ ΣΟΦΙΑΣ ΣΟΛΟΜΩΝΤΟΣ (Θ291)	ΔΑΦΝΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ
Θ292	ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ (Θ292)	ΤΣΑΛΑΜΠΟΥΝΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	2,4,6,8	ΝΑΙ
Χ112	ΘΕΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΖΟΜΕΝΑ ΜΕ ΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ ΤΟΥ ΑΙΜΟΥ (Χ112)	ΤΡΙΤΟΣ ΜΙΧΑΗΛ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	1,3,5,7	ΝΑΙ
Χ113	ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (Χ113)	ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ ΣΥΜΕΩΝ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	1,3,5,7	ΝΑΙ
Χ142	Η ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ Η/Υ ΣΤΗ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ (Χ142)	ΠΑΠΑΡΝΑΚΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	1,3,5,7	ΝΑΙ
Χ275	ΟΙ ΔΙΑΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΩΝ (Χ275)	ΡΕΡΑΚΗΣ ΗΡΑΚΛΗΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	1,3,5,7	ΝΑΙ
Χ278	ΘΕΜΑΤΑ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΗΘΙΚΗΣ (Χ278)	ΒΑΝΤΣΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	1,3,5,7	ΝΑΙ
Χ279	ΛΑΤΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΘΕΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΟΡΩΜΑΪΚΗ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ (Χ279)	ΚΡΑΛΙΔΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	1,3,5,7	ΝΑΙ
Χ280	ΘΕΟΛΟΓΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ Ι (Χ280)	ΤΡΙΒΥΖΑΔΑΚΗ ΑΓΓΕΛΙΚΗ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	1,3,5,7	ΝΑΙ
Χ81	ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ (Χ81)	ΓΚΙΚΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	1,3,5,7	ΝΑΙ
Χ152	ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΛΕΞΙΚΑ ΤΗΣ Κ.Δ. (Χ152)	ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΥΡΙΑΚΟΥΛΑ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	1,3,5,7	ΝΑΙ
Χ162	ΕΚΠ/ΣΗ & ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑΣ Α (Χ162)	ΤΣΟΜΠΑΝΗΣ ΤΡΥΦΩΝ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	1,3,5,7	ΝΑΙ
Χ163	ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ & ΟΛΥΜΠΙΣΜΟΣ. ΙΣΤΟΡΙΚΗ, ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ &	ΚΩΤΣΙΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑ-	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	1,3,5,7	ΝΑΙ

Κωδικός	Τίτλος	Διδάσκοντες	ECTS	ώρες	Κατηγορία μαθήματος	Υ/ΕΠ/ΓΓ/ΑΔ	Εξαμ.	Ιστότοπος*
X176	ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ (X163) ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ & ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΣΤΟ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ (X176)	ΝΤΙΝΟΣ ΡΕΡΑΚΗΣ ΗΡΑΚΛΗΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	1,3,5,7	ΝΑΙ
X177	Η ΝΟΕΡΑ ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ (X177)	ΣΚΡΕΤΤΑΣ - ΠΛΕΞΙΔΑΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	1,3,5,7	ΝΑΙ
X198	ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ (X198)	ΤΡΙΒΥΖΑΔΑΚΗ ΑΓΓΕΛΙΚΗ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	1,3,5,7	ΝΑΙ
X200	ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ (X200)	ΚΑΡΑΙΣΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	1,3,5,7	ΝΑΙ
X221	ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ. ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ (X221)	ΚΩΤΣΙΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	1,3,5,7	ΝΑΙ
X225	Ο ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΝΕΟΠΑΓΑΝΙΣΜΟΣ (X225)	ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	1,3,5,7	ΝΑΙ
X227	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ (X227)	ΝΙΚΟΛΑΚΑΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	1,3,5,7	ΝΑΙ
X235	Ο ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ 7ος ΑΙΩΝΑΣ ΩΣ ΕΠΟΧΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ (X235)	ΧΡΗΣΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	1,3,5,7	ΝΑΙ
X241	ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ (X241)	ΝΑΣΣΗΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	1,3,5,7	ΝΑΙ
X246	ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΑΙΡΕΣΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑ (X246)	ΦΙΛΙΩΤΗΣ-ΒΛΑΧΑΒΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	1,3,5,7	ΝΑΙ
X248	ΕΒΡΑΙΚΑ Ι (X248)	ΔΑΦΝΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	1,3,5,7	ΝΑΙ
X251	ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ (X251)	ΠΙΤΤΑΡΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	1,3,5,7	ΝΑΙ
X253	ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΣΤΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ Α' (X253)	ΛΙΑΛΙΟΥ ΔΕΣΠΩ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	1,3,5,7	ΝΑΙ
X259	Ο ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ ΣΤΟΥΣ ΑΠΟΛΟΓΗΤΕΣ ΤΟΥ 2ου μ. Χ. ΑΙΩΝΑ (X259)	ΜΠΟΖΙΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	1,3,5,7	ΝΑΙ
X261	ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΩΝ ΜΟΝΑΧΩΝ (X261)	ΓΚΑΒΑΡΔΙΝΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	1,3,5,7	ΝΑΙ
X262	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑΣ Β (X262)	ΤΣΟΜΠΑΝΗΣ ΤΡΥΦΩΝ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	1,3,5,7	ΝΑΙ
X263	Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΙΕΡΕΜΙΑΣ. ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ (X263)	ΠΑΠΑΡΝΑΚΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	1,3,5,7	ΝΑΙ

Κωδικός	Τίτλος	Διδάσκοντες	ECTS	ώρες	Κατηγορία μαθήματος	Υ/ΕΠ/ΓΓ/ΑΔ	Εξαμ.	Ιστότοπος*
X264	ΜΕΤΑΣΤΡΟΦΕΣ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗ ΣΧΕΤΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ (X264)	ΚΑΡΑΜΑΝΙΔΟΥ ANNA	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	1,3,5,7	ΝΑΙ
X265	Ο ΑΓΙΟΣ ΣΙΛΟΥΑΝΟΣ Ο ΑΘΩΝΙΤΗΣ (X265)	ΚΑΡΑΜΑΝΙΔΟΥ ANNA	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	1,3,5,7	ΝΑΙ
X266	Ο ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΜΑΝΟΥΗΛ Β΄ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ ΩΣ ΘΕΟΛΟΓΟΣ (X266)	ΛΑΜΠΡΟΥ ΣΟΥΛΤΑΝΑ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	1,3,5,7	ΝΑΙ
X267	ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ (X267)	ΤΣΑΛΑΜΠΟΥΝΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	1,3,5,7	ΝΑΙ
X268	ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΗ (X268)	ΔΑΦΝΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	1,3,5,7	ΝΑΙ
X269	ΕΙΔΩΛΟΛΑΤΡΙΑ, ΜΑΝΤΕΙΑ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΟΡΤΕΣ. ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ ΤΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΙΔΩΛΟΛΑΤΡΙΑΣ (X269)	ΚΟΥΚΟΥΣΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	1,3,5,7	ΝΑΙ
X270	ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΑΙ ΑΓΙΟ ΠΝΕΥΜΑ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΟΛΟΓΙΑ (X270)	ΤΣΙΓΚΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	1,3,5,7	ΝΑΙ
X271	Ο ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΦΑΝΑΤΙΣΜΟΣ ΩΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΩΝ ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΙΑΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ (X271)	ΛΑΜΠΡΥΝΙΑΔΗΣ ΕΛΠΙΔΟΦΟΡΟΣ ΜΗΤΡ. ΠΡΟΥΣΗΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	1,3,5,7	ΝΑΙ
X272	ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ. Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΟΙΚΟΥΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ 4ο – 6ο μ.Χ. ΑΙΩΝΕΣ (X272)	ΜΠΑΚΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	1,3,5,7	ΝΑΙ
X273	ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΞΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ (X273)	ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	1,3,5,7	ΝΑΙ
X274	ΤΟ ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΩΝ ΚΟΛΛΥΒΑΔΩΝ. ΣΤΑΘΜΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΝΕΩΣΗΣ (X274)	ΓΙΑΓΚΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	4.00	3.00	ΕΕ	ΕΠ	1,3,5,7	ΝΑΙ

*Όλα τα μαθήματα του ΠΠΣ διαθέτουν τον δικό τους ιστότοπο στο http://www.past.auth.gr/el/undergraduate_courses

Πίνακας 12.2. Μαθήματα Παλαιού Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών (Ακαδημ. Έτος 2012-2013)

Τίτλος	Κωδ.	Εξαμ.	ECTS	Κατηγ.	Ώρες/ Εβδ.	Διδάσκων	Εγγρα- φέντες	Εξετα- σθέντες	Επιτυ- χόντες
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ	101Υ	1	4	Υ	2	ΓΙΑΓΚΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	1233	207	207
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ	102Υ	1	4	Υ	3	ΠΑΠΑΡΝΑΚΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ, ΔΑΦΝΗ ΕΥΑΓΓΕ- ΛΙΑ	1643	73	70
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ	103Υ	1	4	Υ	3	ΤΣΑΛΑΜΠΟΥΝΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	1367	45	38
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	104Υ	1	4	Υ	2	ΚΟΥΚΟΥΣΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	1513	92	80
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ	105Υ	1	4	Υ	2	ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ ΣΥΜΕΩΝ	1285	218	188
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΘΕΙΑ ΛΑΤΡΕΙΑ	106Υ	1	4	Υ	4	ΣΚΡΕΤΤΑΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ Αρχιμανδρίτης	1200	60	57
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ	107Υ	1	3	Υ	3	ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΥΡΙΑΚΟΥΛΑ	1205	172	167
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	108Υ	1	3	Υ	2	ΡΕΡΑΚΗΣ ΗΡΑΚΛΗΣ	994	29	26
ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ	201Υ	2	3	Υ	2	ΔΑΦΝΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	1448	47	38
ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΣΥΝΟΠΤΙΚΩΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΞΕΩΝ ΤΩΝ ΑΠΟ- ΣΤΟΛΩΝ	202Υ	2	4	Υ	3	ΤΣΑΛΑΜΠΟΥΝΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	1401	201	191
ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ	203Υ	2	2	Υ	1	ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	1441	204	203
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	204Υ	2	3	Υ	2	ΧΡΗΣΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	1571	98	63
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΘΡΗΣΚΕΙΟΛΟΓΙΑ (ΞΕΝΑ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΑ)	205Υ	2	3	Υ	2	ΚΡΑΛΙΔΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	1390	54	49

Τίτλος	Κωδ.	Εξαμ.	ECTS	Κατηγ.	Ώρες/ Εβδ.	Διδάσκων	Εγγρα- φέντες	Εξετα- σθέντες	Επιτυ- χόντες
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Β'	206Υ	2	3	Υ	2	ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΥΡΙΑΚΟΥΛΑ	1258	180	176
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ	207Υ	2	2	Υ	2	ΜΠΟΖΙΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	1457	101	51
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	208Υ	2	2	Υ	2	ΤΣΑΛΑΜΠΟΥΝΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	1045	44	38
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ. ΘΕΜΑΤΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ	209Υ	2	3	Υ	2	ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝ (πρωτοπρεσβύτερος)	1419	173	155
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	210Υ	2	2	Υ	2	ΧΡΗΣΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	1857	200	163
ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ	301Υ	3	3	Υ	1	ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	1326	162	162
ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΕΣΒΥΓΕΝΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΩΝ	302Υ	3	3	Υ	2	ΜΠΑΚΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	1631	171	164
ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ	303Υ	3	4	Υ	2	ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ ΣΥΜΕΩΝ	1506	204	183
ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΞΕΝΩΝ ΘΡΗΣΚΕΙΩΝ	304Υ	3	3	Υ	2	ΚΡΑΛΙΔΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	1407	74	57
ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ & ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ & ΤΕΧΝΗ	305Υ	3	4	Υ	2	ΤΡΙΒΥΖΑΔΑΚΗ ΑΓΓΕΛΙΚΗ	1730	141	134
ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ	306Υ	3	3	Υ	2	ΚΩΤΣΙΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	1259	42	40
ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΨΑΛΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ	308Υ	3	4	Υ	2	ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝ (πρωτοπρεσβύτερος)	1497	163	153
ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ	401Υ	4	3	Υ	2	ΠΑΠΑΡΝΑΚΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	1656	86	77
ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ	402Υ	4	4	Υ	2	ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΥΡΙΑΚΟΥΛΑ	1418	122	116
ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΣΛΑΒΙΚΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ	403Υ	4	3	Υ	2	ΤΡΙΤΟΣ ΜΙΧΑΗΛ	1253	25	24

Τίτλος	Κωδ.	Εξαμ.	ECTS	Κατηγ.	Ώρες/ Εβδ.	Διδάσκων	Εγγρα- φέντες	Εξετα- σθέντες	Επιτυ- χόντες
ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ									
ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ	405Y	4	4	Υ	2	ΠΙΤΤΑΡΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	1416	55	49
ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ & ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ & ΤΕΧΝΗ	406Y	4	4	Υ	2	ΤΡΙΒΥΖΑΔΑΚΗ ΑΓΓΕΛΙΚΗ	1814	148	140
ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	407Y	4	4	Υ	2	ΓΚΙΚΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ (πρωτοπρεσβύτερος)	1373	168	164
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ	408Y	4	4	Υ	2	ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	1269	159	159
ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ ΙΩΑΝΝΕΙΑΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ	501Y	5	3	Υ	2	ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΧΡΗΣΤΟΣ	1588	172	136
ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ	503Y	5	4	Υ	2	ΛΑΜΠΡΟΥ ΣΟΥΛΤΑΝΑ	1517	143	127
ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ & ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ & ΤΕΧΝΗ	504Y	5	4	Υ	2	ΤΡΙΒΥΖΑΔΑΚΗ ΑΓΓΕΛΙΚΗ	1795	156	145
ΙΣΤΟΡΙΑ ΔΟΓΜΑΤΩΝ	505Y	5	4	Υ	3	ΦΙΛΙΩΤΗΣ - ΒΛΑΧΑΒΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ (Πρωτοπρε- σβύτερος)	1460	96	77
ΟΜΙΛΗΤΙΚΗ (Ιστορία του κηρυγματος)	506Y	5	4	Υ	2	ΤΣΟΜΠΑΝΗΣ ΤΡΥΦΩΝ	1435	148	148
ΥΜΝΟΛΟΓΙΑ	507Y	5	4	Υ	2	ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝ (πρωτοπρεσβυτερος)	1503	153	131
ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΕΣ ΑΙΡΕΣΕΙΣ	508Y	5	3	Υ	2	ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ (πρωτοπρεσβύ- τερος)	1308	28	28
ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ	602Y	6	4	Υ	2	ΛΑΜΠΡΟΥ ΣΟΥΛΤΑΝΑ	1423	131	128
ΣΥΜΒΟΛΙΚΗ-ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΕΣ & ΔΙΑΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ.ΙΣΤΟΡΙΑ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗΣ ΚΙΝΗΣΕΩΣ	604Y	6	3	Υ	2	ΛΑΜΠΡΥΝΙΑΔΗΣ ΕΛΠΙΔΟΦΟΡΟΣ (ΜΗΤΡΟ- ΠΟΛΙΤΗΣ)	1444	47	38

Τίτλος	Κωδ.	Εξαμ.	ECTS	Κατηγ.	Ώρες/ Εβδ.	Διδάσκων	Εγγρα- φέντες	Εξετα- σθέντες	Επιτυ- χόντες
ΔΟΓΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ	605Υ	6	3	Υ	2	ΤΣΙΓΚΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	1766	149	138
ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΔΟΓΜΑΤΙΚΩΝ & ΣΥΜΒΟΛΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ	606Υ	6	3	Υ	2	ΛΙΑΛΙΟΥ ΔΕΣΠΩ	1513	90	66
ΟΜΙΛΗΤΙΚΗ (Θεωρία του κηρυγματος)	607Υ	6	3	Υ	3	ΤΣΟΜΠΑΝΗΣ ΤΡΥΦΩΝ	1564	155	155
ΑΓΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΑ	608Υ	6	4	Υ	3	ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ ΣΥΜΕΩΝ	1355	71	49
ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ	609Υ	6	2	Υ	2	ΚΩΤΣΙΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	1495	146	135
ΓΛΩΣΣΑ & ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΤΗΣ Κ.Δ.	610Υ	6	3	Υ	2	ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΥΡΙΑΚΟΥΛΑ	1486	36	34
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ-ΠΗΓΕΣ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ. ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΚΗ	611Υ	6	3	Υ	2	ΝΑΣΣΗΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ	1480	55	46
ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΠΑΤΕΡΩΝ	701Υ	7	2	Υ	2	ΛΑΜΠΡΟΥ ΣΟΥΛΤΑΝΑ, ΠΙΤΤΑΡΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	1716	122	122
ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΗΘΙΚΗ	702Υ	7	3	Υ	2	ΒΑΝΤΣΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ	1750	161	134
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ. ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ	703Υ	7	4	Υ	4	ΣΚΡΕΤΤΑΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ Αρχιμανδρίτης	1503	162	152
ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	704Υ	7	3	Υ	2	ΓΙΑΓΚΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	1613	169	155
ΠΗΓΕΣ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΥΤΑΞΙΑΣ	705Υ	7	2	Υ	1	ΓΙΑΓΚΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	1606	180	150
ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΜΕ ΑΣΚΗΣΕΙΣ	706Υ	7	4	Υ	3	ΓΚΙΚΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ (πρωτοπρεσβύτερος)	1416	127	127
ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΜΕ ΑΣΚΗΣΕΙΣ. ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ	707Υ	7	4	Υ	2	ΡΕΡΑΚΗΣ ΗΡΑΚΛΗΣ	1541	147	146
ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ	708Υ	7	3	Υ	3	ΚΑΡΑΜΑΝΙΔΟΥ ANNA	1449	169	139
ΔΟΓΜΑΤΙΚΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ	801Υ	8	2	Υ	2	ΤΣΙΓΚΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	1833	179	148

Τίτλος	Κωδ.	Εξαμ.	ECTS	Κατηγ.	Ώρες/ Εβδ.	Διδάσκων	Εγγρα- φέντες	Εξετα- σθέντες	Επιτυ- χόντες
ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΔΟΓΜΑΤΙΚΩΝ & ΣΥΜΒΟΛΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ	802Υ	8	3	Υ	2	ΛΙΑΛΙΟΥ ΔΕΣΠΩ	1656	177	145
ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΗΘΙΚΗ	803Υ	8	3	Υ	2	ΒΑΝΤΣΟΣ ΜΙΑΤΙΑΔΗΣ	1750	167	147
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ. ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ	804Υ	8	4	Υ	3	ΚΑΡΑΙΣΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙ- ΝΟΣ(Πρωτοπρεσβύτερος)	1584	112	96
ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ (Κανονικο δικαιο 2)	805Υ	8	3	Υ	3	ΓΚΑΒΑΡΔΙΝΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	1654	166	144
ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΜΕ ΑΣΚΗΣΕΙΣ	806Υ	8	4	Υ	3	ΓΚΙΚΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ (πρωτοπρεσβύτερος)	1879	153	153
ΕΙΔΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ. ΕΥΡΩ- ΠΑΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΕΑΕΚ 2	807Υ	8	3	Υ	2	ΡΕΡΑΚΗΣ ΗΡΑΚΛΗΣ	1651	152	147
ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ. ΣΧΕΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ.	808Υ	8	2	Υ	2	ΝΙΚΟΛΑΚΑΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	1583	154	140
ΕΚΛ/ΚΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΤΗΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΗΣΟΥ ΤΟΥ ΑΙΜΟΥ	Θ150	252	3	Υ	3	ΤΡΙΤΟΣ ΜΙΧΑΗΛ	12	11	11
ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ.ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΕΣΧΑΤΩΝ.	Θ151	252	3	Υ	3	ΤΣΙΓΚΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	12	12	12
ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ	Θ154	252	3	Υ	3	ΚΑΡΑΙΣΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙ- ΝΟΣ(Πρωτοπρεσβύτερος)	12	4	4
ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΗ	Θ165	252	3	Υ	3	ΡΕΡΑΚΗΣ ΗΡΑΚΛΗΣ	10	10	10
Η ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ Η/Υ ΣΤΗ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ	Θ168	252	3	Υ	3	ΠΑΠΑΡΝΑΚΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	17	17	17
ΤΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ΤΩΝ ΦΙΛΟΚΑΛΙΚΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΤΟΝ ΙΗ ΑΙΩΝΑ	Θ170	252	3	Υ	3	ΣΚΡΕΤΤΑΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ Αρχιμανδρίτης	35	32	32
ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ & ΕΥΡΩΠΗ. ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ	Θ171	252	3	Υ	3	ΚΩΤΣΙΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	14	12	12

Τίτλος	Κωδ.	Εξαμ.	ECTS	Κατηγ.	Ώρες/ Εβδ.	Διδάσκων	Εγγρα- φέντες	Εξετα- σθέντες	Επιτυ- χόντες
ΛΑΤΙΝΙΚΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	Θ175	252	3	Υ	3	ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΥΡΙΑΚΟΥΛΑ	4	4	4
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΑΥΛΕΙΑ ΘΕΟΛΟΓΙΑ.	Θ179	252	3	Υ	3	ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΧΡΗΣΤΟΣ	3	2	2
ΕΚΠ/ΣΗ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑΣ Γ	Θ184	252	3	Υ	3	ΤΣΟΜΠΑΝΗΣ ΤΡΥΦΩΝ	9	9	9
ΘΡΗΣΚΕΙΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ	Θ207	252	3	Υ	3	ΚΡΑΛΙΔΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	14	12	12
ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	Θ215	252	3	Υ	3	ΤΡΙΒΥΖΑΔΑΚΗ ΑΓΓΕΛΙΚΗ	5	4	4
ΘΕΜΑΤΑ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ	Θ217	252	3	Υ	3	ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝ (πρωτοπρεσβύτερος)	8	8	8
ΒΙΟΘΕΙΚΑ ΔΙΛΗΜΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΖΩΗΣ	Θ232	252	3	Υ	3	ΒΑΝΤΣΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ	17	14	14
ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΣΤΗ ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ	Θ236	252	3	Υ	3	ΤΣΑΛΑΜΠΟΥΝΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	25	24	24
ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ	Θ237	252	3	Υ	3	ΝΙΚΟΛΑΚΑΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	9	9	9
ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΑΙΡΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ	Θ238	252	3	Υ	3	ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ (πρωτοπρεσβύ- τερος)	44	44	44
ΘΕΜΑΤΑ ΠΑΤΕΡΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ	Θ239	252	3	Υ	3	ΠΙΤΤΑΡΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	4	1	1
ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟ- ΤΟΜΙΑΣ ΜΕ ΕΜΦΑΣΗ ΣΤΟ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ	Θ242	252	3	Υ	2	ΡΕΡΑΚΗΣ ΗΡΑΚΛΗΣ	9	9	9
Η ΒΕΝΕΤΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ. ΛΟΓΙΟΙ, ΕΚΚΛΗΣΙΑ, ΠΑΙΔΕΙΑ	Θ243	252	3	Υ	3	ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	35	35	35
ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΙΩΒ	Θ256	252	3	Υ	3	ΔΑΦΝΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	2	2	2
Η ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟ ΠΑΡΟΝ	Θ257	252	3	Υ	2	ΝΑΣΣΗΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ	15	15	15

Τίτλος	Κωδ.	Εξαμ.	ECTS	Κατηγ.	Ώρες/ Εβδ.	Διδάσκων	Εγγρα- φέντες	Εξετα- σθέντες	Επιτυ- χόντες
Η ΣΥΜΠΡΟΣΕΥΧΗ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΕΤΕΡΟΔΟΞΩΝ	Θ261	252	3	Υ	2	ΛΑΜΠΡΥΝΙΑΔΗΣ ΕΛΠΙΔΟΦΟΡΟΣ (ΜΗΤΡΟ- ΠΟΛΙΤΗΣ)	18	16	16
ΤΟ ΠΡΟΠΑΤΟΡΙΚΟ ΑΜΑΡΤΗΜΑ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΚΑΙ ΔΥΤΙΚΗ ΠΑ- ΡΑΔΟΣΗ	Θ262	252	3	Υ	2	ΦΙΛΙΩΤΗΣ - ΒΛΑΧΑΒΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ (Πρωτοπρε- σβύτερος)	10	10	10
ΟΙ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΕΣ ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΗΣ	Θ264	252	3	Υ	2	ΤΣΑΛΑΜΠΟΥΝΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	10	9	9
ΚΟΛΛΥΒΑΔΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΜΑΡΤΥΡΕΣ: ΑΓΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΜΑΡΤΥΡΙΟΥ	Θ265	252	3	Υ	2	ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ ΣΥΜΕΩΝ	19	19	19
ΜΕΤΑΣΤΡΟΦΕΣ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗ ΣΧΕΤΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ	Θ266	252	3	Υ	2	ΚΑΡΑΜΑΝΙΔΟΥ ANNA	12	12	12
Η ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΑΝΤΙΡΡΗΤΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΙΑ΄ ΑΙΩΝΑ	Θ267	252	3	Υ	0	ΛΑΜΠΡΟΥ ΣΟΥΛΤΑΝΑ	12	11	11
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗ- ΣΗΣ	Θ268	252	3	Υ	2	ΚΩΤΣΙΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	35	33	33
ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΣΤΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ Β΄	Θ269	252	3	Υ	3	ΛΙΑΛΙΟΥ ΔΕΣΠΩ, ΣΤΑΜΚΟΠΟΥΛΟΣ ΓΡΗΓΟ- ΡΙΟΣ	15	15	15
ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΩΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ	Θ271	252	3	Υ	3	ΜΠΑΚΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	29	26	26
Ο ΜΙΧΑΗΛ ΨΕΛΛΟΣ ΚΑΙ Η ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ	Θ272	252	3	Υ	3	ΧΡΗΣΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	6	4	4
ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟ	Θ273	252	3	Υ	3	ΚΟΥΚΟΥΣΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	39	38	38
Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΑ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ	Θ274	252	3	Υ	3	ΜΠΟΖΙΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	5	2	2
ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΙ Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ, ΚΟΙΝΩΝΙ- ΚΗ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ	Θ275	252	3	Υ	3	ΡΕΡΑΚΗΣ ΗΡΑΚΛΗΣ	35	33	33

Τίτλος	Κωδ.	Εξαμ.	ECTS	Κατηγ.	Ώρες/ Εβδ.	Διδάσκων	Εγγρα- φέντες	Εξετα- σθέντες	Επιτυ- χόντες
Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΛΟΓΗ ΤΩΝ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ	Θ276	252	3	Υ	3	ΓΚΑΒΑΡΔΙΝΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	3	2	2
ΤΑ ΘΕΟΛΟΓΙΚΑ ΡΕΥΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑ	Θ277	252	3	Υ	3	ΚΑΡΑΜΑΝΙΔΟΥ ANNA	16	15	15
Ο ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΜΑΝΟΥΗΛ Β΄ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ ΩΣ ΘΕΟΛΟΓΟΣ	Θ278	252	3	Υ	3	ΛΑΜΠΡΟΥ ΣΟΥΛΤΑΝΑ	36	36	36
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΑΓΙΟΓΡΑ- ΦΙΑΣ Δ	Θ279	252	3	Υ	3	ΤΣΟΜΠΑΝΗΣ ΤΡΥΦΩΝ	18	17	17
ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΤΙΚΗ	Θ73	252	3	Υ	3	ΓΚΙΚΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ (πρωτοπρεσβύτερος)	30	29	29
ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΝΟΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	Θ99	252	3	Υ	3	ΓΙΑΓΚΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	27	27	27
ΑΓΓΛΙΚΑ Α' ΕΞΑΜΗΝΟΥ	ΞΑ1	1	0	Υ	0	ΜΑΤΘΑΙΟΥ ΜΑΡΙΑ	1246	183	182
ΑΓΓΛΙΚΑ Β' ΕΞΑΜΗΝΟΥ	ΞΑ2	2	0	Υ	0	ΜΑΤΘΑΙΟΥ ΜΑΡΙΑ	1271	181	181
ΑΓΓΛΙΚΑ Γ' ΕΞΑΜΗΝΟΥ	ΞΑ3	3	0	Υ	0	ΜΑΤΘΑΙΟΥ ΜΑΡΙΑ	1441	154	154
ΑΓΓΛΙΚΑ Δ' ΕΞΑΜΗΝΟΥ	ΞΑ4	4	0	Υ	0	ΜΑΤΘΑΙΟΥ ΜΑΡΙΑ	1330	136	134
ΓΑΛΛΙΚΑ Α' ΕΞΑΜΗΝΟΥ	ΞΓ1	1	0	Υ	0	ΓΚΙΝΟΥ ΕΛΕΝΗ	16	1	1
ΓΑΛΛΙΚΑ Β' ΕΞΑΜΗΝΟΥ	ΞΓ2	2	0	Υ	0	ΓΚΙΝΟΥ ΕΛΕΝΗ	28	0	0
ΓΑΛΛΙΚΑ Γ' ΕΞΑΜΗΝΟΥ	ΞΓ3	3	0	Υ	0	ΓΚΙΝΟΥ ΕΛΕΝΗ	25	3	3
ΓΑΛΛΙΚΑ Δ' ΕΞΑΜΗΝΟΥ	ΞΓ4	4	0	Υ	0	ΓΚΙΝΟΥ ΕΛΕΝΗ	26	1	1
ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ Α' ΕΞΑΜΗΝΟΥ	ΞΓΕ1	1	0	Υ	0	ΠΟΠΟΤΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ	26	1	1

Τίτλος	Κωδ.	Εξαμ.	ECTS	Κατηγ.	Ώρες/ Εβδ.	Διδάσκων	Εγγρα- φέντες	Εξετα- σθέντες	Επιτυ- χόντες
ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ Β' ΕΞΑΜΗΝΟΥ	ΞΓΕ2	2	0	Υ	0	ΠΟΠΟΤΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ	30	2	2
ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ Γ' ΕΞΑΜΗΝΟΥ	ΞΓΕ3	3	0	Υ	0	ΔΑΦΦΑ ΑΓΝΗ	29	0	0
ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ Δ' ΕΞΑΜΗΝΟΥ	ΞΓΕ4	4	0	Υ	0	ΔΑΦΦΑ ΑΓΝΗ	30	1	1
ΕΛΛΗΝΙΚΑ Α' ΕΞΑΜΗΝΟΥ	ΞΕΛ1	1	0	Υ	0		35	3	3
ΕΛΛΗΝΙΚΑ Β' ΕΞΑΜΗΝΟΥ	ΞΕΛ2	2	0	Υ	0		31	2	2
ΕΛΛΗΝΙΚΑ Γ' ΕΞΑΜΗΝΟΥ	ΞΕΛ3	3	0	Υ	0		32	4	4
ΕΛΛΗΝΙΚΑ Δ' ΕΞΑΜΗΝΟΥ	ΞΕΛ4	4	0	Υ	0		37	5	5
ΘΕΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΖΟΜΕΝΑ ΜΕ ΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ ΤΟΥ ΑΙ- ΜΟΥ	X112	251	3	Υ	3	ΤΡΙΤΟΣ ΜΙΧΑΗΛ	30	26	26
ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	X113	251	3	Υ	3	ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ ΣΥΜΕΩΝ	27	18	18
ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΧΡΙΣΤΟΛΟΓΙΑΣ-ΕΚΚΛΗΣΙΟΛΟΓΙΑΣ	X133	251	3	Υ	3	ΤΣΙΓΚΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	6	6	6
Η ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ Η/Υ ΣΤΗ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ	X142	251	3	Υ	3	ΠΑΠΑΡΝΑΚΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	14	14	14
ΘΕΩΡΙΑ & ΠΡΑΞΗ ΤΗΣ ΕΚ/ΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ. ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΧΟΡΟΥ ΨΑΛΤΩΝ	X144	251	3	Υ	3	ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝ (πρωτοπρεσβύτερος)	15	15	15
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΛΕΞΙΚΑ ΤΗΣ Κ.Δ.	X152	251	3	Υ	3	ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΥΡΙΑΚΟΥΛΑ	14	12	12
ΕΚΠ/ΣΗ & ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑΣ Α	X162	251	3	Υ	3	ΤΣΟΜΠΑΝΗΣ ΤΡΥΦΩΝ	20	19	19
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ & ΟΛΥΜΠΙΣΜΟΣ. ΙΣΤΟΡΙΚΗ, ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ & ΚΟΙΝΩ-	X163	251	3	Υ	3	ΚΩΤΣΙΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	20	17	17

Τίτλος	Κωδ.	Εξαμ.	ECTS	Κατηγ.	Ώρες/ Εβδ.	Διδάσκων	Εγγρα- φέντες	Εξετα- σθέντες	Επιτυ- χόντες
ΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ									
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ & ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΣΤΟ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟ & ΠΟ- ΛΙΤΙΣΤΙΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	X176	251	3	Υ	3	ΡΕΡΑΚΗΣ ΗΡΑΚΛΗΣ	10	8	8
Η ΝΟΕΡΑ ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ	X177	251	3	Υ	3	ΣΚΡΕΤΤΑΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ Αρχιμανδρίτης	51	48	48
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ	X198	251	3	Υ	3	ΤΡΙΒΥΖΑΔΑΚΗ ΑΓΓΕΛΙΚΗ	3	3	3
Η ΕΞΑΠΛΩΣΗ ΤΟΥ ΙΣΛΑΜ ΤΗΝ ΑΣΙΑ	X201	251	3	Υ	3	ΚΡΑΛΙΔΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	18	14	14
ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΠΕΡΙΚΟΠΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗ- ΚΗ	X203	251	3	Υ	0	ΠΑΠΑΡΝΑΚΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	5	3	3
ΒΙΟΘΗΚΗ: ΘΕΩΡΗΣΗ ΑΠΟ ΑΠΟΨΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΗΘΙΚΗΣ.	X220	251	3	Υ	0	ΒΑΝΤΣΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ	15	14	14
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ. ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ.	X221	251	3	Υ	0	ΚΩΤΣΙΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	46	41	41
Ο ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΝΕΟΠΑΓΑΝΙΣΜΟΣ	X225	251	3	Υ	0	ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ (πρωτοπρεσβύ- τερος)	105	95	95
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	X227	251	3	Υ	0	ΝΙΚΟΛΑΚΑΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	8	6	6
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΛΑΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΗ	X231	251	3	Υ	3	ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ ΣΥΜΕΩΝ	9	6	6
Ο ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ 7ος ΑΙΩΝΑΣ ΩΣ ΕΠΟΧΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ	X235	251	3	Υ	3	ΧΡΗΣΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	10	7	7
Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΒΟΛΩΝ: ΚΟΙΝΩΝΙΑ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗΣ ΤΟΥ 1ου ΑΙ. Π.Χ.	X238	251	3	Υ	3	ΤΣΑΛΑΜΠΟΥΝΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	15	13	13
ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ	X240	251	3	Υ	3	ΔΑΦΝΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	2	2	2

Τίτλος	Κωδ.	Εξαμ.	ECTS	Κατηγ.	Ώρες/ Εβδ.	Διδάσκων	Εγγρα- φέντες	Εξετα- σθέντες	Επιτυ- χόντες
ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ	X241	251	3	Υ	2	ΝΑΣΣΗΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ	4	4	4
ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΑΙΡΕΣΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑ	X246	251	3	Υ	2	ΦΙΛΙΩΤΗΣ - ΒΛΑΧΑΒΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ (Πρωτοπρε- σβύτερος)	14	8	8
ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΗ ΤΟΝ 6ο μ. Χ. ΑΙΩΝΑ. Η ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ	X247	251	3	Υ	2	ΜΠΑΚΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	35	29	29
ΑΠΟΚΡΥΦΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ, ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΙΣ	X249	251	3	Υ	3	ΤΣΑΛΑΜΠΟΥΝΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	20	17	17
ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ	X251	251	3	Υ	2	ΠΙΤΤΑΡΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	6	3	3
Η ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑ-ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ, ΤΑ ΠΕΤΡΟΜΟΝΑΣΤΗΡΑ, Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ	X252	251	3	Υ	2	ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	83	77	77
ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΣΤΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ Α΄	X253	251	3	Υ	3	ΛΙΑΛΙΟΥ ΔΕΣΠΩ, ΣΤΑΜΚΟΠΟΥΛΟΣ ΓΡΗΓΟ- ΡΙΟΣ	10	10	10
ΑΓΙΟΝΙΚΟΔΗΜΙΚΑ	X255	251	3	Υ	3	ΚΑΡΑΜΑΝΙΔΟΥ ANNA	10	10	10
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ. ΘΕΜΑΤΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΚΑΙ ΝΕΩΤΕ- ΡΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ (ΜΕΡΟΣ Β΄)	X256	251	3	Υ	3	ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	104	95	95
ΕΚΚΛΗΣΙΑ-ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΟΘΩΜΑ- ΝΙΚΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ	X257	251	3	Υ	3	ΚΟΥΚΟΥΣΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	42	38	38
ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ	X258	251	3	Υ	3	ΛΑΜΠΡΥΝΙΑΔΗΣ ΕΛΠΙΔΟΦΟΡΟΣ (ΜΗΤΡΟ- ΠΟΛΙΤΗΣ)	9	6	6
Ο ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ ΣΤΟΥΣ ΑΠΟΛΟΓΗΤΕΣ ΤΟΥ 2ου μ. Χ. ΑΙΩΝΑ	X259	251	3	Υ	3	ΜΠΟΖΙΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	4	2	2
ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΩΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΣΤΑΣΕΩΝ ΕΝΑΝΤΙ ΤΟΥ ΑΛΛΟΥ	X260	251	3	Υ	3	ΡΕΡΑΚΗΣ ΗΡΑΚΛΗΣ	24	19	19

Τίτλος	Κωδ.	Εξαμ.	ECTS	Κατηγ.	Ώρες/ Εβδ.	Διδάσκων	Εγγρα- φέντες	Εξετα- σθέντες	Επιτυ- χόντες
ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΩΝ ΜΟΝΑΧΩΝ	X261	251	3	Υ	3	ΓΚΑΒΑΡΔΙΝΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	11	6	6
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΑΓΙΟΓΡΑ- ΦΙΑΣ Β	X262	251	3	Υ	3	ΤΣΟΜΠΑΝΗΣ ΤΡΥΦΩΝ	10	10	10
ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ	X267	251	4	Υ	3	ΤΣΑΛΑΜΠΟΥΝΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	1	1	1
ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	X81	251	3	Υ	3	ΓΚΙΚΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ (πρωτοπρεσβύτερος)	9	9	9
ΚΑΝΟΝΙΚΟΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	X99	251	3	Υ	3	ΓΙΑΓΚΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	20	19	19

Πίνακας 13 Μαθήματα Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Ακαδημ. Έτος 2012-2013)

Τίτλος ΠΜΣ: «Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας»

Τίτλος	Κωδ.	Εξαμ.	ECTS	Κατηγ.	Ώρες/ εβδ.	Διδάσκων	Εγγρα- φέντες	Εξετα- σθέντες	Επιτυ- χόντες
ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΚΑΙ ΜΑΡΤΥΡΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΣΥΛΛΟΓΕΣ	ΑΓ1	1	10	Υ	3	ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ ΣΥΜΕΩΝ	6	5	5
ΘΕΜΑΤΑ ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΟΥ	ΑΓ2	3	10	Υ	3	ΝΑΣΣΗΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ	1	1	1
ΟΙ ΑΓΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ ΤΗΣ ΜΕΣΟΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΚΑΙ ΠΑ- ΛΑΙΟΛΟΓΕΙΑΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ	ΑΓ3	2	10	Υ	3	ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ ΣΥΜΕΩΝ	6	5	5
ΤΑ ΑΓΙΟΛΟΓΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΠΕ- ΡΙΟΔΟΥ	ΑΓ4	3	10	Υ	3	ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ ΣΥΜΕΩΝ	6	5	5
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΝΑΩΝ	ΑΤ6	3	10	Υ	3	ΤΡΙΒΥΖΑΔΑΚΗ ΑΓΓΕΛΙΚΗ	3	3	3
ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟΙ ΚΩΔΙΚΕΣ ΨΑΛΤΙΚΗΣ (Ι-ΙΘ΄ ΑΙΩΝ.)	ΒΜ1	1	10	Υ	3	ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝ (πρωτο- πρεσβύτερος)	7	5	5
ΘΕΜΑΤΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥΣΙ- ΚΟΛΟΓΙΑΣ & ΨΑΛΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ	ΒΜ2	2	10	Υ	3	ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝ (πρωτο- πρεσβύτερος)	5	5	5
ΘΕΜΑΤΑ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ ΤΩΝ ΔΟΓΜΑΤΙΚΩΝ & ΣΥΜΒΟΛΙ- ΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ Α΄	ΔΘ1	1	10	Υ	3	ΛΙΑΛΙΟΥ ΔΕΣΠΩ	4	4	4
ΘΕΜΑΤΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΔΟΓΜΑΤΙΚΗΣ Β΄	ΔΘ10	2	10	Υ	3	ΛΑΜΠΡΥΝΙΑΔΗΣ ΕΛΠΙΔΟΦΟ- ΡΟΣ (ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ)	4	4	4
ΘΕΜΑΤΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΔΟΓΜΑΤΙΚΗΣ Γ΄	ΔΘ11	3	10	Υ	3	ΛΑΜΠΡΥΝΙΑΔΗΣ ΕΛΠΙΔΟΦΟ- ΡΟΣ (ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ)	5	5	5
ΘΕΜΑΤΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΔΟΓΜΑΤΙΚΗΣ Δ΄	ΔΘ12	3	10	Υ	3	ΛΑΜΠΡΥΝΙΑΔΗΣ ΕΛΠΙΔΟΦΟ- ΡΟΣ (ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ)	3	3	3

Τίτλος	Κωδ.	Εξαμ.	ECTS	Κατηγ.	Ώρες/ Εβδ.	Διδάσκων	Εγγρα- φέντες	Εξετα- σθέντες	Επιτυ- χόντες
ΠΕΡΙ ΘΕΟΥ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ	ΔΘ13	1	10	Υ	3	ΜΠΟΖΙΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	3	3	3
Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ	ΔΘ14	2	10	Υ	3	ΜΠΟΖΙΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	3	3	3
ΙΣΤΟΡΙΑ ΔΟΓΜΑΤΩΝ Α'	ΔΘ17	1	10	Υ	3	ΦΙΛΙΩΤΗΣ - ΒΛΑΧΑΒΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ (Πρωτοπρεσβύτερος)	6	6	6
ΙΣΤΟΡΙΑ ΔΟΓΜΑΤΩΝ Β'	ΔΘ18	2	10	Υ	3	ΦΙΛΙΩΤΗΣ - ΒΛΑΧΑΒΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ (Πρωτοπρεσβύτερος)	7	7	7
ΙΣΤΟΡΙΑ ΔΟΓΜΑΤΩΝ Γ'	ΔΘ19	2	10	Υ	3	ΦΙΛΙΩΤΗΣ - ΒΛΑΧΑΒΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ (Πρωτοπρεσβύτερος)	3	3	3
ΘΕΜΑΤΑ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ ΤΩΝ ΔΟΓΜΑΤΙΚΩΝ & ΣΥΜΒΟΛΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ Β'	ΔΘ2	2	10	Υ	3	ΛΙΑΛΙΟΥ ΔΕΣΠΩ	2	2	2
ΙΣΤΟΡΙΑ ΔΟΓΜΑΤΩΝ Δ'	ΔΘ20	3	10	Υ	3	ΦΙΛΙΩΤΗΣ - ΒΛΑΧΑΒΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ (Πρωτοπρεσβύτερος)	5	5	5
ΘΕΜΑΤΑ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ ΤΩΝ ΔΟΓΜΑΤΙΚΩΝ & ΣΥΜΒΟΛΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ Γ'	ΔΘ3	3	10	Υ	3	ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ (πρωτοπρεσβύτερος)	3	3	3
ΘΕΜΑΤΑ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ ΤΩΝ ΔΟΓΜΑΤΙΚΩΝ & ΣΥΜΒΟΛΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ Δ'	ΔΘ4	3	10	Υ	3	ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ (πρωτοπρεσβύτερος)	6	6	6
ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΔΟΓΜΑΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ Α'	ΔΘ5	1	10	Υ	3	ΤΣΙΓΚΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	2	2	2
ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΔΟΓΜΑΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ Β'	ΔΘ6	2	10	Υ	3	ΤΣΙΓΚΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	1	1	1
ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΔΟΓΜΑΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ Γ'	ΔΘ7	3	10	Υ	3	ΤΣΙΓΚΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	2	1	1

Τίτλος	Κωδ.	Εξαμ.	ECTS	Κατηγ.	Ώρες/ Εβδ.	Διδάσκων	Εγγρα- φέντες	Εξετα- σθέντες	Επιτυ- χόντες
ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΔΟΓΜΑΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΑΘΟ- ΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ Δ΄	ΔΘ8	3	10	Υ	3	ΤΣΙΓΚΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	1	1	1
ΘΕΜΑΤΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΔΟΓΜΑΤΙΚΗΣ Α΄	ΔΘ9	1	10	Υ	3	ΛΑΜΠΡΥΝΙΑΔΗΣ ΕΛΠΙΔΟΦΟ- ΡΟΣ (ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ)	4	4	4
ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΙΕΡΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ	ΔΙ1	1	10	Υ	3	ΓΙΑΓΚΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	8	8	8
ΜΟΝΑΧΙΚΑ ΤΥΠΙΚΑ ΚΑΙ ΜΟΝΑΧΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ	ΔΙ2	2	10	Υ	3	ΓΙΑΓΚΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	11	11	11
ΠΗΓΕΣ ΚΑΝΟΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΔΙ3	3	10	Υ	3	ΓΚΑΒΑΡΔΙΝΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	9	9	9
ΠΗΓΕΣ ΚΑΝΟΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ	ΔΙ4	1	10	Υ	3	ΓΙΑΓΚΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	12	12	12
ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ Α΄	ΔΙ5	1	10	Υ	3	ΓΚΑΒΑΡΔΙΝΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	8	8	8
ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ Β΄	ΔΙ6	2	10	Υ	3	ΓΚΑΒΑΡΔΙΝΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	10	10	10
ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ Γ΄	ΔΙ7	3	10	Υ	3	ΝΙΚΟΛΑΚΑΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	3	2	2
ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ Δ΄	ΔΙ8	3	10	Υ	3	ΝΙΚΟΛΑΚΑΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	5	2	2
ΘΕΜΑΤΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ Α΄	ΕΟ11	1	10	Υ	3	ΧΡΗΣΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	2	1	1
ΘΕΜΑΤΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ Β΄	ΕΟ12	2	10	Υ	3	ΧΡΗΣΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	1	1	1
ΘΕΜΑΤΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ Γ΄	ΕΟ13	3	10	Υ	3	ΧΡΗΣΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	4	4	4
ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ-ΓΕΝΟΣ-ΠΑΙΔΕΙΑ-ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ Β΄: ΤΟ ΛΑΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ	ΕΟ2	2	10	Υ	3	ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	11	11	11

Τίτλος	Κωδ.	Εξαμ.	ECTS	Κατηγ.	Ώρες/ Εβδ.	Διδάσκων	Εγγρα- φέντες	Εξετα- σθέντες	Επιτυ- χόντες
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ-ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑ- ΛΟΝΙΚΗΣ (1430-1821)	Ε03	3	10	Υ	3	ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	18	17	17
ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑ	Ε06	1	10	Υ	3	ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	10	10	10
ΘΕΜΑΤΑ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ Α΄	Ε07	1	10	Υ	3	ΛΙΑΛΙΟΥ ΔΕΣΠΩ	3	3	3
ΘΕΜΑΤΑ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ Β΄	Ε08	2	10	Υ	3	ΛΙΑΛΙΟΥ ΔΕΣΠΩ	3	3	3
ΘΕΜΑΤΑ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ Γ΄	Ε09	2	10	Υ	3	ΛΙΑΛΙΟΥ ΔΕΣΠΩ	3	3	3
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΘΡΗΣΚΕΙΟΛΟΓΙΑΣ	ΘΡ1	1	10	Υ	3	ΚΡΑΛΙΔΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	3	3	3
ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΘΡΗΣΚΕΙΟΛΟΓΙΑΣ	ΘΡ11	1	10	Υ	3	ΚΡΑΛΙΔΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	2	1	1
ΙΣΤΟΡΙΑ ΘΡΗΣΚΕΙΩΝ	ΘΡ2	2	10	Υ	3	ΚΡΑΛΙΔΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	8	3	3
ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΑ. ΘΕΣΕΙΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑ- ΦΗΣ & ΠΑΤΕΡΩΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ	ΘΡ3	2	10	Υ	3	ΚΡΑΛΙΔΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	5	1	1
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΘΡΗΣΚΕΙΑ	ΘΡ4	3	10	Υ	3	ΚΡΑΛΙΔΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	4	1	1
ΙΣΛΑΜ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΑ ΡΕΥΜΑΤΑ	ΘΡ9	3	10	Υ	3	ΚΡΑΛΙΔΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	4	4	4
ΘΕΜΑΤΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ Α΄	ΙΕ1	1	10	Υ	3	ΚΟΥΚΟΥΣΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	9	8	8
ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΠΟΥΣ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ Β΄	ΙΕ10	2	10	Υ	3	ΜΠΑΚΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	10	10	10
ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΠΟΥΣ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ Γ΄	ΙΕ11	2	10	Υ	3	ΜΠΑΚΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	3	3	3
ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΠΟΥΣ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ Δ΄	ΙΕ12	3	10	Υ	3	ΜΠΑΚΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	16	16	16

Τίτλος	Κωδ.	Εξαμ.	ECTS	Κατηγ.	Ώρες/ Εβδ.	Διδάσκων	Εγγρα- φέντες	Εξετα- σθέντες	Επιτυ- χόντες
ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ ΣΤΗ Ν.Α. ΕΥΡΩΠΗ Α΄	ΙΕ13	1	10	Υ	3	ΤΡΙΤΟΣ ΜΙΧΑΗΛ	6	6	6
ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ ΣΤΗ Ν.Α. ΕΥΡΩΠΗ Β΄	ΙΕ14	2	10	Υ	3	ΤΡΙΤΟΣ ΜΙΧΑΗΛ	7	7	7
ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ ΣΤΗ Ν.Α. ΕΥΡΩΠΗ Γ΄	ΙΕ15	3	10	Υ	3	ΤΡΙΤΟΣ ΜΙΧΑΗΛ	5	5	5
ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ ΣΤΗ Ν.Α. ΕΥΡΩΠΗ Δ΄	ΙΕ16	1	10	Υ	3	ΧΡΗΣΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	3	3	3
ΘΕΜΑΤΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ Β΄	ΙΕ17	2	10	Υ	3	ΧΡΗΣΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	3	3	3
ΘΕΜΑΤΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ Γ΄	ΙΕ18	3	10	Υ	3	ΧΡΗΣΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	5	5	5
ΘΕΜΑΤΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ Β΄	ΙΕ2	2	10	Υ	3	ΚΟΥΚΟΥΣΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	14	14	14
ΘΕΜΑΤΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ Γ΄	ΙΕ3	3	10	Υ	3	ΚΟΥΚΟΥΣΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	12	12	12
ΘΕΜΑΤΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ Δ΄	ΙΕ4	3	10	Υ	3	ΚΟΥΚΟΥΣΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	2	2	2
ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΠΟΥΣ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ Α΄	ΙΕ9	1	10	Υ	3	ΜΠΑΚΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	10	10	10
ΘΕΜΑΤΑ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ	ΚΔ11	2	10	Υ	3	ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΧΡΗΣΤΟΣ	2	2	2
ΘΕΜΑΤΑ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ	ΚΔ12	2	10	Υ	3	ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΥΡΙΑΚΟΥΛΑ	4	4	4
ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	ΚΔ15	3	10	Υ	3	ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΧΡΗΣΤΟΣ	3	3	3
ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ	ΚΔ16	3	10	Υ	3	ΤΣΑΛΑΜΠΟΥΝΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	6	4	4
ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ	ΚΔ17	1	10	Υ	3	ΤΣΑΛΑΜΠΟΥΝΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	8	7	7
ΘΕΜΑΤΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΧΡΟΝΩΝ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ	ΚΔ2	2	10	Υ	3	ΤΣΑΛΑΜΠΟΥΝΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	5	5	5
ΘΕΜΑΤΑ ΓΛΩΣΣΑΣ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ	ΚΔ4	1	10	Υ	3	ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΥΡΙΑΚΟΥΛΑ	7	6	6

Τίτλος	Κωδ.	Εξαμ.	ECTS	Κατηγ.	Ώρες/ Εβδ.	Διδάσκων	Εγγρα- φέντες	Εξετα- σθέντες	Επιτυ- χόντες
Η ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ ΚΑΙ Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΤΗΣ.	ΚΔ6	3	10	Υ	3	ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΥΡΙΑΚΟΥΛΑ	2	2	2
ΘΕΜΑΤΑ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ ΤΩΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΩΝ & ΤΩΝ ΠΡΑΞΕ- ΩΝ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ	ΚΔ8	1	10	Υ	3	ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΧΡΗΣΤΟΣ	3	3	3
ΘΕΜΑΤΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ Α΄: ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ	ΚΟ1	1	10	Υ	3	ΚΩΤΣΙΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙ- ΝΟΣ	19	15	15
ΘΕΜΑΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ Α. ΧΡΙ- ΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ & ΚΡΑΤΟΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ	ΚΟ3	2	10	Υ	3	ΚΩΤΣΙΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙ- ΝΟΣ	16	12	12
ΘΕΜΑΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ Β΄: ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗΣ ΚΙΝΗΣΕΩΣ	ΚΟ4	3	10	Υ	3	ΚΩΤΣΙΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙ- ΝΟΣ	12	12	12
ΝΑΟΣ, ΣΚΕΥΗ, ΑΜΦΙΑ	ΛΤ1	1	10	Υ	3	ΚΑΡΑΙΣΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙ- ΝΟΣ(Πρωτοπρεσβύτερος)	6	6	6
ΟΜΙΛΗΤΙΚΗ Β΄. ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ	ΛΤ10	3	10	Υ	3	ΤΣΟΜΠΑΝΗΣ ΤΡΥΦΩΝ	5	5	5
ΟΜΙΛΗΤΙΚΗ Δ΄. ΟΜΙΛΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ Π.Δ.	ΛΤ12	2	10	Υ	3	ΤΣΟΜΠΑΝΗΣ ΤΡΥΦΩΝ	11	8	8
ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΛΤ4	1	10	Υ	3	ΝΑΣΣΗΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ	12	10	10
ΤΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ	ΛΤ5	1	10	Υ	3	ΣΚΡΕΤΤΑΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ Αρχι- μανδρίτης	18	17	17
ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΕΥΧΩΝ ΚΑΙ ΥΜΝΩΝ	ΛΤ6	2	10	Υ	3	ΣΚΡΕΤΤΑΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ Αρχι- μανδρίτης	16	16	16
ΕΙΔΙΚΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΛΤ7	2	10	Υ	3	ΝΑΣΣΗΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ	6	5	5
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΤΥΠΙΚΑ ΚΑΙ ΕΥΧΟΛΟΓΙΑ	ΛΤ8	3	10	Υ	3	ΣΚΡΕΤΤΑΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ Αρχι- μανδρίτης	7	7	7

Τίτλος	Κωδ.	Εξαμ.	ECTS	Κατηγ.	Ώρες/ Εβδ.	Διδάσκων	Εγγρα- φέντες	Εξετα- σθέντες	Επιτυ- χόντες
ΟΜΙΛΗΤΙΚΗ Α΄	ΛΤ9	1	10	Υ	3	ΤΣΟΜΠΑΝΗΣ ΤΡΥΦΩΝ	12	11	11
ΘΕΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ. Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΔΙΑ- ΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ	ΠΑ2	1	10	Υ	3	ΡΕΡΑΚΗΣ ΗΡΑΚΛΗΣ	13	10	10
ΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	ΠΑ3	2	10	Υ	3	ΡΕΡΑΚΗΣ ΗΡΑΚΛΗΣ	8	5	5
ΘΕΜΑΤΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ.	ΠΑ4	3	10	Υ	3	ΡΕΡΑΚΗΣ ΗΡΑΚΛΗΣ	7	6	6
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ	ΠΓ1	1	10	Υ	3	ΚΑΡΑΜΑΝΙΔΟΥ ΑΝΝΑ	6	6	6
ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΠΑΤΕΡΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ	ΠΓ10	2	10	Υ	3	ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ ΣΥΜΕΩΝ	7	5	5
ΟΙ ΠΑΤΕΡΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΣΤΗ ΔΥΣΗ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΕΝ- ΝΗΣΗ	ΠΓ11	1	10	Υ	3	ΚΑΡΑΜΑΝΙΔΟΥ ΑΝΝΑ	5	5	5
ΜΕΓΑΛΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ ΤΗΣ ΠΑΤΕΡΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ	ΠΓ13	3	10	Υ	3	ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ ΣΥΜΕΩΝ	7	7	7
ΒΑΣΙΚΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΑΤΕΡΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ	ΠΓ14	1	10	Υ	3	ΛΑΜΠΡΟΥ ΣΟΥΛΤΑΝΑ	6	6	6
ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟ- ΛΙΚΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ & ΑΠΟΛΟΓΗΤΩΝ	ΠΓ2	1	10	Υ	3	ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ ΣΥΜΕΩΝ	4	4	4
ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΗΣ ΧΑΛΚΗΔΟΝΙΑΣ & ΜΕΤΑΧΑΛΚΗΔΟ- ΝΙΑΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ	ΠΓ4	2	10	Υ	3	ΠΙΤΤΑΡΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	1	0	0
ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΑΤΕΡΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ (ΜΥΣΤΙΚΙΣΜΟ- Σ-ΗΣΥΧΑΣΜΟΣ-ΝΗΠΤΙΚΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ)	ΠΓ5	2	10	Υ	3	ΛΑΜΠΡΟΥ ΣΟΥΛΤΑΝΑ	6	6	6
ΘΕΜΑΤΑ ΕΚΚΛ. ΓΡΑΜΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ & ΠΑΤΕΡΙΚΗΣ ΘΕΟ- ΛΟΓΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟΝ Ε΄ ΜΕΧΡΙ ΤΟΝ Η΄ ΑΙ.	ΠΓ6	3	10	Υ	3	ΠΙΤΤΑΡΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	1	0	0
ΘΕΜΑΤΑ ΕΚΚΛ/ΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ & ΠΑΤΕΡΙΚΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟΝ Θ΄ ΜΕΧΡΙ ΙΕ΄ ΑΙ.	ΠΓ7	3	10	Υ	3	ΛΑΜΠΡΟΥ ΣΟΥΛΤΑΝΑ	3	3	3

Τίτλος	Κωδ.	Εξαμ.	ECTS	Κατηγ.	Ώρες/ Εβδ.	Διδάσκων	Εγγρα- φέντες	Εξετα- σθέντες	Επιτυ- χόντες
ΘΕΜΑΤΑ ΕΚΚΛ/ΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ & ΠΑΤΕΡ. ΘΕΟ- ΛΟΓΙΑΣ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ	ΠΓ8	3	10	Υ	3	ΚΑΡΑΜΑΝΙΔΟΥ ANNA	6	6	6
ΘΕΜΑΤΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗΝ Π. ΔΙΑΘΗΚΗ	ΠΔ1	3	10	Υ	3	ΔΑΦΝΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	2	1	1
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ	ΠΔ4	2	10	Υ	3	ΠΑΠΑΡΝΑΚΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	8	7	7
ΤΟ ΒΙΒΛΙΚΟ ΙΣΡΑΗΛ ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΑΡ- ΧΑΙΑ ΕΓΓΥΣ ΑΝΑΤΟΛΗ (ΙΣΤΟΡΙΑ , ΘΡΗΣΚΕΙΑ, ΠΟΛΙΤΙ- ΣΜΟΣ).	ΠΔ5	2	10	Υ	3	ΔΑΦΝΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	3	3	3
Η ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ ΣΤΗΝ ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ ΚΑΙ ΣΤΟΥΣ ΠΑΤΕΡΕΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ	ΠΔ6	2	10	Υ	3	ΠΑΠΑΡΝΑΚΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	8	6	6
ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΠΟΙΗΤΙΚΩΝ-ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΤΗΣ Π.Δ.	ΠΔ8	3	10	Υ	3	ΔΑΦΝΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	2	2	2
ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΦΗΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΤΗΣ Π.Δ.	ΠΔ9	1	10	Υ	3	ΠΑΠΑΡΝΑΚΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	8	8	8
ΑΡΧΕΣ & ΜΕΘΟΔΟΙ ΤΟΥ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ Α΄	ΠΜ1	1	10	Υ	3	ΓΚΙΚΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ (πρωτο- πρεσβύτερος)	8	7	7
ΑΡΧΕΣ & ΜΕΘΟΔΟΙ ΤΟΥ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ Β΄	ΠΜ2	2	10	Υ	3	ΓΚΙΚΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ (πρωτο- πρεσβύτερος)	8	7	7
ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ Α΄	ΠΜ3	3	10	Υ	3	ΓΚΙΚΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ (πρωτο- πρεσβύτερος)	9	9	9
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ 2	ΠΜΠ2 42	3	10	ΥΕ	3	ΧΑΤΖΗΔΗΜΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	1	1	1
ΓΕΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ Α΄	ΠΨ1	1	10	Υ	3	ΓΚΙΚΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ (πρωτο- πρεσβύτερος)	16	13	13

Τίτλος	Κωδ.	Εξαμ.	ECTS	Κατηγ.	Ώρες/ Εβδ.	Διδάσκων	Εγγρα- φέντες	Εξετα- σθέντες	Επιτυ- χόντες
ΓΕΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ Β΄	ΠΨ2	1	10	Υ	3	ΓΚΙΚΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ (πρωτο- πρεσβύτερος)	10	8	8
ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ Α΄	ΠΨ3	3	10	Υ	3	ΓΚΙΚΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ (πρωτο- πρεσβύτερος)	12	10	10
ΘΕΜΑΤΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΗΘΙΚΗΣ Α΄: ΠΑΤΕΡΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΗΘΙΚΗΣ	ΧΗ1	1	10	Υ	3	ΒΑΝΤΣΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ	9	8	8
ΘΕΜΑΤΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΗΘΙΚΗΣ Β΄: ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΗΘΙΚΟΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ	ΧΗ2	3	10	Υ	3	ΒΑΝΤΣΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ	4	4	4
ΘΕΜΑΤΑ ΒΙΟΗΘΙΚΗΣ Α. ΗΘΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΥΠΟ- ΒΟΗΘΟΥΜΕΝΗΣ ΑΝΑΠΑΡΑ	ΧΗ3	2	10	Υ	3	ΒΑΝΤΣΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ	14	7	7

Πίνακας 14. Κατανομή βαθμολογίας και μέσος βαθμός πτυχίου των αποφοίτων του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΜΔΕ)

Τίτλος ΠΜΣ: «Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας»

Έτος Αποφοίτησης	Συνολικός αριθμός αποφοιτησάντων	Κατανομή Βαθμών (αριθμός φοιτητών και % επί του συνόλου των αποφοιτησάντων)				Μέσος όρος Βαθμολογίας (στο σύνολο των αποφοιτησάντων)
		5.0-5.9	6.0-6.9	7.0-8.4	8.5-10.0	
2007-2008	32	—	—	3,12%	96,87%	9,61
2008-2009	25	—	—	—	100%	9,65
2009-2010	70	—	—	5,71%	94,28%	9,49
2010-2011	68	—	—	7,35%	92,64%	9,39
2011-2012	37	—	—	2,70%	97,30%	9,56
2012-2013	54	—	—	5,56%	94,44%	8,96
Σύνολο	286					

Πίνακας 15. Αριθμός Επιστημονικών δημοσιεύσεων των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος

	A	B	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Z	H	Θ	I	ΙΑ	ΙΒ	ΙΓ	
2004-2005	10	15	13	11	6	6	0	4	12	13	2	0	0	92
2005-2006	8	13	9	9	3	5	0	3	16	21	2	0	0	89
2006-2007	10	9	9	8	9	9	0	6	15	26	8	0	0	109
2007-2008	18	12	9	16	7	6	0	10	30	0	30	0	2	140
2008-2009	8	9	11	5	6	7	0	6	10	0	14	15	42	133
2009-2010	16	11	13	6	10	38	0	16	18	0	25	15	59	227
2010-2011	11	7	12	7	11	15	0	25	10	2	18	13	50	181
2011-2012*	18	7	33	5	14	2	0	4	13	5	21	20	0	142
2012-2013	16	11	18	12	17	13	0	26	31		23	27	58	252
Σύνολο	115	94	127	79	83	101	0	100	155	67	143	90	211	1365

Επεξηγήσεις:

A =Βιβλία/μονογραφίες

B =Εργασίες σε επιστημονικά περιοδικά με κριτές

Γ =Εργασίες σε επιστημονικά περιοδικά χωρίς κριτές

Δ =Εργασίες σε πρακτικά συνεδρίων με κριτές

Ε =Εργασίες σε πρακτικά συνεδρίων χωρίς κριτές

ΣΤ =Κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους

Z =Συλλογικοί τόμοι στους οποίους επιστημονικός εκδότης είναι μέλος Δ.Ε.Π. του Τμήματος

H =Άλλες εργασίες

Θ =Ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια (με κριτές) που δεν εκδίδουν πρακτικά

I =Βιβλιοκρισίες που συντάχθηκαν από μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος

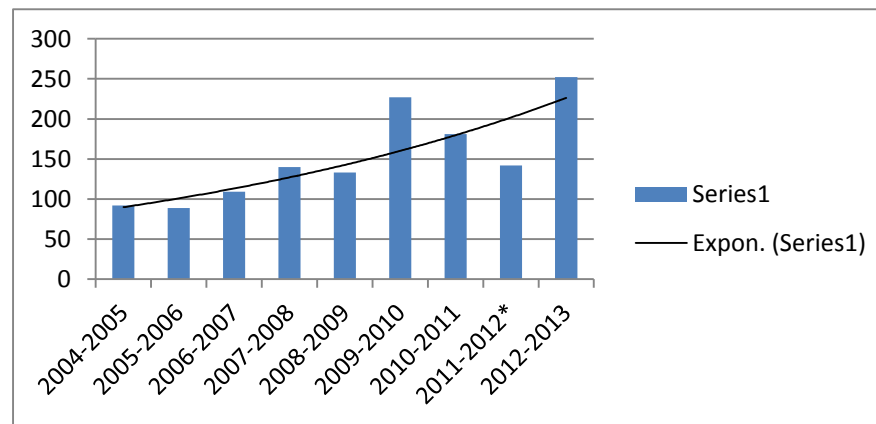
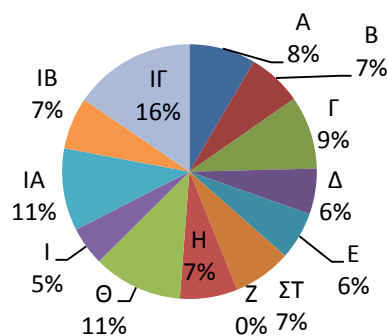
ΙΑ=Ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια (χωρίς κριτές)

ΙΒ=Ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια χωρίς πρακτικά

ΙΓ=Άλλα

* Λόγω της εφαρμογής ηλεκτρονικής καταγραφής των δημοσιεύσεων δεν είναι δυνατόν να γίνει διαχωρισμός πιθανών διπλοεγγράφων σε σχέση με την καταγραφή της προηγούμενης Έκθεσης Αξιολόγησης, καθώς επίσης και ακριβής κατηγοριοποίησή τους. Οι τίτλοι των δημοσιεύσεων με τα πλήρη στοιχεία τους είναι καταχωρημένα στο Ιδρυματικό Καταθετήριο Επιστημονικών Εργασιών του ΑΠΘ (<http://digital.lib.auth.gr/collection/IKEE?ln=el>).

Κατανομή δημοσιευμάτων

Πίνακας 16. Αναγνώριση του ερευνητικού έργου του Τμήματος*

	A	B	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Z	H	
2004-2005	75	2	9	14	4	20			124
2005-2006	190	72	6	16	6	20			310
2006-2007	141	84	11	24	8	23			291
2007-2008	100	125	12	27	9	36			309
2008-2009	108	1	4	7	5	12			137
2009-2010	134	6	5	16	14	26	0	1	202
2010-2011	123	4	5	16	7	18			173
2011-2012*	140	5	4	12	3	23			187
2012-2013	64	8	9	9	2	32			124
Σύνολο	1075	307	65	141	58	210		1	

Επεξηγήσεις:

A = Ετεροαναφορές

B = Αναφορές του ειδικού/επιστημονικού τύπου

Γ = Βιβλιοκρισίες τρίτων για δημοσιεύσεις μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος

Δ = Συμμετοχές σε επιτροπές επιστημονικών συνεδρίων

Ε = Συμμετοχές σε συντακτικές επιτροπές επιστημονικών περιοδικών

ΣΤ = Προσκλήσεις για διαλέξεις

Z = Διπλώματα ευρεσιτεχνίας

H=Τιμητικοί τίτλοι

* Δεν υπάρχουν μηχανισμοί μέτρησης του ερευνητικού έργου των μελών ΔΕΠ. Οι αριθμοί που αναφέρονται εδώ είναι κατά προσέγγιση και από τον εντοπισμό που έχουν πραγματοποιήσει τα ίδια τα μέλη ΔΕΠ.

Πίνακας 17. Διεθνής Ερευνητική/Ακαδημαϊκή Παρουσία Τμήματος

		2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	Σύνολο
Αριθμός συμμετοχών σε διεθνή ανταγωνιστικά ερευνητικά προγράμματα	Ως συντονιστές	1	0	0	0	0	0	0	0
	Ως συνεργάτες (partners)	3	3	2	0	0	0	0	2
Αριθμός μελών ΔΕΠ με χρηματοδότηση από διεθνείς φορείς ή διεθνή προγράμματα έρευνας		0	0	0	0	0	0	0	0
Αριθμός μελών ΔΕΠ με διοικητικές θέσεις σε διεθνείς ακαδημαϊκούς/ερευνητικούς οργανισμούς ή επιστημονικές εταιρείες		6*	2	1	0	0	0	0	1

Σημείωση: Τα σκιασμένα πεδία δεν συμπληρώνονται.

*Η διαφορά εξηγείται από την ακριβέστερη καταμέτρηση των δηλώσεων των μελών ΔΕΠ